

ספר

עליות אליהו

תולדות האדם הגדול בענקים

אלופנו גאון הנאונים, והסיד כאחד מראשונים, נכנס לפני ולפנים, ופתה גנזי מטמונים, וחכמות וסודות שונים, סביב לדגלו הונים, ראש גולת ארזאל, בשם אליהו גאון והסיד מווילנא, נודע בישראל.

וגאספו רועי הסודים, גדולי סדור הוודעים בטערים, וסעריכו לזם מתמרים.

ולראשונה יבואו דברים נפלאים. הכמה ודעת קדושים מלאים. נקראים בשם **עלית השער** (תכלית יסוד תמיבור), **מעלות הסולם** (דרך הגאון והילוכו בקודש) **עלית קוד** (ע"ד חיבוריו הנדפסים ובכתובים) ודעות יקרות להם. וסיפורים כתובים בספר **עליות אליהו**.

חבורו יחד

כאת הרב הגאון זכו' מ' יהושע העשיל הלוי לעווין וצללה"ה,

בן הרב הג' הנדיק זכו' מ' אליהו זאב הלוי מווילנא וצללה"ה.

ובהם גם אורות יקרות. סיפורים נחמדים והערות.

אשר הוסיף הגאון הנפלא כופת הדור מ' דוד לזריא כביהאב, הגודע למשגב ברויבוריו,

והעיר שם. מהרב הג' גאון ישראל. וכן	והעיר שם. מהרב הג' גאון ישראל. וכן
תבטת הקבלה. מהו' אברהם שמהה	מ' יעקב צבי מעקלענבורג וצללה"ה
וצללה"ה אב"ד בק"ק אמציסלאב.	בעה"ס הכתב והקבלה אב"ד בקאנינסבערג.

ווילנא

ת"ת תרמ"ה לפ"ק

АЛІОТЪ ЕЛІЯГУ.

или Біографія Виленскаго Раввина ИЛІИ.
Сочиненная ГЕШЕЛЕМЪ ЛЕВИНОМЪ.

1885.

Дозволено Цесарюю.
Варшава, 28 Февраля 1885 г.

Въ Типог. Викентія Тиля въ Варшавѣ, Мыльная 5.

אמר נהמן בא"א הרה"ג כו' מ' צבי הירש זצ"ל בהגאון מהוראדנא • אנכי בדרך נהני ה' • להוציא לאור בוויילנא • את הס' זרע נדמא"א הרה"ג זצ"ל • ובחתי הסתופף בבחמ"ד של הגאון נ"ע מוויילנא ואשר שמה עוד מנהגיו • והילוכו בקודש נודעו • ושמתתי מדרון בפיו • דרבנן היושבים לכני' ה' שמה • ועליהם אלוף לראש דודי הרה"ג כו' מ' • יש בר דוב ער מ"ן דוויילנא • א' מהשרידים • אשר זכה להתפלל בבית מדרש קודש הזה • עם הגאון יחד בעודו בחיים • ושמע דברי אלהים חיים • יוצאים מפיו המהוד • ויום יום אמר לי לבי • הנה זה האיש קדוש • אשר שלחו ה' לפניו כעמוד אש • להאיר לכל ישראל בכל מושבותיהם • זמל האמין לשמועתנו אשר ברור אחרון • עיר קדיש משמיא נחית • באחד מהשרים הראשונים לעזרנו • ולהעמידנו בקרן אורה • ובכל התורה • ובכל החכמות • מי כמוהו מורה • ובצדקותיו הנפלאים • ראוי היה שהשכינה תהא עליו שורה • ויהי לנו זלפלא • ואנחנו מחשים לעשות זכר לנפלאותיו • לאסוף יחד ולכתוב בספר זכרון • כל הגדולות אשר עשה • ומה רב טובו וחסדו לבית ישראל • וידעו כל העם כי בלאך ה' צבאות היה כהונם • ודבר שפתים אך למותר • לבאר התועלת • מספר המספר גדולים מעשיו • וקורות היו האדם הגדול הזה למשמרת לדורותי • — הדילותי להעתיק לי זעיר שם • זעיר שם • מהנכתב בהקדמות ספריו • ומאשר ספרו אנשי שמות • ויהיו לאהדים בידי • — אך לא היה תפארת הגאון על הדרך הזה ללקט אך באמרים :

והנה מה אשר מסכות מתהפך בתהבולות לפעלו • היתה הנסיכה • להשיב שבות ידיד ה' וידיד נפשי • הרה"ג וכו' המפורסם מהו' יהושע העישיל הלוי ועווין נר"ו • לבוא מוולאזון לשכון כבוד בעיר ווילנא • וקבע לבודו זכות תפלתו בבית מדרשו של הגאון נ"ע • ונשמע קולו ככואו אל הקודש • בדרושו הנפלאים • דברי פי חכם • וכמוכר השכל אשר בישר בקהל רב לעתות ערב בבחמ"ד הגאון נ"ע • לתורה ולתעודה • לתסכה ולסעקה — • ודבקה נפשי אחריו כמים • ושקדתי על דלתות חכמתו יום יום • ונס הוא לא זו מלחכב אותי והרבה לחיוב עמדי במדתו • מדת חכמים • אוהב לבריות ומקרבן • — אמרתי בלבי אך זה האיש הנבחר כבוד מעם • איש האשכול כולל החמדות המעלות והמדות • וה' נתן לו לשון למודים ועמו עט סופר מהיר בלשון חכמים עד להפליא • ומהיר צדק • ואשר ידיו רב לו בפלפולא דאורייתא • ושוקד על דלתות ספריו רבינו הגאון נ"ע יום יום • הוא האיש אשר כח לו לעמוד בהיכל קודש • ולכתוב זכרון בספר מעללי איש קדוש הגאון נ"ע • ומי כמוהו חכם ביראת ה' ודעת קדושים לבלבל רבריו במשפט כנדרש לתכלית הדבר הגדול הזה • אליו פי קראתי ובשם גדולי תורה אשר שמו פניהם בו • לעמוס עליו הדבר הזה • אשר למען כבוד הגאון לא יהשה • ולמען להורות דעת את העם • לא ישקוט עד יוציא כנוגה צדק • ולהיות עינינו רואות את מורינו הגאון נ"ע • כאלו הי אתנו היום • ויגולו בספר לפנינו • כל מצעדיו ומפעליו • ומחשבתו הטובה אשר השב להיטיב ולהשכיל לעם ה' • ולהורות הדרך ילכו בה • למען נתחוק להישר דרכינו כחפצו לטוב לנו כל הימים • ולו תהיה צדקה :

והנה הרה"ג הג"ל • המה אונזו לי • אך שקל בפלם שכלו החרוץ • אם ישא פרי תועלת להועיל לעם ה' • בספר הזה • לפי העת • אשר המשכיל בה יזום; — אלף ויכתוב

הקדמה מהמוציא לאור

ויכתוב ספר לפניו • מאמר עלית השער עם הערות יקרות • הראה לדעת • כירב טוב צפון בזה • והישב שכר מצוה בזה העולה היא למעלה • ויתן המאמר על ידי • ואנכי חיש מהר הריצותי את המאמר עם מכתב לנדול הדוד ולנדול העצה • כבוד הגאון הנפלא פאר הדוד מוה' דוד לוריא שליט"א מביחאו ישן • אשר גם ידו, תכון עם הרה"ג הנ"ל • ולהחזוק עמדי • וכאשר ידעתי כי נפלאה אהבת דוד • לכבוד הרב מוהרי"ה הנ"ל • והרב מוהרי"ה הנ"ל העריך למעניהו • דברי חן ושכל טוב אודותי • ועל אודות אשר כיבצתי על יד הסיפורים • ויכתוב לאוהבו מהנוד"ל הנ"ל • ויוועץ אתו • והנוד"ל הנ"ל אורו חיל במכתבו בדברי נועם • ככל האמור שמה • אז הוסיף שנית ידו הרב מוהרי"ה • ויכתוב את המאמר מעלות הסולם הפליא הגדיל לעשות בהכמתו וביראתו הקדומת • וכרעת שפתו אשר ברור מללו • ושלחתי להנוד"ל גם את המאמרים האלה • וגם קבוצת הסיפורים הנכתבים והנשמעים מאנשי אמנה • גדולי התורה • אשר ישים כבוד גאונו עליהם נוספות • וינף בעים רוח חמתו • וישביל פיהו פי צדיק כהערות המודות • ובדברי ייודות • ויכתוב בספר לידיו הרב מוהרי"ה • כל אשר ברוה אתו דברים יקרים ואמרים טהורים • זגם לכבוד הרה"ג נשוא פנים מוה' אברהם שמתחה ג"י אב"ד דק"ק אמציסלאוו • (אשר זכה להדפיס ס' הספד"צ מהגאון ג"ע • ואשר לאזו ידו • מדורו הגאון מאור הגולה מוה"ר"ח מוואלוין תלמיד הגאון ג"ע) שלח עד מהרה דברו • ודבר טאהבנו הרב מוהרי"ה הנ"ל • ויתעורר גם הוא על כל הטוב בדברים קצרים • והשמועה באה • גם עד כבוד הרה"ג גאון יעקב צבי מעקלענבורג ש"י וגם הוא חנם והביא הנמצא ארו • ומנדולי עולם אלו יחד • הגה יצא בלי למעשהו הספר עליות אליהו וכללו יפיו לפאר ולתהלה בכל הארץ • וגם ע"י הרה"ג מוהר"י העשיל נבנה גם מאמר עלית קיר רשימת חיבורי הגאון ג"ע הנדפסים • ואשר עודנה בכתובים • עם הערות יקרות לזה טאתו • ומהנוד"ל ש"י למען לא תחסר כל :

ועתה

אברך את ה' אשר יעצני • לעורר לבב גדולי העם • על הספעל היקר הזה אשר אקוה כי ישופטו רבים • ויתעוררו מתרדמת הזמן • לשום אורחותם • אורה מישרים • ולכונן מעשיהם • ע"פ פעלו של הגאון ג"ע • ותמלא הארץ דעה ויראה ה' • והיה זה שכרי • כי אנכי הערותי כצדק את גדולי הדוד הנזכרים למעלה • אשר כאיש אחד חברים חוברו יחד • להשאיר לנו אחרית ותקוה טובה • מפעלות צדיק גאון עולם זה • וזכותו יגונן עליהם • יאריכו ימים ושנות היים ושלום • ויעשו חיל בישראל • וברוכי תורתם ובחיבוריהם היקרים • יאירו לארץ ולדורים • ויזכו לראות רגלי המבשר בהרים • אמן :

ו י ל נ א כ י ז א ל ל ש ט ת ת ס כ ו ב י ד י מ ז ת א ת ד ו מ ז ה ל א י ק

הערה את אשר כבוד רבך בגאון רד"י • בעות דקו • דרש ממי • נמכתבו אלי • אשר פתח ככתב פניו מואר ככך בגאון • יודעם חן ככך וכו' • ולבטור סחור כדאשון • יסלה נא לי על סדכ סוס • כי לא מלאחי רלונו ככ • תפני רלון כרכים • וכן סלמים סמתכדיים ככדו • וסול גלון ספארם ישראל • אשר נקום עמו • ככ טדע גדולתו נחמיו סיקרים וכו יתכדו ויסללו כל יערי לך :

המוציא לאור נחמו הנ"י

(מכתב הרב הגאון רד"ל)

בע"ה יום ר' י"ב תשרי תרס"ו ביהאב ישן יצ"ו

נד"מ לירידי כש"ב הרב וכו' החריף החכם השלם הנגיד מו' יהושע העשיר הלוי נ"י

מכתבו ע"י פאלס * וכן ע"י ש"ב הרא"י (בלידוף הכית דוד * וקומרים על הערוך אך בלא שום הערות ידירי עליו * כאשר כתיב) קבלתי לנכון * ואף שגוד ידי רפו * וברתי כשלו מלום הכפורים * בכל זה למטן כבוד רבינו ז"ל * חקתי ידי הרפות לכחוב אשר עם לבני * ואם יבואו הדברים בלתי מסודרים * תנס כמוהו ירבה בישאל * יביאם לאשורם כו' * כאשר בעו"ה עדי ראו' ושמיעה ראשונים * מהשומרים לפני רבינו הגדול ז"ל כבר אבדנום בדורנו השפל הזה * ואנשי דייקי וגמורי שמעתיא ג"כ אבדו * וכאשר עמדתי על הבחינה בכמה סיפורים בזמנו בה משמיה דרבינו ש"ב * ותמיו זקנו הגאון מ' חיים ז"ל * קום ממלל רבדכן * מגדולת רבו רבינו הגדול ז"ל * כפי רוב המספרים והשומעים ממט ז"ל * כן רבו השומעים בחיסור ויחור * בכל סיפור וסיפור * אשר על כן אף כי רבת שמעה לה נפשי * (הלמאה לשמע בשם רבינו הגדול ז"ל דבר מה) למאות * בכל זה לא אוכל להחליטם ברורים * ושחסכים להעלותם בדפוס בשמי * וזלת חיה בגרדים * שיכתי לשמעם משומע או רואה ראשון נאמן * וכמו ש"ב הגאון מ' שאול מווינלנא ז"ל * והרב כו' מ' בנשה מאיליא ז"ל וכו' * אשכרם לידו בכהג ג"כ לחברם יחד * ולזאת אם ירצה המ"ל לשלוח החיבור כ"ו * ע"י פאלס * ואבקרנו א"י * ואולי יתן ה' להעיר דברים ראויין להקבץ יחד בל אמצע להיות סוף לעוכקי בכבוד רבינו הגדול ז"ל * ואשיבנו לידו א"י * בהקדם ע"י פאלס ג"כ * ואם כוונתו רק לקבץ יחד * הנפגעים בהקדמות הגדפסים * כאשר הניע ידירי בתחלת דבריו דרך כלל * ח"כ אין בידי מה להוסיף כו' * וע"ד הספרים שהוצר רה"ג ז"ל * זה ודלוי ראוי להחבוק יסא וברור * כנדי שעכ"פ יעמוד זכרום לדור אחרון * אולי ימלאו דורשים להוסיאם לאור * ולחפש אחריהם כו' * ויעורר המ"ל בכפרו את כל מי שמלא אהו בכ"ו * ליוזו לקוים ופי' מאחרים מרה"ג ז"ל * שיכתוב עכ"פ מפסח מהם כו' * ואנכי הראשון * להרין ידי במפתח כל הנמלא אהי * למטן בהקבץ יחד * כל המפתחות * יהיה אז באשפרי לחכמי הדור למי שיש סיפוק בידו * לקבל ולסדרם יחד * (ואם יישר בעיני ה' להעשות המזה הזו ע"י * הנני ליתחד זמן לזה א"י) כראוי להם כו' * מוסגר פה הרשמה לסאלנים * עם הערות דברים מה שבידי עליהם כו' * [ובמכתבו מן י"ג פבת * הוסיף לכחוב להרב הג"ל * וז"ל] מכתבו מן ד' דחטכה קבלתי ל"ד * מהשורה מליאת כהני הגר"א ז"ל כו' * וי"ע כו' * וקבלתי העסק מחלת החבור עליוות אליהו עד סוף אוח כ"ס * ובלידוף מכהב הקדמת ידירי שו' * ואנפה קבלתי יחד החיבור בפאלס כו' * סדרתי אלני ראשי פסקים על סדר הכ"ס אוחיות ששלה לי עתה כו' * חסכה עוד א"י * עד שאקבל יחד החיבור * ואז אסדרם * ואשלח לו בהקדם א"י כו' * זה ראיתי להשיבו לכבודו בקורה כעת :

הכ"ד שב"ז [אחוז בעבותות אהבתו דוד לוריא טביחאב ישן יצ"ו]

וא"י לכבוד הרב המופלג בתו"י מ' נחמן ל"ו * עינו יחזו ויחטו את אשר כתבתי לירידנו הרב וכו' החריף ומקד מ' יהושע העשיר הלוי נ"י * ועיני תלמידי לקבל א"י יחד קונטרסיו * ואז אקיים א"י כקצתו :

ידירי דוד הג"ל

(עוד מכתב מהגרד"ל):

בע"ה יום ד' טו"ב אדר תרס"ו ביהאב ישן יצ"ו

כבוד בעש"ב ידירי הרב וכו' החריף חכם השלם הנגיד מו' יהושע העשיר לעווין נ"י

אדריי כמותו נפשי למכתבו : שמחתי בקבלת מכתבו מן א' דר"ה אחר הזה * בלידוף הכרך כ"ו כו' * ואנקה מירידי ג"כ לעיין בהקדמות שכתבתי ע"ד הגר"א בה' מגילה * יחד עם בני בני מדרשא דמזן ז"ל * (אשר אקום כי שמישום משמיה לפרקוהו כו') לא יחטל כבודו לרזו כו' שיעשו מלאכת הקודש בלא רסיון ידים * כרשימה * גם אני אעשה רשימה מפה * ונכון מאוד להדפיסה * בסוף ספר עריות אליהו אחר החיבורים * למטן ע"י יתפרסם בעולם * כל ליקוטיו הנמלאים כו' * וכאשר כתבתי מכבר * שעכ"פ היה ראוי במחנה קדשם ווילנא * להכריז מטעם מו"ל * שכל מי שמלא ת"י דבר או חצי דבר * בכ"י בשם הגר"א * יבואו וידויעו

מכתבי הרבנים

ויודיעו עכ"פ למו"ז • לעשות רשימה בדרכי מן • זה היה חובלת אמיחי לשמור הליקושים • וכל דבר שמתקן
 נפסח עליהם כו' ידוע הגר"א ז"ל יעמוד להם • ואולי עי"כ הברך חב"א איח ליה • והגלה מקום מליאה גיזת
 פי' ז"ח שה"ס לרבינו הגר"א ז"ל • הכתוב בעו"ה מלאו אור גיזת הזה כו' • וכבר כתבתי שז"ה בזה קרוב לקח
 מועד • כשיחזק ה' כחי • לסדר הערות על הקדמתו ו על ל י ו ת א ל י ו • ופה לא חשיר רק איזו דברים
 בזה כו' • [מובאים בפנים כל דבר על מקומו] • ואחרי שטיקר המסרה לא לשבח הגר"א ולזכרונו (כי כבר
 אחז"ל • אין עושין גשוח לזדקיקים שדבריהן זכרונם • רק לעורר לבב הקורא • להלחיבו עכ"פ להפוך לדרך
 אף בקלה דרכי אליהו הנביא והגאונים [וכמוהו] ל חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשה חברה' יתקן ויעקב)
 ע"כ מהראוי היה לסדר הכיפורים לחלקם למדות ופנינים שונים • ולהקדים קודם כל חלק מן • איזו הערות
 בענין המדה והסיפורים ההסיוכטין מה אעשה הרב ר' פייוויל מדרעפאין ז"ל ב ת ו ל ד ו ת א ד ס כו' •
 (ובמכתבו מן ערב ה"פ הוסף) מקהבו מן ר"ח • והשיג מן ג' ניסן • עם כנ"כ כ"י קבלתי לרוב נחת רוח •
 ובכותה ופשוט רווח לי • וכמוכי כבאשיפות • ומחמת פקבלתים עש"ק העבר • עוד לא היה זמן די
 פלה לו הערות מסודרים רק לזוגא מונח פה ראשי דברים כו' • (מובא בפנים כנ"ל) • ואחר שה"פ לקח
 מועד לפלה לו ככל מבוקשו כו' • (ובמכתבו מל"ח שגועות כתב) חמוכי אשר לא קבלתי ממנו עד כה • אף
 מכה קבלה על מכתבי שפלתתי לו אשר חג הסכה העבר • בנידוף קונטרס א' • הערותיו על חיבור
 על י ו ת א ל י ו • ועוד קונטרס א' • הערותיו על קונטרס ידיו • ועלה יקבל ידיו מוסגר פה בחזרה
 ג' כרכים כ"י הגר"א ז"ל • וגם כרך הכ"י שכל רע"מ • וכ"כ קונטרס על י ו ת א ל י ו • וקונטרס
 ידיו לזה • ובנידוף קונטרס הערותיו עליהם כו' • ופלתתי הקונטרסים עם הערותיו לפ"כ הרב מ'
 אברהם ש"מדה לאמיסלאב • (אחרי הודעי שידיו דרשו מכבר בעלמו ג"כ מדון זה) • אשר ידעתי
 פהיא מלא דבר מפס קודם כבוד ש"ב ח"ז • הגאון אמיחי מוהר"ה ז"ל • בענינים אלו • והנה שינוי הדואר
 הערותיו • (אשר כתבן על גליון הקונטרסים כו') • וגם מוסגר פה מקהבו אלי כו' והנה מלפני לקשוחו
 מקבלות השלח עתה ומכבר • וכמו שאכתב ממנו השכות בקשתי הקודמת • בענין ח"ט ט"ד ביאורי
 הגר"א בהלכות מגילה •) • וגם אם עשו דבר מה בענין רשימה מחיבורי הגר"א כו' גם בענין הכרח
 שנקשתי שיכריזו עכ"פ בזוילג • על כל מי בעמא אהו דבר מה מכתבי הגר"א • שיגיע עכ"פ להדפיס
 לעשות רשימה מס' כו' • מברדת עש"ק • והיותו ערבי הוב • לע לא יוכלו להסריך • ואבקשה נא ימחול
 להשיב לי דבר על אופניו על כל הדברים כו' (ובמכתבו האחרון מערב חג הסוכות חרס"ז כתב) תמתי שפד
 בה נפסק הדיבור של חיפה ממנו אלי • מן ח' אב • ולא נדעתי אם כבר הויא לאור ע ל י ו ת א ל י ו •
 כאשר קושה נפשי כו' • נא להודיעני מה • ומעסקו הסוכים • ולמודו הסוכ • ויס' לי לנעז נפש כו'
 ויקבל שלום נפשו ונפש ידיו שפ"ז :

הוד ר' יוא מביחאב ישן יצ'

מכתב מהרה"ג גאון תפארת ישראל הרא"ש סאמציסלאוו

ב"ה טוועי ש"ק א' הרבגלה תרס"ו סאמציסלאוו •

יאר ה' פניו • לכבוד ש"ב • ירדה ה' • ורהיטא דרבנן • הרב הגאון המפורסם
 ברב גבורתי • במלא • איש המדות • בש"ת בהו' דוד לזריא ג"י •

יקבל כחיר הניירות בחזרה לזמן שהגביל • והנה באתם שלמחרת קבלות הניירות • נחלתי בחיות
 וכאז ראש רח"ל • ועדיין לא פליגת מנה • פעדין מתי חסג מאוד ליע • ועם כל זה הפרדה רבה בכרך
 כזו וברכס ה' • ויחזקתי לשלח המשא הגדולה עלי :

והנה חתלה ראיתי קונטרסיסה ורשמתי כו' • אחר זה שינתי בהנירות של כס"ר • וראיתי שמונחי
 לרוחב דעמו כמעט ככולס • אך אחא אשר ראש כחיר להשמים הכיפור (מובא בפנים אורס ל"ו) לא ידעתי
 פעמו בזה • ואלי שמעתי סוסיור זה לא פ"א מדודי הגאון ל"ט כו' (מובא בפנים שם ולדעהי הוא הפסד
 גדול • להשמים סוסיור זה • עוד סוסיור א' שמעתי מדודי ז"ל • בענין הפלגה יגיעה רבינו ז"ל על הפורה
 כו' • כמובא בפנים אות • ז"ה) : [וע' עוד סוסיור מאהו בהקדמתו למדרש נוח החדש עם סוסיור
 הגריא ז"ל • הנדפס בזווארשא שנת תרכ"ה ע"ג] :

ומעתה אני אומר • שדעתי ודאי כואי מאוד • שידפסו קונטרסיסה • כי ראיתי בתוכס סיפורים
 רבים • חדשות ונערות • שלא שמעתיס • נפלאים ומלהיכים הנפשוה לאהבת החוכה • וילתא ה' פהורס :

(* אחס"ל • קושיה הגר"ל מונח לקמן במכתב הרב ר' פסיל נח"ט ע"ז פס"לולו :

מכתבי הרבנים

כן מחזקתם וידיהם • כאשר זכה הרב ר' העשיל כו' למדר אחת • כן יזכה ה' לקדשם בזמנם כיון • עם
ההוספת על כח"ר • והמעט דמעט שלי ולהפילם בישראל כו' :

אברהם שמחה בהרב מ' נחמן זללחה חפ"ק תל' -

ב"ה יום ר' ה"י המזו חרש"ו מטטיל אוי

אדרבה שלום לכבוד ידידי • איש שארי • הרב וכו' נכבד נעלה •
מה' יהושע העשיר הרוי ג"י

הקונטרסים של חיבורם הנחמד על יום אליהו פלגם אלי הגדל"ל ג"י • לפנים גם עין
עיוני עליהם • ורשמתי פס בחיזה מקומות • ומדלי נפלאי • יהי ה' עמכם לבלע הפדספה נבי סוכ
חמוקה וידיהם • כי כן העמיים ענמם המזכירים בהם נעימים • כן גם נעימות הלפון הוא נעלה
אפלא • אך אחת לא ישר בעיני • מה שהעמידו הסיפורים רשפים הכופים • ויושר נעים ומחקה
להקוראים אם היה קודם כל סיפור אז שני סיפורים • הערה של ד"ה מעין אותו הסיפור • כהנחת
פעשה הרב מהו' פייוויל ז"ל בספר מו"א • והחומר עלי בקשתי להדפיס בזה"ל ממס' • הרב כו'
מהו' אברהם שמחה ל"י בהרב המפורסם מ' נחמן ז"ל חכ"ד דק"ק אמזיסלאב יל"ו • ויקבלו
פלוס וכרכה • ויראו שכר טוב בעמלם • כשפסם ונפש חדרשם למוכר דו"ש :

אברהם שמחה בהרב מ' נחמן זללה"ה אב"ד רפ"ק

(מכתב הרה"ג נאון יעקב צבי מעקלענבורג האב"ד בק"ב) :

ב"ה קאניגסערבד בפרייטין הפדינה • ר"ח המזו שנת חרש"ו ליצירה •

כבוד ידידי נאה לי • הרב הנודל כו' החכם הכולל • וביראת ה' כל היום •

הנגיד מהו' יהושע העשיר הרוי לעווין ג"י

ידידי שמעם אזי ונתן לה • כי איש אמונים יקר מפורסם • (הוא ה"ר נחמן המ"ל) החלזר עוז להדפיס
ס' על יות אליהו • והוא חולדותיו של אותו לדיק גאון עולם • אין על עפר מפלו •
גלאך ה' נבחות • הגאון הנורא • כאחד מן הראשונים • מנן אליהו מזויל גא"ע • והוא
לאור העולמות • הן אשר הבידו אנשי שמוח • וכן ליקם מן הקדמות • והמה אך אחד מני אלף • משעולה
קדוש ה' • אשר לא יספר מרוב • והנה ממנו ידי המחבר מזה אחד • הגאון החכם הכולל מהו' דוד לזריא
ג"י • ומזה אחד כבוד גאון כתר"ה ידידי ש' • בחכתהו ולפון למודים • לדעה לעומת אה יעף לדבר ה' דבר
וכבוד חבונתם האריכו למענייהם • במאמרים ובמכתבים יקרים אמרי נועם ופסורים ללמד דעה אח
הנמהרים • כמה נואלו וכמה חסלו סכלו דורינו אלה • אשר אך בהריחם ריח המדע • יחשבו כהימן
דודע וכבית נראה בהם כנגע • והנה יהיה להם הגאון נעימים • לראות איש אלהים קדוש • אשר גם
פעולמות כל שפתי חכמות • היו גלות ונדעות אליו • ובהם דבק אך בזהב ה' ובחורחו ביתר עוז בקדושת
ובספרה כל ימיו • וזה כל האדם • וממנו ילמדו תועי רוח בינה • והנה האזרתי גם אני • אמרתי חבר
אני ליראי ה' • ונקיפוא בפיסולי דרבנן אלה • לסודיע גם כן קושש דברי אמת אלה • המרומים אחי •
גדולים מעשו של הגאון הנפלא הלוה • וכבוד כתר"ה ידידי זה • אשר נפלאותה אהבתי לו • וזכרתי את
ברית אהבה • אשר כחמו בעבור ק"ב • עזרבר מהחרו • בו צפח לבי • כי למעני למעני יעשה • לאסגס
אל הכיבור • על יות אליהו הקדוש • וישמם דבר על אופניו במקומו • ומחלקם ויהי
חלקי • והנה נוסח פס קונטרסים כחובים ומחומים בחותם האמת • וה' אלהים אמת • ינחמו בדרך
האמת למען שמו :

(ולפס ידידי ונאורו תאות משוי • להעירו על דבר שנתחדש לי • כמזכר (כ"ו י"ח) קח לך את יוסטע וגו' ותיטה אותו
פ"ו ונחת סודוך עליו עיין ספרי פנחה (פסקא קמ"א) ויעש משא וגו' עשה כשמתה כו' • ויקח את יוסטע
לקחו

לקחו דבריהם כו' ויסמוך את ידיו וגו' ככלי מלא וגדום כו' . מה לזה הקד"ש את המש כשמתה . כר זה מש (יחזק) שמתה ע"כ . ל"ל מלא חו"ל כעומק חכמתם כדברי בלשון לדרוש כי הקד"ש ליה למשם כשמתה וכן עמם כשמתה . גמ"מ בספרי הכתוב והקבלה (ויקרא ע"ז א') כי זאת היא כתלות בסוף הפעלים כאל לטורות . על עשיית הפעול כחפן גרלון וכמתה [ועין מ"ש בראשית (כ"ד כ"ה) ע"פ הללבי וגו' ארן] ע"פ . דרשו מסכתוב ויחזק ויחזק גמ"מ לבקוף לערוך על שמתה כחפן ולזון לבחור כיוסע אף כי חתקע שמשו ע"ז . וכן עמם משל בלשן ליה כשמתה לזאת כי לקחו דבריהם שיקבל כמטרה עליו . ויסמוך את ידיו ככלי מלא וגדום . כי כחפן וכרלון כחזר בו חתמו . וזו ליתוסע שמתה . וטמ"ס בראשית (י"ט) ע"פ אלוזאש . אשר לד' המבזרים ספ"א נוסעף ארזו כן כי י"ג ש"י מוי עתיד עתיד כהלטי ועתיד רלנוי וסעמוד רלנוי כאל כס' לבסוף וגר"ל ועתיד כהלטי כמו אלוזא את בני ישראל כאל בלא היא ובשמות (ג' י"ד) אלוזא אשר אלוזא הוראת עם הראשון . ע"ז כיוולת . וזרלאת עם כסוי עתיד רלנוי . וכאל (א"ר קאן) יוין , וזאם א"ר זיון ויו"ל) ולזן כלן הבדל בין עתיד כיוולת לעתיד רלנוי וכנ"ל . כי כשני עתיד ל"ס : אלן מקום לחלות ס"ה בשופ"ה וזכס כנגד עם כו"ס (עם אלוזא כאלמור עם . כתבו זכ שמי זכר כו' . [אסמ"ל יארזו דבריהם : ויזולו אש ירזס כ' כמיוס סספר] :

וזאס יודיו יקורי . ללח על דבר אחת . ויהיה מקורו כדוך . ממעון הכרכות העליונות . כמי יודי נסעו . כנוסב על ידי אחר . מסיבת מושע עיני . ואן בידי כי אש להחוס את שמי .

יעקב צבי מעקלענבור

(מכתב מהרה"ג ר' יהושע העשיל הלוי)

בע"ה ית"ש יום א' אחר מוצאי חג הסוכות . שנה די כל מעברוהי קשיוס ל"ק .
 כבוד אלופי ומרדעי . הנאון הנעלה . מהולל בכל מעלה .
 מהור"ר דוד לוריא שלי"מ א . מביחאו ושן יצ"ו .

לא תשפלות ידים ולא מתרפאי ממלחתי נמארה גם מחבני . גם סדפסת בספר עליות אליריו עד כיום כאשר כוסף נאזו כספתי עלי מכתבו כאלמרון מיום ערב תה"ס כעבר . ידעתי גם אף כי לרזוי גמתי כאל תהלה כעכסית : אמנם ימן כי אן לשמות כמרגוע מעוין בלזס לבסוף מעש פניו לזי לבחור כמחמרים זעיר עם זעיר עם זאן כין כספסיס נסיוני קו ודבדעי כערוזי ע"ז וקו לקו זעיר עם זעיר עם נקבו וחד וזאל כספר כלול כדורו וכמהס כעבר כקיוס כלי יחד עם למה כסופקים אשר נוטל עלי כעומק דין וגם לחסוי כעכסוי של עולם ולעת כמנוסס כיד גם לזי כמחרת כמחרתי למען תללל כספי ע"ז לללי לעשות קודסס חספס שמיס : כאלס ד' כאלס ד' מנעתי מנעווי כללות כדיו פד כיום וגם עד זקס וזכס כל יעזובי . ע"כ כסמסמתי עד כיום . וכדוים כזס תלל כסדפסס וזכרוב כעפעפי כקדתי . וזכר יכסלוי רשיוני ע"ד כמיוכר אמחתי אדכרס אל כתי"ס אשר עם לזי ורזות לי . הנה כאלס כזס כמיוכר כסכל כדורו יפעלו על לזי איש כעלס כזס כמיוכר חזק כמיוכר לחרות כלל ע"ק כמיוכר עז . וזכר לחזק לי אכסרס כאלס כספד לי מלכסיו ככ"ג וכן אנוסל כסמ מוז' . רוב כמיוכר זול (מוז' כמיוכר אשר עמינו עוד רזיו את מעווינו הגאון הכבוד י"ג כעודו כתי"ס . וכתכל עמו ככית מקדס מדרשו . וכגיד לי כי מקום כתי"ס עזס ככית מדרס כנאון ל"ס . כאל כמיוכר אשר עם עזרס עזס יזועי כנאון ל"ס מקום עם כורל אשר תלכזי אלוזאס עליו ורזו כו' . ולמחר כעלווי כתי"ס כספ"א לעמוד קבל עם . וכרתי כדתי כזכס ככיל וזככל כמכתי מלחר חו"ל . כית מדרשו של ל"ל יאן אחת יתוס עם וכיתס מוזרתי לו ל"ס כס"ס י"ל כנגד ר' יוסע כחזול טעק את האן . וזלחר האן כולת דומס לכר כיו . וזר זיכס על' דומס כלחר ככרתי (שכ"ס רכס א' י"ג) חרדתי לרגיעס כחרתי קודס . וזלס זכרון כמיוכר יפעל על לזי איש . אף כי זכרון מנעווי וזלס ד"ו אשר כמר מלמי אמורס עם כספר עליות הישער אשר כנגידו לרזתי זכס : זולל אשר עפ"י . וכעזמו לנגד עינינו כמיוכר מלכסיו ע"י : וזלס חכמיס כנגדו מלכסוס . קולות ימי חיו . וזוללס מנעווי ומנעווי . כזס כנאון עומד לנגד עינינו כמיוכר חו' . כמו כמלכי עוד אמנו . ויגלס למכר אונינו למזוע כקול כדורו . כמיוכר לנכות אש כיראת ס' . וגם כספ"א וכסדד אשר זכוס אל איש קדוס כזכס יכוס לנו למעשות . לנכות לזכנו קדווח אן כיראת ס' כל כיום . כרגשו קודס אלו . כעלו ככל עז על זכי לסיוח דרסו כאלס דרעני . ורדיו כ"ר כחפן ל"ל כמיוכר לזור את כספר . למזול חפן גדולי כדור אשר כמיוכר לקחת קדס כסוסר לכרוב כזר על לטווח . למען ויון קודס . וזלס ס' מלעלות אליריו . ובכס ס' נזרתי מיל . וזלס כנאון ל"ע על י"סעס . וזכרתי מתי וזכרתי כספר עם מעלות החולס עם כעכסוי . וגדולי כדור אמנוני . וזלס חו' א' כמיוכר כמחמק עמי . כול כדור כנאון חו"ס"ה . אשר עתמו יכני . ללכיל לו יד ועמו . כחון כדתי . וכוסף וכניס וכספי כמחמק חלסיס אשר כקדתי . וגם כדור אוככנו כרר כו' כמקובל כמיוכרס . אפר דבור מוז' אבדרה שמתה ל"ל ככ"ד כק"ק אמנונילחו ל"י . גם אוככני עזי כרר וכ' החכס כעלל . ככתיב וקבלה . מוז' יעקב צבי מעקלענבורג ל"ל ככ"ד כק"ק כמיוכר סיין : גם כול מחמק כמיו . מונס לזכס כדור הכאון ל"ע . דבריס חלמיס . וזכר כעניי ס' לזחר לחכרס עם גדולי קודס חלסי . לללקו את חכמיס . ודעי חלמיס . ס' עזלס יחיו . וזמכס חיו . חזיו . אף כענו כספן עלי לזי . כמיוכר כו' כמיוכר סמו חכר . וכל יעשו לזי ומלסו לי . להכיל עד קדס חכמתו וזמסעו עמקו עמוק . וכל חלסיס וכל כדור . אשר חמקו עם כספר . כולל חון ערוך אליו . ומרוחס כול על כל חלסיס כזכ . [ויסס כעלן עליו כנאון ס' יצחק אשכנזי מלמככר] (כעכס"ח סוס"כ כמיוכר לשנ"ה) כולל כספר עמן מיני כמיוכר חק"י כירועס מכילי אף כי ל"סיס כולל כמחל דמק"י חלמיס עם יכיל ע"י . כולל כעכס"ח כמיוכר כס כדור . וזלסן חלמיס מנעווי . וזלסן כמיוכר חלמיס וזלסן חלמיס וזלסן חלמיס

מלא

מוראו • ואיך כבודו וזאת אשוב אל לבי • ע"כ בשנתי ישראל חודש נאמנו • כי לא אח כבוד בגאון ר"ע יבחי לסלל ולכפר עונו • כ"ח לעורר את העם • לאחוז בכניסו מדתיו ומעשיו • ומו יאן וביה לנבנו זכילנך הרה קטת מדתיו ופעולותיו • עוד אמרו אך עם הכפר • גם צו לא יבואו לי • אם בעלתו אך קטת דרכו וסמך מנוכי כי יחיני אומר כי לא ימזה כדאם שר אחרי האומה • והבדל אחרי הלאומות • בהם שכרו אהו ופעולתו נפשו • והבכרי נפשו כי בכתחו לו מקום לתגבור • אך על שרשי יתחקק • ויגדל יוצר לבו אמריובכאשר ח"ל שמהו ח"י • את כחמת נר לנגני • ושב כי אור להותי • ועכ"פ פליטתא מחדא • כי לא כוספתי על כל תפלותיו • ויך המה יהפך בגאון ר"ע שגורות • [כתורה כתיב (קדושים) ג'] ע"פ לא העשוק את רען ולא תג וול • דרשו • וכול חמי' אמר ח"ש פלוני הכה • וכוא ח"ש הכה • ח"ש פלוני עשירי וכוא ח"ש עשיר • ח"ל לא חששתי כו' ולא תגולמה לא תגול בממון • אך לא העשוק בממון • ע"כ • וכנס רבים יתפללו חמי' יאל לנס לדרוש מלא העשוק • שלא לברכות בכבוד הוי"ו • כתורה ובממון יחזר ממה שיש ליומם זה כעושה • ושעמי משה"ר כגאון מוב' חליבו • וז"ל הכב"ד כק"ק חליט • כי סי' ע"ד לשון חז"ל (נכרות י"ו) שישק עבקר • ובכ"מ (נ"ב) עשה לנגר • והוא מלשון יוקר • ח"ש סיבול לדרוש • מלא העשוק • שלא תעשה אוהו יקר וזה • ממה שכוז פלחם והבין • וכוז גלשון חכמים אדבר אל העם • ובהרתי לשון חז"ל ולמותו כמחוג כמעט דברים • רוב ענין • ואיש חכמות ידלם • ובתחילתו (זבחים כ"ב) • וזה דגברא ככה הוא • ידע מאי קאמינא • להראות כי אך לבהכמים למדי תורה • העביתא אמרי • ואלו אל נבוי עמי כמסילים גידלת ה' • כמה ועוד עור בזה • וישושי וימלאו ח"ש חלבים המים כדרכיו מיום חשיבו • ושמו על מים רבים רבתי • והנמוז ז"ל • כי נבכס חף כן לו • נלגי הכתו • עוד נראו בארץ • כעפר אך שז אל כעפר • אבל רוחו מהסך בחיים • ולא ימות הכסם בכסול • ואיש לזה לנגה ידבר עמו • ואם לא כשפי סבר • הלא בשפתי דעת • וירוש מזרעו • ויגל באורחותיו • ואף כי בגאון ברחא הכסיד מוילגא • יע' אבר מי דמס כדגלו • ואשר עליו כתב הרב כו' בנישה מעליה ז"ל (אשר ידוע דרכו כי לא נבא פה כל) כדבירו אל פי מ : ש : ש : ואשר עליו כתב הו"ל לפי כנראה • לפי רוב התקן גלותו • שהוא קרוב לעקבות משתו • ושדיר לפנות דרך לפטיו • דרך האמת כו' • וכפי הנהגה בשלה לנו ה' • עיר וקדיש חן שמי • בגאון כנס רכס מכו' אלירו • ז"ל מוילגא • שכתמול קת להחיו עשרת התורה ליושנה ע"פ דרכו וכן כחמת יוכששו • וכן כדברו בימן ק"ב דף ג"ח הביא מה ששמע מסך קדוש בגאון הכפורכס מכו' אלירו מוילגא ולל"ס • כתב עליו שהלמנה כוא גשחכה חורס ישראל שבהאר עברה ליושנה • שש גדול הריסותו ובקיותו • נתן לב לדברים שפגומים • ונתן עין שיונו לזה • לשם ככל בדרך פשוט וקל • וכוז ענינו מזרעו ע"ז כדרך ע"ל • ואכן עניו אכתי • ומוסף עניו כהנס וכוז • אש יתמהמה חכה לו • ויש הקוים להרעית טוב ותכלית החיקון • ע"ל • וממנו נקח לעמוד את כ' • והכריס אל כד • עד אשר יבוא כמורה נדק • ומוי דמה חליו ככה ככדו הן כעודנו הו' סיפר לי כרב כו' מוכרי' גהידרן ש' אשר ראש ככדו • כי כל עת אשר ההרס בגאון ר"ע כהגו • (י' ק"ס) כי זה מדי יום ביומו • מדי כעו עת מרכס מתינו אשר הוה דר בחצר חנו כרב ה"ל • לבה"ד שלו • כי כל יום ככדו הרע עמו • כללו לא ראו חוקו עשום • קתעו בלו המומים המונים האשים סביבו • וימלאו את כל הברכו • עד חפס מקום חלשים בהאים לראות ככדו גדלו • ותהר פני קשו' ותורחו והכתמו בהרשו עליו מאן כעולם עד סופו • ואף כי לא אשר ככה נר חלבים • כוכ חיבוריו כקדושים סחירו פני תכל • (ויותר מהמה כעושים • ויהי' לאכופ דמי חתימוס • ונפאוח ככתבים לקנן • וכן נגשים בלו ויגנו דים • והשחירו את עולות • כאשר כדועתי לגאון כה"רס וס כנר) • ותלמדו כקדושים גדולו סדור • גם כהם נפשו ממדעיתם • ויתכלמו בהחני הכל • לדין תורת רבם • ויגורו נקודש • ולכל ישראל כיה אור כמשוקל • ובהם זה כאשר רבו הימים • ובסמם הזמן מחתנו • ומעט מעט כהל לככות כמאור כגדול • ונכתמו כדרכים • אשר כקל לפנינו • השחורתי ונכסו לפרקו לשמו • עלולותיו לשמו ידועו שיטלו כי גדול נקבכס קרות ישראל • אשר כורס כדך ילכו בה ויביוו כל בית ישראל אחרי • ללכת אורח ישראל • והתהגם גי ללדק • וכתחו יגוון עלי לעמדינו כקנן אור • גידלת ה' כבורה • ולגבר היילים כחורה • וגם כרכות יעטס מורה • כתי"ה אשר כיה לי לעורס • והנה ע"ד קוית כתי"ה על ד' כגרי' חלית הלכות גילתו הבוא כצרכים בשולי מעלה שם • ואמרתי ככעני עוד לגאון כתי"ה כמפורס כמהחונים מקום כעעלי תשובה עמידים כ"ע • עוד דכני בגאון • כמה אשר ת"ל לזה כדו להשיב דברי הגאון על מכוס • והנה אשר כער חני • וכל הדע עומק מרשבוהו • והח אשר כתי"ה • עברוכ לבנו כפתחו של חלם • נמאל נבאר כזה • יורני וחדש • והרשום כנורה כמקומות ונמנו לעיון שם • באורח חיים מ"ש הג"ח ככללות זילות • ע"ה י"ח ס"ק מ"ב • ע' משכנות יעקב • (שאלה ט"ו) • ע"כ • לע"ד שאין מלאך הוה כו' • וגולת שאינו כדאי לתקן על דבריו ז"ל • סייתי אמר • שמכאן רחיש לביסר כו' ע"ש • שם (סי' ש"ה) ע' כש"ת חמת שלמה להגה"ח מוחרסת (שאלה ו') מה שכתב שם • וע' כש"ת כיון עולם (שאלה ו') • שם (שמי"ח) ס"ק י"ח י"ט) ע' כש"ת בית אפרים להבואו ר' גלמן מרגליות • (שאלה כ"ו) מ"ש שם • שם (סי' ע"ב) ס"ק י"ג) מ"ש כגרי' ככוגיא חתון עגול על מ"ש החופות שש"ס ככוסה כו' • וזמן דככא על ידו כדכריס • ובגאון כתב ח"ו שטעו והכריז כזה • ע' כש"ת גילת מסכתא (ש"ת ג') שכתב • ובגאון ככסיד מוילגא ידו להזיל ולא חליל • ע"ש כדרכה • וע' כקדמס לחיל משלש מ"ש כזה • ומ"ש (סי' תמ"ג) • ע' המדת שלמה (שאלה י"ח) מ"ש שם • וע"ש כש"ת (ל"ה) ע"ש על דברי כגרי' ככור' שמתק טעס לדברי כתי"ה' דלית ליה תוכפות לשכח וי"ט ש"ש • וע' כש"ת חת"ס לבגאון ר' משס מופ"ב ח"ח כק"ג) • מה שפלט ותיקן קו' כגרי' כתי"ה חת"ה ע"ש • וע' כש"ת גילת מסכתא (שאלה כ"ב) דף ע"ג ע"ד • מ"ש ע"ד כגרי' ככור' (סי' קת"ל ס"ק י"ט) • ובבירה דעה (סי' ק"ב) ס"ק י"ז) • ע"ש עמק הלכה יו"ד • (שאלה מ"ה) • (סי' ק"ג) ס"ק י"ב ל"ג) • ע"ש עמק סולם ח"ח • (שאלה ק"ט) בתמה ע"ו • (סי' קע"ג ס"ק ל"ו) • ע"ש כש"ת גילת מסכתא (שאלה י"ח) שכתב שם ובאריך כזה • וע"ש כס' יד שאלו כמע"מ חת"ס כיה כיודה דעס • (סי' רס"ו ס"ק י"ד • וסי' רס"ו ס"ק ל"ב) • מה שכתב על דברי כגרי' שם • וע' כש"ת משכנות עמק • כיודה דעס • (שאלה ס"ד) מ"ש • על דברי הגאון ככללותו הדש • וע' כש"ת חמת שלמה חלק יורה דעס • (שאלה ל"ה) ע"ד כגרי' שכתב כשעוה דהר יכל לפדות יבול ידעת • כל • ודכרו נפלאו כו' וע"ש • ובאבן עזר (סי' י"ז ס"ק ס"ג) • ע"ש ח"ת מהר"ם להגה"ח כדכריס • (שאלה י"ז) שחמה על כיוור כגאון (וע' בית דוד ש"ת כ"ח) מ"ש על דברי סליקוט) וע' שם (שאלה מ"ו) מה שכתב על דברי כגרי' ח"ע (סי' קמ"ג) ע"ש • וע'

בית

דכיו מקדימין • וספיר קדמו עטיה לזיכר • וכל דבור דזכו ביאור בירושלמי וחסא אפשר (פי' שמקדמין ספיר כראוי
 פ"מ לא יקראו ויזכר בשבת זה קדמו וזיכר לעשיה שפוטין כסעודת ביום א') • איהור כות לעירות (פי' ית כחן
 ולא יעבור לענין כסעודת • כיון דבזמן המקדשין ע"פ דרביאין אין אנו חושפין למסתכלין וכו' • והמפרש פס בילר
 עס ללא אחת • ע"ס) • ואז עושין כסעודת בע"ש ומקדימין • ולפי' פלוטתיכוו כיו כמו לעיל דשמואל ס"ל כיון דליכא
 שוקפין ועבדו כו' • ור"ס דס"ל ד"ה אין מקדימין • דס"ל כיון דגזי מוקפין כו' קדמו וזיכר לעשיה • עכ"ל כהנא
 ביום מחר • הכל מודים דקדמו וזיכר לעשיה קרינן ליה • ולעיל גבי ע"ש כח לרב גם מוקפין עבדי בע"ש • וא"כ גם
 גבי מוקפין קדמין עשיה לזיכר • ושמואל דס"ל לעיל גבי ע"ש מחחרין • חף בזמן שמקדשין ע"פ בריאיה • י"ל דס"ל
 דשמואל כיון דגם פדום עושיה כסעודת בע"ש • וקרינן כהנילה בנאותיה • וגם מוקפין יקראו העגילה ועשו הכסעודת
 ג"כ בע"ש • ולא יביח כפרס בין פדום למוקפין • זה לא עבדין • וע"ש [קמין] • וע"כ מחחרין כסעודת ליום א'
 ואל"כ קדמו וזיכר לעשיה • (וחף חס נאמר דרב ג"כ יבכור כבדו • אפטר לחוק • דשמי כהן • דקדומה כזיכר
 לעשיה • נא ע"י דיתוי שמדחין כעשיה מתקמו • זה אפשר לא מיקרי קדמי חלל גבי חל בשבת • דבזמנו בלא דיתוי
 קדמו • פם עפיר מחרינן כיון דליכא מוקפין כו') • וגזי יהויבז גם קדומה כהנא • מה שלח הקטן מבדויחא דבייטא
 ב"ל למיתוי • חף כשהל בשבת • ד"ל דבגרייהא מילחא דפיקיחא קמני • חף במקום שאין מגיעין עדי רחיה • [ועי'
 לעיל ג' ב') • מקום שנסבין צבתי וחמישי מקדימין כו' • ע"ש] • בירושלמי דקדמין • דמחחרין כסעודת ביינו צבתי •
 וכהני בירושלמי (פי' • ס"ל ג' ב') ליש חלן חל בשבת • ולגבי מחחרין משום שמתהלפין • או פשוט משום דלא כעדין
 ביום א' קריב ועשיה לנרסו • וממון • א"כ כן עפיר מחחרין • ועי' בירושלמי (פי' • ה"ל ג' ב') • מפני כבוד
 כריס • ע"ל יכו אומרים • ראינו כריס ועירות קורין כלהת • וע"ש עוד לקמן פם • חתי כפרים • ועירות • וברביס
 קורין כלהת • וכהן מנא לא נכב אפי' לביירי • עי' ת"ס הקרנן עזכ שפי' דקדומה כות • וכהן מנא • ובאי תנא
 לא הנה כשבו ביום • כלומר דתי' דלא כשבו הנה • דת"ס יקראו כותן שום א' כו' • ע"ל • ופליא כיה עשוי •
 איך העליס עין • כספי' הוא שכתבא הוא • דס"ל דכריס וכפריס ועירות קורין כלהת • לא נכב אפי' • אינו נושא
 פריס לשם ברי • וכו' כלפי מ"ע • לעיל • כסכריס • ובתירוה לא יקראו כלהת מפני כבוד כריס • וכל חלל דס"ל
 ביקראו טולס ב' • הכריס וכעירות והכפריס • הלא אילו הוושש לבוב שזוח פמי • לחד פני כסכריס לעומת כעירות
 וכן עירות לעומת הכפריס • וזה דבור • ובתי' עתה עס ב"ס ישועות יעקב • והגאון • מלעמברג • שתיקן דרב לשיטתו
 דס"ל מניבס במונה קורין וזוכס ביידי • וא"כ לא מפרסחא מילחא • ממה שאין קורין כהנילה כיום • והיישין שפיר
 בייטנו בתי' הככה • כעישו כסעודת ביום א' • ולגבי יעשו כסעודת בשבת חלל לדין דגזמנה בעשרה • וא"כ מפרסחא
 מילחא • ושפיר ס"ל כירושלמי ומחחרין ע"פ הכרין ויש לי לספלל דבכריו • וא"כ • ועי' בטורי א"ח (ס"ל) • ד"ס
 ת"ס • דכתב כעס • דלכתי מחחרין כסעודת ולא מקדימין משום שלא יטעו ככפריס ליום ככתיסה ע"ש • וא"כ לדין
 דתי' לן קו ס' ככתיסה • לפ"ז אין מחחרין כסעודת • ול"ג פשוט כעס דמחחרין • משום דכשתל בשבת י"ד ס' פריס
 אי"ל לקריס • על יום א' • מטעם דאמר בירושלמי • וס' י"ג • יום מתחמה כיה • וכו' מותה על עזמו שאין בו גיחה
 וא"ל לקריס כהנילה ר"ז למנוט מטעם • כמ"כ לעשות • בו שמהה כסעודת בוצאי ירחין עושין • כ"א מחחרין •
 (וגבי קריסא כהנילה כעס דלפניו ולאחריו קורין • בו אין קורין • מש"כ כסעודת) • ולכתי תקנו תמיד (לאחר •
 והנה כריסא • הבתיא תה"ה • לני' בגי"ח מהירושלמי • י"ל גם כן לבתיא עוד כריס מירושלמי (פי' • ס"א • כ"א) • ויחי
 חלל לקריסא • ואלו כסעודת (פי' • הבתי כול הכפרס שזיכו כל כיומיס א"כ • ככעודת • ומ"ט עושין ככעודת רק צבתי
 ימיס חלון) • ר' הלבו ר' הוא כס רב • וכימיס כאלס מוכריס ונעשיס • מוכריס כקריסא • ונעשיס ככעודת • (ס' דנטיק
 בעידי כזיכר קודס לעיל • וד"ל כמפרש • ס' מההכפס עס דכריס כהמפרס) • גבוע עוד כמטע רנ • דכרי טריס
 לבתיא תה"ה • כי רחיה צבתי שזוכס מלככה (פי' • כ"א) • ורננן כהרתי כות דגרי • שח
 יעצירו כו' • וכן מיקרי דיון כסעודת בשבת • קרי ליש עשיה וזיכר • כדדי ע"ש • דחלל לני' כנ"כ • דכא בזמן
 כנ"כ היו קורין כהנילה ג"כ בשבת • וע"כ אי"ל לעשות כסעודת או ביום ו' • דקדמו עידי לזיכר • ודי כהן •
 יהושע העשירי • ח"ל

חזו אשר כתב ע"ז הרב דגאון כו' בו שמואל שטראשון ז"ל מוילנא

כבוד ידידי הרב ב"ר הירף ובקי בוח' העשירי לעווין ג"י •

דן אנכי כאשר מעודי • לא לני הלך אחרי כספוליס • וסכרות אשר אין להם מקד בע"ס נחתי דרך לעלמי ביטוח
 שינת כר"ף ובג"א ז"ל • וכו' דכרי לני' כש"י ז"ל כעמא דר"ג לא איתפרס בגמ' רק כש"י סי' ללו טעמו • דנטיק
 שנקדם וזיכר לעשיה • והוא מדכתבו מוכריס ונעשיס כדאיתא בירושלמי • כנס שדך זכ כות חדוש גדול • רחל לפי
 פכתי דקרא • וכפי סוגיות כננ' כפי מוכריס כיוני קריסא כהנילה כנס כנס (ר"ל קריסא כהנילה ועשיה שמתס וי"ס
 ביום א' • ע"כ) • סתיק בגמ' מוס וכמהה על חסס ומבין מדעתו • ואולי משום דכוו סילכחא למשיחא דלא חקלע כדאי'
 בירושלמי • לא חסא להרין כוס) • חף אנו מאמר לני' כנרא' ח"י • דעטתה דגמ' דנטיק שנקדם וזיכר לכל מיני
 עשיה • ככאמרי חובב ליום • וכרי מהות ללאבויס ג"כ יקראו עשיה • כדכתבי לגמטו חוסס וגו' • ומתנת לאבויס
 (ובן פרש"י כסקוק טובים ונעשיס וז"ל • ונעשיס משהה ויטח וי"ט • ולתת מנות ומתנות) • ומלאה שבגרי"א ז"ל
 רנן לוס • עי' למרש עשיה ע"א • כמ"ס לע' כרס"י (ב') • קו"ל לעיל דתהס ביום כקריסא • וכיון שחל בשבת דמחחרין
 איהור כות • (ר"ל כזיכר דפי' אבוי' לערות • כ"ל לעשיה דמתנת לאבויס דידכן) • חף סכירושלמי כריס מחחרין
 מוכר דחלוקה כמתנות כות במוניס כקבועים • ולא כיומי' דקריסא וחוקן כוס על כננ' שלני • כסוף (דף ד') פ"ס
 כגזי ודכ • כהוא ביום כקריסא • כדא מחני' כיה • חף על פי שאמריו מקדימין כו' • ומתנות לאבויס • וד"ל כמפרש •
 ועוד דב"כ לא אמרו בירושלמי חלל כהניסא חלל כהניסא • חלל שחל בשבת מודס חל"ל במונו • חלנן עומי
 בירושלמי ג"ל דחכ כהתוס פם • ויביה חלל לקריסא • וחלל כסעודת אינו לקויה חלל בניחוחא וקאי חללעיל שאמר חלל
 כסעודת אינה חלל ב"ד וט"ו • וכו' כות לעתה בעי' • • ועלום לו ולתרו • וי' יביס כמזוי לבנח חל מעשבו •
 אורבו באמת ש ש ו א ל ש ש ר א ש ו ן

עלית השער

(תכלית יסוד החיבור)

דרשן מעל כפר ה' • וקראו המפורש בתורה ומפורז בתלמוד • ונכתב בכפרים • קוראי הדורות מראש מימות עולם עד היום • המכפרים עלילות מצעדי קדושי עליון ואשר שאר רוח להם לפעול ישועות בקרב הארץ, ומכתבי מילווהו בכפר הזבונות וברון מעשיהם לדור אחרון; והניחו שמים לברכה ולתהלה • למען אשר סהם נראה לקחת מוסר ולסנאות בראת ה' ולעשות כמעשירם • ואך זה כל ישע והפץ תכלית הנדרש • אבל להג הרבה להזכר מעשים רבים והמון בריות • לאין תכליות — :

וכן הניחו להרפה ולדראון עולם • שם אנשי רשע אשר הרבו לפשע ואנשי משחית : ולוקה מהם קללה למען אשר כל הרואה אותם בכלקולם יזיר עצמו מדרכם ועלילתם הנשחתות : ובשם שתקדוש ברוך הוא בהעניב בשבתן של צדיקים לפרכמן בעולם • כך מתעסק בגנותן של רשעים לפרכמן בעולם • פינחם פרכמו לשבח וזמרי לננאי (מדגס כמדגכ ככה עכ"ל ח) :

כי הוא ידע יצרנו רק רע כל היום • ובי הדיעות מטובשות והלב אינו קיים על בוריו והולך אחר מראית העין (זוכר הדס רוח ס"ב) • ויותר מאשר הפעל על לב איש כל אות כל מופת כל הבמה כל מוסר יתפעל אחר ראות המעשי הנעשי תהה השמש והוצאותיה • ולמראה הנסיון ישפוט ואהריהם לבם הולך • משלו משל למה ד להזיה שנבנס אצלו רופא א"ל אל השתה צונן • ואל תשכב במדכ בא אחר ואל אל השתה צונן • ואל תשכב במדכ שלא חמות בדרך שמה פלוני • זה וזרו יותר ככולם • לכך נאמר אחרי מות שני ב"א בקרבנתו וגו' ואל יבא בגל עת אל הקורש (מ"כ פ"א ה"ג) • כי על כן זאת העצה לשום לנגד עינינו לראות בפגרי האנשים רפושעים כי היו דראן לכל בשר ואחרית רשעים נברתה • ולהשאיר לנו ברכה • אחרית והקוה בפעולת צדיקים לחיים :

אכן הן מעשה הדור בעיני האדם • אל כל אשר ידפוץ ימחו • ודעתו על אדם מעורב עם הבריות אשר עמהם הוא ארה להברה • ועינו עוללה לנפשו מכל מעשיהם • וכן יעשה • ובקוף המהקה מעשה איש • כן איש פיעשה רערו • אף אם זר מעשהו • והבר הוא לאיש משחית, המקלקל בחבורה" א) והרבה שבנים הרעים עושים (סוס"ז) וזוהי על כל שבנים

א) וברדושי כהני • כי יספין מקלקלת • ולא יספין מקננת • ולא כהנייק לזוככ השייך לרשב' ואס דעמו על אדם קשה כלרו ואס' • כל הרוח רוח הנפש וכיום רוח עלה וגמורה של תורה רוח דעת ויראת ה' מדור דעה ונשיות כי ליעו הולך וכל עמקן כיון כנסתם כי רוח דעה מדור חספנות עוקרתו וסופתו על עניו ואחיל' ובחפשי פעמים אשר סביבותיכם מתקורקים כנסתם לא עשיתם הכל מתקוקלים כנסתם עשיתם (סנכרדון ל"ב), וכל השיקל לו מניד לו" כי על כן אחיל' (יומא לת) דיקי מעמי ורשע מהבירו ע"ש ותשביל' [ונעמיים סדריים סיוליים מסי סרל"ע (הני ב' יד) ע"פ סן יסא איש כמר קודם כסך כגדו ונגע כנסתו וגו' ואל כל מאלל סיקדס וגו' ויאמרו לא • ויאמר מני אס יגע טמא נסג ככל אלס הוטמא וגו' ויאמרו יטמא ויען מני ויאמר כן כעס סוס וכן כעו סוס וגו' וכן כל מעשה ידיהם וגו' ויבאר כי מני כרסא לס כמל הספס מדוע טונבס כעס כי לרטיב דרנס כנסדות יכלנו ולא ילמדו איס מרעוה לדעת אס ה' ולנסחית דרנס כלאר היו חן ע' עס כגלות ככל מיד סהערנו זרע קודם וחליס מדבר אשדודית ואיסי מנוריס לדבר יודית ולא נגדלו סעס יסחלו כוענותיכס או וכרסא לסס כמל כי כל כטוגע כקודם לא יקדס לטיות כמיהו ואס טוגע כעומאס יטמא כי כן טבע הדבר כי לעמא אחרים כל כמחוכר לו סרי כוח כמיוס ולקודם לא יקדס ו"ס וכן כעס סוס וכן כעו וכן כל מעסע יקיסס וגו' וכסן] וכיוצר כמטמו קסא ותכר כאלס מנוכיס (לס"ר דוטה לזכוב כרכות ס"א) של כעני ראתן (סך) יש לסס כמותס רש' כמותס ע"ז) כסולניס אחר כורסא לסס ולא לאמוס כגרו כארן (כ"א) אסר עמו עח ונכורס של תורס וסוכיך כדו וסוכיך כתרורס לאגויו וללגויו וקדקדס לתורס וירלס ה' וירע כנספסי • אסר לא ורעו על סחיתו לו • ורס כופר על יסכו ואמרו דיק דר כן עז רשעיס ולא למד ממעסיכס (סנכרדון ל"ע) ואס אמנס סכן על סמליס טמא סכן • עס סטוריס סטור • סכן ונדמס קאחתי" (חולין ס"א) וכיוצר יזכר לכל יקח מוקס לנפשו כטוב לכ אסר מעכטי למסית כרונן • ואיס ולכל למרות רוחס כי כוח קיעמס מועס כחירו וכדעתו סלחטי על דרך לא טוב • ותכריו דומין למלכטי כנסת' לחלל און • וע"ד מליס א' כי ר"א כן ערך אסר מדור כו טוב (אבות פ"ב משנ"ס י"ג) א' עליו (סנה' ק"ז) ר"א כן ערך סילקע לכסס אימקך כתיבסי כו' סו גולס למקוס תורס כו' שחתיך וקיעמוס כיד ע"ש (וע' מ"ס כנדר' כפ"א כס"א ס' ד' וקדקדמו כס"א כס' גל של אגויס ס"ס) ור"ל (ידע כנסטי' כסס כחיריס רעיס עובדי) א' (סנכרדון ק"ח) כדורכיו ונ"ס כדורות אחרים וע' מ"א כיוחקל (ס"ז) כל כטימל ימוסל עלין כאלס כתיב וגו' כד"ס • וכסוגע (ס') ויסחלל ואחרים יסמלו ככנס • יסמלו גס יכודר עמס אסו ד' ו' זס (י"ג) ככטוי ככסס אסריס וגו' כלרתי ג"כ עס"י כדכריס כלי :

וכתבונות

שכנים הרעים • שכן ורעו ואבדו • ואיש מרעהו השמרו • ומי אשר יחובר לחבור עצבים הנח לו • כי יצדוהו למדחפות • ומי שמסיתים לו וניבת בלום תקנה יש לו • ניסת מפי עצמו נמלך מפי אחרים גריר • בתריהו (סוכרין ס"א) • וגם צדיק נהפס מעט בעון הדור (ט' של"ט) • ברור עקש ופתלתול • כי ילפתו ארחות דרכו • והמטים עקלקלות יוליכוהו עם פועלי און • יתערב בהם וילמד מעשיהם • ויטו בתוהו צדיק ב' :
ואם

ובסקרלות אחריו (ירמיה ט' כ') • שחקן בחוך מרמה גמרמס מאלו דעת אחיו נאם כ' כבר ביראתו כי כמדות יחסכו ויש מוח אשר טובות כזה בעיני עובדי' כמו מדת הסתפקות וכדומה רעות כזה בעיני עובדי' וכן נספוק כזה ברעות בעיני עובדי' כמו הקנאה וכדומה טובות כזה בעיני עובדי' אל יקנה לך וגו' כ"א ביראת כ' כי מ"כ יסקול האדם כל מדה נכונה מקומה וזמנה וידוע כי רב נח הסתגל לזאת א"ל אדם יאחז כמדה אשר טובה היא בעיני עובדי' ורעה היא בעיני עובדי' והסתגל כרכם המקומה כנכון בעיני עובדי' • הלא כזה מלל משמר ישמור לנפשו לבל ילמד כח הסתגל גם בעיני עובדי' מדה זו • כי קשה לו ללמוד את כרוח המדה הסלטת עליו והסתגל בה • על כן יאחז בזכ אף בעיני עובדי' וישע לו משמרת • למחרת לברוח ממנה בקלס האחרון בעיני עובדי' כי אז יסמיל לנפשו וכן לסיפוי • ויכסה מי אשר אחז דוד במחש כרעה הוא בעיני עובדי' וטובה היא לעובדי' והסתגל בה ח"ו בעיני עובדי' • ע"כ רוחו לו מוס • כי נעשה לו המדה קפין נכפש הסתגל ונכע שני אשר כבוא אליו להשתמש מדה כזו בעיני עובדי' הטובה הלא נקל יסיה לו כי דרך המדה כבוסה הוא לפשו • והנה חילול אם כאיש צד אשר לקח לו מוקש לנפשו והסתגל מדה כרעה בעובדי' בעיני עובדי' • ועל"ו כבוא לידו המדה כזו בעלמה בעיני עובדי' אשר אז טובה היא לו • כי אז יעונכס ולא יחזיק בה • הלא מה תכבד בעבירה גדול משאל • וכנה מדה כרמה רע ומר בעיני עובדי' • [וע' ב"ה י"ז ע"א שאני כרמה • לדחמרו בה רבין ט"י ממזיד] אף בעיני עובדי' אחז"ל (ברכות י"ז) • לעולם יסיה אדם ערום ביראה ופי' רש"י (לעם ככל מיני ערמומית לעבודת בוראו • כי על כן האלוהים כביא שחקן בחוך מרמה וכבר סתגלה מדה כזו בעיני עובדי' • ועל"ו כבוא לידו להשתמש מדה הזו בעיני עובדי' כעבודת הכורא • אז ימלא נמרה זו ויתחוק נמומו בנפשו • לזאת אמר גמרמס מאלו דעת אחיו נאום כ' והכין • ובארכמי במקום אשר ציה ברהבס :

אמר המ"ל ראיתי להעתיק ונתת כזה • מ"ש כרע כמאוס"ג כרען כטנאל • מוכ' רוב כעריש סלאס ל"י מ"מ דק"ק לנפין אל כרע המהכר •

ד' עוזי • יום א' י' בפלו • תר"א לזבלין •

אל כבוד ידידי הדיב • יושב סתר לבבי • רוב הגאון כו' בק"ש סוה' יחי' העשיל לעיני ג"י לנצח •

ותחוק האור תאום לעינים • כהשגיו ברכס מלא חפנים • מאורר טעוב ממקור החיים • מעיני יוס' ע מעל השמים • אשר מיום נפרדתי מאת כבוד גאווה כמו מעי לו • מי יתני כלאור שמים • אשר כיונה אבר • לנח לחקות כול ידו • למוח עדי חממתו מתעבת תבניתו • והאף אמוס כי לא רחוק יסיה בניו ויבין כבוד גאווה • סייחו מושך ידו מלכבוד אליו לנ"ק פראגע • כי קשהו ושמעו וחתיו ארנו • הספיד רוב עמלומו • יתחוק ליד שפתי • ויכסה כבוא מכתב • גאווה לדי כיום ג' יואל • ואחרי עיני • בראותי יואב יקר משהס אספוי זוכר את בריותי את ארבעה אלוכיו • כו' (אחמתי לכתוב לכבודו על דרך כבוד המרמה מאלו דעת אחיו כו' • אשר נדפס כספר • עליות אליו"ד אשר אלכי כוונתי לדעתו בקדושה זכ כמס • והוא כתוב כספר שמן סמור עם כבוד מאמר עד מתי תספסו עול • ופינו רשעים תשאו סנה • כי כזה ככר ספרו ח"ל מאלו שזים מונע א"ע מלדון דין לזורכא מרבין • ומאוזו שומר לא מייגאל רישו אכי סדו"ח עד דמהיכילא כוונתו • כי כל כך הים גדול בייסס אכנת התורה עד שכלכנס מתקלת הטורס • וכיה ירא כי ע"י סלכסס יביס נושא פנים אל לזורכא מרבין • לכן סיה מונע א"ע מלכנת דין כזה • אכן על דיניי עמים • הסופכים המשפט המזכים את החייב ומתייבבים את הזכאי • הספלה כהתוב ואמרי כחן ממוס יודמן לפעמים • אשר לזורכא מרבין נריך לזאת חייב דין תורס • במאמר לאו כולי עלמא דיני גמירי • לכן יפלא על כדיון עקר • הלא דרך מעולס לטפון דין לאמר על חייב ספור ועל ספור חייב • למה לא יטעב גם היום לומר אל כהשע חייב אחס ואל לזורכא מרבין ספור • וכו' עד מתי תספסו עול ופינו רשעים תשאו סנה • אשר לעולם יזכס כרעס כמשפט • וחכו משפט פליחת מאמר הלא שפתיך בחוך מרמה וגם גמרמה מאלו דעת אחיו כדודמן טע"י המרמה יכונב דבר טוב ימלאו גמרמה • ויאמר האמת • ולמען שלא יתגל ויאמר כי הוא עושה כן בעבור שהוא איש אמת • לכן השלים ואמר מאלו דעת אחיו נאם כ' ביוש כאלמה — ומבין כוונתך • כי תשוב המרמה לא תהיבת האמת רק כי שגלח סיכונב על ידך דבר טוב • ויכונ לנרץ כבוד זה • אל כבוד שחקן בחוך מרמה) • ובעלל ערדות רבות אשר סקיוו עלי יחד בעסק שיוך בני הבח' כמוסלג שיהי' לא חולס להעריך אגרת כמשפט לכבוד גאווה וכרע חסדו יסלה לא • א"ד ויידו כנאמן ככריוו סדורס שלומו ועלוס תורפו ועלוס כל מרבותו כיוו • מאברהם בעריש פלארם מ"מ פ"ק הג"ל :

ולבלי להשאיר סימיר חלק לחכות כבוד מספיק על מאמר סתום וחסום • מרמה כלב חורשי רע • ולינפז שלום שמתה אשר עד כיום הוס אין חיונו נסרן אמנס לדעתו מלת שמתה היא עומדת במקום שנים • ופי' המאמר כך הוא • כי כרמתי כסוקד כתקלת חביוו לסכב עליו רעס • היכ כהתחדס כרעיוו דרך וזוון א"ך להפיק נממו ישמח בלנכו • וכסיף איש האמת כבוסב את חביוו כנפשו • ועוקד לסכב לזכות חביוו • כנה כהתחדס י' כרעיוו ע"כ טובה כחיס דרך ובפיה אופן יסכב לו טובתו • ג"כ ישמח יוגל • וכו' מרמה כלב חורשי רע כהתחדס מרמה כלב חורשי רע • יתחדס לם שמתה ולינפז שלום כהתחדס לם ע"ה לעלוס כהתחדס ג"כ שמתה בלנכס :

ב' דעתו של אדם קרובה יותר למשפחה ללמוד מהם • וכל הקרוב קרוב קודם וילבד למשפחה • וכשלו איס בעון אחיו יכניס בעון אבות • כי אחו מעסה אביוו כידו • וע' נרכות (ו' • סנהדרין כ"ו) וע' ינמות (פט.) והכין לפי

ואם מומאה עוררת מומאה (נכוחות ל"ג) וברבות רשעים ירבה פשע • ויקץ בישן הפיגול
 (נכוחות ל"ה) ולא ירצה • בן מהרה עוררת מוהרה • ואלהים בדור צדיק • וכמו אם נמפל
 עם נכר נתבר • כן עם הסיד נתחכר • ועם נבר תמים נתמם • והיוא מעבירות שכידו ימס
 לבב אחי וכלבו דודי ישרים יחוכך בו מולם ידעו את ה' מקטנם ועד גדולם וכל המחוכר
 להם הרי הוא כבוהם ולא ישלחו בעוללה וידהם בי יודעהם הכת דרך הצדיקים ודרך
 רשעים האבר • כי ע"כ צריך האדם להתהבר לצדיקים ולישב אצל ההכמים המיד •
 כדי שילמד ממעשיהם ויתרחק מן הרשעים ההולכים בחושך כדי שלא ילמד ממעשיהם •
 הוא ששלמה אמר הולך את הכמים יחכם ורועה כסילים ירוע" (רמב"ם הלכות דעות ש"ו ס"ה) •
 אהרי רבים ימה לב איש ובדור אשר כביב רשעים ויהלכו ברובם בן יהצא או הרי
 שהיו ישראל כהנה מהורין ומהנה כפאין והעולם נידון אחר רובו להטות נבר •
 יסופר לדור זו מעשה קדושים אשר טעולם וכל הכצנו כס • אכפרם למעשיהם של צדיקים
 (צ"ד ז') • וכחול ירכון או דור לא הבין לבו ולא נאמנה רוהו וכלו הנה ומדע אתה ה'
 השמרנו תצדנו מן הדור • ובעת יאמר לירא • ישב לבדו יהודי בענין שנאמר
 ישב בדר יודום (רמב"ם טז) ולא ישכעם מהי שוא אצל תאו להיות אתה לך בא
 בחרוך אמרי לזוירא נזיר אחיו ושאל נא לדור ראשון ועל כבוד בלום יכתבו וילדותיהם
 מעשיהם של צדיקים משנות דור וכוונן להקר אבותיך שיה לך לעדרים עדרי צאן
 קדשים וצאי לך בעקבותיהם אשר נודעו לך ושבה את הסתים מהים מהלך וחלקם
 בחיים • כי המה ידעו דרך ה' ג) • ולואת מה רב טוב • אשר פעלו להרות בעמ ברוליגדוהים
 מעשה צדיקים שבבר מהו מעשה הכמים כולם והציונים לפנינו באלי היום הם כולם
 עומדים אתנו ולתת לנו מהלכים בין העומדים האלה • ועם הכמים אלה אנחנו הולכים
 ויהי

דברי • וע' נסד"י' (כ"ד) כרא מוכס אכא • ואין אכא מוכס כרא • וכטעם ל"ל כמ"ם כימח (כ"ו) גבי וכוון מוקחוס
 לנגיכס או לאחוס • וא' לא מינעו אכיו דכיוונו מ"ה אכל בנו דלא כיוו אכיו מינעו אכיל לא קמ"ל ה"ל •
 וכן יחורך מה שחפש כמ"ל כטענות (ל"ט) • וצדיק דכסא וכסא דבין סקל • וכ' כמ"ל • ומיני גבי שנוכס כ"מ
 לתקן בין צדיק דמשפתו דהו דבין חמור • וצדיק דעלמא דבין סקל • ע"כ • אמנס לפת"ס • כי כדור אכר מנאלו
 בעמנו רשעים • הכס אכר רשעים • מוספס על חסותה נס פשע כולד מוס • וכוור נוחן ארס עיניו כמסגלה ללמוד
 מוס • כי על כן הוא כדוני • ורשעים דמשפתו דבין חמור • ורשעים דעלמא דבין סקל • לדורי דכסא וכסא סעורי כי
 מס פשע וחסותה כוס • גבי שנוכס כול ורשעים דמשפתו כדוני • כי לחומר כעון כדול מנשוא על כלה ועל סמלד
 עכ"ל לא כן הרשעים • כי דויקס טוס חסות עווס אכר • אין למסל עוד • ורשעים דעלמא דבין חמור מלויקי דכס
 וכסא דבין סקל • כי כוס לכס לבקש רחמים כמ"ס (מכת יח"א) • סלא וכוור לדי שנוכע שוא כחמור מחור • ואל"כ
 פגש שוא • ומס לי צדיקס דמשפתו לצדיקס דעלמא וד"ל • וכוור לדעתי טעס א' מעמנו כערבות ע"ד נקס ויתערבו
 וילמדו מעשיכס • וכוור אחו"ל • עכ"ס זכ כוס ולא זכ פל זכ • וכוור מ"ס נסיס וקטניס חיוס כנגל • מכות [פ' כווס
 ל"ז:] • וע' כד"ס כרבות (כ) • ע"ס] עמ"י מ"ס כסדרין (ק"כ) גבי כודתו מליכין • וסרבינו כדיוכס נסיס וקטניס
 וכ' • וחמלי לכו כסודתו מחללי • ומשניס סק כר כמ"ס כמ"ס גריל"ס • סילי כר נסיס וקטניס גריל"ס • ולא כיו
 הדחתו כדס • כי דעקן קל"ס • וקטניס חיו לכס דפת • וגלא עליהו ק"ל סמך • וטעס כוס לכס לחמת המכור
 כהו"ל • אס מוהה כפועל אז כח • אשר כול מחקק על עמנו כהשן כעס • וכל כעס רוחס וכודיס • אהר כול •
 ול"ס חספתי כ' צדיק יהודי •

ובה יובאל (מדרש שמות רכס פמ"ח) מדכרין ומשחקין גנאי לי גנאו לאכיו גנאי למשפתו גנאי לכסן שילא ממט
 ע"כ • וכסדרין (ג"ב) • כמחן קרין רשיעא כר רשיעא לרשיעא כר דיקא • כמחן כי סלי תנא • כבוד וכוונן
 כו ביון • קודס נוכגין כו חול • [ואמרו סס • ארור סוס יגד • ארור סוס גידל • ארור סוס ילא מחליו • ל"ל כי ג"ד
 גורמים לסעמיס רשע כן • פנעמיס הרוין גורס • ובמ"ס דריס (ב') • אס אכיו איט נוכג כקודס כפפת השמיס • וכן
 א' עדות • כ' דריס סכב וכוה לכן • וכן לסיק] וכן חול שפת סלדס גורס כמ"ס סוף שבת • וכטעם ע' כל • סדרכת
 סכב לכן וחקר ע"ס דכו • וכוור סג' דריס • יגד • גיל • ילא מחליו • וכוור ג"כ קודס וחול • כבוד וכוונן • ואל"כ
 מ"ס [משגל (ל"ה) חס כרי • ומס כר כטי • ומס כרי דרי • מס כרי כמכוס סוס יגד • כר כטי שילא מחליו • כר דרי
 סוס גידל • וד"ל • וע' כסדרין (ע') • כולס יודעיס שחך ילא שמיס כוא • עכ"ס יאמרו א"ס גריתס לו • (כוס חולי
 יתכן מ"ס [משגל י') • וכן כסיל חונת חמו • ולא אכיו • ועל שגלו אכר זחל [מוכר] וכי דעתי כר קודס אלא אכיו • ומס
 נוחן כהס עיניו כמספס • ואס כוא מוכס כולס מוכביס • ע' שנוכע סס • ואס חסא נסיס פניו כזאי כסוא
 ובמשפתו • וכן לסיק מדכרין ומשחקין • סכח לו • סכח לאכיו כח למשפתו כח לכענ שילא ממט • כי על כן ידקן
 כהסם כטויס (כ"ב ק"ס) • וכדכתיב נמוקס אכר •

ג) דברר כוא אחתי • ע"מ [תהלים ק"ט] יכוו ודיס כי שיק עתווי • כלשר קיימו פלי כי כסלס לאוני לחח
 כשקס • כלשר אחרע כסל ללמוד ממעשיכס • וכטעם כילוש ע"י • לכטינ כמות"כ כדוליס מעש צדיקס
 כחמור סס • וז"ס חני אשית כפקודיך • יכוו לי ריחך • סחככיס לכוו סמ • ועמס סלל אחרופס וכן מ"ס חכ"ס
 (ק"ד) ועל ססר כולס יכתו • שדעו על זכ [כסדרין (ל"ח) סכרלס לו כק"כ דור דור ודושו כ' • ח"ס ולי מס
 יקרו רעין וגו' אספס מחול ירכון • וכמכור כ"ב (ז') • וזאי • וגו' סודומי עי"ז • וכס"א (שס ק"ס) מכל מלמני
 סעלתי כי עותיך שיה לי • מחקיס אחרונן וגו' ע"ס וכוון •

ונחכם לשמור ארתות צדיקים ועמם הננו ארחים לחברה ומקנים אלה נתבונן ללכת בדרך טובים וזוה צדקתם לא תמות ולא תמוש מאתנו נצח והרואה חכמים במיתהם יחיה (חגיגה ס')

ונעלה מזה להאיש אשר הוקם על בדורו ואשר ירוממוה בקהל עם וכבוד וחרד יעמרוהו אל אשר יהיה רוחו ללכת לעומתו וישאו אנשי דורו כיר ה הנשיא בדורו וכנשיא כן דורו ודוד לפי פרנמו והמיייתם לטובה ע"פ אחר המיוחד וכד רגיו רעיא על עגא ועביד לנגידא כמיותא ואילו האחד שיפול כמוהו יפול העם כנופלים ומה הוא מיוחד אף מעותו מיוחד ואין להקיים כ"א כשנזכר ימי עולם ויאתו ראשי עם שכבר מתו כאלו חיים עדנה ויעמוד משה ושמואל לפנינו וכאלו צאן עמנו ביד משה ואהרן ואל קדושים נשיאי ישראל שככל דור ודור נפנה לדעת כל אנוש מעשיהם הלא בכפרתם ובהם עולם נושעה ובאשורם תאדו רגלנו והמה יהו לנו לעינים ולא כמות כל האדם ימותו אלה הדבקים בה חיים כולם היום ואם סדורהו עם כשרא לא איתו הלא רוחם מתהלך אתנו ובמותם לא תמות אתם חכמתם ולא נסע יתרם מותר האדם ועד נצח כאורם נראה אור ד

ונשכיל כסוצארבר אם המעשים לא טובים אשר יעשה איש בהם ויקשים בני אדם אשר יהרועו אתו ובל אחר הולך ומסמא מהרותו של הכירו ובערו או כי בער כאש רשעה והנה הוא בופק קומתו של הכירו כפני הדליקה ובערו שניהם יחדיו והייב בדיני שמים כי אלהים יחקור זאת וקמי שטיא גליא עד היכן פרצה טומאה עי ומתי תשקע האש והוא חטא שאין סביר בו אלא ה (כטומא ס' :) ואם הייבט שכישראל כך דינו ואף כי לנשיא כתרובם אשר יהטא לאשבת העם ולכל הנחשלים אחריו ואם בדרו כך ובשכבר הימים הבאים הכל נשבת ואף אם תכתב זאת לדור אחריו ולעם נכרא ונהי דלפסידא ידידי לא חייש אדאחרים לא הייש (מוצק ס') וכיון דמקללי כ' רבים היינו קילקולא (ציע ס') תקל הראשון ונפלוהשני בראשון והנ' כב' הראשון הייב בנזקי כולן כ"ק ל"א ואם לנפילה חדר לא הייש נפילה דרבי חייש (כ"ג ק"נ) והוטא א' ואבד טובה הרבה ומי יודע עד מתי לא יוכלו נקיון ומשום הנאה פורתא לא מפסיד טובא (ע"ג כ"ג) ואם בן איפוא דמבי להו עכדי אשר השתתחו בעיר אשר בן עשו הרשעי הקבורי אשר העמיקו שהתו עצה לחטו בני דרך ולכל יעלום אלה הטומי שכביימתהותות הנשיה ישובו להעלותם ליהצין למשל ולמופת לרבי ילחמין עקלקלותי אשר בהם ינדקו ויתהללו לאמרי כי אורח עולם ישמרו אשר דרכו מתי און אשר לפניחם וביאוב (כ"ג ס') האורח עולם תשמור אשר דרכו מתי און יבואר ע"ד אכרם ז"ל (טירוקן ל"ג) ולא בדרך כבושה אני מהלך א"ל לסמים שכמותך כבשוהן ובעזון חיים אלוי מתיים נחמטים אשר כפר אבד וכרם ולא שם להם ע"פ הדין הנאה להם אשר כיבה עליהם הארץ והכם שכרה ממנו כלייתה ויהנאה לעולם שנאבדו בתוך הקהל הטוב שלא הכריחו עוד והבטיב שניתנו לקבורה וכאשר יקומו הרבות אנשים ליהנות מערמת עפריהומוסף עליהם פשע לשום ממשול עונם נגד פניהם ליהטויא את הרביביהנה רבים אשר יהטויאו במותם כי אשר ההטויאו בדין) ואם כמדה רעה כך במדה טובה עאי"ו ואשר לעד בס' יהקו מעשי צדיק וכלל הארץ יצא קו מעשיו וברכות הטוב ע"י הנה שכרו הרב ע"פ פעליו ויזכות רבבות אלפי ישראל בכל דור תלוי בו וזה נוסל להקיוחלק לו לעולם בכל אשר יעשו תחת

השמש

ר) ורב כח השמש לכוור מליש פלוגי במקום פלוגי מדור טעבר ליות למשל למסר או לדמיון ודינמא כאשר מליש במקרא ולא יכיר קנה וכעתו (במדבר י"ז) ואשר עש ליתן ולצדק (דברים י"א) וזכר את אשר עש ס"ח למרים וגו' (סס כ"ד) (כ"ח"ט כספרי ללמד שהנעשים מליש על לביד) וזכר את גו' עמלק (שם כ"ה) (וע' מדרשים) ויהי סכשל בהם כדוד (זכריה י"ב) כעט נדד עין יעקב (דברים י"ג) (והדעו ענין יעקב) סניטו אל אגרכס אביסם ולא טרס וגו' (ישעיה י"ח) אשר פה את אגרכס (ישעיה כ"ט) וכן לצדקס מליש ישימך אליהם כלפנים וכמנכס (נבאלות מ"ח) ויטי ביתך ככית סרן וגו' כחלל וכלאס וגו' (רום ד') ולביסך ישימך ס' כצדקי' וכלחלכ אשר קלס וגו' (ירמיה כ"ה) פשע לטס כמדיון כסיסרל כיוני וגו' כעורכ וזכאכ וכזכח וכלמנה (סבלים ס"ג) וכן אס יעמוד משכ ושמואל (ירמיה ט"ו) משכ וחסקן ככסניו וגו' (סבלים י"ט) חסכ אהם מדניחל (יחזקאל כ"ח) ויהי ג' הלויים הולס. נח. דניאל. וליצי. (יחזקאל י"ד) וסלרכתי כמנזח למדרס רכס על ככלל סדרעו ח"ל רככס מקראות ספרמיים על אלוים ספרים. [ולדומת ככדורל זשבעו זו או תלך כנשח דרכך זה יעקב כו' (מדרס רכס ס"ח) כלפנים כוה על פי מדת ג"ש. ע"ש ג"ש]. ויהי סמנחם לסרטיס כנכניו כדנר ע"ד סדמיון וכמלל מליש נודע כוה: כלפס כי כמעשים יפעלו על לב יוקר ממוכר דברים נכר. ודינמא אינם רואים זולת קול

עזרת השער

השמש - המזוינים בחוסמו - כי הוא סכיכות ובתחבולות לפעלם - דוד הולך ודור באי
 תדקתו לעולם תעמד - ותהשב לו לצדקה עד עולם - ובידעו כי פתחן פינקסי
 וכמשמשין בעובדי" בכל דור ושכרו אהו עד אין קץ כן אין קץ לכל עמלו בכל בשרון
 המעשה ויפעלו בזרוע כח - ומתוקה עמל העובד כזה - כי על כן השכילו חז"ל לאמר -
 שאם אדם עושה מצוה יעשנה בלבב שלם - שאלו היה ראובן יודע שהקב"ה מכתוב
 עליו - וישמע ראובן ויצילו מידם - בכתפו היה מוליכו אצל אביו - ואלו היה יודע
 אהרן שהקדוש ב"ה מכתוב עליו הנה הוא יוצא לקראתך - בתופים ופחולות היה יוצא
 לקראתו ואלו היה יודע בועז שהקדוש ב"ה מכתוב עליו - ויצבט לה קלי ותאכל ותשבע
 ותותר עגלות פוטמות היה מאבילה (מדעס דום רכס פ"ד ה) :

וההוֹרֵקֶר לֵב ובוֹהֵן - כי האדם נמשך אהרן, אור יקרות אלו בני אדם שיקרין הן בעוהזי
 וכל שבגדר זקניו בכודי ורכשו לראש משכיר ע"כ עשה רבנו הורד הורד גדיף, כמוזת
 (קו) וכל מי שמוכר צדיק ואינו מברכו עובר בעשה (כ"ר פמ"ג) מזכירין אהו לטכיהואלו
 לנגזאי על הראשונים נאמר וזכר צדיק לברכה ועל אלו נאמר ושם רשעים ירקב (יומא ל"ז)
 מדברין ומשבחין - מדברין וטגהוין ימדברין ומשבחין (ויקרא רבא פ"ג) והנה אכירי לבידקא
 חזו יקרא דאורייתא - ולא ישימו על לב - ולא יפצו בכרחה ותרהק מהם - וילבשו קללה
 כמדם - מברכותיו של צדיקים אתה למד קללה לרשעים וישבעו קלון בבכודי ואמרו לכפר
 בשבחן של רשעי (סוטה פ"ג) כי היכי דלא ליטעו ב"ע אבתריהון ברכוס ג"כ ובגנות צדיקי
 לא דיבר הכתוב (נ"ג קל"י) וכל קטן מקטין ונהמיה בן חבלי שסיפר בגנותן של ראשונים
 תה איקרי כפרו על שמו (מנחות פ"ג ו"א) כי יתן אפוא ויתכבדו ובכפר ויתקוהו כל בכודי
 לא הלה - כל פאר - כל ברכה לראש צדיקי - וכל בידובל קלון - אשר על ראש רשעים יחול -
 כי כל הכתוב להיים בכפדיהנה אלה רשעים יקולל הלכתם בארץ לעולם כמש"ה רבו את
 האיש הזה ערירי גבר לא יצלה ביסיון (וימ"ג כ"ג) ולוקח מהם קללה לאמר ישימך ה' כגדקי
 וכאחאב (בס כ"ג) עשה להם כמדוי כמיסרא - כיבין זנו' (מגילת פ"ג) והרפתם לא תמהה -
 והכמים לעולם כבוד ינחלו - וברכתם לעולם תהיה - ובהם יבורך ישראל כי כן יברך
 ישראל לאמר ישימך אלהים כאפרו' ובמשנה נכלשה (מ"ח) יורה ביהך בבית פרין (ד"ד י):
 ולעזבת

(ה) וכן אחרו - נכלל לטון איש רע עין זה עטרון ולא ידע כי חסד יצאנו שחכתו כחוסד וי"ו (כ"ר פמ"ח)
 וכונתם - אשר אך חסרון כיריעה לו שתיכב פעלו לזכות גמיה לו לכות נכלל לכן - כ"א ידע שחוסד
 שכתוב עליו מרבות - וכמ"ס (נ"ח פ"ו) כרעיס אומרים כרעס - ואפי' מעט איש עושין - מנין מעטרון בו' דלא שקיל
 מיניו אלא קטרוני - וכחכ שחוט לדור ודור - ולכלימת סוטה - כיה עולם דומים לנקט עטרון - איש ולא ידע כי חסד
 בו' - ולכלוכי לב איש אשר בנאותיו יתפון מאור - גם לתגלית סוטה - כי ידע יעמדו מעטו לוככו ודור אחרון - מס
 נמדלו אחרי יוסר - מאחז"ל (סס) לשעבר היה אדם טושט מטוס ובניו' כחוסס - ועשפו מי כחמה אהבו כחמה - ומגן
 כחמיה - והק"כ חתם על יריסם - שנאמר או הכירו ידאי' ס' וגו' ויתב ספר זכרון וגו' - והוא לטעם סוטה נכלל
 כמפרסם ממלכת ס' - כי אהבו ומגן כחמיה - אשר דמם כהיים - ולפיכס נגלו מעשה בני אדם כולם - כסס כחוסס
 וכסס יתו עדין קץ - רגלם ססרן של לדיקים לעין כל הי - ופעולתם אח"כ ועמ"ס נתי' לתכבת אבות (פ"ג מ"א)
 על וכל מעשין כסר נכתבים - וכן מדברים וכאן כסס - ותכליל כיראת ס':

(ו) עיני שו"ת כולל"ה (סי' קל"ו) שסעור על כולל שדך ח"ל לנרשיע רשע ולכסריו לקף חזו - ולסדרין דיק - ולכך
 צדוהו - אפי"ס שסעס כסחוס מורס שהתא ע"ס - וע' כסר מנחם כחלמוד לירידי כגאון מור' ר"ל מות ס'
 מזלקווי (פרק ג) - ונראה לי דלפי' יתכן מ"ס כסוטה (מ"ה) : כעוב חן חמיה וקריין וען חמיה - אפי"ס עדיין לא כעט
 לחלי כחוס של אהור רשע בו' - ולא לפתח בו' כלל - אלא לכהיע שחמו של דוד ע"כ - כוונת סוטה - כי אחרי אשר משחמו של
 אהור רשע - אהס כל לירי שחמו של דיק - אם כן כלא מנחם ענינו לכסר כחמה הנחנע לשבחן של דיקים - ולא ידך גוסל
 כחמה של כרעט כחמו כלא אסור לנו - כי ע"כ אוקמה כסא אשנא - חן חמיה לאלף ידי שסיה - וע' לברכות (מ"ה)
 איש מדון בו' מ"ס נגות' משחמו ומ"ס כסח"ה שפ"ס - [וס' סכסדין (ק"ג) : מ"מ ע"ן של רשעים תלה כיון
 שסעס אדם רשע מלמטה נעשה רשע מלמעלה - ולא נכתבים כלא בו' חמיה כבודו של דוד - ועמ"ס (תו' כהנ"ס כ"ה)
 לא כוח (פ"ה מ"ד) - מנחם מאמר כיון שחמנס בו' - וכונתו למחזר כ"ל כסכסדין וגו' אחת סיס לו - ואחר כחמה זחא -
 עמ"ס שסעור כן ח' - כס' אגרת כקורת לירידי כגאון מזלקווי) - אך אין זה כלא ידע לדיקים כמו דוד ועממי' - ולכן
 אמר חממי כנדוה של דוד בו' ע"ס :

וברדרושי לתיגס כחמיה (ד"י) אפי"ס בר אפי"ס חזר יחנן - למס נמט שנתויו של ושמעאל - כדי ליחס ככן שנתויו
 של יעקב - וסרפי' מר לנו למחזר כפוס כרשעים - ע"כ - וסקי' כגאון בעל שאגת אריס כסורי אפי' שס -
 וסמאל לי - הו' אחריין כפוס ס'ק רב"ב (י"ז) : דישמעאל שס כסוכה בו' - ואיך כרשיע רשאי' את כרדיק עכ"ל -
 אכס כמדרכ כ"ר (סס"ג) חיסח - ר' החל כר עוקמה ורבנן כוח יתיגין ומקטין - מה כלא ככחוס ליחס חולדותיו של
 אהור רשע כחן בו' - אי"ס מורש כמדרכ כרשעי' - וכסס ר' יוחנן נוקא דלמר כסא למח גמוו בו' - כוא כעטנו ס"ל
 פיכסוס (ס"ד) - וכנ"כ סס דעס כסוכה - ולפיטי' כלא ישל מאור - וכסס שס כמדרכ מסייס עמר ר' לוי - ח' סס
 מרל

העומת אשר ינשא יקר הנצחיה הזה על הזנניו כן ינשא פועל העושי יבנה יבתירו צדיקי . והוא להו לצדיקיא דמיקרי בהו אינשי ואם כל כשרון המעשה מקנאת איש מעהויל יקנאו בעושי עולה אשר כהציר בחר ימלוזבעוף יתעופף כבודסיעוד מעט ואינפוכתב זכרון בני איש לא יבתבו ולא יוד אהריהם כבודסאל יקנאו בהוללים יא יקנאו למשה במהנהלאהרן קרוש ה יולשאר צדיקי עולם אנשי השם אשר זכרון לבול יהי וכל הרצ' ליטול את השם יבא וימול יאם יעש' בת'חיוואהו כצדיק דרבינכותמרו יהויק ולא ירפנה ולא יהרפה סמלאת ה' ככמה במלני דאיבא בשוקא . ויהיה בעינינו כחנבים . אלה אשר ברוב עטרם יתהללו ולא ישימו באלהים כמלביהמלאים כתייהם זהב . ולכבהם ככלות . ויהיו שוא מדוחים . ומה יתן ומה יוספי להאיש אשר הוא כתייהם כפונים בארזי ימסוים בעשר . ועוד מלכותו וקברו יבלי ומה הצבו בביתו ארתי . אף אם יאריך ימים . כי נשבח זכרו ובני נבל ככלי שמינבאו מן הארץ ויאין לו שכרו ונשבה זכרו . ולא כמות זה כן מות ישר באדם לא ישבח כמת מלביואף אם יעלה כחצי ימיו היליתיהנה כדור דורים שנותיו כי החכמה תחיה בעליה . ובצדקתו אשר עשה חיה יהיה כי לא היו בשרים הוא ההיים כ'א לפעולת אדם נקרא היים ורב פעלים הוא בן איש חי וחי עור לנצה , ודר בשני עולמים באה' אם ע"י סיבה ומעליו או אשר ממנו ילמדו וכן יעשו אחרי אחריו ויכפעל אדם ישולם גם לו . אף אם בעל אנוש אינימו עתה ותחי רוחו . ויאמר כל אשר רוח היים

כזה

מרה דשמעתא גאלויס . א"ר לוי גסס ר' המא . להודיען בן כמה שנים נתנך וקני ע"כ . והנה ר' לוי נופא א' כב' (פניני) ר' לוי א' חמ . ככל שפעס ימכמל חסונס בימיו . אם לא שנאמר מי"ס מס במדרס ר' לוי גסס ר' המא אמרו ככל שלף חזר ויכסס אוחו . כדף פלוג על ר' לוי . וכל דשמעתל לא עפש השוכס . ואם כן למיטתו שפיר א' כלן . ר' לוי גסס ר' חמא (דכוח מרה דשמעתי) א' . לךך נמוט תולדותיו לא אוחו רשכ . לידע ען כמה שנים נתנך וקני . וע' נכסותיו למודע וכס מי"ס סס . מה רצו ליהס עותתו על כו' ונראה ש"ל לביס עס"ו (ד"ל) . וכנראה ללאך דאף מתן דס"ל דימעתל עפש השוכס . וסכיר חסינ תולדותיו . אכל מי"מ על אשר הבנ מנותיו יפלא . מי"מ וכלה סס חיי ימעתל מרה סס ומעיס סס ובכט שיש . וכוח עי"ס מי"ס כב' (סל"ח) יהיו חיי עס ממש סס וגו' ודע"י מי"מ חמי"ס . מה סס חמי"ס כי שותב המי"ס . וא"כ מי"מ במעל . אפי"ס שח"ו עס שח"ו . שש סכ"ז השנים שחי ככס ועפש ככס עזירות אי"ס חמימות ולא כהון לחשוב חמס . וזכ שדיקוק רש"י לאמר . וכי מס לנו למנות למנות כרשעיס . כי כשניס מהס רעוב ולא קוים . וכמפסר כהייס לא יבואו . וכנס אמרו נעדרס שס עבר ר' לוי . אמרו סא מרה דשמעתא גאלויס . ויפלא מחוד על א' מרה דשמעתא . ודכני סמיתו ככונס חין לו שדה . ויכנראה לפי הכלל ס"ל לרוס לנכה מעשס דריקיס . ולגנות מנסס כרשעיס . כנה מאן דס"ל שישמעאל שסס השוכס . מעתס אסור לכפר בגנותו . ומאן דס"ל שלף עפש השוכס מוחל לכפר בגנותו . וכנס ר' יוחנן דס"ל דעשס הכיבס . ונראה דלמיטתיה א' כב' (פמ"ה) וכוח יהיה כדף אדס' ר' יוחנן א' שכלל יהיה גדלים עיבוס . ויחל יבוס גזל כמדבר . ר"ל א' (גנא) גנא' כדף אדס' ודאי שכלל בונוין ממנו וכוח כוח גמטוס . (זכ קלי על שמעאל עמ"ס וע' ג"ר (ע"ג) חרסב' ר"ע כיה אומר בו דבר לגנאי (על ימעתל) ואלי אומר בו דבר לשבח . ורש ר"ע כו' . ימעתל מחאך . חין מחאך אלף גילוי עריות כו' (ועמ"ס כהידוסי לעס' אבות דר"ע א' כי עימתיס כלכות (פ"ג מ"ח) שחוק וקלות רחם מרגילין את כדכס לערוס . לכן א' מחאך ג"ע . ועמ"ס סס דמת' ר"ע כיה שכלל לגנות אפי' לגשעיס ומ"ס דר"ע ל' ימעתל כמנסס שמתות (פ"כ סל' א') כל סמחדי עלתו לדעה כמה לו כסתמו אל תבוסו ואל סתכדו ע"ס סס ארכותו כדן) . כני שמעאל אומר חין חוק אלף עבודה גולגיס כו' רבננרי"ס אומר חין חוק אלף ס"ד (וכן ג' עבודות המה רות . ע"ס ג"פ וס"ד) ר' עזריס ככס ר' לוי אומר ס' נטל קשת וזרק כלפי יאקב כו' ואני אומר בו דבר לשבח . חין לפון כל' לוי חוק אלף עריות כו' ע"ס . וביינו ו"כ ע"ס סלגותיבוס א"ס ימעתל עפש השוכס וכנה ר' עזריס ככס ר' לוי דריס לגנאי ובכיס חפן לכדוג את יאקב . ע"כ ססיר אמרו עליו במדרס סא מרה דשמעתא דס"ל לגנאי . חין חוק אלף ס"ד ולדידיה יפלא ויחר . מה ראה כתיבו ליהס תולדותיו על אוחו רשע כאן (זכי ע"כ ס"ל דלף עפש השוכס ודל') . ובינו אלכח' דר' חמא כב' (סל"ט) דסלני על מאן דס"ל דעשס השוכס . לכן ספיר אמר כלן . ר' לוי גסס ר' המא לידע בן כמה שנים נתנך וקני . ודכך ר' לוי כיה לאחז כככלל ס"ל לגנות את כרשעיס כדל' . כי כן נודוס ססכרין (פ' הלן) א' ר' לוי עבר דריס כדן קרא (דחאצב) . עימל ירדו לגנאי כו' חתי לגנאי כדל' כו' (ע"ס שח"ל כי אשתו ססונו וכוח לא היה חוטט כ"ס) . כדר דריס לעבת ע"ס . ו"ס כלן גס' כן כה מרה דשמעתי וכו' וע' ג"ר (פמ"ו) חנוול אכרסס . א"ר לוי מלף עמלו ימולו . א"ר כרביה כסיח עיבס אקיל ר"א כר ככנא לר' לוי . ח"ל סקרנא כוננא את הלף כרנש ונעטער כדו סיכסיל מקיס' ככרו . (ורחמי' לודיו כגאון מוכ"ל חות' ל' סכסיר קנת על כמיהא . כי לכן אקיל ר"א כ"ר ככנא לרבי לוי מדרס כוחת על אכרסס שחוק על לשבח . ויהי על לרוס עירבס כי יפגשר כטייב כי יפגשר סחפאל עליו ור' כריכס כעמלו מליו לו ג"כ סמוכס לרוס לשבח כדריקיס . ע' ירושלמי כוטס (פ"ח סל' ה') וכב' (פ"כ) ר' חייל דריס ג' מקראות (שמספרין בגנות דריקיס) לשבח כו' . א"ר כרביס כרנכחא כיה עוגרת . וכיו מיתחן לרביסן על ימעתל כו' ע"ס . וכיינו לשבח ולקיל חמל א"ר כר ככנא . רחל כיה עירבס של דית וע"ס . (וע' ג"ר (ע"ג) א"ר כר ככנא אפי' נה ששתייר לא היה כדאי אלף שמאל חן . וע"פ) וע' נאר שבע כסכרין (ק"ח :) א"ר יוחנן כדורחיו ולא כדודוס אהריס . דריס לגנאי על נה מעיס דלמיטתיה חזיל כב' מפוי מי כמבול . נח מחוכר אונס ביס' . וכארכתי כרנכס כוס ככלל כמחוס סליו . ונאמר

עזרת השער

כזה בו • הי אנכי לעולם • לא בן הרשעים • אשר אף בהיים חיתם כחוקות החיים • הפעולות הטובות • לא הלכו ובהיים קרובים מרים • בן אמרתם פשענו והטאתינו עלינו וכס אנחנו נמקים • ואיך נחיה (יחזקאל ל"ג) ואף כי אחרי מותם • והאבד כל זכר למו • אהרת לאחת נמצא חשבון • חשבוננו של עולם • כי רב טוב צפון לנפש העמל • עמלה לו • לחרות בעט גדולי למשמרת לחרות • מעשת צדיק ולקרא לקדוש ה כבודי ותהלתו מלאה הארץ • וכאשר ישגיא פעלו עיו • ללמד דעת את העם • גם הוא יחלק ברבים שכרו אתו ופעולתו • ואף כי הפלה חסיד לו גאון עולם • אשר אין על עפר משלו • ואהריו כל אדם ימשך • והוא מוכר לגולם • ויורם מדרבני ללכת באורחותיו • והיה להם הנאון לפופת • ככל אשר עשה יעשו • כי ע"כ יאמר • לרבו ל'הס' על יו"ת א ל י ה ו" כאשר תודיע דרכיו ועלילותיו לישראל הלא אתה תשוב תחיותו ועמך ישמחו בו לרוין אהריו ארץ משירים ושכרך הרבה • ואם עוד וכשר לא תלבישוהו ועצמות ונדיים לא תמוככהו • הנה חיים והכר עשית עמדי • בי מקודרתו תשמור רוהנו • וכאשר יכופר בקבר צדקתו ונהנה פעולת צדיק • כמו חי • הנה עפעפינו • יישירו נגדי • ובהדר גאוננו נראהו • ולא מראה ניותים א רוחו מתהלך אתנו • ואורו על בנפות הארץ ואף אם גוה סנכר יבוכה • שבו לא יבוכה • והיו לבבו לעד • ואף כי אבד הכיד סן הא • לא א ברו עשתנותיו אשר השב לגאת לישע עמו • וכרעמים אשר נבראו לפשט עקמומית שכלב"ן סן רעם גבורותיו מי יחכונן לשום לפנינו כל העקוב למישור • ולהישר לפנינו דרכנו • ואלהים עשה את האדם הגדול בענקים הזה • שיראו מלפניו • עיר וקדיש משמאי נחית • הנשמע כזאת כדור דור • איש אשר רוח אלהים בו • איש שהוכרו לו יהיו כל החמודות ופרץ נבול ו עבוד מה אנושי ואדם כזה • רר חציו למעלה וחציו למטה" [ע' ד' ס"ב הנאון מוכ"ס מוילנא כס"ק לפס"ד מ"ג סל הנאון ל"ט] והנה בא וכל קדושי התלמידים עמו לקהת מפיו תורה ומי ככזהו מורה ומלאו פני תבל תכונה היש ספצר לנדרויו אשר זוכה בהיים • ואף בעלות אליהו השמימה ושתול סבית ה' הנה עיקר שרשוהו • בארעא שביק • וגם האחרונים ישמרו בו • והתת כל השמים ישרוהו • וצדקתו לדור דור • הן אמנם לא ידענו כפורות לבוא בגבורות • לדוכר צדקותיו ומה נורא כעשוי כי אלהים הבין דרכו אמון מוצנע • אמון סכוכה • ויותר שהיה חכם עוד לימד לכל התלמידיו לכל אחד לפי כהו • לכל להשפיע עליהם רב חכמתו אשר לא יוכלו לכבל • וכל הגדול מהבירי וכה לו לעמוד על דעתו • דבוי • הוא יגדיל יותר בשבתו • וכל הנמצא סתוב על כפריו בראשית אמרים מבניו ותלמידיו • הנה אלה קצות דרכו והילוכו בקדושה :

והנה כבוד הגאון • נעלה מתהלות אנשים • ולא כבוד הוא חפץ • וכמ"ש ירוש' (מסעיין ס"ב) • רייך שאני ובוראך מכירין כהך" ואם לפני היודע העלמותיו נגד הוקנים אשר ישבו עולם לפני ה' בעולם האמת נגלה מה רב כהו וחילו לאוריה איצדקותיו אשר עשה מה מודינו יקחי"ב" א אשר נחזק לאהוז כמסנני מדותיו ופעולותיו ע"כ בסידור התולדות • לא כזה יבחה כל אשר יחובר מעשים המרים דברים ולרדוף באמרים לא לוי • ונעשה כמי שכירי הקוף"ב"א להביא אף המעשים אשר כהם הצא תוצאות חיים לנו ולעורר לבות בני אדם על כל דבר טוב וכמ"ש אימא לן מר מהני מילי כעליותא דהוה עכיד ר"ה (הטות"ל) ומשמע לוי קמיה וידע כעובדיה ומש"ק כ"ב) אשר כוננתם להתכס כמדותיו :

ואפי' שבר שיחה נאה כזה אין הקב"ה סקפה • ואמרו יפה שיחתך של עבדי כתי אבות סתורתן של נאים (כ"ג ס"ב) ואם אמרו על מאן דשפיר שומעני" מאן דטבחני" יגוהו לו ברכות על ראשו (מגילה כ"ג) ואף להמספר בשכה המגיע לגאון קדוש ישראל אשר שמעו ותהלתו מלאה הארץ • הלא ברכת עולם יהיה על ראשו • ברכות עד בלי די :

אלה דברי העציר גמנה • הכותב יום כ"ה סבת שנת אן ידבר ירושיע לסי' • ירושיע העשיל בהרב כו"ס' אריותו זאב וציל הלוי לעוין סוילנא

ואכמ"ל • תמו דברי סעודתי • ירושיע העשיל הלוי
 וזעה אמר בחנו סמואל נאור יען כי סכר ל' העשיל סליל • לפעמים מכליע נענומות לשוט דברי חזיל לפי סלחון
 לך לנחת סמנילס וירמון מליו גם כונס סניס לפעמים כטילוריס • ע"כ רמתי עליס כיון כוס • למען כל
 בולחיס יסוכס כי כמילס כדמי חזיל יסודס •

מעלות הכולם

(דרך הנאון והילוכו בקודש)

עלה האיש ההוא מעירו נתעלה האיש בביתו נתעלה בהצרו נתעלה בעירו נתעלה בכל ישראל • וכל עלויו לא היה אלא מעצמו (מדס) שמואל רכמי • פ"ה):

לפי האדם לפי המקום לפי הזמן • לפיהן ישוב תפארת איש כפי מהללו • וכן יערך גדולת האיש העומד מעל לעם ונכה ונשא ראש עליהם • ולעומת הדור כן תהלתו • יש אדם אשר במקום או בדור שכל ואין לאב כן ירים ראש • ואם היה במקום או בדור דעה חיה ככל המון בית ישראל ויכוף כאנכונ ראש • כמה יודעי תורה וחכמה כמותו איכא בשוקא • ויפתח אך בדורו כשמואל בדורו • ו**בזאת** יתהלל המתהלל • אם במקום אשר שם צוה ה' את הכרבה • עיר מגדלת חכמים ענקים בתורה וחכמי הרוים • ובדור טהור כדור מה רבו ומה רמו גדולי תורה • ואזי בכה הבונתו ינבר איש לעבוד בראש העם ולא אך בעירו כי"א עלה על כל ישראל • הוא הנבחר בחור מעם • אשר לו נאווה תהלה • **ואם** עלה עור • כי גם בדור מלאה הארץ דעה ומגדולם ועד קטנם כולם חקרי לב • וגם או אין ערוך לגדולתו אך לערך דורו כי אנכנס היה מורם מעם ונבר באחיו אם אם היה כדור גדול דעה יתר מזה • כי עתה לא ע"פ דורו נהלל את האיש המעולה הוח כ"א ע"פ פעלו וע"פ גדלו כעצמו • וז"ש • ועלה האיש ההוא • עלה בכל ישראל וכל עלויו לא היה אלא מעצמו • והוא הקדוש בחור ה' • אשר אין על נביו אלא ה' אלהיו ויעל א) :

כדברים

א) עיין סוה"מ (י"ח) בענין מינוי רבי מ' חייא • כגון איז מאו בשעיר • א"ל כרי לרקח כבבל • ודליתו לסקדמון סגולתו יעל כספור וסרה (פרק י"ב) ספרים שארץ שעיר כיה אדום • ושלל רבי אה גדול הוא גם בלרץ אדום • וסעיב לו ר"ת כרי לרקח כבבל • הוא כסוף שכלל פ"ט • ונפלאהי מחוד • ועני מרי • שעיר בשעיר מיתלפס ל"י • כי כסוגיא סם מיירי למטין נשיא • שלל סיה כומן סניה על גביו אלא ה' אלהיו • שרין לסיחא שפיר על שגגתו ולא כסנה ושלל רבי כגון איז מהו בשעיר • אם הוא חין על גביו גדול מקרי • לרין לסיחא שפיר ולא כסנה • וסעיב לו ר' חייא כרי לרקח כבבל • ע"כ אין לרין לסיחא שפיר • ומה שספקא בעל כחר שנת שם סילכתא למסיחא • סלרתי במקום אחר כמאנה למורי כגאון כמסורס מוס' אליהו ז"ל סלר"ד כקאל"ט [וכתב על זה הגאון מוכרד"ל מיתחבב כ"י ז"ל • סנס הלי' ת"ו לא עטס סקדמון כפל כס"פ לקרס משאלת רבי סיה רק לעטין אה גדול הוא כספור כ"ו • סס"ז למדח מענינו שלעטין שפיר קרס נשיא סלמרי • ורף ספ"ד לא יעטו כוב • רק ורחה סכס"פ כה לפרס קטס ספקו של רבי • סלינו ספני עטמו של ר"ה כמסוכתו שריתו כבבל • (וכרי רבי יוספי' לר"ה על המוכתו זה ממלכי יהודס וישראל • ור"כ לא הו"ל לספסוק כוב ספרי דעס ככרייתא) אלא כסתק ספני שלל סיה אז ככתייתא כישראל שררי מנורס סכיו כגלות סחת מלכי רומי • וקריב כעיני סג"י ככס"פ סיה • כגון איז בשעיר מהו • (ולא כג"י דירן מהו בשעיר) וספרס כגון איז כנשייתו במקומי בשעיר כלי"י סחתת ממסלתם (לחוקי' כבל סגס מיירי רבי סיה ת"י ספרסיים) מהו לעטין שפיר נשיא • ולא כוכך לבאר זה כלשונ דגמח מענינו כמס"ל • וכי"ב כ"מ כפיר מהו כמוכת מהו אחרים כ"ז) ויש לסחוק לפ"ו מ"ג רבי כגון איז כו' • ולא אחר נשיא (כומן כגלות) מהו • ורכלו כוב גם אכוחי ר"ג ורסכ"ג וכיו סלרתי • אלא י"ל דלמח ספוקי ליה לרבי • דשליס כומן כגלות חין לסחסיים ככל סלין על גביו אלא ה' אלהיו • [כיון שלס דתוס"ק מליס אזו לסמור סי מלכות וסריס אבר אהנו חויסי כלס ונגלס עליון] רק שלל ע"ע מפני סלרתינוס ד"כר דומי • סיה אהו כלסנס עד אשר גדלו ונשאו כמבאר בס"ק דע"ג (ו' :) דגמין כו' ע"ס • ולכ ספתי רבי לסללו איז בשעיר מהו • ולא ר"ה לפרס כדריה הענין מפני כבוד מלכות וסרואו (ע"י רס"י ספיעות (ו' :) ד"ס סרר"ש כו') • רק אחר כליסנא דמסממע לפר איז • על שפיר קרבן נשיא ג"כ • (ו"ל עוד לטון כגון איז דוקא • אה כפרס דכסוק סיה מסוס לרין כבבל • דסייט כדלמר רבי כענתונו כירוסגלי (ס"ס) וכלאים וכסכות • אי סליק ר"ה ר"ג כבבל אלא מוחיב ליה לסיעה מינאי • ולי סביס מחסיב ר"ס ר"ג גדול וסשוב ממנו • לכן סלל על עמחו דוקא ולא על נשיאס אחרים) • ור"ה ססיב לו ככל ספק • מסוס מלכי רומי • כרי לרקח כבבל • (ובלמח לפ"ו גם כשאר נשיאס כדון כן לר"ה) וסכי סכוכרי יודעי כהן סילכתא למסוחא רליתי לסוכרי • סלר"ס סלמון רש"י כהן • וכן כר"ש • כוססוחי לסוכריח כתבו • אלו סויכא כומן סכמ"ק כו' • ככל זה נלס סלרתי"א אה סיה מודמן ליד עתה שגת כרת ת"ו • אה לרין לכחוס על ספקא כר"י כן לר"סע סת' (ו"ב :) סוכיח חסלח אז שפיר כמס"י • (וכן כסכיח דיומח פ"י) סכול סל כ"ז) לרין סיכוכו כו') • וזלוי יס לרמוק גם כומת רש"י כן • (ותלוי דמק יוסר למר סכומי ספספרי • אלו כיו כ"ז)

כדברים האלה נתבונן : אם נביים אל מקום ואל הדור אשר בו הי איש רב פעלים הנאון
 החמיד נאון עולם משוש דור ודור : איש אלהים קדוש כדן אל יהו נאון
 ג"ע מזולנא : דור מלא נאונים וצדיקים ומשכילים בכל חכמה וישיבות גדולות
 לאלהים : ועליהם אלופים לראש : אריות ונמרים נכורים במלחמתה של תורה : כאשר
 גרעם מהספרים אשר חזקו יחד כעת הזאת ואכותינו ספרו לנו עד אשר כל השומע
 ישתאה לאמר כי ילד לנו את אלה בדור אחד ומקום אשר בו שכן קדוש ה' היא העיר
 זיולנא הגדול לאלהים היא העיר אשר מעולם מאתה יצא תור : ותוואה ואיש ואיש מגדולי
 המורים יולד בה ואז היו גם סוחריה גדולי תורה ונגעניה נכבדי ארץ : ואז עלה אל יהו
 למעלה ראש : ראש השלשים ג) וראש גולת אריאל : ולגאון שכחו ויהי לנס כי קול
 המון כקול שדי לעמרתו בשם רבינו אליהו נאון וחסיד אשר מיכות הגאונים
 הקדמונים לא נשמע כזאת : ונס און מקומו סכבדו ולא ימד גדולתו אך באמת דורו :
 כי היה גדול מרכבה אף אם היה בימי קדם וגדול כדן מן קמאי : ע"כ יאמר עליו :
 נאון עולם משוש דור ודור : ועלה האיש ההוא עלה כביתו עלה כחצרו עלה כעירו
 עלה בכל ישראל וכל עילוי לא היה אלא מעצמו :

ואף גם זאת : כי חז"ל הורו לנו אינו דומה ל מד מעצמו ללומד מרבו (כמונת ק"ח) :
 והוא גם מימי עלומיו לא מפי רב ומורה נחסף לו בינה יתירה כחכמה ותורה :
 ולא עמלו בונים כנפש נקי צדיק זה : ואין להם חלק כיתרון הכשר גדולתו והיה אירוי
 ספני ונשנב הוא לבדו קדוש מרחם ומטל ילדותו החכמה והמדע גדולתו כאב :
 ובעודו כאינו ראש לעב הניע : ונבער כל אנוש סדעת להשיג רובי תורתו וחכמתו
 אשר כמעין מעצמו נבר שטף ועבר ולא מפי רב והכר : ועלה האיש ההוא וכל עילוי
 לא היה אלא מעצמו :

וכאשר נשכיל עדי : ונצעד להלאה : כי על שלשה דרכים : יסוב הליכות נבר : או
 כי ימיה לבבו : ע"פ הסכמי והליכות עולם כדורו : (אשר בשם הנהוג יקרא)
 או ע"פ המוב הזכני הנלוי בתבל או על כל בוצא פי ה' כמצוה בתורה ג) : והנה לא רבים
 יחבמו : להתרומם מעל הבלי חסודי הזנן לכל להביט אל הנהוג ואל טוב החני ולעשות
 דברים

חזון בים שני ס"ב : שברי חזון בית שני סיו מלני ישראל למשם משאיים : (דוחק לומך חזון הנגוד כראשונים
 קודם השמטלי) ועד לא שיר שונת ר"ח כיו לזמן נבנל : שמון שבי מהמ"ק קיים : שמיא שיקר ישראל כיו
 השנין שח"י : ומחלף אף שנגנל סגלן לנס לכל כדגים וכמ"ס בחידוש ר"ס כזאס נכ"ד פל זס : ואחמ"ל :
 דור לורא :

עין ספרי טקב (מ"ו כ"ו) רבי אומר שיר למעלות שלשים מעלות זו למעלה חזו (ע"ס חרס אהרס מ"ס כגורא
 שנים מעלות) לענין כדיוקים : ועיין חקוני וזכר חוקן ז"ל (דף כ"ג ד' א.א.ספרדס) ועיין מדרש מחומל
 דראש סנהדרין שאלמר יושב בשנת תחלמוני : וע"י מקרא ראש שלשים : וע"י ספרי מרשס חכמי (סיפרא ק"ס ע"ח)
 דרשי רשומת אמרו : שלש ערות סכסוכו כפרסס ללמד שדיני נפשות כשלשים : וכסב הית רעק כשלש נרסין :
 וכה"ל גרם כשלשים ויתא דלא מלינו לו חכר עכ"ל וכנס הלכי מלתי לו חכר סורס כחמ דרי אליכו (פרק ט')
 כשלמים : וזה ר"ל מ"ס כסנהדרין ז') : לעולם יראס דין כו' שאלמר כנס מחסו שלמלס (שכט של מקום) שנים
 כגורס סבי : כס"י שנים לאו דוקא ע"כ : וע"י תוספות יבמות (כ"ס) : שכתב על פרס"י ספי' מחסו שלמלס לשם
 כגורס : דאיכ כול"ל ע' או ע"א ע"ס ולמ"ס רחא דכנס לשני למכ"ה הגורס סיס שני כפי דרסו של ד"ג : אחד על
 סמך כר כניה : ואחד על סתם כעורס (כסנהדרין ס"ח) : ולמד סספרי וכתנדיא כ"ל : כס כל אחד של שלמים :
 ושיר כס סכיו למשור (כיינו לשכס כגוית) שנים כגורס : שנים של שלמים : ח"ל : וע"י מדרש רכס מס סגניא
 זקי כגאון כרס"א ז"ל בחידוש סגנרוח : ועמ"ס כגאון ר"ע כס' על שיר כסורס (ג' ז') כס' כו' וע"י ספרי (ס"ד) :
 שלמים : וע"י בירושלמי קדושין גמ"ו אקיס [וכתב ע"י כגד"ל כ"י ח"ל : ישנתי מדעתי כגונת כס"י ע"ס סירושלמי
 סכדילו טוס' כסנהדרין ז') : ד"ס שנס : על קרא דשלמים מעס כרן ע"ס : וסוס כללתי שדידי ז"ן כרס"א כח"א"ג
 כנס כמדרס : ורש"י מדרס"ג שמיכי לברן דברז כוס כמ"ן :

ג) החח"ל (כסנהדרין כ') : שקר כחן : זכ דורו של מוס וסוס : כול כיוסי : זה דורו של חקוס : ורחס כ' סיא
 סככל זכ דורו של ר' יכודס כר ילמי : כסיו כסס מחכסוס כסלית אחד וסוקוס כגורס כ"כ : וסוס חלס
 כשלם : חן כול כוכו : (כס"ס חן מקוס כלל עס : ח"א כרגל כוכו) וכול דורו של מוס וסוס : סוחס או חורס
 לאוכלי חן : חס כוס כל מוסוס ומכנס : וסי כול כסוב כומי : זכ דורו של חקוס : שנק חכ כסכמ"ד : וכל
 שחינו עוסק כקורס דקב (כסנהדרין ז"ד) ירלס כ' סיא כמ"ס : חז דורו של כ"ו בר ילמי : שבי ססס מחכסוס כסלית
 אחד : [וע"י עירובין (כ"ג) : כיינו יוסכוס שסוס כחמ"י וע"י סוסס (מ"ס) : כ' הלמודי חכמי מחכסוס כסלית
 אחד : ע"ס] וכו' נד ככג : ונגד כסוב כמני : כ"ה ח"ל כ' הסוסס : וכסוסס : לעולם כסולו כוס : וכהרוש
 בארתי סקורס :

כסד"ו

ואמיר יהושע כקובל אני שאין א ל י הו כא אלא לקרב את המדחקים בודע לקרב אבל לא לרחק ולהשוות את החלוקת ולעשות שלום בעולם :

נשוב עוד הפעם אל הדור אשר בו עמד הנאון לנס ולאור עולם ובואו ראו עד היום פרצה מהרה בישראל ע"י ואשר היה כשרי קטרין בעת אשר קמר קא הוי :

ולא אמר לכל אשר יאמר העם קשר אלה בפה הכ"ת שבתי צבי ש"י אשר עקבותיה נודעו אז ושעוריה נהיתה בישראל העמיקו לדבר עתק בדברים שהעתיקו הי העולמים סכריותיו וכבריותיו והלבו אחד המחשבה ואחר בוונות הלב הן הן הדברים ואלה קראו מלא אחרי גדולי תורה ויראה כי לא יתפצו בתבונות הסתרים כ"א כהתגלות לבם בתורה ובמעשה ויש אשר קשרו קשר הואילו הלך אחר המדעים בעינים עצומות והמטטולים אלה בון שם גדולי עולם באמור עליהם כל היום איה הכמתם וכינתם לעיני העמים להיות לבו לגוים כי תופשי תורה לא ידעו ולא יבינו ובכל הכמה ומדע בחשיבה יתהלכו תחת אשר מלפנים אמרו תא הוי כמה חכמי יהודאי (יחסי ה') אמריתו דחכמיתו טובא (נלמסו נו') אגן הביבין מינייהו (נמנוסו סי') וראשי נשיאי ישראל עוררו זעקת שבר ויש אשר שמו כל משביל להרס וכל מדע לגדופי ויאמרו מות כסיר והכמתו סורו טמא אל תנעו השכרו לכם פגנוע אף בקצה הכמת הדקדוק ודכן במקרא וגורו רבנן בבולה דאי לא הא לא קיימא הא (נכס י"ד') ועל הראשונים להם הם אומרים כי העמיקן שחתו עצה ויורדין לידו "טובאיהן במחשבה עם סורר העם התולכים אחר מהשכחותיהם והם לא ידעו דרך ה' ולא הבינו לעצתו וקל יזע בני דמשבדין ואמרין ויע בעלמא הוא' תמצאו מנדולי תורה אשר בקשו לקעקע כל הבירה בולה' הכמת הנסתר אף כי לה הבירה באמרום האי קודש והאי קודש כיון דהו רקאתו לידו פיסדא נזרו ביה רבנן ונמסו יד' ורצו להתמיר על הכמת הנסתר יותר מאשר נזר אומר הרשב"א על הפלסופיא בזמנו זכמ"ט (גי' למ) מ"ש שלהבת כו' הקדש דלא מאיבא ולא בדילי אינשי מיני גורו ביה רבנן (וע' סוס' ד"ס הקדש וע' חולין פ"ח) ובין בה ובה כמסכו העם ונלמסו איש באהיו מלחמת הגופה וכל א' סתפסו וישש בנוון שלו לאמר הני רבנן רבנן והני רבנן לאו רבנן' זה פוסל דיינו וכל זה וזה פוסל דיינו של זה ואיש את אחיו דחוקן למען ההחיקו מעל גבולו ולהגדיל המדרת להעלות הימה ורבה משטמה ואלה לא השכו אנרש יהיה גדול בתורה וחסידות ולא הדרו פני זקן החכמה והיראה שהיו גם את האמת כסתרי התורה וקעשו גם כל חישרה בכל הכמה ומדע ולכל החטות לדבר דע לחמו גם כמעשיהם ויש להם על מה שישמכו כמ ש'חול והאי דלא אודי ליה כי הויב דלא למען מולי עלמא אבתרייהו (נרכוסו ל"ס) ואדם אוסר כרבו בגמיעה אחת (גי' כ"ד) וכנבטי דא נאמנים אכרו כל כרם החכמה והנסתר יען אם כלע ישראל מהם אמו דהתיירא כילע דאיסורא לא כלע (חולין ל"ב) ואהבה מדבר אחד טוב בהם קילקלה השורה לכל להבהין בין טוב לרע לדבק בהם ולהלך אהריהם וכי יודע אתרית אלה :

לורי ה שחיה לנו יאמר נא ישראל לוליה שהיה לנו כי נתן לנו הסורה לצדקה כי

מדומם שאין לו תוח . אל יתחכו על חסד . כי יש אשר בלפי שעת . יעשרו שס . לחור כמד וסלס . לאיש חלף קנן וסלס ריש אשר למען ר'א קספ : עד חסדו ויקן דברו : לעור שיש כעס כשק . וחס כספך ורזא . אשר כל אחד בין טוב לרע יקרב . לא יוכל שיש כלנשים נבקר . סלף מדחק יניס . כחוק סכוס לעקר . וזאי תקנחו לנסוף מדופחי . ורע מעוק וכ סלחו אז כעוים עיר ועיר . כחמרו . ככאי ארזא ס' י' . ומתלי מיני עיטלי . ככאי ארזא חתמי . ולא חמיי מילי עילאי . עמט וכחבי סס . ולשון מדכרת גדולת חסדא לו . לא כן כליש . אשר כל עילוי סיה מעטני . כי בגדיל לפשות . ככס כל ככרו סחמט . וכל סקרוג אלי . וכעיר סחוט . ככס כחלס ויחיה עמט ויבינו סח חכמתו וסמס סחנחו עיכס סכל רלפוס . כחור סעספס . וסמס וסכל דעו סד למרחוק . ולכל ישראל ייסו חור . ועלס כליש כסוא . כניסו . כחלו . כעירו . ככל ישראל . וכל עילוי לא סיס חלף מעטני :

סמן סליק לעילוי לא אליש אשר מעילוי חומו כוחסין . או כעכס . כעסרס . כעוסר כי מדי סיסר לו . ולא ככרו נכר : כ"א כליש . אשר ככוריתו כהר לו יס . וסעלשו כדחק סעלו כחורס וכלל כערוג כעסס . כעססס אלסיס . ככרו חול . סעל סעמו . וסקירוט סמו ועל . ככור סעל כסורס ורזא . מעוסר רב . ויקר סחמס ונכורס . סעשו מעסס אלסיס . ועלס כליש כסוא ככל ישראל . וכל עילוי לא סיס חלף מעטני . וכלל כעסרס סכל סלפסרס ככורס . סעילוי סל דבר וסל . כי סס רמוו חול' גם כחלרס מדע סעורר (סרסס סרסס) . סניס למרס וע' . כל עילוי לא סיס חלף סרסס . די למען :

או ירד לשערים נבור במלחמת ה' אחר מהענקים הראשונים בתורה בחכמת והסידות
 וכל הו לא אנים לי הוא עמד בין הטוב ובין הרע לירות ולהבר : הטוב קיבל ואת הרע
 זרה הלאה מגל בת והחזרה כל מדה נכונה חקרה והבינה וכל רע אליו לא תא נת הקומין
 טוב מכל חכמה מכל סוד הקרוב לעצמו , והשיריים שפסלים משולחן נכוח להכלל בקדוש
 (הגדל¹) מתפורן כבית הרשן מגדל עזו מגדל התורה משגב ומבצר לכל חכמה ולכל
 סוד אל היכל התורה יביאו וימלטו ה :

ולא

ה) ונבדו אך פטים אחדים . כחכמת סתכוס . מאנש יחד לתק"מ מאנש פס . ולין קסס לתכוס . וכן פסל כל סתוס
 וכל חידס . כחכמת הסגנון והסודות , וע"ד מיל"ס אחרתי . ומדדו . מאן סמזס לעסוק במדרס (סוס
 מ"ס)) וכל גס עד קסס עכטי כלמחוס . וגס על סדומחוס ימחוס . והרסס כוס נפלסות . אסר עיני חכמים לל רלו
 לתורה ולתעורס . לתמסס ולסמסס . והתחיק חס חסר לל כחורס . מי וחי מלב כנס ונדס . ועמ"ס גנאלן ג"ס . סא"ס
 (שמן כד"ס . ס"ק י"ח) . וכס (שמן חכ"ס . וע"י ס"ק ב') וע"י (שמן ל"ח . ס"ק ח') וע"י מ"ס סססס סס"ג . מוסר"ס
 ליעילס סמקלס לבאר דבריו ע"ס ספר חקלירוס . וע"י ס"ק ס' סלכס סרסס סקלסלס ביאור עמון ע"ס מוסרי סודסס
 לביאור סגנון סס' סל"ח ס"ק א' סמ"ל וע"י סעוס חלירי כל"מ וע"י ספר יצירס עם ביאורו . (ואע"פ מתי' סמז"ל
 ס"י כי סודסס מל"ס סיעוסס וסדסס לשון סל"י גס כניאורי סגרד"ל ל"י לפר"ס ססססס לפ"י ססססס אחר קוטורס
 סמבוס ע"ס) (פרק י' מוסס א') ד"ס כלי' ס' . מלי סוס סתני כמלות סע"י יל"ו כל סמלות . וע"י יברלו . יע"י
 לב' החולע"ס) . כחכמות כליאור ועמיתס סוסכוסס וסילוסס לליאור וסוס סולל סולל ולפי סל"ו יסו כי סילוסוסס
 וסכוססס ססססו כחכמות וליאור סוסכוסס וכל ס"ל וס"ד וסורו ססגלל חסר וסמול קססס וסכרו לגלגל קססס וליז"ל
 מכו וסדוסס זרסס וסכוססו דמז"ל כחלוני קקעס אכל ע"י סתני יסורן סכל וסוס ועלס כמו לב כ"י וע"י סלדתי חליו
 (כרסית"ס א') (ח' מקי"ס סס דעת חז"ל לענין גלגל קעוס . וע"י סססרל דלעטוסל סס"סוסו דק' י"ח ע"ג) ד"ס כתיבו
 וע"י חלד"ס חל"ס כרסית"ס א') ו' וספילוסוסס ססכוססס וסילוסס לליאור וסוס סולל סולל ולפי סל"ו יסו כי סילוסוסס
 סקקסס ל"ס כמו סססססו סיו"ס וספירוס"ס סססססס חכ"ססס ועמ"ס מליכ"ס א') כ"ה) י"ב מלות כ"י וכסנון ארבו
 יסודות ארמ"ס ס"ק סוס גנד א"ס כ"י וכו' לדסס סמקוב"ס אכל ספילוסוסס חלומיס סלר"ח סוס חמד' כ"י וכו' סל"ס
 יעו וכל יעו כ"י וכלדתי כרסית"ס א') ו"ס כחכמי ח"י"ס סלומוסס סססססס סוס (למל"ס סססל"ס ומס' סקד"י)
 כססר סודת קודס (ככ"י אבר לי) (דק' ס"ו) וימס חוסך כי חוסך סוס כריסלס וכל כסע"ל סכמות זרות כ"י וכו' יסורו
 על כרסית ססמ"ס ח"ג (כ"ח כ"י) ססמ"סו גלסן סס"מ"ס שס . וכניאורו על ספילנות כ"י סוכל י"ו' כסס חז"ל סס (על
 לשון סוכסר ססס"ס אכל"ס ימיר"ס ומסל"ל חל"ן סססר) סססוק סוס מקוס סלל וסור מקוס סוריסס וכמו ימיר"ס ומסל"ל
 כססר חל"ן כן מקוס ויכתיב ססססס וסל"ס ח"ן סעדר"ן ז"ו וסמקוס ססססס סוריסס שס סססל"ס סלל וסכל כרוס ועל"ס ל'
 כ"מ"ס ססל סוס סעדר סוריסס עכ"ל וע"י כניאורי לפר"ס (כ"ג) סג"ס (י"ח) מס"ס כס"ד וכסנון ליקוביו (על מסל"ס
 וסר חסור ק"ס) ח"ל אור סססס חסר"ס על סענין כ"י וססוס ח"ן חלק כרוס ססססס סגוריס ססססס סמקוב"ס וסגורין
 ח"סס גל"ן ומסר"ן רק כליור סססס עכ"ל וכו' וז כסי"ס ספילוסוסס חכמו"ס ססססס אר"ס ססססס רק ססססס
 ססססס סמקוב"ס סל"ר (כגדל"ל) וע"י כניאורו כססר יצירס (פ"ח ח"ג דק' י"ח) ומס (פ"ח ח"ה דק' כ"ד ע"ג) ח"ס
 כעני"ס ססססס וסגל"ס וע"י כעני"ס חל"סו סעדר (ס"ג) ח"ס לענין כרוס"ס סל"ן וע"י סרס"ג ד"סס חל"ס סל"ל
 י"י וע"י כסי' ל"ססס (י"ח א') סססר"ן כרסס כ"י כחות ססססס וסגל"ס וע"י ספר יצירס כניאור ג' חל"סס כ"י
 כרוס חכמי סחורין (כיו"ס חכמי סססססס (ססססס"ס) וכס"י לזקוק"ס (כ"ג כ"י) ח"ס ס"ס סססס כ"י
 ח"ס ל"ס חנין כחון סלל רסס כ"י כות סוכור כ"י . כסס חז"ל ל"ס סעוסס וסלד"ס ססססס סל"ל ח"ן יסססס
 כ"י (כגדל"ל)) וע"י כלד"ס ח"ס ח"ס ח"ס סססססס וסחולות וסלד"ס כרסס (כ"ג א') ססססס ח"ססס
 גס ספילוסוסס סל"ס עכס סלל לק קר"ל סמ"ס סמ"ס וסע"ס ססססס ססססס ססססס ססססס ססססס ססססס ססססס
 חקך יצירס סססס יתמס חול ככ וע"י כניאורו על סוכסר ח"ג (קרו) ססס"ו יסוס ססססס ססססס ססססס ססססס
 וכל כרוס וסס"ן (וע"י מסי' וסל) כעני' גלסן סס ח"ס כניאורו ענין סססססס סססססס סססססס סססססס סססססס
 סססססס חלק א' . סססססס גס סס"י חקך סלל . (אך כ"כ כעני"ס קור סס"י על סעלי יסן כי סל"ל ז"ל כ"ס
 מסכרוס וכל מלסו סקרוס ע"כ עלו כי קססססס) . (כרסס ססססס ססססס ססססס ססססס ססססס ססססס ססססס
 (ספירוס"ס ססססס ססססס) ססססס ססססס ססססס ססססס (כגדל"ל) סוס מסר"ן מס סססס סססס סססס סססס
 ססר כגדול דק' על"ס כרוס (סססססס) חז"ל ססס סססס סססס ססססס ססססס ססססס ססססס ססססס ססססס
 יס רמו חכמי כססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס
 לסי"ס וססס ססססס סל' כקרו זית א' וכו' כק"ו חכמת אס"י ססי"ס מרוסקן זו מוס כל מס ססססס אס"י חקך מל"ן
 וססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס
 סססס . יסוד י"ס ל"ס רמו גרול סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס
 כסי"ס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס
 וסל"ו ע"ד כק"ס כ"י וסס סל"ל לק כרוסס (ק"ס סס"ס) חז"ל כסס ח"י וס"כ וכן דכר מקדס סססס סססס סססס סססס
 וס"ס כרסס וסססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס
 כ"י וכן כ"י סל"ן סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס
 יסודי סגד"ל כניאור סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס סססס

מעלות הסולם

ולא על הזכמים האמיתים הית כועס ולא על גבוני לחש היה מלגלי המסו על התלמיד
שלא שמשו כל צרכן, ובל השרץ השארץ לרכות אפרוחים שלא נתפרחו עיניהם
טרם מלאו כרסם טרדני התלמוד והפוסקים טרם בא היראה כקרבם וכשכן בעצמותם
והסה מבלבלים מוחם, והאי ערוביותא דרישא מתיא לוי עורא' ויששורב רים קור
התורה והיראה ובשלו ופלו אלה בהקירות אנושו וקורי עבבשו וחבלי השוא ושבו
לעבותות הענלה ואלה בדברי הנסתרות אשר השכה להם מראות, וכאנתרא דלא מקריא'
 יעפירו

שאלה דפתיס (ק"י) קתא קתא דטרעל לך ונעם עתך ותלמי בלדך אחרי שניאר כבודת טראיס ע"ס סתורל וכנס
 באמת שיואלך ממנו (ר"ל מן הכסף) לוימא ז' גידין ובמחלל ח' עבלי [וכנתיארנו לביטול כסיל (ג') כתב וז"ל
 דל' שטיט עוסק סידות סקין מתעטע וכדוע בשבט טעוב את כבוד שמתעטע וסולך עבלי (כן אחת שלל רלויזי זכר
 מעטת זכ ושלל שיקוב טעוט ע"ד שלל זכר נכסרי לה"ק סידועים ע"כ השכתי עשיו ט"ס י"ס בלן בלשונו ותפטר ל"ל
 עקב טעוב כבוד כ"ל כ"ל וכתיון לזכרי טע"ה שטר לאס ורתי ב"ז ופ"ד וע"ס (סגד"ל) [] יואר סגרא סבילות
 (נדעס כק"ד) ב' • סעטרי עס מחבב כמתיא שילי רתגל וע"ס לקח סעטרי דלדייס ע"ס מרדע"ס גדליס אבוקיס
 ח' ונדולס סיה חלי ועי' אדריא בראשית (ח' כ"ד) טעבי סעטיה סוי ועי' פ"ד יושעיס (ב' כ') זאם לענין סליסות והעצוף
 ועמ"ס (ב' כ"ו) סכורי כדעוריס סעס עומדיס אהד ע"ג תבירו וע"ס (ב' ל"ט) אמרו סעטריא שאל ג' סליפ"ס טו' . וע"ס
 (ח' ח') כהדעס אמרו מוטות כעטו ע"ס של ק"ק סהול חלק יו"ד מחקק ע"ס [בחדעס תתומת חיתל סולל אהד מסיס
 כעקף] ועי' אדריא בראשית (ב' כ"ד) תחבולת עטות מתיא סלקו ונדעו סעיס כזכר סליקו סתחקריס (ומ"ס
 עס ח' י"ח) כל דבר סענדד לא יתור לאתמו בלתי דבר נעתיא וז"ל כהדו לסס אהר סתמול סמורא וכתת ענדד לסס
 סמורא וכתת של סדך סעוף כזכר מולאו רליוו כזוכיס ושאר סעוים אשר יעמדו ע"ס כהדס ממנו וסוף אסדרי סעית'
 שלל נלקח סמורא מסעטות ותיא ח"ן ע"כ ח"ן ז' לסן רביעי ח"ל של ג'נו רבי ע' אברחם ז"ל סוסוף ע"ס סרעס על ג'ס'
 רבינו וחלו י"ס סעק כבוד מתיא' של רבינו ז"ל וח"ן כבוד כל ז' (סגד"ל) [] ועי' סגד"ל (פ' תרומה)
 מתיא כליס וע"ס כתיבוי סבנ"ד דב"א כבודת ח' סעכר קיומס מליסול סלעמיות קיומס מתיא וע' כ"י מן וע"ס
 (ד' ס"ד) סתיבא מתיא סגרא ז"ל סע"ן קרומין י"ס טע"ן . ולכן קרד עין ע"כ וע' סגד"ל דעטורא (ס"ס ד' ל"ח)
 ד"ס עעטס ריטעין סוי וע' סדרס קודס כ"י (דף י"ג ע"ה) ד"ס סעכר יזירס מתקן סליסות ע"ס סליקרי סתתס טע"ן ימין
 סיחכ כנגל וע"ן וכן כולם סענין סוה כי סליכות כ"א חולה כזכר מתיא כזו סענדס כתיס מי סתחכר טעס סעליס וסכר
 ממנו סקול וכן כוון וכן כל אהר וזכר ע"ס סחארין ועי' סגד"ל קודס כ"י (י"ג) ד"ס וסליח סוף סע"ס י"כ אכריס
 סעוים סוי (ס"ס מ"ג) ס' לענין י"כ סעטרין כעס ו"כ סעטורא י"כ ע"ד אכריס כ"י ועי' סגד"ל ליקוסיס כסוף ד"ס ידוע
 סכילד ע"ס כ"י ע"ס עולמות ודח"מ אטרן כ"י וע"ס סע"ן גרין' בחדס דח"מ כעולס וכתת יסדות י"ס
 יסוד חתיי וסוה סעטיס ועמ"ס ע"ג כסוף ס' של רבני' (כ"ב ס"ס) ועי' סגד"ל קודס כ"י (דף כ"ס) ד"ס מן סחארין
 ועי' סגד"ל קודס (י' . ד"ס מ"ס כתי' כ"י סליס סוה סתת וסעטת סוה חלק אלוס וכן כגל סעולמות ע"ד סול סרות
 ולקחת סרות סתחדס סוה מת א"ס סעסלר סעסס כ"י סחא"ל סעטת סעטין סוה ח"ו וליאו מרגש כעס וכן כעגות
 ותיא סוה כרות ו"כ כגל כעולמות וז' סוה סליס וסעטת וכן ז' סע"כ וכל סעוים וכל סעוים א"ס ע"ס לכן כעס
 ח"ס ח"ס וכן כתי' וס"ן סרות מתאק"ל חל כגל ח"ס מרגש ח' וסחוש"ס כעליס כ"י . וכענין סעטת סרעס ועי'
 מ"ס סגד"ל כס"ל סכס"ל (ח' מ"ג) כל מתיא כתיס מן סעטין ככז וליקוטי סגד"ל כתי' סתכס סוה סעקדל סעין
 ו"ס כ"י (חלק' חכמות עבלי . וסלחתי ע"כ כ"י סעטת' כעס ח' סעטת' י"ס ועי' סגד"ל בראשית ס"ל
 ועי' כתיס (ל"ג י"ג) ע"ס מקרס כדוק וסליו כדוק ועי' כ"י לסע"ל (ח"א' י"א י"כ . יו"ד ע"ה) לענין סעית' סוה
 סעוים אורה סעל"ת .

ושילוסופיא עניינ' סרות' סעוים קתל ע"ס סלל אש"כ סתקו סתתות סרוס וסלמוס ועי' כעכר סקד סרעס (סח"ת'
 סחלזאק) כתי' וז"ל וסעטי' כעס מורי סנאן סחתי' זוס סחאר ר"ע (ז"ל רב סחדל) (שכ' ק"מ) חלל לא
 כענומת חלול ירקח מוסו דגרי ס' כסכיס ע"ס לא ר"ס ללחז דגרי סילוסופיא כ"ל מוסו ומתוך וכל כתי' סעטתות
 חילי ירקח כסעסעס גדול כתיאס וסעטס י"ס ס"ל דעלעו ירקח לעיול כערה וכורה ועי' ס' על יעסו (י"א כ')
 וכל סחתיס כ"ס כעס כ"י ע"ל כדברי סתעלפ"ס (ע' מואס סק"ס לסרמ"ס) ועי' יו"ד (ס' ק"ס) ס"ק י"ג) וסע"ס
 סאין כדכר מוטי' כלום לין סגרא י"ע סרמ"ס ו"כ כ"י סעטת' לס"ד דע"ג חלל כל כתיאס אחריו סקן על דעיו
 כ"י וסוה נועך אחר סעילוסופיא סלרוס כ"י . וסעילוסופיא סע"י כדוק לקח' ס' סעטת' סלל כדך כלי' ולסוק
 סותן סעטין וז"ל ח"י סעילוסופיא סע"י וז"ל ח"י סעטת' סלל כדך כלי' ולסוק
 סעטיות של כעלי סעילוסופיא סע"י וז"ל ח"י סעטת' סלל כדך כלי' ולסוק
 אסר סע"ל רליוו לסע"י כע"י כע"י ר"ס יורא י"י (אשר כוילי לאור סדוטס סעכרי סגרא'
 וז"ל וכל כ"י קדמו לחתן סוה) חל סכר סתחכר . ח"ל סעטת' סוה כתי' :

בע"ה יום ה' תענית אסתר תרכ"ה ויולגא .

כבוד יו"ד ה' ועסו . הרב סוהרבק חתום סרלל סעדיס טרע לש"ס ולתולה כרתי' חבל . רששו כדע
 כשעריס וסערייניס כחלכה כש"ת סוה' יהושע העשיל לעיין ג"י ככל אשר וסנה יסביל וסליח סלה :

כאשר ח"ן ס' א"ס כבוד כתי'ס לכוין לאור כתיבוי כעסל עליית חליוו וכל אש"ן כי עוד די כתי' סודס לכוין
 ע"ד כע"ד ס' כעס וכוכס מעטות סעל"ת כע"ל סחסי ולי"ס חליוו סקדוסיס ז"ל . ע"כ סלחי חוכס לסע"י
 כע"ד א"ת כבוד כתי' ס' כתי'ס ע"כ כ"י רביס כתיבוי כתיאס ח"י ס' כתי' סגד"ל (ס' ק"ס) ס"ק י"ג)
 כ"י

יעפילו לעלות אל מרום הרים והמה כמורד ושניהם כאחד תורת ה' ומעשי המצות מאכו והבטת מה להם על כל דבר טוב וישר בדיחותי ספכתא להו וקשה היא הליצנות אם כורכן בשירי הלשון" ולמה נקרא שמה מליצה שכל מי שמתלוץ בדת' מוסיפין לו ליצנות (מלכס מלי ה') ויהיוקו בחלקקות להבליע בנעיסות לשונם וזו לעגם, לעבורי וזהבא ולפתוקי בעמא" להסתיק בפייהם הרעה ואלה הנה במשך מעשיהם, ואין מחוירין על האור" אור תורה, כדרך שמחווירין על המצות" ותחת אשר בראשונה לא נמסרו סתרי תורה אלא לגדולי הדור הנגשים אל ה' המה באו אל הקודש פנימה משרבו הפרוצים מסורים לכל אדם ובסתרי סתרי רוע מעלליהם וגולויירין אלז יורדין ומתגרין וכת"ח יותר מבולם וגם מי שאין לו ידיעות בית רבו לא בחכמה ולא בסית יתנשא לאמר ולהפות דברים אשר לא בן להקל כל נבכדי תורה ויראה ותורה מה תהא עליה : ועמדו אז הגולויירין אלה משתי הסערתות מערבה מול מערבה כדברי נאצה וזו על זה לאלה קראו צבועים ואלה קראו להם לבנים (עי' סהדרין (ג') ועמ"ס סנה"ל ז"ל בלחם חליטו (דכ"ט ח' ט"ז) חזקה הורא דמלי קיבמא, וסדרביהם למדנו שהלכנים קשים לזכבם יותר מן הצבועים (עמ' י"ב) ואם תזכבם בכל מימות שבעולם אולו מים מני וזכבתם עונם ואך המה היו כמורדי אור החכמה והנסתר כי נאצו שם החכמה וזי תעבו שם הנסתר והמה אשר הרביצו ארו בתוך שדה החכמה והנסתר למען יראו כל יראי ה' ויברחו כי על בן הישרים עזבו כל דרכי הנסתרות גזורו אחר ולא ארמו לחברה עם סתי סוד יהי מי ולא במהו בכל חכמה ובכל מדע ויעבור עליהם מה :

ועל הרבה נזכר לאמר כמו על הנושא עליו עונות בית ישראל שגורם טובא לאחרים והוא עצמו מהור (נדל ל"ט) בן יש אשר היה נאטמה אה אל רוחם וחסבל לטיבה אך לא השכילו לראות סרחוק ולהגיד כראשית אחרית דבר ע"כ יצא משפט שנקול ופוק חזי מה עלתה עלם הנהגות ונמשלים אחרים, וכיבנך אלו סקולין לעצמין ואלו סקולין לעצמין" (מבוסס ו') ויגורו תורה והעם לגזרים הפרו הוק עברו ככול שנבלו ראשונים וכל אהר אומם אונו משמוע עצה ויושר דבר אמת כמי שאין לו יד ושם בחכמה או כס ת בעניניהם וכחפציהם באסור אליו, מיסתיו" דלא גמיר אלא מימחי נמי סחי" וכל שאינו בקי בהם כשמותיהם ובהכמתם לא יהיה לו עסק עמהם :

עד אשר בקע בשחר אור ישראל וקדושו הגאון החסיד ג"ע צופה כל תעלומי החכמה בכל מדע ובל כתום לא עפסחו וישח כל משכיל במדעים וישפל כל חכם הרוים מפני גדולתו והדר גאונו וכי ידו בכל שאלה ולבוא עד קצה תכונתו וגאון כל חכמי לב ונזקק

מ"ס גנאי' ז"ל על סרמ"ס ז"ל בענין סוף ועדים וכו' וכבר כתב אהו על הקדוה כו' כן כדברים שזכרו לראות בעוף ב"ק של סנה"ל ז"ל (וכס מלאים באזור כל בני המדע מנח"ק ב"ק שתי סר" סגסר סתרי' כמורכס מוכר"ס זקוקתאין מחלטיב וסרן גנאון סמפדסס מחל"ס ז"ל ריבנין ז"ל בסיותו זה ספתי"ס כתיב סר"ס להחענן וליהטק מויו אור עוש ב"ק סנה"ל ז"ל סעיר את סר"ס"ג להשוש אמר דכרי סל"ל מנח"ק ב"ק ומלאנו ורליטו כי סוף כתיב שמה אה כמות כמו סוף נזקס כחל"ס"ג (סעיר) ע"כ מ"ס (סנה"ל ק"ב כספר קריס נאמט (141) דגבר תועב על מסדרי סנה"ס מח"ק סנה"ל ז"ל כי מזהר ולא מצי כתיב סנה"ל ז"ל ילאו סדכריס סל"ס) אינן קריאס נאמט וסר"ק עוב גס סמדימס לי עוב מה סכובת סס חבל לא ראו את ספרדס כו' מונח כתי"ק ומחטס כספס אפיין עוד סעטס וחליטו חלי"ס סתקס **ו** (בעני רליתי עמה כתי"ק : ואין כוס עוב ספק כלל : שמואל לוריא : סתקס למסס) וס' יסליס חסלו וימלאו לטובס מלווי לטב סעטס ספרדטו לטובס סתחטוב מול סר"ס ומודיעו נאמט לכתבו כתיב סנה"ל ז"ל י"ס : ידירו סנאקן שמואל לוריא] : ועי' (ס' רמ"ו סק"ח) כסנתס רמ"ל נענין ספרדס סעיר"כ סכמטת : וסוף מדכרי סרמ"ס וספרס סוכו ד' נענטס נפרדס כו' חבל לא ראו את ספרדס לא סוף (כתי"ל) ולא סרמ"ס וסנאון י"ע מתי"ל את סס' מ"י ע"י אדרי"ל גרלית (א' ג') [ובן כתי' סנאות ב"ק ע"ד כספסר (ס' סחובל על מחארי כירח דסתי"ס מיני כו' וכתי' סיכולת סניאוו נענין ימינו נק (סנה"ל ג') וסיר"ס לי סר"כ כו' סייט"ס מ' ישראל גנרל"ק רכ מווינ"ל (אשר סוס מוכר סיעב את סנאון י"ע וזיטו סיס כמותת סניו וקודס פסירטו סיס דר סנאון נהר"ל ססר"ס) אשר סיס נגנב וזיל"ל סעטס סעטס סנאון סנאון י"ע וסעטס ס"ל אשר נ"ל סר"כ ר' סרייט"ל ז"ל נסרי סנאון וסריט"ס על אשר ראו עיטו סעטס"ס קעטו למדס כסמ"ד כספר מורס נעוסיס ור"ק סנאון ימח"ס נידס וסנאון סעיוס כתי"י אף וסמר וסי יסיו דכר נד כמד סרמ"ס וספרי אשר מי ימני וסביס עמי כמחילתו כגן עין [ז"ל סגרת מיער"ס לסר"כ' (ס' ויקבל) (ק"ח סד' סר"כ' מפני כבודו סנאון סל סר"כ) וסבי דכרי סגסר עמי נגין ק"ח עמי' נמיל"ל סל"ל אסחוו אכל ארתי"ל אגינת עמו וסף וכדי ענין ומתי"ל דסגדיו סניו סרי לא חילג"ל וס' (כ"ס סס וס"ל) אלא חילג"ל ענינגול"ל וססתק"ל ויידכ כסד' סרי"ס

לרית

ונוסף על אלה קדושתו ואסתו והוא מבכור משכיל לא ישוב בפני כל והוא חכם הידע
 פשר דבר כאשר בקיעי הדור ראה כי רבו ובאשר רוח רעה, תקיף להראי יפה בלועזי נפיק
 לקיבלי" ובהח פיו המיש רשע הוא הניף בעים רוחו רוח קדשו ובשואו גלי החכמות הוא
 ישבתם נבול התורה והיראה שם להם עד פה יבואו ולא יוסיפו בשאון גליהם הרבה
 באורות החכמה יש באור התורה לימד דעת את העם והרפת עמו הסיר כאשר הראה
 לדעת כי הרבה הררים בתורה ובדינים תלויים בשערי החכמות וצוה להעתיק ולהוריק
 מלשון עם ועם ללשונו תקדושת על מדע ובל חכמה כי אבר מעין החכמה, בעני אחד הוא
 התורה שמאנו והתורה מהרתו" אם ישאב ממנו מעייני הישועה לתורה ולהעודה הוא
 שערי הדינים ראשיכם והנשאו פתחי התורה ויבואו בכסם כל חכמה ובל מדע ותהת אשר
 אמרו לכל חכמה ולכל מדע כי סביאין לידי כרהון" וכן יתחמין לכב משהרם וכליותיו
 ישהונן, ובביאים לידי הימוץ" הנה הוא, עושה לאודים בשביל שלא יחמיץ" ולמען
 צדקו כחר בחכמה והפיץ בה אך להגדיל תורה ולהאדירה :

ובראותו על החיים מצודה פרושה לדרוש גם במה שלא הורשו ולהקור אך במכוכה
 הגביל את העם מכבים לכל יתערבו עמהם לעזוב הכעשים ולמוד הנגלים
 ולעשות אך כוונים ואם מראשית יסד על ארץ אנדותיו ואחר בן יבנה כשמים עליותיו
 אז מאוד עמקו מהשבותיו אם יצרפם לפעולותיו (ו) והוא חכם אוצר דמוימה צפה כל
 תעלומה כאשר יבהן נגנזו נכרות ונם כדברים הנגלי" מבליע אנעימות לישונו גם הסוד (ו)

דקיקא עכ"ל ועמ"ש כס"ד בקונטרס קדמות הזכר כזס (כנדר"ל) וכן מביא את הכעל פקידס ע"י משלי (י"ג כ"ד)
 וע"ש (ט"ח) שלל מביא זאת הכעל פקידס וכן כנדרס קדס כ"ו (קף מ"ו) מביא בשם כר"ם (כ"ב) שלל קבץ
 כבייסותים לטעוט כו' וזונו דמות לנדי והכעל פקידס (וכו"ל בעשר ס"ו) פ"י שגדו בקטנתו טוב למחלל וכל סוד מ"ל
 פוחת וכלן כן היו ישראל כו' ע"ש והגאון פ"י עבד שם כי כבייסותים אינם מאמנים בתורה שב"ס כמחשם חסד ללחן
 וכן אזוי כגדו לפנות ואמנות ע"ש דפ"ח לענין השמן לנ כסס ואזוי הכבד (ישעיה ו' י') וע"ש כפי' על יבשים שם
 [וכו"ס פ"י אלן חולין (י"ג) גדי שללוו חלבו אסור לחכול הפי' מדיש אינו ע"ש וערש"י : וע' ע"ג (ל"ח) עובד גלוים דהרין
 ריבש עיר למכל מיטס הפי' מיטס אוויע' :

ובן לקח לרקחות לרמוי חורס שמוס מהקרים ודרש כסס גס שמוח ע"ד מליטה ומשל כמ"ס כנדר"ל נרסס (ל"ג ט"ז) רוח
 המתעורר והמיטע כסס הרל וזלס ע"י מוס כמדרס כעעלס (וזלרות) וכן פ"י הגאון כל ספר וינס כפי' קדשו ממש
 וינס משל לנמה והכפיסס הוא כנוף וכביא זכ כגאון נדיס וינה מדרס כעעלס (חזי שרס) על סר לחדס ושרס חומר
 זלורס עקין כן כפי' סי' על אסחר ג"כ כלופן זה וכמו כס' מחיר יין) ופלאות ביא כי חסס זלל לחדס חפטיס בתורה
 זלל אך למליה המוכר כאלמו שם (יונס ח' ד') והאינה חפסס לשפס פ"י על כנוף ומדריק ללון חפסס שזינו ש"יך על
 ספינה אך ע"י כזור חכן עזר (סי' י"ז ס"ק ק"ד) חפסס כנר"ל שם שכן דרך כעולס לקרוח לזכרים חלכס שביש, והביא
 כמ"ס והאינה חפסס לכשכר ע"י חוכמות מיר (י"ד) ר"כ אמרס עבר (וע"י כנדר"ל כנר"ל פ"י (י"ז) וזכו ויאל' שלסס
 אנשים פ"י ע"ד חומר ומשל וכן כמרסס תולדות (כ"ו) יחפסרו בלר ע"ש ומדע לכל מה סכרש"ס כרסכ"ל על חכמי
 פרוינטי"ל והכדרס"ל כרלסס שאלר על זלורס [ועמ"ש כרסכ"ן כפסוטס ח"ג סס"ך כנדר"ל] ועמ"ש
 כנדרס"ל המוכר עוטה כרסכ"ל כדרסו שאלר שם למליה חלל גס כפסוטס לחת (ועמ"ש הנר"ל ל"ע כמשלי (י"ט) כ"ח) כע"ל
 יליך משפט ופי' עוטה מליה כדרסו שאלר שערסו כזס דבר חלל למליה חלל גס כפסוטס לחת (ועמ"ש הנר"ל ל"ע כמשלי (י"ט) כ"ח) כע"ל
 שזינו טובס עכשוין כו' ע"ש) והגאון ל"ע מביא את הכדרס"י כפי'ך ממש כביאורו לזוה"ק (קף ד"ג) וז"ל נפש שותפת
 דגוסל כו' וחוכוסס הוא כתורס כמ"ס חמלון (כו"ל כנדרס"י כפסר נחיות עולם) וכן מביא כמשלי (ח' כ"ח) ס' כן חמלן
 והזכור וכסס ככל כדברים והבינוטי השר הנפטי הנה ומדברי חכמה ומדע נעמתי עתס אך בקלס ע"י : והאלכתי במקוס
 אחר על כרסס מהס אשר נוכרו כדח"ל כנר וכרלשויטס וכרלות ס' אוסוף ידי כזס :

(ו) ועי' על ישעיה (ח' י"ב) מ"ש על הכעננ כו' כי כעננ כלא מעשס אינו כלוס וע' הדרת קודס כ"י ד"ס
 כפסר יזכרס מחלק החיות עם כליכרים כו' וכ"ס כתר"ג מלות שכל ח' הוא מעשס מיוחד וכלל ח' יש כונס מיוחדת
 וכן כמלוס כלא כונס כנוף כלא נמה ומיחו שחרכ ככמ"ק נפחמו מיטיות החכמה ושאלרנו כנוף כלא נמה. עד יפרס
 רוח ממרוס עלינו החיות כנוף וכנשמה כו' עכ"ל ועמ"ש כבוד הוליס כ"י ובסוף לקוטים ככס"ל ד"ס ידעו והביא"ס לל
 כשינו חלל יזכרס וזינאל כרלס עולס כעש"ס כו' וסולן ומחפסע עד כנדרותיו חין מטיגוס חלל כעק"ג ע"ש ולכן רנו
 כמחפס"ס כמ"ס כו"ל ישכר כו' וכל שאלו מדברים כל"ק ואזי"ג ככל כעולמות כפחתונים מחיק כו' לכן מדברים דרך
 משל ומדיה וזין מניס כלל כי יחוקאל אמר כדרך חידה שזיס כחילל וכסוף חיות וכרית מרלות כחומות וזין חתנו
 יודע עד מה עד יפרס ממרוס רוח עלינו כי מעת שחכ"כ כבית ילכר רוחנו עקרת רלסנו ובשאלרנו קל איננו כו"ל ע"ש
 כלא נפש עכ"ל :

ו ובס"ש פלמידו כמשלי כל דבר שפוס עיאלר כנר"ל חמון כו גס כסוד ולידע חפסס כלא יסוד גס כפסס אינו חמת .
 וע"י כנדרמת כנר"ל ע"ל מאמניסלחו לביאלר כנר"ל זל"ל על מדרס רוח כהרס כרסס כו"ל חמת
 שמת תרכ"ס] וכן כביא שם (ג' ע') שמת ממנו כן כמס פטיס ועמ"ש ע"פ (כ"ס י"ח) שיאלר דבר שמוס יביס זכ
 כנון גס לפי כסוד ע"ש וע' (יוד ל"ו) וסוד כענין כסוד שמוק עת"ק וכן לא גולס לו כו' שלל ילמחו ככריות שכן כפסוטן
 כו' וע"י כנדרמת לקליו חמון כל שיעותיו כעלס כיו אחוסי כפס"ס כקכלס וכל רז לא אינס ליס . כלכר שמתני פאת
 כר

ודין גליא רזיא הנעלם מעין כל חי ורמוס להבם ומבין מדעתו ה) ולפעמים גם דברי הראשונים כמלאכים לא זכו בעיניו לא נשא פניו זקן החכמה ואף אם רב שהיו ימי שניו ט

אך לא כל הבא לקפוץ קופץ ולא ירחב כל איש הצעיר לימים לאחור בהכמות ובנסתרות מרם ידע כל מוכדות תורות ומכשיות והכעשים מרם הקר שורש רבר הפוכקים אשר עליהם יהיה האדם ואז ישלחו ידו גם אל עץ החיים בהכמה ובמ"ח ואכל והי לעולם ואם הגאון נ"ע לא חרף לבבו מימיו וכימי חרפו כבר הראה כוהו ונכורתו בכל חכמה ובכל סוד מי יערוך לו הלא לו נגלו אז כבר תעלומות תורה שבע"פ הנכתב על הכפר והגלוי ונכבד ה' מלא על כן גם חכמה גם דעת קדושים מצא והוא אשר נדר אורח החכמה והסוד והוק וזמן נהן להם שלא ישנו את תפקידו בתורה ובמצות :

הוא האיש אשר עשה לרוח העם כשקל במאזני צדק ולא בא הם אשר אך צוותא דעלמא נישא לדרו וכרוח העם ללכת בן לעומתו ינשא והוא תנן הכל במדה ובמשורה כדת של התורה לא נשא פני גדולים הקרי לב ואף המוששים בשכמ כופרים ובראותו מאשרי העם בתמים בסדר הלימוד ויש אשר יגדלו את בניהם לתורה אך בלולים יעלו ואין דרבן של בני אדם להתבונן בדרכים" ללכת אורה ישרים בן הקודם אל הבאודור ויתנו בתוהו לא דרך ותושיה נדהה מהם ויש אשר חלפו הוק הסדר לפלפל על קו תוהו ואבני בוהו מרם ידעו הבין שמועה בתלמוד וחריפותם פורה באויר ואין להם

עוד מוכר"ח ז"ל ששעט משו בק' בעת שקיבל ממנו פירוש על טכרות . כי כל שיעט שחידש בעהרות לא חלטהט עד שיעט הסנים לפי הסוד ע"כ . ונודע מה שחמר ח"ו בגמור"ה ל"ע כשם רבו בגאון . שכזכור אינו מחולק בשום אופן עם בגמרה . ורק שאין יודעים פירושו כנואר או נגמרה לבר דין אחר אינו טוב ע"פ וס'ק . וכו' להמרחק ד"ח מכתב להסתלק ונגמרה לא נטר רק לפניו . א"ל תלמידו בגמור"ה כ"ל הלא נעטין כנוון מחזון בין לפון לדרום מחולקים הם . כבוד לו כגאון כי הפי' יבוא"ק הוא בנאמן אחר וליים מחולקים ועיין שו"ת קנין עולם (פאלס כ') מ"ס ע"ז נ"ס ע"ק פירוש לרבוט על חכמת נרכות מחאון . (שמעתי משך קדוש דודי בגמור"ה כ"ל שלף א"ל רבו כפי' נבאור כי לא הם או ספר בעשר לפיכס (הגר"ש מאמני סלאון)) ועי' בשו"ת חתם סופר חלק א"ח"ה (תשובה ק') לעיין שכזכור חולק על בגמרה נעטין שילוח הקן) יע"ש ועי' בספר חו"ן (דף י"ז) וכך קבלנו מרבינו בגדול ז"ל שחלילה לומר שהסוד החמישי יסבור כדון מסיכסס לכלסם פסוקס עפ"י דרכי יסידות כוולס המכוסס לט רך שחירוטס לא ירדו לעומק חכמה כולת ועי' יור"ד (ס'י' פ"ט ק"ס"ט) כ' כגאון וכן משעט מרבי כווכר ואין זה חולק על בגמרה שברי כס סיו מחמירין ע"ע ג"כ עומת וכו"מ אלא ללא כו' ועמ"ש גר"ח לעיין אם יקרא כדיוט המחמיר ע"ע ועי' שנות אליהו נרכות (פ"א מ"ג) ועמ"ש כשירוטו ליטסיס (ר' י"י) ע"ס עמקן לב העש וגו' כתב דרך היס"ד מחמירין בחתום כחזון דלווייתס עד שמחמירין מהורה שכתב ג"כ . ל"כ כשון נבדחת קודם כ"י (דף מ"ז) :

ח) ועיין כדחת קודם כ"י (ס"ג) ד"ס רחומאי כו' כשעתא דדיתי ויתגלו מאן דחתי לכ"י תנדע כחי . כתב רבינו ע"ז . ונתגלה לי בו' וכוולס זאת גם נספ' פ"ח כעלהן ע"ס ועי' ספר"ד (ע"י' ע"ג) ליקוט ד"ס וסכלל . וזכר כיון כענין העומק כוס וחכין בעומקא דלכא לפסול לא נגלוי ושם (ג"ר ע"ג) קן ביאת משיחו ומשכיע אלו בקורא ככ' א"י שלף יעלה זכ' (וכספר כ"י אשר ת"י נרשם על כגליון כהן זכן איתא כווכר וירא (דף ק"ז) וז"ל כפי' אולפירא גלגל מרחא דחאון דמחא קדושא פ"א"ס כשכס כס א"ק כס' וכו' כמ"ל ח"ש וכדרי דשי ענמא בינו א"ק כס' וכו' וכו"מ כנרשית בינו כוס חשי דשע"כ שנכר כו' ברס ואין ביתה כווכר כיוס זה וכמרתו כפנים והכן עכ"ל (ונפירושו להיכלות כ"י סיכ' א' כתיב ח"י א"ל לבאר על הכתב כדור של חזק ושם עיני סכל לך יתגלה לך כוס בני אולרות חיים : ואסור לגלות זה כפרשות כי דבר עמוק הוא מאוד עכ"ל ושם כסיכל ד' כתב וז"ל ואלן עיניס גדולים ונוראים . אין כעלות על הכתב עכ"ל ושם כסיכל ו"י כתב וז"ל יסור כ"ז עמוק מאוד מאוד עכ"ל (בגרד"ל) :

ט) ועיין ספרהדין (מ"ד) רוח ספקיות כו' פס"ש נבדח"ל וכתב בגאון ל"ע כהכמות ג"ס א"ו בן (וכוח ע"ס סיקויס (תנ"ז) ז"ד שמבאר שם שז"ס מטי"ט וכי"כ גיטס נרכות (ג') על פרש"י ד"ס כדור כו' כנסיכת כרותות כמ"ס כהכמות נגר"א אינו בן וכוולס ע"ס כמנואר כווכ"ה נרשית (י"ג ד' ד"ח) סור אחר ועיין בליקוט כדכסם כפירושו לזכור שלף לך ככופו (בגרד"ל) (וכנסו נגלוי לכל אם אשר כתב ח"ו כגאון הנפלא מוכר"ה ז"ל תלמידו (בבקרטה כסר"ז) על דברי רבן מפלח"ס החוקים כו' כחמרה סכרב כקדומו רוח אלכין קדוסיין כיה כחרי' ז"ל לא היה כחשב בעיניו זכת ועוד אחרת חסס אשר מעמיקים וחת לזכר לומר שגם ספר כווכר לא כווכר בעיניו לקביע בו פסק לימודו מויו חלמנה כו' ע"ז גם כניאורו על כמ"ע ככ' חקי' שו"ת א"ח"ה י"ד עשה סמוכות להכלות רבות כדברי סוססיקס ז"ל מהסור . וכל גלול ועולם כקדומו נורה ור"מ ותיקויס כעמקות נורה כ"ס עד להפלות כו' עיני רחוי יקר תפארת קדושת כחרי' ז"ל בעיני רבינו בגדול ל"ע כי מדי דברו עמו אודותיו אירשע כולא גופים ואחר מה נאמר ומס כדבר מקדש כ' איש אלקים קדום ונורה כמותו ונגלו על תעלומות חכמה ומעת אשר זכס נגליו אליהו ספמי"ס סוגל"ס כסגנו חלמנה להפלות גם על כתבי קדושת השלש על כחזון רבינו כרכס וליטס כו' וגם על סבאסות אשר רבו כסם תלמידים אחרים שלף גלול מה"י כחרי' ז"ל כו' ואחר גם חממת כהכמות שנתוספו על כתבי כחרי' ז"ל שליטס מרח"ו אין לסמוך עליה לעיין דינא חמס גדלס יקר ערכם וכו' וכתב עוד ח"ו כגאון מוכר"ה ז"ל (בהקדמס כ"ל) ואם כי בין כתבי כחרי' ז"ל

מעלות הסולם

להם על מה שיסמכו וצל הקיקיון יראו כהר גבוה והררים פלפולים תלויים כמפת
וכערה ובאשר יגיע שנים אשר אין להם חפץ עוד בפלפול הנה נשארו ,בהכר כל בלא
דעה" בהלמוד ,בלא שולחן" ערוך בדינים ,בלא נר" מצוה ואור תורה :

רמזה לבם רוב פלפולים יאכר הגאון נ"ע הפנכם טרם שאבתם בששון במעיני התלמוד
לרויה זמרים התזיקו בשתי ידיכם בעץ החיים בפוסקים והנה לפניהם ,יבש
המעין ונקצץ האילן וכביאים בב ר"י הפלפול ואין קוראים בתורה ולא כווננו לבם לדעת
דבר אמת לאמתו או האיש אשר יביא פרי כחש בתורה ונותן פרוי לא בעתו והנה ,אילן
זה המשיך פירותיו מוענו באבנים" אכן בודן אכן פינה בסקצויות התורה אכן
למוסדות מיסודי הראשונים כי היכי דלכהוש חיליה בכה הפלפולים ויגביר חילים אך
דבר אמת וישירים וכן יש אשר ילך אך אחרי הקוצרים ולקט קיצורי חילים ולא
ידיע מקור ושורש ומטלא במנו מאשר לא ורע ולא חורש :

והנה על כל אלה ונוכח על אלה נגיה הגאון לרדעיה ונפל נהורא ובורע כמו הראת
לדעת אורח בישרים ויזכור להם ימי עולם ובשנים קדמוניות דרך הראשונים
הסלולה ואיזה דרך יחלק אור ולא הלך כהני דאולי בתר איפכא ודעבדי לנרטייהו הוא
דעבדי ובל אהר במה אשר כהו גדול יאמר עליו כי הוא זה התכלית הנדרש וזה כל האדם
אשר ילמוד האדם מספר ימי חייו והשאר יורם לא בן ביהור ידים כמותו הוא הסיף אוסץ
לכל דבר ובעוד הסדר הנכון כפליים לתושיה ותעלוכות כל חכמת ולרבי הפשט והדרש
ופלפול רק שם לכל זמן ועת באלו אמר מקדימין ובאלו אמר באחרין :

ודרך הקורש פינה הגאון ג"ע לפנינו להעמיק בפשט ולבל לעקם הסתובים ובל
שתיבת קולטתו" עפ"י הרקוק והמשך הענין ע"פ הניון ,בידוע שהוא מחור"
ע"פ

ז'ל מנחם עליו חידושים (על ספר"ל) חיים אלה דרושים ב' והנאח ספלא סגדיל לעשות נביאורו זה עם נורא
מעטו אין זה בלא בית חלוקים אשר כוסיע נתיב תלמודו של רבינו ב' וזכנו תורת חכמי הארץ ז"ל אשר מלל רבינו
כגדול קצור כגדול של ספר"ל והדברים מזורים ומחורים וז"ל ענחנו אמת שסאר"י ז"ל כתיחו לו מקום בום עולם :
(י) וענין חכם תלמוד אשר כורה לעם ע"י עלות אלוכו (ב) ע"ד ופס"י ק"ג וע"י מנשה רב (ב"י) ז"ל ותיין
בפירושו לישיבה (י) ע"פ הסמן לג כעם וגו' סדר שלימד הוא תחלה תורה שבעתה ואחר כך שבעל פי .
ואחר כך ריבן דאורייתא ב' ונ"ס משפטים סלכס עוקרת ספק"א וז' וכן מגדולות תורתיו שבע"ס שהיא כלה"ת וז"ל
מתהפכת כחומר תוחם ב' ע"כ לרץ שיעט פסוקו של תורה שיעט הכותם וע"י מ"ס בכורות (ח) כסב"א דבי אהוא
שם מנחם לרץ ליהוד כהמסכ כולם וכסדר ערם ליהוד כנמרא ע"פ נביאורו על רבנ"ה (ג) קדח מנח אחר הכסטים
סדר הלימוד ליהוד תחילה כיוון לפלפל ואינו יודע מהנה אחר נלומתה וכמלך ע"ז חמרא חיל למנשי קרנ"א ליגח
כפלוס"ל אודני" דכוכ ליה (כיוני מה שמנח תורה שבעל ס"ס) נגידן מיסר ופס"י דפתי"ת ומנש"ל (כ"י) י"ח) ע"פ ערב
לח"ס לחם סקר כתב רענין שמתחיל לח"ס ליהוד חוקים אשר לא שיעם ופשיט"ס שקרים ודרושים משאורס חילוקים ב'
וימלא סיכו חזן וע"י כספר מדרש חכמים (פירוש על תהלים) כתב סק"י ח"ל זכ"א וז"ל עתה לי זכתי שפתי"ת ח"ל כגאון
חמתי נביא"ת קדשא אשר כל כהרץ סאירס ממנודו כוא יוכי מר"א הנני"א ל"י ע"פ ס"ס מור" אלוכו ז"ל מוולח ומשל
נגננס לחתו"ת של בוסס שעב"ס נקלט הריח וכתתו"ת נכסתי ויחמי סעוד קלטי"ת שלא ליקך בפירושוש שונים כדרך
עקלתון הוסיקם על ל"י הדברים כקדמות ומטלות סבליות שיכיס ספרו"ס רחוק מפשוטן של דברים ובל שאפשר לפרט
שיכיס נדבר קרוב לשפוטו כוא הדבר היותר אחימי עכ"ל וע"י פס"י לישע"ס (ס"י) סלכות ואגדות לזכ רח"ו לילד עד מ"ס
שנין וזהו לאחר מ"ס ע"פ ספאר"ק וע"פ (י"א) י"ח) עד מ"ס שנין מירמל מטעלה ב' וכן תורה ומחמס ב' חלק סגולה
ליונק וחלק כהנשר לח"ס שיכס ב' וע"י חש"ל (י"א) י"ג) כחורס סגולה סודות סוף ס"פ עבדים כיו"ן ח"ל ובענין זכ
שהוא נגלה לח"ס לחי שראוי ב' וע"י כספר תו"א (פ"י) על סגולה שמתהרר ח"א כ"י ס"פ עבדים כיו"ן ח"ל ובענין זכ
שמחתי ספאר"ק כחסי"ד ח"א ס"א כסוריס ומנאל לסרו לחס אח"ל כל סגולות הרי"ת ע"ג לבינס ע"י שלא חסא תקומס ב'
ובל"ל שלא הים תקומס ב' ואחר שדחתו סיס על"ה לו כדבר שא"ס על דרך שש רק רחמי סעוד כקולר חס תקין פסוק
זה כפ"י עקב ואשר טעם וגו' ויפקדס עד כיום כוא ח"ל וחסר תרמ"ן לא כתיבתי טעם עד כיום כוא י"י כל כחמ"ס
כיום אבדן עולם כס וז"ל תיפס"ג"כ מחמ"ס ז"ל ואחר"ן לו עדין לא כתיבו ואחר ליוולמס לא תקין ובלא כתיב סוס וזכוכו
וז"ל כתיבתי כוומ"ו ואחר"ן הענין כענין ושמע ונראה שהורס שיכס כתיבתי ב' מ"ס וע"י פירושוש לישיב"ס (י) כ"ס) ענין
שקילוח קודם ע"י עניס שמתקן זכ ועשיריס נמק"ס אחר (וע"י) כפלו"ת אלוכו (כעפס ס"ו) לענין חזרת סלימות
לכיות בקי כע"פ סענין ולא במלות וע"י חש"ל (י) ד"י) כוכיס כדברים לחי שאינו לומד כהשרי דיעים רק הקולר דיעים
כד"י לפרכות ספ"א וידע כל כדיריס וע"י ד"ש כענכס (דף י"א) ח"ל) וחל"ה תשיס ככר סל"ס"ס חתנת לומד מכל
כסופקיס יי למוכס וזאח קרלו תלמוד ככ"י בקען לחי שח"ן לו לב רח"א יפסוק כסלכות . והכנסת לומדו קבל"ת סכר
כגאון כחמתי ל"י מוכ" אלוכו מוילג"א . וכך רוכ ל"י כשו"ב (כ"ב) כאלפסי חתלס ע"פ רש"י וזהו חורו חמ"ד עד
כיוכיס שגור כ"י ובעק"דס רכס ולכס"ק כ"י ס"ס תשי"ס ויחר וז"ל תירמ"ס סחלו"ת וכפולכס סגול"ס סכ"ל וע"י מ"ס כפ"י
חמס כביאורו של כתיקומס (קמ"ג) וספ"י סלכות דמאכו כס כגול"ת ח"י וזמ"ס ח"ן ח"ו סומכ"ן של סק"ל חל"ס כרלו"ת
ולח"ל כמו שח"א כ"י כ"ס"י וסיקיס חל"ס סק"י סלכות ח"ק חל"ס ע"י כ"י ע"ג"ס . וע"י מ"ס הנאח יפס"ן כעטפת
כופר"ס וכעננתה ומספת"ה (מעכס כ"ח) וכן :

ע"פ מהרה לשון הקודש וכל שאין התיבה קולטתו ואחד באחד לא יגשו יהפדו כל עניני
 במקרא ולא יהלכדו דרך הדרוש יקרא לו וענין כפול במלות שונות או ענינים כפולים לא
 כחר באלה והראה כי כולם ברורים אין בהם שפת יתר כאשר יראה הרוואה במקראות
 אשר פירש עליהם אור ביאורו ע"פ הפשט (ועי' סק' הדל"ה) וכן במשנה יא':

וגרורים

(יא) ועיין באר"ה בראשית (א' ה') ע"פ אה שמחים כהן אה מורה על עמם כהנאל ומורה על דבר הכשתקן וכל מלה
 עם ופועל משתקן כבנינו למה ביאורים וכפסוק הוא כפי מאור המלה והמשך ענינו והדעת כפי כהנא
 המלה המשוקן לו וגל זו הדעי דרשם חז"ל כהנאו ע"פ באר"ה. [כאן מדברי בני הכ"ח מו"ה אברהם ז"ל המשיך.
 (בגדה"ש מאתניסלאו)] ועי' בס' בית המקרא (לכרם הגאון ר' מנחם מיליע ז"ל) נחב במעתי מסך קדוש בגאון הסודי
 מו"ה אליהו מוויילנא ר"ש סברס להסביר קעות הסבורים סברס ירש פסח סכנו ובניה לדוגמא מ"ש בגמ' על יבשה
 בו'. וסיים עם וכוף' אונן שאף נמשע ש' פסח ודרוש ובניה דוגמא לה' כו' ע"ש. [כאשר סיפר לי זכ' סבר' ר'
 מנחם מיליע ז"ל סא"ס מן עדות לדוגמא (ולא אוכל לומר יס' אה גם סעד זו כהנא חמר לו כהנא כיאלו והפסוק
 לבון הארץ עקב) מהמשפך דהלה (כ"ב מ"ה) אף קלקל לעמו ויחקן לאחריהם עבדיהו ואלויםיהו כהנא כירושלמי.
 מוקן לאחריהו דאינון אכלניו ותלניו כו' וכוף תמוה ובגדה"ש י' ס"א מכו' ע"ש בשנת אליהו ובכרמתי לו או לכרמתי ז"ל
 שז' עד עקר כי בגדה"ש כהנא עם בשנת אליהו וכן כהנאות ירושלמי כ"י אה לבון כירושלמי כפירוש דאינון אכלניו
 משוקניו ע"ש (בגדה"ל) ועי' בסק' פתח סגולתו וסי' יודע כל הכורי מהתקרא סתמולדו כשישיתו דלה חסרס כלל פסדר
 בסדר רבנו קדושה מהמתיקין ולא אורחיהו להסר דבר רק דרבי ס"ל נחב תנא דלויים סתמס ואלויםיהו דלה חסרס כלל וגמרה
 בגדה"ש ליה כדוק' תנא ואלויםיהו קאמרס גמרה הכורי מהמכרס וכי' קתי ע"ש זה דבר הגאון ח"ו מוכרס ז"ל (בס"ק
 בספר"ל) הוא אשר בחיבוריו קדושים מס וככו וחלוי' לפניו זה סדרך וכן קדושה אשר לה עבר כס איס' כהנא חסרס
 שלמי'. דרך קלוס וברורס בגלות ובמסרה נחמיל ועלב מעלב עד מקורי ומקור מקורי סבריס כהנא שלמות
 עשב בגיאורו על סו"ע שם כלל סלחוס מרובות סמכרו דבגיהס סק' במקורס אשר סרסכ שמי סתמולדס בגלי וירושלמי
 וחקן וברו ויכלה קולת קיוס מופס כל השיעות של כהנאות ז"ל ויחר על כן כפי' על כהנא שם כלל כל דבר
 כהנאותים פשטי סתמולדס. וכל סוספסות וכסריותות נמשותו רמוזס וריון וכריון עכ"ל וכוסף' עוד לגאר
 כס"ק. דליכא מירי דלה רמיוס כהורייכא וגמס כלל במקרא. עי' סקדעת ורש"י לח"ו כנפוכר"ה ז"ל ח"ל ובסולס
 על כהנ' כי ליה מירי בשעות סב"ס וסמדרס וכו' דרוך דלה סו' רחמי ליה כהורייכא על כל קון וקון מלי' טילין
 כאשר כעיי וכו' לראות הכל וכו' לשיח' דלה ללקק תחת שולחט מלא דגן סרסרסותיו סמכסיותס וברש"י ע"ש
 שומות פשו סו' סק' פלוי' מלאות סב"ס. ועי' סלה שאלתן ס' בגדה"ש ז"ל ורש"י לרבינו בגדול כ"י נמש
 על השניות מרמי במקראות כו' ועי' לקון עם סלכות מעשר עני' (סו' א' ס"ק ע"ו) ז"ל וסכ' רש"י סרוב מרמי
 סחדי כ"י עמו סרסרסיו למשיות עמסס במקרא כו' עכ"ל ועי' מ"ש סרס בעל סמורס שמשס בסוף ויקרא במחבר
 מנח' מרנחש חז"ל ומודע' רכס לאוריית' כד סוינ' טלוי' עקמתי מטט דכס וגופ' מוקן לחכי ושיקוט' פו' כל בגאון
 ז"ל ורש"י כי כל תקותו וכל עמלו סיס ליק' כשקני דרך כהנאס וסמורס למחל כל דבר סלכס כגורס ס' כסכרס
 סתויס בשערס או סמורס או עוב' שכל כשינוי סלכות כסריות ויפחות למען ופאלו כל ליש' יקר רות וסגורס דבר
 דבור על אופינו כחשכס חומשי תורס וסמורס תערה (ע"י) מי ליכס מירי דתקניו ככסונו דלה רמיוס כהורייכא עכ"ל
 ועי' גמ' על אבות כהנאס כל כהנאמירס במקרא קדש. וכו' עם עמסיים גלסו' כפסס ככסס שולח' או ככסו'
 (ועי' בסק' שמס כהן תלמודו סרס"ג ר' מענדיל ז"ל וכן סיס אללו כל המשיות פסורסיים כסורס שכתב סכ"ל).
 אהמס שמסס איו' כי כהנאס י' על אבות זיין בגאון כס"ק שלכן נקרא סמכסא אבות ס"פ מ"ש כס"ק (ב') כפי
 דכתיבן כהורייכא מקרי אבות חס אשר כהנא ורמו כסרורסו לאבות למכר' קורס וסמולד' לגאר סו' על אבות
 לא מלה להדיס זכ' כהנא סרובס על כן זיין חנין ושמעס איו' פסי מר אכס כדוק כו' מו"ה סו"ה אליהו זכ'
 ז"ל גמס רבו בגאון מברס' רע' כי בגאון לעס קהותו סיס כל למוד חומס וכיס כולן מן קדורס אל סמולד' לגלול
 בו כל סבורס גבע' וכו' [סוהר לי דרס כ"י חוסק (סכחתי שמו) אחיו קסין של בגאון מירס רפאל סמפסרד עכסיותו
 אל אחיו בגאון סמכורג לעס זקמו וקמו סברס ככו עינו מלחוס ונלגלג כדבריו ס' קרסו של סגרה"ה ז"ל רכס דמירח'ס
 כונו נופס של אחיו כג"ס רפאל וכאשר שאלו מס'
 חרד ממנו כ"ז א' אמר לו אחיו כהנא ר"ה א' מגדל ספסרסו שלו וקח ספסר סעומד שם כמקום טלטי וילך ויקחסו
 וסכס כוח סרין וימחר לו כהנא ר"ה גמ' ס'
 כל ספרי סתמולדו ושאריו חיבוריו סוספס"ס כולס כחוק סהרין (בגדה"ל) ועל פי דרבו סק' אחו' לויס דרבו סמכר
 על ריב' ריב' ריב' בגאון מירס דיי' כער ז"ל כרד"ל כוויילנא כדורס על בגאון (ומניחו כהנא) לרמו כססרו עקור דיוס
 סרס לגלול אותס כסורס עככת. וכן תלמודו ע"ל בגאון סרס"ג סחסר מו"ה לכו כסרסו סמולד' סמולד' סמולד' סמולד'
 אש' אש' אש' וקי"ן מהני סרס"י ז"ל ושאר חקוניסס וסכסס כהנאס ובסקדמס (ספ"ס) ער סכילוי' סרלות וכרש"י אה אש'
 סדולדס והנדורס בגיאורו על ספסר"ל אשר כל סדרי מע"ב ומ"ס סמסוריס סוסיק' וסדרות חיקויסס כתיב סרס"י ז"ל
 קלויסס סמולד' כהנא אה דרסכ קדורס קדקסיס גלליס ומסדרתס סקדון וכסלנתן במקור סמולד' סכיל' ספסר' עילאס
 קדיש' ספסר' ז"ל ומקומו וספסו רש"י לספסר' כרין ארס' ו סורס אהמ' לאחמו אשר לאורו כפי' סרין כרין
 וסעו' לסתנון כינה כמקור סמולד' עכ"ל ועי' ספסר' (ס' ה' דף ר"ס) שלח' וכסלל' כי כל תב' סכיס וכוס ויסי' עד
 עולס סכל בגלל כהנאס מנרשית עד לעיו' כל ישראל ולא כסללס' עבד' אלו' אסילו פסר"ס של כל מין ומין וסל' כל
 חס' וכל סריו' לו מירס כולדו עד סוסו וכל גלגולו וכל פסר"ס וסרס' סרס' וס' ס' ס' ס' ס' ס' ס' ס' ס' ס' ס' ס' ס'
 סעולס וכל עשב גלול כהנאס מנרשית עד לעיו' כל ישראל ולא כסללס' עבד' אלו' אסילו פסר"ס של כל מין ומין וסל' כל
 וכל מ"ס כהנאס ומס' ישראל כולס סם ככל דור חור' סעולס סתגלגלן כיוניסס ככל דור' הדור כיודו וכן כל מעסיכס
 מלכ"ר' עד סוף סתורס כוח עכל דור כיודו למצין וכ"ס ככל אהס' וס'ס' לכו כמו ססתחיל' לגאר סמדרס סעולס כרסו

וגדולים מעשיו לחדש הרבה דינים כימי עולם ובשנים קדמוניות בזמן התלמודים ואף אותם אשר פנ מעמם רוח הדין לא נמר והוסף לאמר שגדירן ליוהר בכל דברי חז"ל אף שבמל המעם שנלו כי לא נילו רק מעם א' והעלימו הרבה מעשים כמסוים ונעלמים מהם אשר בסתרי הקבלה סתרים ומהם אשר אין מגלין אלא לצנועים ולחכמים אנשי מעשה הגדולים יב :

הוא אשר הוקם על לקומם ששמות הראשונים אשר ברבות הדינים נעזבו כמה דינים מהתלמוד ואין מתעורר להחזיק בהם והתרו התירות בהתרים בקורי עכביש את אשר נהגו נגד דברי חז"ל והוא לא כן יג) לא הלך לקראת המנהגים לאמר פוק חזי סה

וכל זה כולו נכלל בפעם הראשית עד נח כח"ס האן כס"ד וכללו נכלל נס' הראשונה עד ברא חלסיס לעשות כ"ל וכלל כללי הכללים כפסוק ראשון ב' תיבות ז' חלסיס מהם כח"ס כס"א שהא חלסיס שנין בשתא קדמתי כו' . כ"ל : יב) והיה חסד מאד בכל דיני גילויי מסעמו ומקורו זכ ויח"ס בנחלת ר"ח הגדול קטס אחר סכסג בגילויי כפסוק ב"ב מ' פתח בשלחן כל' ארץ ישראל סי' ז' סי' ל"ב) וע' מעשה רב (ס' ל"ה) [ושמתי שבת' ס' פתח מ"מ דפאלק (כס"ח מניד ז' דק וגנתה פתח וסאל קרובים) סי' מערת אח כנחון זמן מה וסיס לווין חוק עליו שוהר פן כגילויי וסיס מביא לו המיד מים לשמות מן הכהן מן כפאלתא שבה' ככ"ס בוויילג' רק ס"א כלילס סי' עת נשמות וזוח סערה נחעלל לבנת ויולא מים מחנית מוגלס וסביאו לו ולמחר אחר תפלת ספירתי סוכיתו רביוו ז"ל על סציו מדוע נאן לו מים מגולס ומנען כפאלת נודל ענין כגילויי אף כגילויי וסל"ו יקל כדבר כשעטו על ימים סכ"ס סוכיו לו ככ"ס ז"ל כי יסיס תמוסס א' מכללנו כל תפלת שחרית דנל ע"י ספירתי המים מגולס גרס לו זכ (סגד"ל) וכן לאכול סוס נע"ס כחקנות טורא מוחר כב"ק (ס"ב) מטעס עוכס כע"ס והוא לויס לאכול אף למי סאיוו סשו . מעסס רב (ס"י קר"ד) א' יוסעס כגילויי וע' נדריס (י"א) סודר מן אונלו סוס אסור כ' כפאל' ואסור כמקום זכ"ס כי עונת סכ"ס יליגה כע"ס ועמ"ס כרבי"ע על כחריס וקציר תכנות עזעט כמחסי"ס שבהקד' אסור עורס כסנת ע"ס (וכמ"ח כחכחי סכ"ס כעסס ספקקירו חז"ל לעונת ת"ח כע"ס ודקא א' מן כעעמיס כוא לסולאי מלכן של כמחסי"ס ס"ל וכן יס סרנה כדברי חז"ל וכמ"ס (ביומא ב') משמאיס כיו אח ככ"ס כסורק אח ספרס לסולאי מלכן של לוקוקס וכי"ב כע"ס) ועי' ירושלמי כיר (ס"ה) הלכה (ב' דמר ר' יסא כלינעס דלית א' קרי' טעמינ ונמצי חד מוסקן [כן דרך כפנסס למר טעס א' ח"ס כס"ס וסל ססוד טעמיס) וע' ירושלמי כלאיס (ס"ב ס"א) ע"ס וע' כר"ס דמאי (ז"ו ס"ד) כ' דכסי אשכחן דאין כנסת' חושב עיקר כעסס סתכוכ כפנסס נבי כקעס סוד כע"ס (י"ז) וכן כוכיס (ע"ג) ושעניעות (י"ט) ומסות (י"ג) ע"ס ועמ"ס כמ"א ע"ד ירדיו סגלון מוסכ"ן חרות מוסלקי"ו כדברי סורלס כענין דברי חז"ל אשר כענעל כעס :

וכסודר יו כרס"ד ר' ישראל כקס' הו"ן וויילג' סבינד לו כרנס כמחבר מיי חדס ז"ל . אשר ס"א יסע לפי כנחון כמסד יס ועס כענידיו הגדוליס יסכו כסיו לסולגו כע"ס ויסלל לסס כנחון יס' אח ככ"ס לסס כוס לסנת כחקנות טורא וסכיוו כמלומידיס כולל לא כעון לו כי אח אשס עזרס לו וסכ"ס לסס כנחון א"כ לא יסי' מילס כשמיי וסרנס כעל מיי אדס ככנע כעון ופתח וף' ד' כמ"ס כמ"ס (י"א) מ"מ אדס תורס מילב לה' וסל יסיס כולס כמסיס ואכיו ואחו עלכיס ע"ס . וכסיסס הלא כעל כעסס ונענע הגלון כראש כ' לזס כיוון ע"כ וע' כמסר"ס (ס"ו כ"ה) וע"ס ככנסות מוסכ"ן חרות נגור ססכיל מסמדרס עסס אחר למילב כשמי' : [ושמתי נלכר כוס כנת (ק"ל) כול מלס סקיבלו יסחל עליסס כפנסס כעון מיל' כע עיין עופין אחר כפנסס וכל כולס כעלס עליוס כקטוס כעון סריוו כ"ו על עסקי משפוחיו עדיין אחר כקטוס סס' לסון עיין יסן כי כע' כעל כעל כעון מילס כפנסס איוס כסרס לה' ימס וכ"ל אכיו ואחו עכוכן עכ"ז כמס סמחין כמלס . וכן נבי כריות דמשפוחיו דכ"ס כעל לו ילירא דקרוכות כעסור (יומא ס"ס) ע"ס עופין כקטוס עדיין :

יב) ועצמו מספר דינים ומכנסים כמובאים בעניניו של ובעניניו של ר' יוחנן על קצת לטעור כוא כשיג דין כהתלמוד על כנו כמדינתו כדון חדס כו"ו אשר כקילו כרנס כסס וחסר זקנו כנחון כעל כזר אגולס להמר עעס על מה סקילו כוס רוב כעקן קשיאי קדמתי ובתריס ככרנס כקנות ס' ויורס דעס (ס"ו ר"ג) לא כירד כנחון סיו זקנו כעל כזר אגולס וכתב עניו (שס ק"ג) הדברי כזר כגולה כאן טעור גדול זכ"ל ככשיג עליון כ' וסוס סיה לו ככס"ג כול ססכיק ע"כ [עי' כספר ד' סולו לכעס"ח כמרשי סיס מלפנסכער כ' חדס (ס"ו ר"ג) כתב ח"ל וכוס גלויי כיוס חרסס כזר כגולה כו' . ומהס הגלון כסרס מוסר"ל וויילג' כנחורו דכא כירושלמי אחר וכרבי יסחפאל ע"ס ככנס עטוסס סיה לו כסכיקס וזאי תחס אד' לא כירד עני זקנו כו' וע"ס . ועי' כספר סס חדס לכנחון מוסכ"ל מפאלק . ועמ"ס כש"ח מסיכ עסס (ש"ל ס"ו) ככס"ל (ס"ז) ככס"ל (ס"ז) ככס"ל (ס"ז) ככס"ל (ס"ז) וכל ככ"ס ככנס כעמיס ולפי כוב וגודל כענוס ככ"ו כוס כרשיס כקול כנחון למען ירחו כעס . [וע' כקדוסיין (ל"ס) . וכל כאומר אין כרלס כחז"ל לא יכיס לו כון וכס . כי כן כוא כמדת חז"ל כנחון כרעס וכרובו לעקר ושכ"ס כעסס . אח אשר כקילו סלל כרת .] ועמ"ס כג"ס וז"ל כו"ד (ס"ו קע"ס ס"ח) לענין כחוקו כרנגולס סקד"ס ככרעול סחמרו כעסס (ס"ב) סכוס מרריס כאמרו וכסס כקילו כוס וככס ככ"ס רמ"ח י"א אס איוו כומר כעסס לסס מלס לשוחו מוסר וככס כנחון ע"ז כן ככס כמר"ל סק ח"ל מר"ח לייכס כמג"ס כעולס . ואכרסיס קשיס כחומן כלויסס וככסן לעניס כנגוד דעס כקוקס כו' [וכן עיין ככאן עור (ס"י כ"ב ס"ק י"ס) לענין יחוד אכרוגינוס מ"ס ככ"ס על כרס"ס לתרן ככתב כנחון כנחורו סס עליו ג"כ וס כנחון דכרסי קשיס כחומן כלויסס ע"כ . וכל עכבן כפנסס כנחון ככסן וס . רק כעסי כקמות אלו כוא ע"ס כירושו כעעל' (י' ל"ח) על כקד"ס זכ ססירוסו סלל די סלל חיקון ככסר חכס לתקן כ"ח כוסק עור לקקל יוסר ע"ס וכן כעסי דכריס אלו רז' לתרן ולחקו וכוכיסו כעירורס כקסס עור יוסר ע"ס וכן כע"ס מליו גס כ' עמיס כעלון כוס כעעניס (ד') כא דר"ח קסי"ל כחומן כלויסס וגו' וכקדוסיין (מ"ד) כוא דר"ס קשי"ל

כלל אין לדמות דברים המפורשים ביוזומי וברבו קל בדבריהם לא נשא פני הראשוני והפוסקים
המפורשים לדחות דבריהם (באשר יהבונן המשכיל ע"ד אמת בביאורו ויראה עין בעין
נוגה

אכזונו להטעות כבודו . וכתב כי מאז בקצת סידורי סליחות תהנונו להטעת ס"ר והתשפ"ז אשר לו לטוב כי ע"ס
וכל הליכה בס"ר היו שמתים אלל הגאון ברוב עוז שמתח בית שפוזבס ונתערכב פתאום שמתחו כי מת אחד פתאום
בליה סוף כעית הגאון נעת שמתחו ומחו ממנו ושם מתהפנתו (וכן סיפר לי סר"ר יצחק בר"ס מ' זלמן
אורעם מוילנא) :

(ב) כנ"ק על מסכת שבת מהגאון (כס' במס' מדליקין) ד"ה אלל אמר לכני כיתא דדייק ולא נסין בו' כחב ולא יס
עושין שמדליקין כרות שלנו שדלי הפתילה יותר גרוע ממתא דלא נסין וכבר הכניס הגאון ז"ל סכ"מ לעשות הסתים
לשבת ממסות דקב עכ"ל :

(ג) ע"ה אלל תפלה כלל (י"ט סי' ו') לענין דילוג בספ"ז שכתב שהתחאר לבוא לכסכ"ג י"ל דאחר לשתחיל בשבת

ושכתב אלל דוקא נמת דכמותה ששמעתי כי כנס הגר"א בר' ע"ש :
(ד) עס כלל ק"י (סי' י"ז סוף סי' ר"ח) מ"ס מה"ב : הפסקת וישלנו וירחא ועקב הוא טעות בו' . וביושלנו מפטירין מן
ועמי תלואים בו' . ועמ"ה הגר"א חוכגן להפסיד כפי וישלנו הוון עובדי' :

(ה) ע' ש"ס נגדי יטע (סי' ל') שפארין לענין מ"ס המ"א בל"ח (ריש סי' רס"ז) כנס כחבי סכ"ה ז"ל שלל לומר
כ"ס אחד (נקדושת מרוקס) רק להתחיל הוא אלסיו אלל אין טוהנין כן אלל אומרים כ"ס אחד עכ"ל . וכתב
ואף ששמעתי כנס בגאון רשכ"ג מ' ח'ני' ז"ל מוילנא שלל לומר כ"ס אחד אפסד סינו דוקא כשאוברים הטות שאומרים
כיוס שאין כפסק ושהיו כלל בין אחד לאחד אלל אס ואמרו כמי הסדר עכ' לשיל סינו כמו דאיתא במסכת סופרים
כודאי גם הגר"א מודה שיש לומר כ"ס אחד כי אין פליגו בגאון על דיוא דגרמא במס' סופרים וכן עיקר שלל לעטס
כמוכנ גם אלל ואמרו כ"ס בו' עכ"ל :

(ו) ע' ח"א (כלל ק"ז סי' ד') לענין שהאלל מוהר להפסל כר"ח עד כלל כתב וכדמותה שפגרא לא היה מניחו להתפלל
אפי' שחיות כר"ח עכ"ל . ושמעתי מרד"כ הגאון ר' יעקב קאווער מוילנא כ"י ששמע שפי"א כפוסים רש אלל א'
להפסל ממח ככית מדרשו של בגאון ועצור לפי הכיכב וכאשר התעטף ראשו כעלית לעמוד לפני כתיכס מעג אוח
בגאון ואמר כמות על מה שהתעטף ראשו כעלית אלל וחשו ראש :

(ז) עס בל' עסה (כלל קכ"ט סי"ג) אולכים מרוז מרוקס כית . ובגר"א הכניס שלל לפיר את הכרין קודם ביאתו מנסכ"ג
כדי שלא יפוג כל כעטס דלא אינו יואל סי' עכ"ל (וע' במעשה רב סי' קכ"ט כ"י י"ט לענין שמתח לעומן חרין מיו"ס
מסכ"ג ר"ה כמ"ך דוילנא) :

(ח) כפאת כשולמן בלכות ח"י (סי' ג' ס"ק כ"ד) לענין מ"ס ביו"ט ותעבר בו' ומסיימם באחרן לבדך כיראס נעמוד . שרמיס
בגאון מעג שינוי כרסס זו כמו שינוי כרסס דכמכך בו' כשלוס כעמ"ח , וזור ישראל וזאלו :
(ט) עס (כלל ק"ל סי' ג') בגאון רמינו אליהו בי"ל הנכנס מלכעמינו חילנות כעלית לעמוד לפני כתיכס מעג אוח כ"י :

(י) ע' ח"א כ"ה כרבות וחסלות (כלל ה' סי' כ"ז) כ' בענין שמות המלאכים . אע"פ שכתבו כנס סכ"ה ז"ל שאכור להזכירם
ז"ל דוס דוקא שלל לזרך . אלל בדרך תפלה ושבת כדמנינו כפוסים מוהר להזכירם דלא עדיף משמות הקדושים וכן
שמעתי מפי הגר"א שאמר כפוסים כמו שפדשו עכ"ל :

(יא) ע' ח"א ה' כרבות (כלל כ"ד סי' ג') עכ' דש מן האחרונים כתבו דג' או ד' בי"ח הוא שיעור סעודה כמו לענין
עירובין אך שמעתי מפי קדוש בגר"א שלל נראס לו אלל כמ"ס כפי' ד' כנס של סוף ספרותו ערב וזכרים עכ"ל :
(יב) ע' חממה דרס ה' דקה (כלל ק"ג סי' כ"ד) אין ארס יכול להצטוב דקה אלא יוס לו כדכאס מן הגבאי או טובי כעיר
וכל דוס דוקא להצטוב דקה ליתן בו' אלל אס משחל אלל אכניס שיתכדו ליתן לידו לחלקם לפי כרות שנינו
אין כיד הנכאים וקבל לעכבו אפי' אס אומרים הגבאים שעי' ימעטו ליתן דקה כקיסא על מתן כפתר וכן כיוס מעפס
ע"י שרלו הגבאים למחות כידו כענת שערורית וכורס לו נמותי בגאון כמסוד וז"ה שאין כידס למחות ואין אלי לרך לכניד
לכס למי שחתן וגס הוא כיקס ממני שאמסר לידו ממעות כרסס לחלק עכ"ל :

(יג) עס הלכות מילב (כלל ק"ה סי' כ"ח) לעשות סעודה כיוס כתיבל ע"י שאפסר לו לעשות סעודה ומקמן ואינו נתון
רק קאווע או י"ס ומיני מתיקה לא יפס עשה ובגר"א מוחס כנס :

(יד) כשירת כנין עולם (שאלה ל"ג סי' ס"ז) כתב וכן כתוב בהסוגות כרניו בגדול בגר"א ז"ל מוילנא שאמר כדיעבד
אוקער שריס מוחס כתיכס שימן עליס ארס וזוס להפליק לנבר וכנס כבוא"ע יוד"ד (עס) כעדיק בלשונו רק
כפשוט שאסור עכ"ל וע' בספר כנית ארס עער ח"ה (ס"ג) לענין אולכין ומשקין שחת המטס כ"י . זלס"י משמע
דאין חילוק בין אולכין חייין או מבוטלין וכן שמעתי מהגאון כמסיד זל"ל זיוס כניון שניחו חתס כמסס לחוץ לחתוכות
קענות וזרקס כדי שלא ימלאס ארס עכ"ל ומפורסם כדבר שבלאסר נסע בגאון לאשמיע על כתנאים אשר כיוס כעיר
כניל כבלס כחתקן מחו' כרס"ג מו"ה נח מיועבס ע"ס בגאון . המפורסם מ' יו"ט לימאן אל"ד כק"ף קאוועט וכאשר
מנו כוס יין להגאון לא רכס לשחות ואמר בגמרא אולכין ומשקין שחת המטס והיו לפלא כענייטס עד אשר חקרו כרסס
ומלאו כדכרין שריין המקין ח' שחת המטס :

(טו) כספר קהלת ועקב להגאון מוכר"י מתקאל"ה כמות ח"ה (סימן ד') כתב ששמעתי כנס בגאון רמינו חליוס ז"ל מוילנא
שפסל פטינין שבוו כתיכס כמחדין ק"ף ו' ממש ותכורס הילל רחיס לזכריו :

(טז) מכ טעוה ומפורסם כנס בגאון ל"ע שחור ליתן יחידי כנית שפירס מ"ס כפכת (פכ"ג דף ק"א) סימן ככית
יחידי כנינו שהכית הוא יחידי כשדס מדלל אחר כיון יחידי כנית ע"כ כנס אלכ רחיפו כן מפורסם כוה"כ חרביע
מ"ס ע"ה) שמפורס כן שחודי קאי על ככית ע"ס . [וע"ז כתב בגר"ל כ"י ז"ל רחשוט אומר שאני שמעתי זכ כנס
ש"כ ח"ז בגאון מוה"ה מוילנאין וממ"ג כמעשה רב (סי' רכ"ה) שכתור כנינו ליתן כפוכס יחידי משוס שומר מזה ש"מ
ככלל דלי לאו משוס מות כוכס כיוס אכור אע"פ שפסס כוכות שלנו חס כמורס לניחם ואינן כניתא דמיחא שפסר

וכאשר זכרנו עד כה את אשר הגדיל לעשות ומה רב טובו וחסדו לבית ישראל כי בתכונתו חידש פני אדמה וה ששה ואשר עשה בתוך עמיו לחזק כל בך ולעמוד בפרץ ופעל ישועות בקרב הארץ ואף הכמתו בעניני תהלוכות הכל יז עמדה לו לקבץ פעלים לתורה ולתעודה לתמכה ולסעדה הנה עתה אפסיעה פסיעה נסה במעלות הסולם לפסוח על הרבה מעלות ואשמרה דרכי מלחבור העבים אשר עברו או ע"פ שמש ארצנו ורוח קדשו עברה ותמהרם יי) כי בעבים וברוחות לא חייבו חכמים להזכיר לפי שאינם נעצרים וכן את אשר נגלו אליו קדושי עליון עמו דרי מעלה ודרי מטה יי) כי לא ידע בכל מלאה אשר יעשה ה' למכה לו ואשר הטעימו הקב"ה מעין ענה"ב בעוה"ז וטאן ספין וטאן השייב בהאי עלמא יותר מהגאון לזכות לכל אשר זכו קדושי עליון הראשונים כ"א באנו אך להזכיר צדקותיו ולבדנה ודרבו והילוכו בקדושו ועד כמה יזכה איש ובמה יצדק ילוד אשה למען אשר אחריו כל אדם ימשך :

ונשוב אך להבהונן עוד כאשר לא פנה אל הנהגו בן לא הביט אל המודי התבל לא הרד אף לרגעים להטון המקרים בעוה"ז כל עוני כל מחלה ז) כל מהסור לא עצבו כימיו ולפניו הרזין דאבה אך אם חסר לנפשו מאומה בהפצי שמים אז נעה בכבי

יח) וע' מ"ט הגאון יע' משל"י (י"א"ט"י) לדרך הסודס לרץ נס השכל כמו שחל"ל (בכרתו י"ז) לעולם ויסא אדם ערוס כיראה ע"ט :

יח) ונמלא תיז מחכמים כתובים מלא הגאון יע' בזה :
 יט) ומ"ט כ"ה הדרת קודש כ"י (י"ב ע"כ) ע"פ חלבי אכנתו נו . [ונדפס כבר קצחו כ"ה יעשי' (בגדל"ל) כי תלמידו הדב הסודס רמ"ט ו"ל . זכ אמר לי כרס שגגה לו כ"ו וי"כ הדפסם בסקדמת סאח הסולחן על זמ שנתקסם כנתיב סאכ"י ז"ל . נדבר א' כ' סקסוק אף ותיקב במעווי שלום וגו' וכן מה שכתב בגר"ש'ס מחמילטנו מה ששמע מדודי הגאון ר"ח ז"ל שאכיו של רבו רבינו ז"ל . ראה פסע אחד כיום א' דמוס"מ ספליג מאוד כמחמס וחרר שגור עליו ככטור אב לגלות לו אז אמר מוכרת אני לומר קר כי ועקב אכינו כי' אללי כיום כבוכס וכסודס בגר"ש'ס סג"ל כי ווס א' דמוס"מ הוא אוספוס דיעקב . ולי כיראה דמשום סכוי נחמר ככל הל"ל אף עליעקב ע"פ סמכוסר כילקוט ראווס' ס' ותיז ארז"ל יעקב אכינו לא מת לפי פסוקו תלגס זרס כעין סוק נוק כ"ו ויסי' משוס'ס עכ"ס לנורעל וירי ס' ונבואר שס אף יעקב יע לו רשות לכתנולת כעוס"ו כמו חליוו ז"ל [וגס רחיוו ככ"ק מנש' של רבינו ז"ל ילקוט מחתיל אמר לי ז"ל [תיבת י"ה יחא' כתיב] חליוו ז"ל נבואר על דרז"ל כעירובין (י"ג) אלו ואלו דלת] (בגר"ש'ס מחמילטנולו) [וע' בסקדמתו לבואר סג"ל ז"ל על מדגרות כהדס הנדפס כווארש] וסכר מעוקל מוסר"י אייזיק מסובלתי ז"ל (בעס"מ כ"ה יחא' מוס"מ כתיב עולס סדר ומוס' מנן ולסס ועד ככתובס) [כ"ס לי מילקוטס ככ"י שאל נידוק מלא' על כננתס דכ"ס וי"כ ריש קדושי'ן . נבין וכסודס דירר אף ככרוטס ככ"ק רבני ז"ל מה שגילס לו חליוו ז"ל (בגר"ל"ל) וע' עלות חליוו (ספסרס ל"ו י"ז) ונדעס כי ככותב סיפור חמיוו ונפלא ספורס ויולס מחרס"ג סדתיק מוסר"ן יע' כווינלתי (וכוס יסס קבורס כבורס כתיב מחרסו של הגאון כתיב) על כסעס וכסעס ובעודס אכר עשס כגאון לתלמידיו אכר עשס כגאון זוככיו ולל' סייס כגאון יע' לבואר על ספסר"ל ויסס שמת מאוד וזו ראו כעייסס כמו ספסרו חז"ל (יחא' ע"ס) גדי שיליו רכ יכודס משתכח ליי כי דנא (פרש"י מן סמייס ומנולין ז) כדיל רכס אכל תלמידו ולל' רחיוו לכעתיק כל פרטי כדנסיס כעמיו וימרוץ וכן סיפר לו ככ"ג מוסר"י המ"ך ליי כווינלל ששמע כן ספורס מחזיו שסיס כגאון יע' (מעסס כ"כ"ג מלא' סכמתי ככ"ה ז"ל כ"י (והקראיס כסס הגוליס ב' התווכות לרס"ו) (בגר"ל"ל) [וע' בגלות ס' ראה כע"מ סס ד' ק"י סוף ע"א ד"ס פסס א' וכו' (בגר"ש'ס מחמילטנולו)] וע' עוד סקדמת סכרס דננישוסל וסנס כשולו נשאל ח"ו כגאון מוסר"ס יע' . אשר סומי' ממלל רכרכן כסקרסס סג"ל וספיר קדמוי' אחי' ונחמ"ל כסחוי' והוס כעמיו נפשו ידעס לו ככאכר שמע מחמירס חספסיס על רכס כסיס וסיוו טכע כוסי' ועו' סחמיו כסס וכסכיו להס כגאון מוסר"ס כלחוח לטונו ע"ד מלי"ס סנס חז"ל א' (סכת ר"ג) מעסס כלהד שמתס אשחו וכעייסס לו כן לייק כ"ו ונעסס לו כן וכסחחו לו סני דדיס כ"ו אשר אכיו ככס כרוע אדס וס שסחטנו עליו סדרי כרשית ע"ס וסנס סרכס חליוו לחז"ל מעסס נסיס וכל סרקי חסידו כעשית מלא מוס ולל' אמרו כמס כרוע ח"ו . אך סלחמ כ"ן . על סליוס כרוע גדול כתיס וקדוה לא יפלא . כי ראו נבואו וירחיו עסס ה' וסכעס כעס לפעלס . לכל אשר חפלו וסנס סאן לא נחמר כמ' מעסס כחסיד א' כ"א כוסס מעסס אכיו וספיר קאמ' אכיו כמס כרוע כ"ן כן סדכר על כגאון חסידו כוכל להחמין כמס גדול אדס וס עשעסס לו כן ומעסס כחסיד א' אך לא מעססס חסידו כי אז כמס כרוע אדס וס וסנס כרוע כגלס כעולס גדולת חרותו וחסידו כוכל להחמין עליו מעסס כסיס אף לא לכסיס ז"ל וסנעס כסיס להחמין כי הוא גדול כרוע חסידו :

כ) ע' ירושלמי שיהס (פ"ג) לנעין כיקור חוליס דרמחוקיס ככסיס אלוו נחמר ג' ימיס דלמח . ר"ס ר"פ כ"ח סלקון למנכרס לר' יכוי כחר תלתין יומין ח"ל כי (כ"ל וע' כפי' כרי"א שסנס כוז כמחכ"ת א' וע' ירושלמי גיעין (פ"ו סל' ס') - וכן מלאחי חסידו שכן כרסו כגאון יע' כיו"ד ס' . סל"ס ס"ק ב' .) כעשיון מקייסח מחמילטל (וע' כתיב כטור יוד' ס' ע"ס שכתב סעסס משוס אחירע מולל כמ"ס רכס יומח קמח לא תגלו כ"ו אף סס כנל ל"א חלל יומח קמח ע"ס) וז"ל ע"פ מ"ס סכר אלכס כסתי (ס"א) דליון מסלעין כסיסיס כפוח מנ"י קודס לנכח כסעס מסוס כיוול מלא עובע סכס דכל ג' ימיס חז"ל סיניו ווסת וכן מה סאין לריון על עשיות כ"ו כפוח מנ"י ימיס קודס לנכח . משוס דל"ג שסכיו סכו כווינלל ומיסתל סך ג' ימיס מסוס עירדל ונפחל דליכא (עי' כרכות י"ז) ולל' אכלת מסחיו כ"ו לפסחיו

מעירות הסולם

בבכי ונפל אור פניו וחדרו גהרף לבישהוית בא • וכן כאשר עלה לשמים שיאו ולא חסר כל טוב גם בעניני הכדושים ודן ברבו בכל לא • לכו שבה בכל אשר לא בבחו ויגבר איש בא מתת אלהים ומיד ה' זאת להם בג) • בא אשר מידו לו קרנים ואשר תוסף בעמלו

פחדן ולבנה הגתי וימא פחד פחדיו ומקיימו לי' טוג שתי עמיל • וכנס כמ"ש בנדרים (מ') לא ליסער אישם קולאל לא תלמא שמי בשרייתא כי יוכי דלא ליכח דעמי' מן רחמי כהלת שמי כמרייתא תקף חולש' ע"כ כן גם כהא בג' ימים בראשונים דכ"ל כדיו ווסת ויכול לכות כי חקף (לי' חולש') תמחת כפחד וכל אוכל תתעב נשמי ולא תתעב בחולו כעמל וכל' על כן כמו שג' שעות סתרוהו לא ליסער אישם קולאל מתעס זק וכן בג' ימים בראשונים לא ליסער כ"ל דלא יודע תוקן כהלי בעמל כ"א גם תכנות כטינו וכפחד וכנס וכו' אך כשאר כל חכם כמפירדים הולגים על כל דבר כהא עליהם הכל הדיקוס אשר נכון להם כמות בג' אין סתד עניני סתקרוס לגד עמיסם חדר סתקפיד כ' יוסי • כי עניתון מקיימא מתני' כיו אשר עיקר הטעם הוא מפני כפחד וכווא כלה יעמל ולא יפחד וכ' וכו' מנעחו ובהרבה בחקוס חק"ס סוכס (כ"ס) לוכי דקא מאמר נפשי ועי' רש"י קובס (כ"ב) ד"ס מירדא נדרות ועי' קדושין (כ"ד) שאני אדם טוין דבר דעמ הוא חיבו סמעתו נפשו וד"ל • ויסכ אשר דיכר יידיי כרס מוכריו' ל"י (כעס"פ ט' על המדרש) ג"פ תהלים (ק"ט) ל"ט) כעבר סרפתי אשר יגורתי כי משפטיך טובים כי חרפס כיוא לירל ס' ובוטח כו כי יגור מפני פחד סתקרוס בידמו כי גם משפטי ס' טובים ואם חסד ואם משפט אשירס • ותש"ס בחי' על אבות נשמח ר"ע :

כא) עיין סוסידין (פ"ג) תפלתו ממנו סלסס נמו כולם נכד' ועי' עליות חלוס (ספרס מ"ב וספרס ל"ס) : כב) רחמייתו להפיק מ"ס כתיק ממש על י"א חקווס (תיקון ד') וכן אית זמאן דחסיב נפשיס ממוסוס וסוס כו' כ"ל וכו' נפשיך כתיק וכו' וכן י"ל לסיפך רחמי דהשוי לים ממוחא מנוסוס וכן כנפשיך כנפסס • יס נפשיך כ"ס לסיפך דחסיב לים נפשיס ממוחא ופוסס סכל כנפסל סכר עוב"ס • אלא כלה ס' רק רחמי דכריס • שאינו זמין אכל חיון חרין נפשא ויחר ממוחא כיוא מזיו וכן ממוחא מנופא כיוא כרוב סעולס וכמנעב ככולו וי"ס וכן אית זמאן כו' ע"ל"ס וכנ"ס ל"א חקווס כ"י ממש כרס וסוסינו אשר כדרו כחמיס סמנון כיו ריפ סאדס ואסותנו וחקרו כוונ' ל' חקרוס עבר שתי סוס סקן ננד רח"ן כו' • וכמו סכרסלס ככד וסוין וסמנעט כן סוון חל סאמר סביחיס כרסוסיס וכו' וכמו כעמל כיוא עיקר סאדס וכן כרוח וספסס אויס חלל מלמדט סכל סאדס לכסונו כן כל עמח סוון אויס חלל כסוס • חלל ספסר כרס סכר וכווא רק מלמד ומיעול • וספסוד חל סכר ארת מוסר וזין לחדס נחסיב כו כי אינו שנו כמ"ס ונמלא דוגמ על סוגס חלמי שנו כ"ס כנפסס חק"ן להטוב עליו עמח סמופא דוגמא כי חלמי נפשיך לאכיל עבר • וכוא עולס חלמינו סל' • סמר חלמינו • כיוא חכמינו כו' וחיבורס כיוא כהורס כמ"ס כמליון כו' ע"כ"ל סקדוס :

וסיפך לי מור' כהנאן סאמר מורס חלי' ז"ל סכ"ד דק' קלמיס סקדוסח ככר סחוסד כמסורסס ר' ליכ' ז"ל • כעמל סקדוס סחסידי מעמלו (אמר כהנאן סחסידי סמר עליו כי כיוא כנפסס בלא חק' וי"א כ"ל ויולגל ס"ד סכסרס בלא נכחיו כרס • וככואו כ"ל נפשי כהנאן כ"י • וסמעי כו' ככרס"מ"י עוב כנפשיך חמן על סיוס ככרסס לסינס חל סכסרס • ס' כיוא סיוס ככרסס • וסיוס סכסידי מעמלו חוקף לאסוד חל כעמלס שנו ויסוב לכותו לסכודר ל"כיס שיבט חמן על ככרסס כ"ל וככואו לכותו חרדו כל כ"כ לקראתו כי מייכר לבוא וככואו חלמו חל סולמי ס' דרכו וככואו ככל חל עוסס לוס מיסנו כהנאן סקדוס וכו' גיד לוס אשר ככרסס כ' לנפיו ואשר ככואו כיו לכרסס ככית וסכס חלמי חלמי חלמי קודס כרס"מ"י סיסר להס כרוב עוו וסמחה כי ככואו לוס חמן ככוסס חל יסכרנו אשר סמע מהנאן מווינלח וי"ס לא יוכל לסתמסס לכל ויסידו כ"כ סלחמיס עד כואו ורבי נפשי ככו' אס יסחלר עוד לא יסכוד) וכנס כשנוד דק עמלו חיל כ"ל גדול תחת סקדוס סר גדול וסילוסוף ואיש יעבר נשחטו חחד חחד לכל יספסו לסורות סדק ספרי מיל הנא' וכו' ע"ז חל סחסידי ככית מדרשו מעוסר כ"ט"ו וסוכס וקדו וסווס לסורות סדק וי"ל לנפשיס סמבור ככית וסלסו אסו כיו וי"ל סקדוס וסלסו לא ספק מגורסו' ויכ לנפח ספנסס סמחוס נקס סחסידי מני דק לנפח סויערס וסחיל נמנו עליו כקולס אך סכר סלפ' ככסננוט על סחסידי כ"ע חמר ככוי אוילי מנעמן ספלו לכרחות לוס כיער כי לא יסכס דבר (כ"א"ס סכוקד ומיין סכר) כלי כעמל ויקראו לכל חילי סמדו סמודו וכווא עכר לנפסיס רוכס עי סוב קל וירכס חמר מנופד סחסידי לנפח מה יעכס כיער כחסידי מלא חשין סיס ונפל ידיו ונמד תחת חילין חחד נהפסנל כהרס קודס כדרבו וכיומר עמח ככאר סס על לבו כי חיל לנפ' גדול עומדיס כסן ו"ל יסכו מד עלוס כמנחס מנינו חל לנפ' אס חלפס ס' כו ועלו לבו ועסמחס טורכס כהרות ס' אשר כיוא מעחו סליו סניו יספלט כרסס קודס מנכרס ככל עח וסכר ככית סומד סמחלס על עסמחס סחסידי ועל ככלת פניו ויחל עד אשר כילס כחסידי ספלטו ויסכו וככואו לנפח חמחו סלסס ואישו כסור ו"לל לקראתו לקדס פניכס כלחס ויין ויראו חלס חל סחסידי וככואו ויחמר לוס סכר כנס למרסס סא"ס סקדוס סוס • אשר חלמי מקדא חמחו וסוס נן עמנו ככוס"כ סלל לא אוכל לנפח חסרי כי כיוא קדוס ס' ויני ירעו על אך חל כעוס"ז סל חמי מקדא מלא חמרי רוח' נלחמו ומה גדלס עמחרו כעמחו כחפלט חסר כ"ל כיוא לקחט חל סללחט כואח ג"פ כיוס לנפיע עוג ונס סמחה וסניו לבוא לידו סמחה נפלא כו לא נקל כיוא לקחט כ"א מיד ס' • אשר חקרס לנפיו אוילי חמה לנפשיס סנס לנרדך על כני סללחט חל חמרי' נפשי עח כסמחט כו אשר לנפסוד ימלא לו ג' פנמיס כיוס וככואו סרפתי וחת לנפי יידיי כרס מוכרס"מ ז"ל (כעס"פ ט') על חווב וס' מי מלא) ס' לי כ"ס ככסלס י"ו מתקרי יד' ס' ועי' כ"ס"פ על כ"ס סמחוס על כניו ע"ז ע"ל ד' אסניס יסכו סללחט כ"ס רכ"ס סיוסו סלמיס וסרפתיס מייח סיוסיס נסס יד' לנכס ולחס חוקס ככסחס סלסיהו סיוסיס להס כניס רנעיות סיהיב לוס עוסר רכ לססליר אסריוס ככרס לסוריס לנפסס כו רכ וסכקוס חל כן כסדקן סנס ו"ל' וסכקוס חל לא יוכל איש לקחט וחת ככוינו כ"א חת חלכיס כיוא וכנס סמחיס ינע חל סכל ויולד לנפליה וסכס וס מדרגס חמחיש חק כעוס"ז אשר כיו חלס יקח ונעמלו וזין דק עוב' כו וכווא לנעמו כסמחס על מלס ונעמל כס' וככואו ככאר כרסס סכסידי עניו וכו' לנפ' וסרפתיס חק כעוס"ז ונע"כ"ב איני יודע כמס תחת חמר סכדו ס' כסמחה וכעוס ל' וככואו חמר דוד ע"ס (תהלים ד')

בעמלו בתור ובוראה פי שנים ואשר הביא תלמודו כידו בהם שמה לבו ויגל כבודו באספו
 בהפניו כל כצפוני התורה והיראה ולהבל ותהו נחשב לו ענין לאסוף ולבנות חמודי
 הזמן כ"א בטח אל ה' ככל לבו (ועי' משלי ג' ה') ע"פ בטח אל ה' וגו' מש ש האון
 נ"ע דרך כטחון הנעלה) ואם לא התולים עמו אלה אשר לבם צפון משכל וינעו בדי
 ייק לאסוף ולבנות חמודי תבל אשר בעם ומכאובים ענינם ואף אם ישיגו הפצם האם
 לעולם יהיו ולפעמים קובטו ולא עת הודש נכנס והודש יוצא ומסונם אהר ולפעמים
 לא עלה בידם כ"א רגונותם אשר ברעש וברזנו כלו ימיהם ושנותם באנהה והאון נ"ע
 אך בעזר ה' שמה ובהתורה מה יגל מאוד אדם גדול הוא ושמה בטעות וכמוצא שכל
 דב שיש על אמרות התורה ובמ"ש (בידועלמי שם ס"ה ל' א') ר אבוהו חמוניה חלמודי
 דר' יוחנן אפויה נהירין אמרין קומי ר' יוחנן אשבה ר' אבוהו סיבא א"ל אפוי נהירין
 דלכא אורייתא חרתא שמע כו' או תוספתא עתיקא נג' וזכרות הטובה אשר בכל רגע
 תתוסף לו כינה יתירה ורחבה מצותו כן רב שמתהו וכן רחבה ונסכה למעלה ראש כי האות
 לבו כמצות וארשת שפתיו בתורה כל מנע כלה והוא אשר שמתה עולם על ראשו
 שכתה אשר לא יוסף עצב עמה כאשר אחו צדיק דרכו לרוץ דרך מצותיו ואין לו
 משולל (כי) ובתורת ה' הפצו כל היום אשר היא שמחתו בנערותו ונתנה לו אהרית
 ותקוה בזקנותו עולמו ראה בחייו ואחריתו להי עוה"ב ותקורתו לדור דור והוא אשר
 עלה בעירו וככל ישראל וכל עילויו לא היה אלא מעצמו" (עיין לעיל הכרס ד' בסופה) :

ובין

נסס עליו אור סוף ה' נתת שמתה לפני מעת דגנס ותיקוכם דכו ו"ס דוד מעתים ידך כ' (כי מחיס בל"ק . הס
 כאלמים הנעלים ובמ"ס כל עיר מחיס וכו') שם מידך עוו לכם ועליכם הוא אף הנהגה מחיס מתלה וחשב כפדד
 חלם כ"ל חלקם בחיים (שלימותה סגריאות) ולסוך תמלא כנסם (הרהרת חמוון) ישנעו גניס (ברכת הגנים) וסנחו
 יתם לגוללטים (סינו תרושה לפאר לבניס הארבים) א"כ הלא יש ח"כ מליש בעניי עו"ס' ואי לא קן עמדי לא
 כוח תגל כפמי כ"א כאשר נודק אהס סוף אשנעה כסקין תמונתך ומ"ל :

(ב) עי' עליות אליס הכשרה (ל"ה) :
 (ב) שמעתי מרס"ג ר' ישראל ל"י המ"ן דפי ויילא ששמע מחיבו המנוח (אשר היה יקר מאד בעיני הגאון ל"ע .
 והיה בעל חוקש כבוד מדרש בגאון ובאשר נפטר וזרע להגאון קרע עליו ויירד בשם וזללות) וגם כרם הילל
 היה בלחן ממנה אז כי סביאו לו להגאון ל"ע מרכס מרקס לגסוע לקייל לשמירת בריאותו ובכר שמו כה בספרים
 הסגרים לו והפלו וסוף יד לשבת כס ובאשר סייג קף רגלו עליה כסוג חמור וא' כמריכס הזאה כיו מרכנת כיור כי
 כוח מרוכס כשעטע והעומדים על ידו עוו לו כולל בלמר גמלים כיו מרוכס סייג לכס בלחון . יען כולמר כוסק
 כמסרק נוזח יקראו קעמעל כאר (כי סם כמסרק כ"א קעמעל) ושב לביתו ולא נשע (דהיי לא בעלס מרכינו ז"ל
 שפסם קאמיליא"ט כוחס כחלחלו על כענשא המזר בגמלים אמימי אלא שאחר קן החל לקרוח כסם זס גם לכענשא כדמותו
 מחיסו אחריס (וכמו שקורין קאמיליא"ט משי וכו') גם משרטין זו למר חלמיס וזה כיו עיקר טעמו לאסור ודך לחות
 א' שאין איות לקרוח כסם קעמיל הכר על סם כגמלים רק על סם כמסרק ובפי דרכיו כדעו שלא כיו דעת
 רכיו נוזח כתיחן של בעלי תשובות האחרונים כהס מפני שסם קמים ואין נכספים כסויכסם עליסם אשר רוכב
 דעלמל לחוה בקולס זו ובעל נשע וז"ו (כנרד"ל) ושמעתי עוד מרס"ג כ"ל (אשר כיו עוד מכיר אלת כגאון
 ובכית אכיו של בגאון כימי סקין) אשר סגרו לו מחו' הגביר מ' חיים יכושעי ז"ל משלחטס ע"י אר מיוחד כדסיס
 מוכחריס מק"ב ואחי הגאון ל"ע כדב"ג מ' דוב כער ז"ל כושיט אוזס להגאון אחיו ותיקפ כפאחוס כידו כשמח
 כנגע השליסם לחך וא' כי כסור כהס אשר כהס מורכניס וכרס"ג בעל חיי אדם נעק ורעיש כאשר רכס ככית מדרשו
 של כגאון כוטלס וכדסיס כאלס (ומפי כרס ל"ד . עקראשון ז"ל . שמעתי כי כגאון חכסם כחחילס והסליכס למען לא
 ימכרס היר' לאחר ויכסי כסם וע"ז ככת כנרד"ל) ל"י [מלת כאלס מורס כאלעע כסוח ידוע לכס דמותס וחוזרס
 כמוריס על כרסכס (שלמזו מרכיו כנר"א ז"ל) וא"כ כדכר כחסרו יחקרס יכס כמכר כ"י המ"ן ויודיעס ח"י . גם
 כוכן שיקכעס כדפוס כיון לכל יכסלו רכיס . . . ורלחתי לעורר סם דכר אשר לדעתי רלחי לחכרו סם כדפוס והוא שמלחתי
 כנר"ג ה' זלג ככתב ז"ל וכ"ד כדס שוטס דרנרין ערס' (שעליו גדולים כלרין) וסתחין (וגם כרנרן) עכ"ל מכוחר
 דכ"ל שאלו סם סימני כדס שוטס כעיקרי שפכול ללוב וכוח מין אחר כמיוחד לכוסס וכתיב וחד דפליגי כננ' סייו
 אף כתיב קן עבות שעליו איין ארכיון ורתיני מ"ס סכול למלן דפוסל ואיכא מ"ד כער וכייו דא' מר כר אחימר אלת
 לכסוח כדס שוטס קרי ליכ . משמע שיש כדס שוטס עיקרי אחר . רק אחימר כיו קורא גם לזר דחרי וחד כסם כדס
 ונסכ כמין שעליו גדולים מאלים סמוכים לנו ומכאליס עניסי ארוסי ד' וה' עפמיס כולן עבות מלרשן לסוסן עד שיש
 לתמוה על מ"ס כוסס (ל"ב) הכתב כענות חלחל לא משכחיין (וע' רשב"ן כגמלחות שמתן ס' ע"ו כל ארוך כוסס) אבל
 כשנענין ככ"י יכס כהס מאווס מוקרנטס עוד כוח א' אף שפליס עומדים ככורס א' ככ"ז איין מורכנין וע"ז
 (ולשין כר"ש ס' ג') האמצי מורכנ על שניסם וזה אף בעלנין הקעמיס אין מלי) קל כל א' מכנ' עלין לזכרו סם ז"ל

ובכן ערן היתה הארץ לפניו דרך בשני עולמים כאחד והוא האיש אשר גם בחייו עלה למרום וכל עליויו לא היה אלא מסרום" (מנרס מרומם) כי מלאך ה' צבאות הוא : הנה אמנם אדע כי לא סיימתי לכולהו שבחי דמין הנאון נ"ע ומנערת נתתי לכל תהלתו אך בענות צדקו אבטח כי ירבה לכולהו והרב שמהל על נרעונו נרעונו מחול" ואף כי אם באנו לכתוב אין אנו טכפיקין ודעתנו קצרה להכיר גדלו וכל עליויו לא היה אלא מסרום . ואחילה לאלהי ישעי מבטחי כנעורי כי גם במעט הזה יראו צדיקים וישמחו וישירו יעלוזו וכל עולה תקפין פיה . והיה להם הנאון לאור עולם . אשר ממנו יראו וכן יעשו ותרבה הדעת והיה זה שבחי . תמו דברי אשר קראתיו בשם מעלות הסולם לכפר עליות אליהו :

יום ג' לסדר ושנת מראבי אלהים עדים וירדים בו לפיק מה ווי לנא יע"א :

העיר אהב סהר לב - מהקק ומנשק למודי ה' . וחופני שמו ומתן עפר הנלם :

יהושע העשיר בהרב ובו מויה אליהו זאב זצ"ל הרוי :

ריוה בין ה' לחיורו ספדן מגולה . ב' סקנין עמין איין חכופין זל"ו כמו כסקטניס ויס כספק גדול בין קן לחיורו אשר מפני ב' השנים אלו נהן סען מגולה סרנס ויס להסרר שאין זה ענפיו חוסין את עלו בין סרוב סען מגולה (וע' שיש"י סס ד"ס דולכא בו קלוב סוף חלל אין עליו רלוסיס) שש"כ איוו חמין ששליס קטניס סעלין של קען סמוכיס זל"ו וחוסין סכן וסורס סכ"ח סען גם קטניס עולמס חכופיס זל"ו ויחר עד סמחמת זכ גדלס רוב ען חכופס גם זכרונו סרליחיס חמקוס גדולס והסכ חף סגוע סלו קודס סמחחיליס סעניס ללאת חכופס סעלין רלוסיס זע"ו ונמקוס סעניס סס סגוע סכ"ח ען חכופס מן סעניס (חלל חותן סעלין גדולין לא רליחיס חמקוס גדולס סלפסר מ"מ ענפיו חוסין את ען גוש) וזכס חמין סוף סקסס למחול ענות חלתח וזכס חמקיימין דברי סש"ס ענות ג' מי סמכחין ולפ"ו סש"ס על חמין סעליו גדוליס חולי סן עיקר מין כדס סוקס לפ"ד כס"ג אע"פ סכן חלתח בחמי קינח ורליו לבדוק חמקוס גדולין אס ענפיו חוסין ען גושו עכ"פ כדרי לחוס לד' כס"ג סדבריו דברי קבלט ורע"ס ש"ס לפרס לשון של רב סלעויה גלון סמוכס כרל"ס (ס' י"ד) סכתב סעניס עמן חמקרא דמורח סשעט שפני מיין סן חלל חנו רליון סנדלק כערגס ח' וסוין כמראכ וקמקס זכ ונליון עליו ענות כו' סנתכיון רב סלעויה גלון כוס להוילח מד' כס"ג ולסרר סלין ב' מיין מודליו כמראכ עלין כד' כס"ג רק מין ח' . זה יולח ענות חס אינו ענות (חף כלין ח' ענפו סניס חיס חיק ענות) חלל מ"מ אין כוס ללמוד מן ססחוס סל לשון זכ לסחור חס סמסורס כד' כס"ג ונרין ע"ז חקורכ ודריסס כמקמות סכסדסיס כשריס גדלים מימי קדס ממלמן כמו כס"ק סונכ"ח] :

שמו דברי כערוטי ויס כ"ל סנת שפע לי אחרה אני רעי לפ"ק יהושע העשיל חלח :

עלוות אליהו

(קורות ימי חייו ומפעליו)

כאור בוקר יזרח שמש • כן זרח אור עולם •
והארץ האירה מכבוד נאון קדוש ישראל •

*) ביום ג' ראשון לחג פסח שנת המשת אלפים ארבע מאות ושמונים ג' לב"ע • ילד יולד בן ניתן להרב הגדול הצדיק ר' שלמה זלמן מוויילנא ג' • אשר ילדה לו אשתו הצדקנית מ' סריינער (ר' מעיר סעליץ הסמוכה לק"ק בריסק דליטא • ויקראו שמו אליהו • ויצא חסיד מנוע הנאון מהור"ר משה רבקה שמווילנא • בעל המחבר באר הגולה • ונצר משורש הגאון הנפלא אור ישראל וקדושו מו"ה משה קרעמער אב בית דין ור"ם דק"ק ווילנא ה') • הוא היה בטור

א) בהקדמה לשולחן ערוך ח"ת עם ביאור הגאון • ג) מה עמדס בהקדמה הנ"ל חפ"ב • הוא ס"ס ונולד שנת ח"ס • כן שמעתי מדודי הרב הג' מו"ה דוב בער המ"ץ בוויילנא (המוציא לאור) • היודע לחשוב בתקו"מ יחשוב כי בשנת חפ"ב ה' יוסף ח' לחג הפסח ביום ה' ובשנת ח"פ היה ביום ג' כנדפס וה"כ הוא ס"ס דמוכח ונולד בשנת שלא לחם אליריו לפ"ק (הר"ה הלוי *) :

ג) ראיתי בספסוק פזון נדבות בכ"י קודם מהרה"ג ר' אלי' פסעסעלעס ז"ל מוויילנא וכתוב שמה ע"ז אשר הרב דש"ז אבי הגאון דרש להם לו לספוק ביום מדכנת מנות עזבון מזקמו הגאון באר הגולה • ואחרי אשר נועטו יחד הסכימו אחי אשר מורחו אומנתו בדין הוא ציפול שכרו • וראיתי ככחובים כי זכה לפני מומו אשר לא יחקק על מלכתו שום שבת רק לכתוב אית חו"י וי"ב ביום כ"ה כסליו תק"ש בוויילנא * (הר"ה הלוי) :

ד) ספר לי הרה"ג מ' זלמן ואב"י מ"מ כפה אשר הגאון חמי זקני מו"ה ש"ים מוולוז'ין נ"ע אמר כי בצוואו לגשר העובר על יסוד כמון ראמנאווע הסמוכה לסולז'ק צריך לברך ברוך שעשה לי נס במקום הזה • כי שמה עברה זקנתו של הגאון עם בנה היא אם הגאון אשר היחה אז ילדה מופלת בכר עריסה ונפלו למים וברבו עמל הלילו דרך נס אך אח הכר עם החינוקות אשר זפה למעלה ולחממה ולעצה שמו אוחה בתנור הוסק ונכוה רגליה מכות אש ובחמה באש ובמים • והקובל הדורות מראש יודע כי מאם הילדה הזאת יצא פרי זדיק באון עולם בזכותו נלוה • כמ"ש חז"ל על יעקב אשר עדה אה אברהם ולא עבדו רחמנא ניסא למננא • וה' הגאון מוהר"ח נ"ע כי הנס הזה נעשה גם לו במקום הזה כ"א היחה נסעבה מאין הי' לו רב גדול וטורא כהגאון רבו (הר"ה הלוי) • והוא כמ"ש כש"ע (סי' רי"ה ס"ו) ע"פ הירושלמי לברך על נס רבו ולא הולך לדברים אלו רק לבאר שאף על נסי אבותיו של רבו צריך לברך מפני שעם זה * (הרד"ל **) :

ה) אבי הגאון הרב מוהר"ר שלמה זלמן היה בן הרב ר' יצחק בער בן הרב חסיד הנ"ל הגאון ר' אלי' חסיד [אשר על שמו נקרא הגאון בשם אליהו והי' לו להרב ר' אלי' חסיד הנ"ל שלשה בנים הרבנים • ר' משה • ור"י בער • ור' זבי • והרב מוהר"ר זבי הוא אבי הגביר הרב ר' אלי' פסעסעלעס אביו של הגביר הרב ר' בער אבי הגביר הרב ר' לייב עליאש ז"ל מוויילנא] בן הגאון הנפלא ר' משה קרעמער אב"ד ור"מ דק"ק ווילנא • וזה אשר כתב עליו חתמו הגאון מ' יוסף אב"ד בק' סעקן ואח"כ ראב"ד בק' סיקמין בעהמ"ה ראש יוסף על כמה מהכחות • [בן הרב ר' יעקב וין ונכד להגאון דרשכנה"ג מ' יעקב פאלק ז"ל ובני הגאון ראש יוסף הנ"ל היו הגאון מ' משה אב"ד דקאסאיהאגין והרב כו' מ' יעקב צעה"מ זרע ישראל על ר"ה ומגילה בן ראיחי בם' כרס שלמה] וז"ל בהקדמת ראש יוסף הנ"ל כהיותו מרביץ מורה בק"ק ווילנא מפוארה עיר ואם בישראל שתי' שם חמי מ"ו הגאון הגדול מו' משה קרעמער ז"ל אב"ד ור"מ מרביץ סורה בישראל כידוע ומפורסם גדול מעלתו בכל מימי מעלות ונדולותו בעגלה ובנסחר ממש השכינה שורה עליו כו' • (ע"ש בהקדמה) כידוע ומפורסם וממזיק ישיבות גדולות כו' כמ"ל ע"ש • וראיתי על מצבת קבורתו בוויילנא כתב על זה כו' מימיו נאמנים

(*) הוא הרה"ג ר' בעסיל הלוי נ"י בן חסיד : (** הוא הגאון ר' דוד לריא ז"ל מנחאו וכן חסיד :

לאביו ו) ועליון לכל גאבני הדור • ואחיו הארבעה ו) אשר בתבל נודע שמם לתפארת :
רבנים גאונים מפורסמים שמו אותו עליהם אלוף לראש :

מיום הולדו שם אותותיו אותות • כי יהיה לאור עולם משוש דור דוד • זיו תואר
פניו כמלאך ה' צבאות • כולו סחמדים • יפה תואר • וטוב רואי • רואיו מנעוריו
התענגו בו חכמת אדם תאיר פניו גם במעלליו דהגבר נער כי הוא יקים על הורה ינלה
עמוקות

כאמנים היו שוחים כל הגולה מורנו ורבתו גאון עוזנו מממד עיניו הגאון הגדול אב"ד ור"מ מ' מפס
ב"מ דוד אור מורנו היסה זרחת בכמה קהלות קדושות ופה ק"ק ויילנא ונחבקם בישיבה של מעלה י"י
דחשון שנת חל"ק"ת בחוק"ק ספין לפ"ק • וכפכר בשנת חמ"ח • וראיתי (ח"י) הה"ג ר' חיים נחמן
פרנס ז"ל • א"ח המגורה אשר ארז הגאון ר' משה קרעמער הנ"ל • מרוקס עליו פסוהי לחיות נדבס
מההברה הקדושה שמוקלעד להגאון מו"ה משה בן מוהר"ר דוד ז"ל אב"ד ור"מ דק"ק ויילנא בשנת א"ט
כחננו בספר באולה וישועה לפ"ק והוא שנת תל"ד • וברה"ח ר' אלי' חסיד הנ"ל הי' חתן הרב ר'
פחמי' (הנזכר בהק' באר הגולה) בן הגאון ר' משה רבקה מוילנא בעל המחבר ס' בשר הגולה בן מוהר"ר
פסחלי הי"ש סופר דק' פראג (אשר י"ק מ"ס וסימס לפי הגאון מ' פאלק כ"ן ז"ל בק"ק לבוב בשנת פ"ו
וש"ר) וסס הגיה הפ"ע והבאה"ג מביאו) בן מוהר"ר פחמי' סופר דק' פראג בן ההרב ר' יוסף ז"ל •
אוד מונ"ל מנזירות ויילנא • והגאון בשר הגולה • ינא ברה"ש גולים מוילנא בשנת חס"ו לע"ה השערוריה אל
ואך במקלו בידו ומרמלו וס' עברונוס כמחל"ו • למען אל יפכת חג חודס ושבת בהחלכו אל
אשר לא ידע • ובאל עד אהפחדס והדסיס שמה הכשר הגולה • ושכ לוויילנא • ופספר בשנת הכ"א לפ"ק
סה ויילנא (הר"ה הלוי) :

ו) עיין לקמן (הערה ק"ס) ועי' מעשה רב (סי' כ"ח) שהגאון פדה ח"ע בששה ר"ס כשיסחורוהו לכן נתיס
ממש מפסיס שאליו פדה אופו נהנוס העולם עכ"ל • הנה יס פדווסח רב"ש של גדולי עולם שמתחייסין
זס הכך הה"ג מ' עבר מוזגער ז"ל בחיבורו רביד הזכר (ס' קרח) העיר פריכוס הי' מורס וב"ה חמשה
ד"ס (פריסיסי) וב"ה בניאורו לור"ד (הס"ה סק"ד) שהפלה שהוא ערך שלסיס זכו' פוליש דהייס ה'
ר"ס ובתולדות אדם שפתי הגאון ר' זלמן (י"ב ע"ב בד' ק"ב חדש שלפני) כחוב חפסה רוסק"ף • ולא
יסעון הסוען והרי אלו ב' עדיס המכחישין וז"ל זס אומר חמשה ר"ס שכן ד' ר"ב וחי' ו"ל חמשה
ר"כ א"י אח"ך שיהי' דברי שיהס קיימיס כי סעמו הטיקוי של רבינו דבחר מפכס לפי הזמן אלוס
(והוא ממחני' פ"ב דסקליס (מ"ד) ע"ש בפי' הרמב"ם ודע"ב ובחיבור הרמב"ם פ"ח משקליס ה"ו ע"ש
בראש"ד) ולכן בזמן שהיה עדיין ליס"ה אח"י מ"ס הי' כפכס היולנא רסי"ס ולא ר"ב היס מורס וכ"ה
נהרב מוזגערס ה' רבי"ס • (ואף שהוא כחב שס שחמר לי עוד פעס שלועיון שלעיס רסי"ס לרווחת
דמלח"ה אמר לי גם פעס זכ והטיקר פעס דבחר הזמן אזוליק) • ואח"כ כשנ"ה חסח ממעלת רוס"ה יר"ס
ונעשיס מפכס עיקר הר"כ הוא שנלמנה עדות בעל חולדות אדם שהורה ה' ר"כ • (הרד"ל : וק"ת מזה
העיר ה"ר אברהם שחסי מחמ"סילאוו) [אמר העפיל נפלאחי אשר לא הביאו מ"ש החכמת אדם מפורס
(כלל קל"ו סי' א') בשער רינה ויסועה מפס הגאון אף זוכרני בימיו הי' מומינס ארבעיס זכוביס שהס
ה' ר"ס דחסס ר"ס במדינה זו סס ח' זכוביס וזה כמ"ס בס' מעשה רב וע"ש עוד] גם מ"ש עוד
שס במעשה רב שחזר עולמו מפכס שפכיו פדלוו כהנוס העולם • הנה א"י שמעתי סעמו מפסי ספק
יחוס כהני הזמן לכן פדה עלמו מכתס כהניס • ובערס שמעתי פדה ח"ע מן הרב ר' מאיר כהן ראשארע
(אביו של אה"י הרב מוה' ישראל כהן ראשארע אב"ד דביחאב יטן) על שהכעוה ראשארעס היו
מוחקין למוחסי כהנוס [וכן הדבר שהיה ביד אה"י מוהר"י הנ"ל כחב ייחוס כהנוס ראשארעס על ק"ף
באחיות מוזגערס עד עזר"ה כהן וגשרף בשרפת ביהו (הרד"ל) :

ז) הלא המה הרב הגאון הססיד מ' אברהם ראגאלער ז"ל בעהמ"ה ספר מעלות המורס • הרב הגאון
חסס הכולל ר' ישכר עבר מוויילנא • ונפטר ממנו חיבוריס ככתוביס והמה ח"י נדביו ונאמר
דאיחי א"י ק"ת על יזכה דעס וביאור על שמואל א' ב' מלכיס א' ב' ע"ד הספס הישר ונרוב דברים
מניא ד' הרד"ק וסרל"ג) אמר דה"ל • ע"ס הכי"ק נלחחו אח"י מנכדו להרב המחבר נ"י לוולאין
ונפטרס בשריפס ביהו חתן הגביר המפורסם ר' אשר גינלבורג • הרה"ג המפורסם ר' מאיר מק'
יבטיק"ה הרה"ג הססיד ובקי בחזרי מורס ר' פסס וסי' מ"מ וס"ן בפארזעלוני סמוכס לו וילקאפיב
(הר"ה הלוי) :

לדוגמא

עמיקת ישיבע נפשות שוקקות נם כאיים רחוקות קדושתו ופרישתו הולך וגדול ומוב
מיום ליום :

רק עד ששה שנים למד אצל רב ומאו קול ה' לעיר יקרא באזני מבחר הנכונים הביטוי
בעינא פקיהא על הנער הזה כוזיגא דנהורא פה מפיק מרגליות כמושב זקנים •
שפתותיו שושנים • בהיות ששה שנים וחצי דרש כבהכנ"ם חילוק אשר למדו אביו •
ובסעודה שלישיית של שבת הביאו לפני הגאון ר' העשיל אב"ד דק"ק ווילנא וינסתו
אם יכול להגיד כזאת מלבו ולהרש מדעתו ויתן לו שעה אחת להתבונן והראה נפלאות
כי הקשה עוד קושיות הוא מותיב והוא מפרק כולם בסגנון אחד ה) הגדולים אשר ישבו
לפניו המה ראו כן תמהו רצון אחותם להכקו ולנשקו אהרי שמעו כל זאת אמרו אין
נכון והם כמוהו :

וְהָיָה אז בעיר ווילנא הגאון מו"ה אברהם קאצינעלינבונין האב"ד דק"ק בריסק •
בבית חותנו הגביר הנדיב ר' יוסף בר' אלי' עטקעס (הוא אבי זקני משפחת אמי
ת"י) מגדולי נכבדי עיר ווילנא וכל חתניו לוקחי בנותיו היו גדולי הדור ויכרה להם הגביר
חותנו כירה גדולה וגם הגאון מ' העשיל האב"ד דווילנא • וגם הרה"ג ר' שלמה זלמן עם
בנו יגוקא קדישא הנעלה הג"ל נקראו שמה • ויתפלא הגאון מ' אברהם ק"ב • על עוצם
גדולת הבן יקיר הזה ויאמר לאבי גדיו זה תהי"גא על ידי את בנך בן הכס זה ואני אבלכלהו
ואני אשא די מחסורו והרב רש"ז הג"ל רר אז עשר מעלית ממעמדו ויואל אביו לתת לו
והוא הובילו עמו לק"ק קידאן לבית אביו הגאון מו"ה דוד קאצינעלינבונין האב"ד דק"ק
קידאן והגליל בן הגאון הנשגב מו"ה יחזקאל ק"ב אב"ד דק"ק המבורג אלטנאוואנובאק
(בעהמ"ח שו"ת נכנסת יחזקאל) ושטה למד אז כרבע שנה מתגאון המפורסם מו"ה משה
ז"ל בעהמ"ח פני משה על הירושלמי ומאו הדל לקחת לקח כפי מזרים • וכשוב הגאון
בעל פני משה מאמשטרם אחר הדפים חיבורו שמה ויתן פני העיר ווילנא ונתאבסן
בבית הג' ר' אליהו פעסעלעס קיבל אז הגאון פניו וכבוד גדול עשה לו (ט) :

י) בהיותו בן שמונה שנים העמיק שאלה בלמוד לבנת ספיר החכמה להבין אמרי
בינה אנדות הז"ל שכאו במשל ומליצה כללי חכמת האמת היו אור לנתיבותיו
ובל דרביו שלום בלי שום לחץ ודחק (ועי' גד"ס נסיונו כן י"ב ענין) :

יא) בהיותו בן תשעה שנים ויהיו ידיו רב לו כמקרא במשנה בנמרא וישבע מסברות
דבריהן גם מדרשי אנדות צומחות אחריהן בדברים החמורים כשיטת
הש"ס והפוסקים • ובשו"ת • ומפרשי דמונים ואחרונים דעת מכינתו ישחק לו למי שית
סודות הנעלמות מכל נמצא הוא כספר עץ חיים • אם התום הוא מעין כל חי ה' יראה
לו והשיג ללמד ספרים בגולה ובנסתר ולמד כל כתבי עץ החיים בחצי שנה מה'
היתה לו :

בהיותו

ה) לדנומא מחידושו אשר חידש בעם הסיח עי' שמו חליהו זככות (פ"א מ"א) כניחור בגאון
ד"ס ומכמים אומרים עד היום וכו' וכחז שם מהנו כרס"ג ז"ל זה שמעתי מפיו • זה
החידוש אמר כילדומו כמדומה שאמר כשהיה בן שבע ענין (המוניח לאור) :

ב) כל זה סיפר לי הרב וכו' מ' אנרסס דוד שפראשקן ז"ל • כיומים לפני פטירתו ששמע כן מטרם
יזא מפי הגאון מ' שאול כהגאון מ' יוסף כהגאון מ' אנרסס קאצינעלינבונין הג"ל (הר"ס הלוי) :

י) בהקדמה לחומש עם נילור אדרס אלי' מהגאון יא) כסקדמה לאז"ח עם נילור בגאון • ועי'
סקדמס **ואו**

יג) בהיותו בן עשר שנים היה לו חבר מובהק יג) דבוק מאה ש"ב הרב הגאון המפו' מו"ה אריה ליב ז"ל אב"ד דמשעבנאוויץ יד) והיה עמית אהו בגפ"ת הקימו להם משמורת לכולם עתים סדורות רק כמה שעות כיום שם לו לבדנה פמטון אמונה ללמוד הוצאות מקור הבינה כל חלקי הזוהר וס' פרד"ם וכתבי האר"י ז"ל שם ידו הדת ושם יעדה לו לבדו בלי חבר ובששה חדשים עבר משער אל שער כל ביאור הזוהר ופרשו אור שבלו להאיר על מכונה לבוא לנקודה הראשונה כי ידע אלהים :

בהיותו בן אחד עשר שנים אז כל תהלה לעומתו סנרעת ובל מתי החכמה והדעת נלאו לשער בבניה מברעת רוח שכל אשר כמעין נובעת ביום שמחת לבו היא ליל שמחת תורה זכור תזכור עליו נפשו כי מזמן ידוע ומאח קבוע נדרה נפשו • ללמוד מסכת זכחים ומנחות ולסיים בשמחת תורה ועדיין לא החל בלאכתו כי כל השנה הפיצו מעיינות שבלו בגפ"ת בארבעה סדרים הראשונים וכפוסקים ראשונים ואחרונים • אז דלג ברוב עזו אהבת ה' והפקתנה עינו כל הלילה ההוא וילן שם איש טוב ומעולה מופת הדור חו"ב חכם חדשים המנהג כו"ה מיכל ז"ל כדאמנאווי הקיץ בחצות הלילה וישאל על העלם איה איפה הוא נעלם ויבוא ההדרה אין זה כ"א בית אלהים • שמה מצאו עוסק בתורה הודה והדרה במסכת זכחים כרף המושים ור' מיכל בראותו את אלה בא למולו והרים את קולו בשתי שעות למדת נו"ן דפים משמות המורות כלי כפק היש טעם כבריר הלכות ויבוא לנסותו בהידות כפקובות הקשות בגפ"ת באותן המושים דפים ויענהו על כל דברים הקשים לבל הפצו דרושים בכמה פנים ככה נסחו עשר מונים אז אמר ר' מיכל בלבו מוכמחני כזה שאורו תצהיר לבל יושבי ארבה הלא מנוגה נגדו בנעוריו חפרה הלבנה ובושה החמה וישב לפנות בוקר וימצאהו שיהל מסת מנחות ולמד יותר מהצני ויאמר בלבו מי יוכל למצוא עד הכלית הפצך ודבר בלבו דבר כפעם בפעם

בהקדמה לרכב"ה עם ציאוורו יב) בהקדמה לחומש עם ציאוור חדרת חלי' : יג) צפ' זכר לדיק (המסס צאלסונה שנת תקס"ה והוא מולדת הגאון מ' רפאל כהן מהמבורג) מציא על הגאון מ' רפאל הכהן צוה"ל כי עובר את לב ראשי העם לפקוד עליהם • את איש עמיתו הרב החסיד המפורסם מ' חיים ז"ל אשר הו' תלמיד חכם להגאון המפורסם החסיד מופת הדור מ' חלי' מוויילנא ז"ל אשר יסע מעיר לעיר וצכל הספרים אשר בקצה הגליל ועד קצהו ללמד דעת את העם ולהוכיחם בצדרי מוסר ויראת ה' עכ"ל • הגה רואים אהמו עוד תלמיד חכם להגאון אבל לא נודע לנו מי הוא זה הרב החסיד ר"ח כי אמנם לא כיון על חמי זקני הגאון מוהר"ה מוולאזין ר"ע (אשר קורא להגאון מ' רפאל הכהן מורו ורבי כאשר ראינו בכ"י במשובותיו כי שימש אותו בהיותו במדינתו) • כי זה הו' צמח הקי"ה וזו הו' ח"ו ילד קטן וגם כאשר נדפס החבור זכר לדיק הו' עודנו בחיים הגאון מוהר"ה (הר"ה הלוי) : לדעתי הוא שרם ר' חיים פשרהייער (הנקרא בוויילנא כמדומי בשם ר"ה מגיד) שהו' תלמיד חכם לרבינו ז"ל בילדותו והו' חסיד מוכיח גדול כאשר ראינו כהמו ומזכיר שם כ"פ בשם מורו ורבי לרבינו הגר"א ז"ל (הרד"ל) • הוא ודאי הרב החסיד ר"ה פשרהייער ז"ל כפי חלוקת הספרים שלקח אזוי מדודי הגאון ר"ח ז"ל (הרש"ש מאמ"כאלאון) :

יד) עי' לקמן מהספור שאכתוב עם חר"ה מראש שאף כשהגדל כבר קצת רבינו ז"ל . סיה למד עמו בחבורה (הרד"ל) (לא ומלא עם) ועי' בהסכמה למ' מרגליות החורס המדע בשנת תקמ"ה בחיי הגאון כהוב עם הסכת מהגאון המקובל חלי' מ' יסודס ליב חב"ד דק"ק פשעבנאוויץ כהוב צוה"ל תלמידו של אותו לדיק • כמותו ירבה בשראל ש"כ הרב הגאון החסיד איש חלי' הרב מ' חלי' מק' וויילנא פ"ש (הר"ה הלוי) :

טו) ע' בקונטרס מעלות הסולם (הערס ו') ע"ד האר"י ז"ל (הר"ה הלוי) :

בפעם היאומן קלות המרוץ בלימודו (טו) ויחל לנסהו עוד הפעם במקומות הקשים בהחצי
 שהוא שלמד באותו הלילה ומצאואו יותר מכדי מדתו בעומק החריפות יותר מכדי שעור
 ויגזור אומר אין זה כ"א מכרואי ברק כי כל הוויית דאביו ורבא הוא ספרק ויברכהו
 ויאמר שמעך יבורך בסוד ישרים ועדה והוא לא שקט עד השלים נדרו וסיים מסבת
 זבחי' ומנחת קודם תפאש"ח ויתפלל עם הצביר ברוב עלויות ועליצו' גפשי ושמח בש"ת:

בהיותו כן י"ב שנה לא נודע כי באו כל שבע החכמות בקרבו בתכלית הדקות
 והאמת זקנים שבאותו הדור צדיקים עושי רצונו אדירי התורה כחרו בזקנותם
 ללמוד קדוש החדוש לחרמב"ם ז"ל עם מפרשיו כי ידעו כמה יועיל זה הלימוד חנפלא
 להרבה ענינים התעסקו בזה חצי שנה או ראו הליכותיך אלהים המה צו לעשות להם
 כדורים לידע תנועות הבוכבים דבוקיהם וגיגודיהם ושימושיהם וזמני חזרתם הלילה ואל
 מעמד כל אהר מהם בכל מל ומזל ואל זמני שקיעתם ועלויותם ויהי אז החדש אז נתאספו
 ויוועדו יחדיו וכל א' כדורו בידו ושלחו פארותיה' על פני הלקי העיון ויצאו מאצטמניגותם
 ולא יבלו לבון הבוכבים במסילותם כי האומן שעשה את הכדורים לא הביט את המעות
 אשר

ומצירת חזרת למדו בזקנתו הי' עד לפליט שמעתי מש"ב הגאון מ' שחול מוולגה ז"ל .
 שפ"א נכנס אליו קודם התפלה בבוקר ומלאו פתוח לפניו מס' חולין בס' בהמה המקשה
 וסוקר במקרה א' על כל כבוד וכבוד מספך לעמוד ודף שלאחריו עד כי בערך חצי שעה ויהר
 גשר עד סוף המסכת שהול' בערך שבשים דמים וסי' משמחם סגאון מוהר"ם על הדבר כי לא שיער
 בלבנו שסי' זה דרך חזרת משנתו וגם לא תקבל בדעתו לחשוב שהול' מתחם כ"ב אחר איזו דבר
 שנטלם ממנו ז"ל ח"ו מקומו וכפרם שמי' בהמה המקשה ואליך הענינים מתחלפים כמעט בכל פרק
 עד שאין מקום שיפול הספק במציאות איזו דבר על כל הפרקים אלו יחדיו אחרי שהם שונים מאוד
 בעניניהם זה מזה עד כי כמעט כסיום המסכת מתח' חזר רבינו והיסך לאחור איזו דמים לענין קורא
 זכר והבים בו כרגע וא' להגאון מוהר"ם מה שנתחדש לו בחזרה רגע בזה ליישב ד' הרי"ף שלא כד'
 הרא"ש גם (והוא דפס' כעט ביצורי הר"ב ביר"ד סג"צ ס"ק ג"ב ע"ג) ואז נחבר לו שזה היה
 אליו חזרה משנתו וכאשר עאלתי להגאון מוהר"ם מה ענין לחזרה כזו מחוץ הספר כ"א הי' דבקיאותו
 בע"פ הגדולה הלא יכול לחזור כרגע חמ"ה כל הענינים כמתחבתו (ובאשר שמעתי שחמר רבינו
 ז"ל . על הגאון שאגת ארי' שהיה יכול לסדר חמ"ה כל הס"ם בשעה א' במחשבתו) א"כ יהרהר
 בלבו ודיו ואין תועלת מהעיון כספר בזה והסיבני הגאון מוהר"ם שגפירוש שמת מרבינו סג"א ז"ל .
 שאין טוב לחזור הס"ם בלשון בע"פ שפ"י כן יבואו לידי קלקול בעיון ופספס (ומישיב לי בזה הסיוסור
 סתמו כסולדות אדם (ז' סע"א בד' ק"ב) שזה רבינו להגאון ר' ? להגיד סוביג' א' במס' מיר ע"ג)
 ולכן הי' מעיין כספר לדקדק הלשון מתוך הספר (הרד"ל) וסיפר לי הרה"ג מ' ישראל המ"ץ בק"ק
 ווילנא (אשר זכה לראות פני הגאון ולעמוד לפניו עודנו בחיים) אשר שאל שאלה לפני הרב הג"ל
 על אחד חולה שזו לו שיטת עליו עלם אדם מה לסגולה והחולה הי' כהן והנה כרגע הורה הרב
 הג"ל שיטת שן אדם כידוע הפסטה דלהלות (פרק גליטני) ששן אדם אינו מפמא [וע' ברכות (ה' :)
 דין גרמא דעשיבאי ביר פסרש"י ע"ג פתוח מבטעורה ועמ"ש על הגליון מרש"ס כ"ב (קס"ז .) . שפי'
 שגשג שן אדם ושגאל שאלה זו גם לפני הרה"ג הנדיק מ' זבי הירש ז"ל המ"ץ דסה ווילנא ונחשלתמה
 ממנו כרגע הסלכה לזווח לשאלה שן אדם מוהר"ג מוהר"ם ה"ל הזכירו הלא משנה מפורשת הוא .
 ומכר חיפך והלסער מאוד ואמר כמה גדולים דברי הגאון ג"ע וסיפר לו כי הוא ואבני הרב מוהר"ם
 ה"ל למדו משניות וחזרו שיערו על סה כל המשניות והר"ם מוהר"ן ה"ל חזר על לשון המשנה עד שרגיל
 על לשונו בע"פ כל המשניות ואבני הרב מוהר"ם ה"ל חזר אף מוכן כל המשניות בלא סגנון הלשון
 והלכו שניהם לשאול אה פי הגאון ג"ע איזה דרך ישרה שיכיר לו האדם בזה והסיב הגאון כי לדעת
 מוכן עמקות המשנה טוב יותר מלדעת הלשון בע"פ ולא הענינים על כורים והוסיף לאמר כי אך
 סורה שכתב נכון לדעת הלשון בלי מדרעה אבל חורה שבע"פ עיקרה לדעת הדינים והמספס על
 צוריה והנה עשה הלא כל לידו אף שידע בע"פ כל המשניות נעלם ממנו הדין כרגע (הר"ה הגוי) :

בהקדמה

אשר יהיה באחרונה מקוצר השנתו ומעבודה ההיא הקשה לא טוון הקומטים והאופקים אשר בלעדיתן עמודי החכמה ירופפו ויחדותיו גם אדניו יתפלצון ואיזה ימים טרם התועדו הוא היה כבן שמונה שנה כבואו לאכול סעודת צהרים טרם יתבשלון הסיר חייבוהו כח חכמתו מפאת עצם מעלתה היותר גבוה לכלי תכלית שיוכל לעשות כדור השמים בשכלו בעצת עצמו הטובה ונכונה במעוט עסק בספרי התכונה כימים עשור כשיעור חצי שעה בכל יום ובשעות אלו היה מעין בספר תכונות השמים ונתעורר על דקי הספקות בקלות כחמורות עד שמצא מלות סועמות בחכמה הזאת מהויקות את המרובה ומצד פקחותו נסתכל כיום הוועדם יחד שמר את הדבר כל משך הזמן שהיו גדולי הדור קוהים ברוב הספקות שעות הרבה ע"ד עצה והמלכה וכאשר לא היה להם מקום לנמות כלל אנה ואנה ויכנס בסוד עדה וישארו וישאלו ויאמר היכול אובל דבר מאומה לא להרבות כבודי ולא למעט הלילה בכבוד מרנן ורכנן כי ידעתי מאחז"ל כל המרבה כבודו וממעט בכבוד שמים גופו מהולל על חבריות וכבוד שמים מתר בה רק בקשתי צדדים לעשות כדור השמים מעקלות וחשוקיהם עץ בסדר נכון ומשובה לצורך השלמת החכמה הריא כסמורות עץ נמועים לקחת שטין החכמה לחוות בנועים ה' בחידושי תורתו והורה באצבע כאיזה ענף מיוחד נשתבשו האומנים במלאכת מעשה הכדורים שלהם ונתישרו בעיניהם סבוכתם והביטו אחריו בתכלית החריצות הראוי והנאות לפי גודל חכמתם ומצאו שלא נפל מדבריו הטוב ארצה וכאשר ראו כי בון בדבריו אל הנכונה עמו ואמרו הוא יתן מפיו חכמה דעת והכונה בנפ"ת ובכל חכמות הרמות ידו תנחהו הוא ידריכם באמתו בטטילה העולה בית אל . אל נוכח פני ה' לתכלית יראתו ועבודתו זה מתת אלהים יו' כספר יצירה היתה משנתו סדורה לו מימי ילדותו בנירסא ברורה ועמקות גורא ונירסתו הכרורה כני' האר"י ז"ל רק דבר אחר הוסיף מה שנשתבש גי' האר"י ז"ל בדפוס (ועי' כספר ספרא דצניעותא בהקדמת) והי' אז קודם י"ג שנה יח) :

י"ג בהיותו בן י"ג שנה ויום אחד קבל תוקף הסידותו ופרישותו בתועפות ראם לו מי נכוהו סורה פנים חדשות בהלכות ואגדות מי פתי יסור מהשכיל לכבו דרך תכונות מהר ימהרנה לו הן הוא הבין את דרכה והוא הודיע את מקומה ידיו רב לו להניף תנופה במלהמתה של תורה לאסתחא הרחיב נבולה בתלמידים רבים ונכבדים מעמיקים בעסקי הלכה וכולם לא הגיעו להצי קרסוליו לשליש ולרביעי ספק קרוב לו ב) :

כל ימיו ורגעיו ועתותיו בתורת ה' הפצו ובה נפשו דבקה הקשיב על שפת אמת ולן בעומקה וירא ראשית לו :

ששה

בהקדמה לספרא דלניעותא מהגאון מוהר"ח ז"ל :
 יח) ועי' בספר"ג שם שכתב שעבר תמונה ה' על ראשו והפסיק פשיטו כי אמר שכן השמים עכובו לפי דכית שניו קודם י"ג שנה ע"ש :
 יט) בהקדמה לאו"מ עם ביאור הגאון נ"ע :
 כ) שבעתי אשר הגאון מוהר"ח ז"ל אמר ש"ח דברים יש ב"ח שחשבים שאלמלי סי' אחי הגאון הדיק מ' שלמה זלמן נ"ט מאריך ימים סי' מגיע למעלות רבו רבינו הגאון נ"ט ולא נן הדבר כי לו חי אלף שנים פעמים לא הגיע לקרסוליו וגם שמעתי שהיה ז"ל סי' אומר כי אחיו הדיק מוהר"ו נ"ט ששם מעליו עניו עוה"ו לגמרי עד שנעשה כמלאך ה' רק מלונש נדמות אדם אבל רבינו הנר"א ז"ל אף שהיה הסכנתו כני אדם בכ"ו זיך כוחו עד שעבר כוהות מלאכי ה' וגזס סי' כוונת הנריאס דעו"ו להיות טהג ככ"ח ולזכך החומר כמלאכי השעה (הרד"ב) :

ששה שנים און וחקר היטב תלמוד בבלי וירושלמי ותוספתא מכילתא ספרא ספרי והאיר אפלת השכת עבי הנוסחאות ודרך חכמה שכבשוהו בפלפולא יתירה (א) :
 אין יוצא ואין בא ופתח לרווחה ואמרז הכל אשר העם שככה לו :

הן מי כמוהו נטע תורת אמת בתוכנו כמוהו סורה אמת לאמתו חכמה ודעת קדושים ונהגין סמנו עצה וחשייה פרי ישוה לו :

עוד ששה שנים עסק ברברי פוסקים ראשונים ואחרונים המח גדולים אשר מעולם אנשי השם גאונים קדמאי ובתראי ולא פנה אל גדולתם ולחכמת חכמתם ולקרושת קדושתם לתרין דבריהם רק בכל מהו עבד ושמר להשכיל דברי חכמי הנמרא הקדושים אשר כל דבריהם כחלי איש מלחשים ואשר באות אחת מדברי חז"ל דחה הרבה (ב) מדברי המחברים ארובות אור מסרום נפתחו לו כי הפליא ה' חסיד לו :

(ג) הפריא עצה הנדיל חכמת הדקדוק • פעלים • נקודות • טעמים וטעמי אמת (ד) כל החכמות אליו ידרושין כפתנו נא לרקחות ולטבתות לכה אתנו ונלכה באור ה' • וגרועה באורחותיו ונשען על אמרות קדוש ישראל באמת • שאר ישוב אליו • הניח לחם ידו והרים לחם קולו בואו ברוכים לה' לשערי התורה והיראה כי בקיעי בני עמני ראיתי כי רבו גם רבים חללים הפילו • אולם המאור של תורה יחזיר למוטב • ותקעתיו יחד במקום נאמן למען יראו וידעו • כי יד ה' עשתה גם זאת (ה) :

בראשונה חכמת המספר והמשולשי (ו) אל נעבדא והנדרסה ואהריהם חכמת המחיקא (ז) כמו שכביאה רבינו נ"ע בפירושו על התיוקונים (ח) ואמר בי טעמי תורה ושירי הלויים וסודות תיקוני הזוהר אי אפשר לידע בלעדה :

בחכמת הרפואה ידע חכמת הנתוח והשייך אליה אך מעשה הסמים ומלאכתן למעשה רצה ללמדה מרופאי הזמן ונזר עליו אכיו הצדיק שלא ילמדנה כדי שלא יבטל מתורתו בשיצטרך ללכת להציל נפשות כשיריע לנמרה • והעולה למעלה :
חכמת התכונה (ט) ויפן אליה מנוער (י) ויאמר עבדי אתה • כי הנביאים הראשונים התנבאו שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה המוציא במספר צבאם ונז' :
 לואת

(א) ע' מעלות הסולם (ד' כ"ו) : ופס הערה י' וע' לקמן לוח (ט"ו ע"ז) :

(ב) עי' מעלות הסולם (ד' כ"ג) הערה (י"ג י"ד) : (ג) בהקדמה לביאור הגאון על הזוהר :

(ד) בהקדמה לחומש אדרת אלי' : (ה) ע' פאה השולחן בהקדמה מהגאון מ' ישראל מירושלים תלמידו ז"ל כה אמר הגאון כל החכמות לנרכות לתורטו הק' וכלולים בה כו' .

ועי' בס' הקלידים בהקדמה המעמיק (המבואר) ז"ל ובהיותי בק"ק ווילנא הפעסירה אלל הכב המאור הגאון הגדול מו"ר מאיר עיני הגולה הסחיד המפורס' מ' אלי' ל"י בחודש פנת שנת תקל"ח שמעתי מפיו קב' כי כפי שיממך לאדם ידיעה שעני החכמות לעומה זה יחסר לו מלה ידוע בחכמת הסורה קב' כי החוכה והחכמה נמודים יחד ואמר משל כו' . ועוד לו להעתיק מה שגאפסר ללשוננו הק' מהחכמוז כדי להוציא בלעם מפייהם וישווו רבים וחרכה בין עמיתו ישראל ותוסר דעת רבים אשר כשאון מים ישאון לעומתו . איפה חכמתם ומלא ש"ש מחלל ע"כ (המ"ל) וכ"כ היה מפורסם במדעים ובחכמות צוות בדורו עד אשר כאשר הוציא לאור בר' פנחס אלי' ז"ל מוויילנא חיבורו הסר הכרים חיבור כולל הכבס ראשי יסודות מהחכמות ומדעים אשר ליקס גם מס' העמים הכבס והעלים אח עמו רבים אמרו כי הגאון מוויילנא חיבורו כמבואר בהקדמה שניה לס' הכרית כאשר הדפיסו ענים (הג"ס הלוי) :

(ט) בהקדמה לס' פאה השולחן מהלמידו הגאון מוסרי (צטט) • (ז) בהקדמה לאבות עם ביאור הגאון . (ח) בהקדמה לפאה השולחן ה"ל • (ט) בהקדמה לחומש אדרת אליהו . (י) ע' לעיל

ד"ה בהיותו בן י"ג :

לזאת בהרתיך ולא מאמתך הגה תקום אתה דבר עבדיו ועצת רז"ל תשלים • בקידוש
ההודש לפניהם תלך והדורים תיישר להבין דברי חכמים אשר המליצו דבריהם במכסני
מסתרי החכמה וסוד העיבור בשיטות החמורות בר"ה ובעירובין כל גדולי הדור נתקבצו
באו על מבועי החכמה ינחלם ומסילותיו הרים פיהם פתחו בחכמה ויאשרו הנמצא כוח
אם לא בהוים לא) [הנאמן הנודע בעל המחבר ס' חומות ירושלים כאשר העמיק בענין
חכמת התכונה דעת טכניתו הורה לו • כי טאו נקבעו הטולדות מהתו' נמשך יום אחד
וצוה

לא) שבעה אזני מסי הנביר וי"א איש אמונים מ' מיכל האלכרשפאס • מברלין קרים מתך רב כי הגאון
החסיד מוויילנא כאשר בלרמוגוס לופא נודע למשגב • כי שמה כלתה ימי משך גלוה ככלות חגי
הפסח ונדע ע"י הוא הגאון הנודע מוויילנא הנה כל עיר ליבא חרדו לקראתו בכבוד גדול וזה"ל כי מלאוהו לדרכו
עם מרכבה ע"י פאלק דרך ברלין ומקודם נחבו לברלין להודיעם ובימים ההם היה בעיר ברלין • לרבו
פרנס המדינה איש יקר וכבוד מהנבירים האדירים בשמו מו"ה יעקב זני ז"ל (אשר אזני בהיותו
בהערלנאבוס פאזען שמה אזני כי עד היום מזכירים שמו בבתי כנסיות ביום ה"א שלו על כל
הסובה אשר עשה לישראל עמו ולדקה פזרונו ומעשיו המרובים) ה' העשיל דליהו עם הפרנס הזה
מוזכר בס' הדור קבן בשער הגבור (ד' ס"ד) בהזמירו פרגמי עיר ברלין וז"ל הדקדק וישר וזמל
הפדוס טובים המפורסם בכל עדה ישראל ונחבז למלבוש וצרים המנוח ר' יעקב זני ז"ל על כל
הסדיו ומכות שעה מבורק עד ערב לכל בני ישראל והרים ג"כ לפי כמו קדן ההורה ולומד' בביתו
וממיד היו רבים לומדים על שולחנו עכ"ל הספר הדור קבן ה"ל) זה האיש בשמעו הכפורה מיהר
וצא אל רהש הבי דואר (פאלס דירעקטארה) ויבהרה לאשר כאלה יואח בעוד ימים אהדים על הבי
דואר איש כפס עליאם מוויילנא תמהר לפניה להודיעו את בואו כי מפני לקבל פניו ולהביאו אל ביתו
יהגביר היקר הג"ל פניה אח ביתו וכללו בהדר הפארה להיות משקן ומלון להחזו נדיק הגאון מוויילנא
ובית ועד לחכמים חכמי הורה אשר בברלין אשר יומעדו אליו לשמוע חכמת מורחו והנה ה' מראש'
חכמי האקאדמי' בברלין (והיה ראש לשלש האוניווערזיטעטין • ברלין : האלגע • געשיגע) ה' שכנו
הקרוב לבית הנביר הפרנס הג"ל וכראותו אח הרגש וזה אשר יבון כבוד הגביר הג"ל וישאלוה מה יום
מיומים ויפטר לו את כל • ויאמר לו כי הגאון אשר יסור לביתו הנה מלא דבר גם בכל התענות ובכל
שערי הידיעה גדול שמו מלבד גדלו בתורה ובחשידותו להשיא מאד מאד ויהי ביום ו' עש"ק בחלות
היום בא הגאון לברלין ויסוב אל בית הגביר הג"ל וכל חכמי ישראל למודי הסודה נאספו ובאו לחדות
בשמחה פניו והגביר ה' מוהר"ן הג"ל הכין אז סעודה שבה לכל למודי תורה אשר בעיר ברלין למען
ימלא האורח הגאון הזה אנשים אשר ישמעו עמהם בחידושי תורה וכתאות הפראפעטער הג"ל • את
קול המולה גדולה ע"י האורח כהא אל בית שכנו וזה כבוד גדול בא אל הגביר הפרנס מוהר"ן הג"ל
ויאמר לו משתוקק אנכי מאד לדבר עם הגאון בחכמה ובפרנס בחכמה בענין ה' אשר עמלים איתנו בזה"בג'
האוניווערזיטעטין ולא מלאו כל אנשי המנה ידיהם זה שלם שמים ויען הגביר האמתי לדבר עמו
אשר ימלא משאלותיו והנה לא ערב לב הגביר לבשה לפני הגאון לבקש כזאת כל יום השבת אך לעת
הערב לעת האוכל סעודה שלישיה האמתי הגביר ויאמר אל הגאון ירשני לדוני למנוח הפעל והדבר
דבר אשר לדעתי יתרבה עי"ז כבוד שמים ולכבוד ולמחארת עמו ישראל ויספר לו כל חפץ הפראפעטער
ולדעתי מזה ככה הוא למלאוה אשר שאל וירשנו הגאון ובמו"ש"ק אחר הגדלה בא הפראפעטער •
ועמוד מלין ישראל כיוונה וכאשר הניע השאלה אשר לו • רסם הגאון על הגליון לפניו יורים וזוים
הנוגעים אל השאלה ובזאת השיב לו תשובה ארוכה על דבריו והסרלפעטער קיבל דבריו לשמחה ויפן
ללבו והגביר הפרנס והכלים עמו וזהו מצינו וכאשר יד מלא המדיניות מביית הגביר באלטם פנים
ובתמיון אשר הפראפעטער להגביר הג"ל • אל תדמו בנפסכם כי האורח הבא בכל קורה ביתכם
כוח ה' חגי אדם כ"א מלאך ה' וכאחד מכלל מרום במרום וכי דבברים מועטים האיר עיני לפתור לי
זה סתליהה הגדולה אשר אמרנו אין טוהר אותה ובלילה ההוא לא שקם ולא נח הפראפעטער ובישר
זהה ציית האקאדמי' ויעשו יחד ויאמרו כי גבון אשר מחר יאספון כל המעדי האקאדמי' לבוא עם
החכמים בראש לפתח את פני הגאון ולפסיב לו מודה על כל הסוב כאשר זה דרכם לעשות יקר
וגדולם לשפוסים גדולים המחירים בחכמה אך כאור הבוקר והנה הגאון חמק עבר לזרכו ולפסעו
ויבקשוהו ולא מלאוהו (מהרה"ג ר' יעקב זני מעקלענבורג רב בקאניגסערטן) :

כל

רצוה לקרות המגיל בביתו גם בשושן פורים וכן עשה תלמידו הרב מו"ה זאב (רב ספרון) בסלאנים לקרות לפניו וכן שלושה ימים ר"ח רצה לקבוע והנה שמע אחריו קול רעש גדול מגדולי הדור והוכרחה להרים פעמי למסעות לעמוד לפני הגאון החסיד בוויילנא * וכאשר יגזור אומ' בן יקום ולקח גם תלמידו הרב מוה"ר הג"ל עמו ויבואו ויעמדו לששפט לפני הגאון קרוש ישראל נ"ע והגאון ישב על כסא קדשו ותלמידיו הגאונים וגדולים עומרים לו מסביב כביב לשולחנו ויגש הגאון בעל חומות ירושלים ויאמר הלא שמעתם אשר עשיתי הלכה למעשה כאשר בינותי בחכמת התוכנה להוסיף יום א' וזה תלמידי העומד אתי בזה הוא קרא בביתי את המגילה בשושן פורים לצאת ידי דעתי ואמרת ארוצה עד איש אלהים קרוש אל אלופנו נשיא ישראל ואשמע הבר מה יורני אדוני וישא הגאון פניו אליו ונתן לו שלום (ואחד מתלמידי הגאון היושבים אז לפניו לא עצר במילים לאמר אל הגאון בעל ה"י *בחר דעבדין מתמלכין* והוא הגאון בתלמידו בישות אשר הרהיב בנפשו לפתוח פיו ולהקל בכבוד התורה ככבוד הגאון בעל חומת ירושלים) ולא אהר הגאון להשיב לא כן ידידי כן לא יעשה בישראל ויוסף בו' ופתח הגאון פיו בחכמה בחכמת התכונה והעמידו על הדין ועל האמת וכי גם עינו ראה המקום אשר ניתן לשנות ושניאה בלוח עברונות מר' רפאל הגובר הראה לו ובעל חומת ירושלים שם ידיו לפניו ויאמר הנמצא כזה איש אשר רוח אלהים בו ולא יפלא ממנו כל דבר והגאון בעל ה"י שב לדרכו ושב ממשחבתו ויבוא שלום והקולו' הדלו לב*} (ג) חכמת הפילוסופיא ידע

(ב) כל זה סיפר לי הרב הגדול הישוע מ' זאב רב ספרון בסלאנים תלמיד הגאון בעל חומות ירושלים אשר הוא בעלמו ה' עמו בלוחו מעמד לפני הגאון כג"ל והוסיף לי לספר כי כאשר סוד הגאון רבו עליו בלשבע לפני הגאון החסיד לאחר כי הוא ה' הקורא המגילה בשם הגאון עינו עליו והכיס בו ומיל ועדקה אחסו לו להרב מוה"ר בחרתה קודש פחד החסיד והדר גאווה (כ"ה הלו) :

(ג) בהקדמה לפתח השולחן . (ד) בהתנועעו עם ידיו נעורו וחזרו הרב וכו' מ' חיים אב"ד דק' בעריגובס ובק' שווערין הדיע אותי כי נמלא בלונותיו העקק מהגברת אשר העמיק מתכתב הנלחח מ"י הרב הגדול כו' מ' יוסף האב"ד דק"ק קלעלנאווע אשר ה' בימי נעורים תלמיד הגאון המפורסם לדיק ועינו מ' נבי הירש ברלין האב"ד דק' ברלין * והקשוב מפיו הקדוש על אודות הגברת הזאת כדכרתי האלה כי אחד מלשני עיר וויילנא בנכטו ליריד לייסגו ויעבור דרך ברלין הביא בידו המכתב ואמר כי אשכנזי א' מוויילנא נתן לו המכתב למוסרו לא' מהאשכנזים בברלין ומסר המכתב לבן הדיין מברלין לשלחו לבעליו וכן הדיין כאשר ראה כמוב על המכתב כי הוא ערוך להחכם ר' משה מדעסוי הביא המכתב לאביו הרב הדיין ויראכו ויסען הרב הדיין ויאמר אחרי אשר זה משה האיש לא ידענו מה הוא ומשך בעינינו בכמה ספרים אולי יהי' הנסיכה ע"י חובן המכתב הערוך אליו מאשכנזי אחד מוויילנא להו דע מה בלבו ולעמוד על דעתו ולזאת בא עם המכתב להגאון מ' נבי הירש האב"ד דברלין והסכים גם הוא לנרף עוד עמכם מגדולי חורס להסיר חרס הרגמ"ה לפסוח את האגרת ולכחות האמור בו לפסלית ה"ל . וכן עשו ויהי פסקתם דאו כי חמוס עליו הגודע והוא זלמן מיימון * וכסוב בלשון סקודש בלשון למודים וזהו חובן עינו זה שלש שנים

(*) [אמר המ"ל כפר מדע אשר הכחשו ודברו כרס ע"ו . העלי עתים ארזי ונסמאד . וחזיתי לשתתין מתכתב הרב רי"ג מוק"ב זכ"ל . מ"ש אל הרב כמחבר ל"י כמכתבו מן יום א' מ' בעמור סרי"ט ליריס . ז"ל שם . והס האמה הוא סברלין מעב"ת נדסים עוד כפעס ק' עליות אליכו עם תוכפוח חזקת . קרוב לודאי שברוחה בו . כי רכיס קופלס עליו . והבקשה פני כבודו שנדף ל"א ע"כ שבורס עם . חתום עליו הסודע והוא זלמן מיימון . יוסף בו חייס אחת * כמדומה שחא * . כי האמת כן הוא . שלא ידעתי נכירור כסוד הוא כסוב חתום . רק כמדומה נכרזתי שיהי זה כו' עכ"ה . וכאשר נדפס שיהי העליות אליכו בק"ק שטעטין [אחיפס עם זי"תה [כתולמנ] . והנה עתה נודע כיכר עי לא סא היה כ"א כ"מ ג"ד מ"ל ס"ס . ע' ספרת חוברת כ' שנת תרל"ב . מתחבת חרן עמוד 286 מ"ס ע"ו . וע' הווערס מ' עם . כעפרס עמוד . 482 ותשלין] .

ידע לחבליה לי) ויאמר שהוציא ממנה שני דברים טובים והם שבעים חרות שבאדם

כב"ש

חלפו להם מאז וחרתו אחד בעיר ברלין הכירה ובהפסדי טידידי ה' הדברים האחרונים ממני בכל הדברים אשר אין גם אחד שיהי' ידיו רב לו גם בהכמה מדעות ומחשבות כ"א כל מעשים החלמוד ואך עליו ישימו ויעריבו ואני שמתי לדרך פעמי ובאמי עד עיר ק' ומדי שבתי שמה הקשבתי מאזנים שונים מרחיבים פה להלל מאוד איש גדול א' הגאון מ' אלי' מוילנא בשמו אשר לבד עולם גדלו עד אין קצה בחורה כנגל ובנסתה הוא גם חכם נפלא בכל החכמות והמדעות א' לא נעדר כמו משפחה ויק מוזיק גם חכמה מוזיק אין כל דבר ועלם ממנו גם דקדוק לשון העברי אשר להרבה כמו זר נחשב והוא ידע כל תעלומה ואני כאשר נודעתי דרך אישי המדינה מגזימים ומפליגים - לכל הדברים האלה לא שמתי לבי אך כאשר שמעה איני קול ההמון הולך וחזק וגם מגדולי דעה ואנשי אימה שמעתי בדברים האלה נחתי שמחה לבני אמרתי אלי' זהו האיש אשר אנכי מבקש שמתא בעמנו איש גדול בחורה אשר גם כל החכמות והמדעות א' לו למה כאשר היו מלפנים בישראל . ואני אף כי זקנתי ופכתי אמרתי לבל לבסוג אחר מהפלי לשום לדרך פעמי לרון עד איש אלהים זה לשמוע חכמתו ולסגיד לו וספקותי כל עמל לא עזרתי ואחזתי בדרך ובכל הדרך אשר הסתכלתי בכוחי לבוא חמיד במלון אורחים יהודים לחקור על שורש דבר אמח מהאיש הזה ויהי כבואי פ"ו סרסאות לפני עיר ווילנא שבתי עם בצכה במלון אורחים אשר נקבנו באו שמה כמה וכמה לומדי חורה ובחור הסעודה כאשר זה דרכה לבד ממ' חורה הניעו גם הרבה דברים בשם הגאון מוילנא והיו נפלאים מאוד למפתה האמה ואני לא עזרתי במילים להודיעם כי כל ישע וכל חפץ נסעתי הוא לבוא להסוסוף בל קורח הגאון הנ"ל להכירו ולדבר עמו והמה הרחיבו עלי פיהם בשחוק . ויאתרו בזה כך לעגה כך אחי מושחה חזקן ומוקף פתח ראשך ומלנושך לבוש נבר שמה בנפסך כי חדרוך על תפקן בית הגאון נבאלתי משמוע זאת וגערה שנה מעיני כל הילול אך החחקתי לבלי יחרף לבני מדבריהם ובל לבסוג אחר עד הקופי מזמור לבי ומועמתי לבוא בהצלות שטתי את פעמי לבוא אליו בחור אדם המעלה ולכחש לו לאמר כי אנכי רב מפדוי באיטליא ואשר כל רבני איטליא עמו עיניהם בי לשלחני עד מאזה פ"ו דברים לבוא לפני כי אז הלא יחי' מוכרה ע"ס הטענה לכלכל עמדי ולשתיא פני והנה ערכתי שמה פ"ו אגרות חליפות מס"ו רבני איטליא לכולם בשם קראטיס ופתיחי כל תכתב בחורר האופיות ובסגנון הליגון כולם פרוכות אלי . ובשם הרב מפלחי קראחי . (וחארו אוחי גם בשם מחבר פ' על שמות נכרפים אשר נכון להודיעך כאשר תראה באחרית הדברים כי מזה היה הנוסיעה להודיע לו תוכן עניני ושלא יסלא מהגאון כל דבר) זהו תוכן המכתבים : הלא נודע למעל"ה כאשר המתקנו סוד יחד על דבר מלכות אשר יאל על כל היהודים לברשם מארן איטליא פספס שנאה דחה וודע למעל"ה את כל תולדות הכסף הרב אשר הוויאו דרי איטליא בגלל הדבר הקשה הזה והרוויאו אך לבוא עד חבלי יסוד המוסד כי חלונתם עלינו הוא אך בעיני הדם וא' מגדוליהם השיב דבר אם יהיה לאל ידיו להצדק ולהשיב דבר אשר יתקבל על דעתם יש מקום לישראל כי עכל להשעע ונשחומם כי אין איש אהט עומד בפרץ בזה עד אשר שמעה אזנו כי ומאל איש קדוש וגדול בעמנו נקרא בשם הגאון מוילנא אשר יאמר עליו כי הוא חכם בכל החכמות והמדעים עד להפליא נוסף על קדושתו ועוזם גדול שורתו עליו נשים מדבתי כי יחי' לנו מלאך מופיע ורב את ריבנו להשיב חורפינו וחורפי דחה דבר להחום פי מספיינו שלא ימלא עוד אחריו מאומה כפי דעתם והנה לבוא בכחובים אליו לבד אשר הקצר סידיעות הקצר גם מדענו לדבר דבר על אופינו במכתב כי ע"כ עמנו פיינו במעל"ה כי פי כמוהו משביל פ"ד וגם כי יליד ארץ סלין הוא ובקי בהם ובלשונם ובו בחר ס' להכיר חלונת מעל עמו ישראל וס' ישלח מלאכו לפניו להללים דברו וחוטם רבים כזה תלוי בו ולגלח יחי' עמו לברכה ולהלה בקרב הארץ . המכתבים האלה לקחתי בידי ובוט איני בא לווילנא וכבואי העיר ס' וסרתי לביחו ובפתיחי הדלת ורלתיי אקחום והסברה היה גם זה לאוח ולפוסה כי לא כאשר המון רבני סולין הוא ומלאחי שמה איש אחד והוא פומר הסדר ותמט נפתי אליו ואמרתי לו כי לדבר עם הגאון חפתי ויאמר אלי שב עם ואני אודיעו אם יתן לך רשות שחבוא אליו ויתמהמה פתח ויעז אלי . וישלחני בשם הגאון להודיע מה חפתי . ומה עיני אשר ברעוני לדבר עמו ודברתי עם לבני מה לי לדבר ולכלכל עם השמש לקחתי המון המכתבים פתיקי ונחתי להשמש למוסרם להגאון ויקחם ויבוא המדרס וזמו רבע שעה נפתחו דלתות

החדר

[כמ"ט צפי' רצונו על יפעיה : ע"ט וילא חומר מנוע וגו'] ועוד דבר אחד לא היה הכתבה אשר שגבה ממנו (בהק' לשנות אליהו בחזנות אמרים * ועי' מעלות הכולל הענה ה') חכמת טובעיות ולמודיות כי בכל משלה ידו החזקה גם חכמת הכישוף אשר ידעוה הסגודרין והתנאים ביניהם

החדר והנה איש לקראתי ומראהו נורא מוכתר כסו"ת והמכתבים בידו ויעמוד על מפתן ביתו ובחדר אשר אני בו לא בא שום לא נכון לי ועיניו לא נשא אלי להביט בפני וישאלני ע"ד השאלות ובלה"ק דיבר אחי * וכה השיבוני ואמרתי לו ח' מהשאלות המיונות אחי הפתי אנוי לשמוע השוכנו . והוא החבוק כרגע והסוף לאמר אך מה שאלו עוד הוספתי עוד וכאשר בינותי כי אחר דברי היא מחבוק כרגע הנה גם אחי ברבע ז' הרבונגת מה לשאלו עוד והלעתי לפניו שאלות הרבה ובראותי כי עוד לא השיב מאומה על הראשונות אמרתי לו החמו כל השאלות האמורה לי ידידי כי בבלתי משמוע פחה דבריו אשר האיר בחכמתי והחלת דברי פיו כי הנה השאלות המה במספר ע"ג אבל אינם אך כמ"ו שאלות כי השאלה הראשונה עם הז' והכ"ה עם המ"ז אינם רק שאלה ח' מסוג אחד וכן יסר המון השאלות חיבר הפחדים והיו לאחדים בידו ולכולל מנה במספר ובמפקד לא החסיר לא העדיף בינה את חכמתו נמעט ועלה מכח אנושי להקור בסקירה ח' ענינים עמוקים כאלה ולחלקם למתוקתם עפ"י דרכי הגיון אך הוסיף גם להשיב במוענות ודעה * והיה לבני מה להשיב על דבריו ולסחור ואמרתי להגאון אולי ישיבו המחלומים ע"ז בואה השיב לי לא הבנת דברי הם אנויך ושמע עוד הפעם והאמן לי ידידי כי לא הוסיף על דבריו הראשונים ובינותי כי מראשית כלל דבריו הקצרים אשר לא ימלא עוד מקום לשמירה וכאשר עוד הפעם שאלתיו מן ישיבו כאלה הוסיף עוד לאמר הקשב ושמע ולךך תשית לדעתי והור עוד הפעם הדברים וכלל בכל השונה גם סחירות השאלות אחרות אשר המה מסוג ח' ואשר כללם במספר ע"ו ובהסימתי את דבריו וראיתי כי אינו אחי בספ"י נסוגותי אחרו ממנו לפנות לדרכי וכמעט שבערתי ופשמתי ידי אל כפות המנעול והנה קולו קורא בלחצי לאמר אחה האיש אשר חבבת הספר על פמות נרדפים (האזהר ידידי ואמר כי מן השמים היה להודע לו ע"ז הוכן עניני ולראות ברעמי תחת אשר כדעתי לו האמת תחת לשוני) ושמתתי בשמעתי כי טוב אי בעיני להשתעשע אחי השיבוני פני ואמרתי לו אי כן ארזתי ויען ויאמר לי בחר לי ההבדל שבין לשון ששון שמחה בילה רינה דינה חדוה הנמאלים בתנ"ך ואמרתי לו כאשר עם דעתי ענה ואמר לי הלא שמחה לבאר דינה אמרתי דינה אינו שמחה בלה"ק השיב הלא מקרא מפורש בלויכ לפניו תדון דאבה ח' בעלי השפס יבארוהו ע"ד לשון חכמים דן ב'י מידי הוסיף וא' הלא רצונו הגדול בש"י ז"ל פי' דינה לשון שמחה השיבוני כי רש"י לא השכיל לפרש ע"ד פשוטו של מקרא וכרגע הרגשתי כי אחו רעדה לקול דברי והשיב בקול עוז הלא רבויתם הק' בעלי המדרש פי' בלשון שמחה וא' לשון המדרש עשרה לשונות של שמחה כו' ובחוכם דינה והשיבוני גם בעלי המדרש הלא נודע כי אינם מבעלי פשט הגבון ושנה ערפו אלי ועב' לחדרו ואנכי הלכתי למלוני אך פרס בואי אל מנוחתי קדמוני שני מלאכים חבלה וקראו אותי לבוא לפני פננכי העיר וב"ד אמרתי מה פשעי כי דלקתם אחרי והשיבו לי ועמוד לפניכם והשמע פשר דבר ידעת ידידי אחי כי לא יסול לבי בקרבי ורות נכון וחזק בקרבי שנשתי חתי ובאחי ואעמיד לפניכם . והיו לפני ז' זקנים מוכתרים בסו"ת ויעמוד זקן ח' מהם ויאמר לי אחה זה אשר חרפס וגדפת על חכמי המדרש ז"ל ועל דברת רבינו ז"ל והשיבוני לא חרפתי ולא גדפתי ויאמר אלי ומה זה אמרת לפני הגאון אז אמרתי כי אינם מערשים ע"ד הפשט אמרתי ורמזו הזקן בידו ויקחוני שני הסמכים ויוציאוני לחון לפניכם והחמתהו כמו ח' עשה והשיבוני לפניכם ושני מלאכי חבלה אלה ח' עומד לימיני וח' לשמאלי לשפני ויעמוד הזקן הראשון עוד הפעם וקרא לפני סיסקא דבי דינא כי מחויב אחי ללקות ארבעים כדן המבזה ח"ח ובמכות אלה סוכתי בית מאהבי אלה משני המגלחי חבלה ועוד לא שקפה רוחם בזה כ"א הביאוני לפני פחה בית הכנסת ויביאו זארי בסוגר בחתי כרזל האחרים בקרוב בית הכנסת לעמוד קבל עם וממעל לראשי הדבוקו נייר רשום עליו כי זה האיש נענש על שבלעני על דברי רבויתו הק' וכל הבא להספיל חפלת המנהג ובה ועמד וקראו אותי שושע ישראל ומפני לא חשכו רוק וכמעט מאשר ירוק ירקו בפני נעשה רקק מים מהלכה כמו ירדן לפני הלא חדע בי אין ויילא כמו ברלין כי בוילנא המון רב וכולם מקפנים ועד גדולים יבואו לעת התפלה וכלכות חפלת המנהג הוציאוני חוץ לעיר וישלחתי לדרכי והנה בכל הרעות אשר מלאוני והשיבוני ממנו עכ"ל שאלתי את לבני מאמן להודיעך קוטם אחי אמה כאשר עם לבני כי בכל חכמי בנינים וגו' * מאמן

כמוהו ע"כ *

והדינים

זיין

כיבהם כמאחז'ל אל ר"א ור"י בנטיעת קישואין ועקירתן ידעה וחקרה רק היה חסד
לו מעשה העשבים וכל נמר מעשיהם (יה) :

וכאשר הגדנו מעט סהרבה מחכמתו ותבונתו כי רב נתנה ראש ונשוכה למעשי
המרוכים והקודמים לחכמתו ובאשר כחית נפשו פרצו נכול ויעברו גדר האנושי
כן גדר בעד כחות גופו לאמר עד פה תבואו עד אשר ראויו התפלאו על בת הסבל
ועל אשר הטיל על גופו משא ליעף כמותו בתורה ובצדקות כל היום גדול מגשוא
ועבדו לא נפל תואר פניו וזיו תוארו נונה לו סביב ובצאת השמש בנבורתו ירוץ בגבור
אורה צדקתו וגם נבורתו היא שעמדה לו ובמ"ש אין השכינה שורה אלא על חכם נבון
בו' וקוי ה' יחליפו כח יעלו אכר כנשרים (יו) :

(לו) מיום היותו בן י"ג שנה ויום אחד מאז עד יום מותו לא הסתכל מד' אמות חוצה
ובשנשים לב על כל המעשים אשר עשאם מספר כל ימי חייו בתהלה ועד סוף
הראה

והדיינים מברלן העתיקו את כל דברי האגדה הזאת וגם הרכ"ג ר' יוחנן סלימית הגאון האב"ד
מוהר"ג מברלן העתיק את המכתב כשם אשר ממנו העתיק הרב ר' חיים הג"ל והוסיף עוד
הרכ"ג ר' יוחנן הג"ל לספר כי ככלות אלה חתמו הסהרבה ונתנו אותם לכן הרב הדיין למסרו לההכס
ר"מ מדעסוי וכחך כך קרה מקרה כי הסבל החכם ר"מ דעסוי על מה ולזה הגאון מוהר"ג על בן
הדיין כי ישמור עת כי יבוא הגאון מוהר"ך לנחמו אז יבוא גם הוא אחריו למסור האגדה למען ישמע
דעת החכם על כל דברי האגדה ועל דברי האיש מיימן וכן עשה וישי כפתחו המכתב וירא את החתום
עליו (כמדומה שנאמר לי שהוא) ז' מיימן לא קרא המכתב וא' בפ"ע ומה זה זכקק האיש הזה ממני
(הרכ"ג ר"ה מקלנטבורג האב"ד בק"ב) :

(יה) עיין השוכה רב האי גאון בזה"ב שבכ"ס נהרות דמשק (סי' י"ד) שהבאתי בקובצם שה"א אות
כ' בהג"ה ע"פ ולכן אין להספלא על רבינו שלמדה ושעמתי פהרב מ' ישראל קיסון ז"ל
מויזעעסק ה' אלל א' ממנידי נפלאות ומקדם אשר תבוא ואשר מרחוק נראה קרוב לו ובאשר הגיד
הרב להאיש שדעתו נסוע משם אל מקום רבינו ז"ל אמר לו האיש זה לך האות כשהבוא אליו תמצא
לומר במקום פלוגי ויהי כאשר בא הרב ר"י אל רבינו ז"ל ונמצא כדברי האיש עמד המסאה וסיפר
הסלא לרבינו ז"ל. ומיד שאלו רבינו האש אחז האיש במקלו עידו בעת ההיא. וישן הרב ר"י
כן. אז השיב רבינו זו היא מדרגה קטנה שבכפשים שנאמר עלי' (הופע ד') עמי בעול יפאל ומקלו
יגיד לו ובמזכרים ידעו זה כל הטיעוקות ונתכוין ז"ל לדברי השמ"ר (ס"ט) ע"פ ויעשו גם הנה וישליכו
איש משהו אפי' חינוקות של ד' וה' שנים (הכד"ב) - ולמי שמעתי מפי הרב מו' חייק ממונה כי
אחד מסר לידו ספר הנקרא בשם שלוחות אל' אמור שם כי א' מבית הגאון החלכסן במקום א' בשנת
והי' שם א' ממנידי נפלאות ובמולות אנה קודם אהר הכדל' אמר לו כשהבוא אל בית הגאון חלמך
לו כי בעת עוסק במשנה א' יבשהרות ומספלא שם קושיא ומאמר לו החיובן בשמי וגם תברכבו בשמי
ויאמר לו גם הקו' וגם הסיור' ובאשר בא אל בית הגאון שאלו חייבך אם למד אז במשנה הג"ל ויאמר
הן ויפטר לו כל הג"ל ויאמר הגאון הקו' יוכל לשמוע אך אנכי התיירן שלו איני חפץ לשמוע ויוסף הגאון
לאמור הכרה ערך משנה כך שתספלא מלמד ע"ז הנה אשיבך מלים אך שימה לבך ע"ד יהיב דבתי ומידבר
לזכור התבוננה אז שהיה אור סלגנה וזכרת אל המדר ויאמר כן הרמים כי השטיל לראות בארץ ויאמר
כן סי' נשען על מסכו כן השיבו מעתה לא תספלא עוד כמי פקח עיניך וראה ד' הרמב"ן ע"פ לא תחשבו
ולא תעונו ומדע כי זה דרך הקוסמים והמעוגנים (הרכ"ג מהרי"ן מקלנטבורג מק"ב) :

(לו) סיפור ל' אהמ"ד הדיוק הרב ז"ל אשר הגיד לו רבו אלוף נעוריו ש"ב הגאון מוהר"ר שאלו ל"ע. כי
בעמדו לפי הגאון הוכיחו הגאון על אשר סיגף א"ט כאשר הי' עטור בבית סי' מפרסות ובגאון
מוהר"ם עטור הלא אגוד לו כי גם אדונינו סיגף א"ט מעטרוי. וישכחו הגאון כי מתחרט ע"ז והגאון
מוהר"ם בשחוק עטור גם אני חסלי להחרטם אז הראהו הגאון ברמז אשר ישכיל כמו ופוסם גבורתו
ואך הוא אשר יכול לסבול ולישא משא לטיפה זחצר לבוסו מכל סוכה ועכ"ז לא חסר לנפשו ולא ביטל עי"ז
מתחלטה שמים ולא עבר חוק ושמרמס מאל לנשמתים (הרכ"ה הלוי) : וע' בזה"ל לך (כ"ג א') בענין
ראב"ם ע"ס אל' ז"ל (הכד"ב) : (יה) בהקדמה לשו"ע א"ח"א :

הראה שכולם באו בתכלית החריצו' והשלימות אם כמה שעבר עליו בהכתבנו' במלחמתו עם כחות גופו ואם בכובד העבודה שקיים וקיבל על עצמו כל ימיו של לא לישן יו ר טוב' שעו' ת ב מ ע ת ל ע ת ומימיו לא ישן יותר מחצי שעה רצופה וכאותו החצי שעה היו שפתותיו מרתשין הלכות ואגרו' ובמלות החצי שעה התנבר כארי ויטול ידיו והתחיל ללמד בקול רם וישן עוד הפעם חצי שעה ובבה היתה שיעור שנתו נ' מהצית השעה בלילה ומהצית השעה ביום (לח) . וגם תהבולותיו נגד היצר מה שהיה לבו הפני' גור עליה אומר שאיננה טובה אמיתית והתרחק ממנה זית שבמי' לכבול הצער של רעבון ושלא להנות מעוה"ז רצה בנעוריו אכל לחם צר צנומה שרויה במים שיעור ב' זהים ואכל אהם ערב וכוקר וזא מעמן כחכו ב"א בלען שלמות :

(לח) ובמדורגיו בעין כחות הראשונים ג"ע סעודו לא הלך ד' אמות בלא תורה והפילין ולא שח שיחה בטילה מיסיו אף בעת שישב בהברת אנשי מדע לא הטה אונו לשמע זולת תורה אסיהית (ט) וסנעוריו היה לומד זמן רב ביערות בבית יחודי והתבודד במקום אשר לא ידע איש מקום כתרן ואחר אשר הוכחו ר' לו לאשה הצרפנית ב' הנה והיא בת איש עזע ועשיר הרב ר' יהודה זצ"ל מקראן זכה היתה עורתו בקדוש אך היא ידעה לפעמים הביון עזו ומקום סהרו והיתה עמו לשום עניה עליו לבלבלו מא' ; ובעודו צעיר לימים קיבל על עצמו להלך בגולה ולהיות איש נודד ממקומו (ט) כמה שנים הלך בגולה נע ונד (ט) בקדושה ומהרה מעוטף בטלית ומוכתר בתפלין (טד) ויעבור גם עיר ברלין וליסא (סה) ובכל מקום עברו (ט) ספרו ממנו גדולות (טו) ובהיורה

(לח) עיין בעו"מ בנין עולם שאלה ח' מ"ש ע"ז (הר"ה הלוי) : (לח) בהקדמה לספר : עם ביאור מהגמרו"ח ז"ל ובהקדמה לאבות עם ביאורו : (ט) בהקדמה לפסח השולחן :

(מא) כי היה בטוח על דקתה (פלא ידע מקומו על ידה) עד כי חמר עליה כאשר לא יאמר כוכבי שמים כן מעשה דקוהיה לא יאמר מרוב ובמוחה זוה לחרות על אכן אלה הסודים . קרית חנה : ומתה הנה בשנת חקמ"ג ה' כסליו . לא הניחה תמורה ועד לספר שבחה אין נתיב וירד . מלכ"ה וליבס מכה על קבורתה כב"ט בוילגא (הר"ה הלוי) : (ט) בהקדמה הטובות אמרים לעצת ח' לעמבערג חק"ט : (נג) הגיד לו אחמו"ר הדיק הרב ז"ל אשר שמע מפי רבו אלופו ש"צ הגאון הדיק מ' שאל מוויילגא (נ"ע כי הגאון החסיד סיפר לו כמה פעמים אשר קרה לו עם אשר שבע מדודים בגלות בפרייסין כי ביום הענית אשתר היה רחוק מעיר אשר יכול להגיע רגלי לשמה לשמוע קריאת המגילה בלבו ולא נראא עגלה כ"א עגלה ח' אשר היחה סעוה קדירות ושכרה וישב עליה בדרך יבשלה ופסלה העגלה ויפול גם הוא לארץ והעגלון אשר החמו בערה בו עוד הסיף להפליא מכוח הגאון על אשר לא עזר כח להחזיק לכל יתן לתום העגלה ועל אשר נשפס והגיע לארץ והקדירות נשברו והגאון חיס נמלס וימהר רגלי לעיר והנה כבר קרלו שמה אח המגילה ובכל זיעו לא נמלא לו ללסוף השנים למנין עשרה לקרות לפניהם המגילה עד אשר הוכרה לשטר ונרלוסה ברלי כסף והמן לכ"א שני זכו' ומקודס הוכרח לשלם להם ויהי כאשר פחה הגאון לקרוב וישחקו עליו ויבדמו כולם בהחכא לא נאשר איש ויקרא המגילה יחודי וכל עם אשר סיפר הגאון כזאת הרב' לבכות כבי רב אשר מה נשכיל כי גם בלכתו בדרך בגלות לא נדח ממנו לכל דבר שבקדושה מנין עשרה וזיכור וכל הידור מזהו ואם חף פ"א לא עלתה לו נשפו ידעו לו והי' כנמל דמעה ילמדו ישרים דרכו כי אין דאגה כדאגת ביסול מלוה ואין שמהה כשמהה קיומה (הר"ה הלוי) . (טד) ע"ס לחוה העדום מהגאון מ' יחזקן משדלד ד' ע"ב אלפונא . (סה) [ע' לעיל הערה ל"א] :

(טו) סיפר לי הרב מוהרי"ל מ"ס דסלאנים (בעהמ"ח חפיקי יהודה מים סודים ח"י הים שפה בכורה שדפס לצד הרבה ח"י כחובים) שבהיות רבינו ז"ל בגולה הגיע ערב הפסח לעיר זאלקווי (הסמוכה למקום מולדת הרב מהרי"ל) ובה אל הרב אב"ד דשם (כמדומה לי שאמר שהיה אז הרב מו' מרדכי זאב ז"ל) וזיקם על נשפו שיקבלו על ימי תג הספה וישאלו לו הרב מה זה חפזת בני כי יחדר מבאחרים והשיב לו כי אצל אדוני ודאי משה וכל מילי הספחה מהודרי' בהכשר כראוי לנבדל רבה דכוחו ונענה לבקשתו וקיבלו ובלילה כשהכינו לסדר השולחן שאלו הרב אם ידע לעשות הסדר לעצמו אז ישיק רענו בזה ויען רבינו אם לפניהם

ובחזירתו כנולותו מהלישת כחו שבר עגלה אתה התולכת יומם וליילה ושבר לבעל עגלה שיתן לו סך מה בעד המתנתו עליו בתפלת העמידה ופ"א עמד הנאון בתפלת י"ה • ובעל העגלה הריץ הסוסים ושם היה כל אשר לו ונשא ריקם ובשחור לביתו למד תורה כותף דחק גדול והיה סוגר כיום חלונות ביתו בלמדו והיה לומד לאור הנר כדי שלא יכלבלהו עין אדם וכך היה דרכו כימי חרפו ביגיעתו על למוד תורה לשמה והיה חזר כל תלמוד בבלי כל חודש מת) והווי עובדא שבעירו הגדולה רבתי עם פסקו מקהל הקדוש ליתן לו ככל שבוע סך מסוים לפרנסת בני ביתו והיה שמש אחד שעל ידו היו שולחים דמי פסוק מקהל הקדוש הנ"ל ולקח השמש לעצמו ולא הביא לו ונמשך כמה שנים • ולא הגיד הנאון לשום אדם וסבל ב"ב דוהק עד שאשתו הצדקנית עם בניו הקטנים • לא היה להם כמה לחחיות נפשם ובאתה לפניו • וציוה לה שתלך עם בניה הקטנים לשכנים שלו בזמן אכילה ודרך הקטנים מבקשין לאכול כשרואים אחרים, אובלים ויתנו להם ולא רצה לגלות ענין שנפסק נתינות הסיפוק מכסחוננו השלם ושלא יבויש אדם ע"י עד שהלה השמש ונטה למות והתורה בפני כל כי כמה שנים במספר שלא נתן לו סיפוקו הנשלה ע"י ומת השמש הזכר :

ס) **במה** הועילה לו תשוקת האמת היא נתנה לפניו מסילה נכונה וישרה עמה נבו על כחות הטבעיות להכניסם כמסורת הברית הקדוש נפשו ולבו אל ה' כי אמר מנעוריו דודי לי ואנ' לו לא הכפיקו דמוים משקרים מהנאות עוה"ז להתעוררו מפקודי ה' הישרים בשום אחד מדקדוקיה ונזדרו לשמור אותם ככל הכתיב ולא יבזא לו עון אשר חטא לכבוד על דברי הסקיל ונתן את נפשו לקיים כל דקדוקי מאתו"ל (ג) גם מה שלא חובא בשו"ע כי אמר ה' יוצרי מבטן לעבר לו :

רוב

הגון כזר ארז"ל כל מה שאמר בעה"ב כו' וכאשר ראה הרב שרבינו עושה שימים הרבה מתנהג שנהגו מכזר גנון ב' מנזם כד' הרי"ף וש"ד הרבה הוה זה לראש בעיותו שאיש כחור בעינים כ"ב ימים ידו לשמום מהמנהגים הקבועי' מימי קדם ונשכח בשחרית לבהמ"ד סיפר וקיבל ע"ז לפני לומדי העיר וגמנו ונמרו שמהרלוי שינסכו הרב בלימודו אם הוא גדול כמורה אז ייחמו לו ואם לאו אז יעניסוהו על רמות רוחו דקשאל ל' לשנות מנהג כראשונים וכסעודה הנהגים דחק עליו הרב שיאמר איזה חידושי מורה ולא נענה לו אז ח"ל הרב הגה אזי אגיד לך ח' מורה אך אם יש כחך להבין הדברים ויגענו בראשו הן והגיד הרב לפניו חידוש פלפול במרימות כדרך הדברים במקומות הסס בזמן שהוא והשב עודלי ישיב רבינו דבר מה כנופש ונתקן על דבריו אך כאשר ראה כי לא פנה פיו לדבר אף דיבור אחד בזה אז תרה אפו ויאמר לו אולי היך מבין מדין אזי אסריח לחזור ולשנות לך הדברים ויענהו רבינו למה לאדוני לכרוח הנס אזי אחזיר ואשנה הדברים לפי אדוני וקיים רבינו כדרכו דרך קצרה כל חומרא מהמייחא של דרשה הרב ואף שלא חידש בה רבינו כלום ככ"ז הבין הרב מהם שכנגד קלם נגסה כדורה שלו תמנית כל פילפולו החריף וכללו במלות מועטים מחזיק את המרובה עודלי אדם גדול הוא ומלא רפתה רוחו מעליו והנה בו כבוד • והיה אצלו כל ימי הפסח • ובמולאי הפסח בהשכמה הלך רבינו לדרכו ועזב בחדר משכבו על השולחן מעוה עם רשימה חסלומי מזוטתיו כתב הפסח אצל הרב • (הרד"ל): (ב) הקדמה לפתח השלחן :

סח) **ע'** לעיל הערה ס"ז וע' בהקדמה נכדו לספרא דלנישואה כ' שהיה חוזר מדי יום מאה דמים ע"ש • וע' אדרת אל' בהספד הדגם על הנחון בנאכש' כשב עליו וכלל שבה היה חוזר מס' שנים ועידובין עם כל הדינים ובמולאי יוה"כ צבואו מכה"כ ה' חוזר מס' סוכה עם כל הדינים ע"ש • ובספר לי הרב המפורסם מ' ישראל גארדן נ"ר רב צווינגא אשר ראס כי במולאי יוה"כ סיך בליגה א' הגאון נ"ע להגדת החריף מ' דוד שמואל שיגעס ז"ל מוויילנא (הנוכר להסלה בס' הילל בן שחר בהספד על הגאון ועליו) הלא נכון לקבוע סיך יחד בסוכה כמנהג העולם לכו אתי וקיים יחד והביאו החדרה ויקח מס' סוכה וילמדו כל היללה המס' סוכה וזוהו היחד שקבעתי במקום נאמן אמר לו הגאון (הר"ס הלוי): (מש) הקדמה לשו"ע או"ח (ג) [ע' מעלות ספולס הערה י"ב י"ג ס"ז]:

רוב פקחותו והשתדלותו בעבודת ה' היא שעמדה לו נגד כל מעיק לו והיא שהסירת מלכו כל דאגה כל עצב לעבוד את ה' בשמחה ובטוב לב כל הימים :

לא נהנה לא במחשבתו ולא בדבורו ולא במעשיו כ"א מעניני הדעת ויראת ה' ושבת בוראו ואשר ימשך ממנו מובה אמתית ותשועות עולמים ואשר איננו מענין זה ביד חזקה שלהם וכזרוע רמה נרשם מעל גבולו גם פליטה לא היתה לו :

כמה מסר נפשו להרהיק מהברת ביתו בניו ובנותיו רק יראת ה' מהורה לשננת דרש בין בהפיה שכן עד שמימי לא שאל את בניו ובנותיו בעסק פרנסתם ומהות מצבם (והסכין אותם מנעוריהם לקבל כל המאורעות באהבה) ואם בא אחד מבניו לגבולו גם כי הגדיל השמחה כי לא ראה אותו שנה או שנתיים (יא) אפס לא שאל אותו על ענין פרנסתו וכאשר נח מדרכו שיעור שעה אחת מהר ימהרנו שוב לקבוע סדר למודו וזה אמר בדרך בטלת מלהשלים שיעור סדר לימודך הוא ישולם בביתי :

ראה אחי והביטה מה רב טוב העונג והערבות בנפשות היראים העוזבים דרכי עוה"ז ועסקיה לעמול בתורה ובמצות כי יגיעם ערבות ועונג יספיק להמשיכם בכה גדול להפרד מדרכי העולם והמודותיו להתבודד בדרכי ה' ותורתו ולבכם מלאה אהבת ה' על כל גדותיו נגד טבעו הרך שטף ועבר אף לאהבת הכנים גם אם הם יחידים להם כנו הרב הגדול איש תו"ו וי"א המנוח מו"ה שלמה זלמן ז"ל בהיותו בן חמש שנים "או כבן שש היה רך ויהיד לאביו ואביו אהבו שעשועיו בכל עת כי הגיר בו מדת טובו וצדקתו פ"א נפל למשבכ טרם שב לאיתנו הסכים הגאון בדעתו לנסוע אל המקום אשר הבין להתבודד (שבעה פרסאות סמוך לוויילנא) הכורך אור ויסע אל המקום ההוא להתבודד כפעם בפעם שמה נסכרו מעינות הטבע עד ששכח ביתו ובניו ימים פ"א הלך לבית הרהיצה גלוי וידוע שאסור להרהר שם בד"ת התחיל לעיין בעניניו ונזכר כי בדרך זו הלך בביתו יוחר כחודש ימים ובנו חביבו כההלך בתומו נעזב ממנו מושכב על ערש דוי נבטרו רחמיו וציוה לאסור רכבו לשוב לביתו לפקוד שלומו לדעה מה יעשה לו :

יד ובגון דא ערי למקרי לרכינו הסיד וקדוש יגיעתו בתורה הק' אין לספר שהיה חוזר למאות ולא לפנים כל פרק ומסכתא ומרוב חביבותי' לתוה"ק היה הזור פ"א לילה ארוכה שבטבת משנה א' טמט' מהרות כל הלילה והיה לוטד ביטי חרפו בחורף שיש קור קשה בהרר שלא הוסק תנור בית ההורף : כדי לגדד שינתו : ומי יוכל לספר צדקתו וחסידותו שלא שח שיהת חולין מעולם ולא קיבל עליו עול ציבור ורבנות :

ושום מרדה והיה שונא בצע יג) :

ויותר

(יא) סיפר לי גיסי המופלג מ' זלמן ז"ל נכד הגאון ז"ל שאמו בת הגר"א היו בני' מחים כשהם קטנים ר"ל . וכשהיה מעוברת ממנו (גיסי הג"ל) נסעה מביחה (מק' דיסנא) אל אחיה הגר"א שיבקש רחמים פיהיה הולד של קיימא ובעושה לפניו אמר לה במילים קרים כגולה לקיום בניו שהילד אשר יולד לה יקראוהו כשם אחיו המת אשר מה לפניו באחרונה עם עוד הוספה שם שני חדש והחדש לראשונה ושם המת לאחרונה ויותר מזה לא נלה לבטל לדבר עמה ויעשן קן כי הילד שנפטר לפניו היה שמו דוב בער וקראו לגיסי זלמן בער ותקיים הוא וגם אשר הולידה אחריו ילדים אחרים והגיד לי גיסי שפ"ט עשו כן כמה ב"א שלא תקיימו בניכם וסגולה זו עמדה להן להיות להן זרע של קיימא וכן ראינו גם אזי כמה שעשו כן והועיל בעז"ה (הרד"ל) : יב) הקדמה לפאת השולתן :

ג) סיפר לי הרב ר' מנשה מאליע ז"ל שפ"א שלט ע"י הגביר מחאפאוויץ שהיה חולה מכתב עם ע"רה אדומים לזדקה על כהמ"ד של רבינו ז"ל למסרם ליד רבינו ויהי כאשר חסר לו העשרה אדומים הבוס כהן כנעו והחזיר לו שמוס ולא קיבל ממנו רק פטים וע"י יגיעה רבה שיגע כרב ר' מנשה ז"ל להודיע עמו של

נד) ויותר שהיה רבינו הגאון אשכול שבגדולים יותר היה נמוך ושפל בדעתו סכל אדם אשר ע"פ האדמה פסח הלא תראו גודל ענותו (ע) עליו קיר כהערה לפ"ט) שמעולם לא הוכיר שם שום חכם שהשיג עליו ברובא דרובא רק כפי שימתו יושב ודרש לעמו כמפי הנבורה כדי שלא יתכבד כקלון חבירו חכם המושג או המחבר עסק בדבריהם חק' כשלהבת אהבת ה' ויראת ה' ומתורה ובטוהרה ודבקות נפלא אין לשער בעה עסקו בתורה ועבודת ה' היה נאחו ונלכד באהבתה עד שנמעט עזבה נפשו את גויתו נה) :

יג) בכל עת רבים מעדת ה' ככל מקומות מושבותיהם עם תורתו בלכבם היו באים בצל קורתו להתפלל בבחמ"ד שלו לשמוע תהלת ה' בפיו המה ראו כן תמחו איך יגיע איש אל שיעור מאהבת ה' כמוהו בהכניסם כל תיבה ותיבה מתפלתו היה יוצאת מפורשה בקדושה ובטהרה עם המחשבה טובה ויושר לכבו נראית כאלו ניתוסף לו מדע בכל תיבה ואהבת ה' בכל מלה בלשונו וז"ל הגאון מזהר"ה נ"ע (ט) פ"א מדי דברי עמו בענין התפלה א"ל רבינו פ"א הראוני מן השמים נודל ענין התפלה כי יגעתי ויגיעת רבות על הבנת מאמר אחד בפ"ה בענינא דר"ח י"ב שבועיים ולא עלה בידו לפרשו לאמיתו והנה ביום ר"ה א' מדי עמדי בתפלה בשמ"ע בשחרי' ברנע נפל במחשבותי באיתו סאמר לפרשו על שבע אופנים ומה היה לי לעשות אמרתי לו אפשר לשחות מעט רק לסדר במחשבה וכי גם זה חשוב הפסק אמר כאמת כן עשיתי שהייתי כמו רבע מינוט וסדרתי במחשבותי ושוב חזרתי תיבף לגמור תפלתי ואהרי גמרי תפלתי התבוננתי על המראה לחזור עליהם ובאימה אין בידי כי נשכחו ממני לגמרי (ומזה תבין גודל קדושת טוהרת מחשבתו בתפלה אשר גם זה היה נחשב אצלו למחשבה וזה בתפלה) ונצטערתי ע"ז הרבה ושהייתי כמו חצי שעה להסית צערי בדעתי ולקרית הלל ובעמדי להתפלל מוסף והנה נקבצו כאו עוד הפעם כל השכעה אופני' במחשבותי בראשונ' שוב לא פניתי מחשבותי מתפלתי כלום ולא נתתי דעתי עליהם להרהר בהם כלל ובסיימי תפלתי נמצאו ערוכים ושטורים לפני כל חז' פירושים לאמיתתם ומתוקים מדבש ונופת : שמעני יצא ככל המדינות הקרובות והרחוקות מקצה תבל אליזו ידרושו ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא ובהיותו כן שלשים וחמש שנים (ח) שחר פני רבינו

דבר נודע לו ע"י הרב מ' סעדי' תלמידו המשתמש שזה היה בעמו שהרגיש במראית עינו שהאדומים כולם היה סחומים וקלים וגולד לו ספיקא דדינא בשיעור משבט וכן שפאחה עד כמה יסא רשאי לקיימה אם דינה ככל סוף דמיה ככ"מ (כ"ב) בסלע עד שקל סחוט מאכן יקוק ויהי גראה בעיניו שפמוה מהן אסור לקיימן ולקבלן ע"מ לקוק ג"כ משש רבינו דהו"ל כמשנה מדעתו של כה"כ ע' ב"מ (ע"ט) ע"כ החזירם לו להשיב סוף לענינו ורק חוקי הכ' שגאסרו כ"כ עד שהיה מותר לקיימן הוא שקיבל והכ"כ מנשה הג"ל הספלא מאוד מחזו מקומות שאכ רבינו לשער ענין זה שחלו לכד בפלפולא גם כחכמה השיעור לפי גודל ערך משבט האדומים שלזי נד סלעי' שלהם ככדי שהיה אפשר להשוות הסעות במראית העין כמיתותו (הרד"ל) : יד) הקדמה לספד"ג :

נה) סיפר לי הרב מ' הלל משקלאב (בן הרב מ' צימין תלמיד רבינו ז"ל) שנסע לט"ק ונפטר שם שפ"ח היה בוילנא ובה ועמד לפני רבינו ז"ל בחדרו וסוף היום הולך וסנה משמו כדביקות נפלא ולא רגיש כלל בעמידתו שמה לפניו ואף סכ"ס כהיום רבינו ז"ל הולך ובה פגע ונגע בו עד שהולך לגמור מני דרך לגדן עד אחרי זמן כמה (מסחמא כשנמר עמו) הרגיש בו וכפחאום שאלו בשלמו וכשלוס אביו תלמידו הרב מוכ"כ (הרד"ל) . ג) הקדמה לסו"ע או"ח :

נד) הקדמה לספד"ג :
 כתיבתי כפי חשבון הכוון כפי' לוחה העדות שהמכתב אליו מרבינו נכתב ונחתם יום ה' ס' סיון חספ"ו לפ"ק

דבינו . הנאון הגדול אור ישראל מו"ה יהונתן אב"ד ור"ם דק' פראנ (בעסמ"ח ס' אונים ומומים) באגרת לחוות דעתו גם הוא (נ"ט) בין נאוני אשכנזי ופולין :

(ט) הזקנים שבדור והשרידים הננשים אל ה' השכילו קצת דברו בקודש הנם שהכירו שענינו ענין נפלא בהחלט והנהנתו עליונה ונפלאה וגם כי ידעו כי לא

משבותיו מחשבותיהם ולא דרכיהם דרכו מ"מ לא התעלמו משים לב על עניניו והיו משתוקקים ונכספים לראותו פ"א כיום או בשבוע למען יביטו אל פעולת ה' והתיישרו לעמוד מרחוק נוכח פניו אולי יאר פניו אליהם ויחננם מדי דברו כם כל היום התאוו תאוה ללכת בדרכיו לעבד את ה' מאהבה בטהוה המה ראו והשכילו שאין בה בדורנו הוה להדבק בדרכיו וכן התבוננו היטיב שלא ישוער הק אפשרות גודל בקיאותו ודקנה שכלו הן מנעוריו התורה והעבודה שהוכרים בו קיום טבעי תאות לבו נתת לו :

תלמידיו הראשונים רצו בכל כחם מיום היותם בבית מדרשו לקרב רחוקם אל מקום חיותם ולא נתעצלו כהליכתם ולא גתיעו בכדוצתם מפני שהרנישו בעוצם רחוקם ממנו וידעו כי רב מהם הדרך להגיע אל מחוץ הפצס מה טוב חלקם ומה נעים גורלם :

הראשון הוא היה הנאון הצדיק מאור הגולה מו"ה חיים זצ"ל אב"ד ור"ם דק"ק וואלוין הוא היה צופה ומביט בעיניו פקיהא ביופי הדר תורתו גם כי כהו חוק מנעוריו לן בעומקא של הלכה וידין רב לו בפלפולא של תורה ובצילה התלונן אך ברובים היו אהו בעקב ענוה ויראת ה' כל היום ובבואו לעמוד לפניו (א) לשבוע מפיו דברי אליהם היום

כפ"ק ורבינו מולד צנעה ח"פ לפ"ק לא וחשוב ומלא שפתיו ל"ה ואין להפניה להכותב מאמר חבובת אמרים בהקדמה לשנות אל"י שכתב בהיותו כבן כ' כבר הריו אליו כי וע' לוחות העדות וכו' זה היה בשנת תקי"א ע"ש פשה בשמים כי לא שם לבו לעיין היפיב וגם דבר צלמי אפשר כי ה' סיון תקי"א היה אז ביום ש"ק . (המוציא לאור) :

(יג) עיין לוחות העדות להגאון מוהר"י זצ"ל (פראג ד' ע"ג) וז"ל כמו כן שלחתי פירושיו כו' לק"ק ווילנא כי ביחוד שמעתי בחוך חמתי העיר יש א' המיוחד החסיד קדוש ושהור מאיר יפאל כולל כל ההצעות חו"ב ולו עשר ידוע בנסתר מוהר"ר אל"י ל"י אשר מדע החלום בכל מדינות פולין וברלין וליסא מקום שער החסיד הכלל ספרו ממנו גדולתו ובקשתי ממנו לעיין בסיפורים וליחן עזרוה כי כתיב ע"כ ורבינו בלחם לשונו השכיבו והעסקתי אות בלחם גוף המכתב למען הרלוח גודל הענוה ויראה בתשובתו וז"ל ישיש בכבוד לרון אורח משרים בתורה וכו' להגאון וכו' מו"ה יהונתן נר"ו הניעתי מכתב פחותי הוסיב ניה"ק ששלח פירוש' אמיחסי' על ה' קמיעות דמיץ הכדפסי' אשר יסודח' בהכרי קודש וביקש ממני לעיין בו אם ישירים הם והספרי עגמו מגודל ערוו ס"ח צעו"ה שרויה בלעז והוא הודיע לערו לרבים ומי יתן לי אבר כיונה אפוסה ואשכונה לעשות שלום שיטחקע אש התבערה אש זרה ממחלוקת אשר לא כדח אכל מי אנכי מארץ מרחק שיטמעו לקול דברי להצדיק הגדיק הן למראה עינים מעון אריות היושבים על כסא הוראה בקהלות קדושות מעודי' בחומתו ואין דבריה נשמעו' ומסין אחין לדבריה' להכריעו מה גורך לדברי ואם דבריה' אינ' נשמעו' מי אנכי מארץ מרחק עיר אנכי לימים נחבא אל הכלי' אשר ישמעו לי לכן ידן אחי אדוני לכך זכות ומחמת סדכות רבות ויריפה בעל הדרך לא היה באפשרי לסדר הדברים כראוי והוכרחתי לקצר בסוף אנכי ברוב עטחמתו ונדקת שינני לכך זכות כ"ד דו"ש תמיד העיר אל"י צמורה"ר שלמה זלמן סה ק"ק ווילנא יצ"ו יום ה' ס' סיון תקס"ו לפ"ק) : (ט) הקדמה לשו"ע אור"ח :

(יא) ובסוף הקדמתו לפי' ססד"ל כתב צוה"ל לבי יהיה אימה מדי דברי בו בהעלומי על זכרני עטדו בחיים חייהו עומד ומשמע לפניו ית"ש כלאחד מנבא המרוס במרוס כו' וזכיתי לעמוד לשרת פני קדשו מעט מן המעט ובהעלומי על לב קדושה אור חורתי חסידותו סהרתי ועמוחי מרחע כולם גושאלי עכל"ה וגודס שם הנאון ה"ז מאור הגולה מ' חיים זצ"ל בכל קצוי חבל וכנאון בעל פאה השולחן בק"ק לחקליון דמחין כתב על הגאון מוהר"ח נ"ע וז"ל כי לא חסר משולחנו כלום מהמעלות שמו מחמים שהחורס יקאית בהם וכד הוי כר מרסין

חיים רוח סביגת רבינו וצללה עברה ע"פ הריפתו ופלפולו ותמחרם **22** ובתכונתו נמדחך
הרבם ומאז חביט בעים שכלו מה גדלו בעשיו מה עמקו בחשבותיו כנגלה וכנסתו
תחת צל קורתו אוה למושב לו :

והשני הרב הגאון מו"ה שלמה זיל אב"ד בוויילקאמיר הריף ובקי בהדרו תורה ומוסר
בענוה ויראת הטא פעמים רבות בשנה היה דופק על דלתותיו כאשר שמע
דברי אבת לאמיתיה יוצא מפיו הקדוש והטהור חשב מלאכתו שעמל בה מספר ימי
חיו למלאכה נטובה ונמש וכבואו לפניו אל הקודש פנימה שאל מאתו כל דבר הקשה
לו **23** ונתן לו די מהסורו אשר יחסר לו :

והשלישי

מרחן ועפרין ענין הוי נמוכא ליה לכולה שה"ס וכל חבוריו ע"ל ואף זקקו והכמה המרובה עמדה לו .
להעמיד מורה בישראל ותלמידים גדולי הדור ובספרו נפש החיים האיר לכל יבטל במסורו הכוב וכן שו"ת
הרבי אשר השיב לכל סוגל ומספרו הרבה בשו"ת בספריהם ביחו וע' בס' אגודת אויב (עמק הלכה ד' מ"ד ע"ג
בספרו ומספרו אך מעט מהר"ח מ"י וכן ס' רוח חיים על אבות המסורד מ"י **24** [וכבר יאל לאור ע"י בעו"ה
בווילנא עם הסופרות ממני יראו ישרים ושמחו ואש באש לכהוב כל גדלו עד ספר יבוב וע' בס' אגודת אויב
דרוש אליו בכות (דרוש מ') . הספר עליו וע' בהספר אשר קן עליו חלמידו הגאון מ' דוד בעבוד פשה"ס מ'
בית דוד (דרוש מ') ובס' גילוי מסכתא (בדרושים ז"ל) . (כר"ה הלוי) :

כב וראיתי בחשובה ח' ספ"ל עם הרב הגאון החר"ף מ' ליפמחן אב"ד דקאסל' והסגימו שיהיה לדעת ח'
ובכ"ז כתב בסוף ההפ"ח ז"ל והנה כבולו לפני מו"ר ריחיו לעמוד וע"ד כו' ובהלכותי להישע לפניו
השמועה החלום בפשיכות כו' ומעטה כל ענין דכח"ר דאשקד נפל אודל ל' וגם דדיי בעי למיפסן למיפסן
כו' ואם העלה ביד כח"ר לעשות מוכין לזה יודיענו ואלשי לפי מו"ר קדוש ישראל אם יוכני ה' להחזיק בעשר
רגליו עכ"ל **25** [אמר המ"ל החשובה נדפס' כעש בשו"ה קדישה יו"ס (ה' ז"ל) ע"פ] יראו לא החיים ויקחו
מוסר היכן היה מניע כח מורא רבו על פניו ז"ל עד שבדיבור אחד ריש מלין של רבינו ז"ל החלים לסבור כל
הכנין שבנו בחריפותם הגדולה וכלא משבחו (הרד"ל) ורלויו אתי בחשובה ח' כ"ק אשר העריך הגאון מ"ז
מוהר"ח ז"ל להגאון המפור' מ' חיים נח לבי ז"ל (האב"ד דק"ק א"ח) בעה"מ ע"י הרצ"ו ע"י חלמו"ר מעין
החכמה ז"ל בסוף מחבתו עם מיוס כ"ה חמוז פנה הקב"א וזמיוו לדעת' דמר שאל לבו הו"ך נהלך' נד הארי
המי כהנין הגדול שעבר מנאיוחו (הוא הגאון מ' נפאל בעדה הכתוב ב' זכר לדיק' כי היכי שאל יחלם
לדעת' האוד פמה לבי על שלום מו"ר הכהן הגדול ג"י אשרי ירא ה' שהלליה דרכו גם בזקמתו והמלי' לו ריע
ככת"ר קראמו וע' אהנה כחור' דכהוב נ"י אהנה הלא בלתי אל' האבת עמינו וקרה נמו אקדמי' דחביב האמת
והש"ס אהבו כו' וכבר הוזכרתי בזה מו"ר קדוש ישראל רבינו הגדול החסיד מ' אל' ז"ל ע' בוויילנא שאל
לישא פנים בבוראה אף להכרעה רבותיו בעלי השו"ע **26** [ע' שו"ת קדושה יו"ס ה' ל' ע"ג] ואעפ"כ
מעודי וחלתי ואירח לקבוע הלכה עפ"י דעמי העני' וחלושה וכן בעדה ע"י ארצנו שמשו של רבינו הגדול ז"ל ה"ל
לפעמים זכיתי להישע דברי וסיה מנהיג לי מעשהה ואהר בעקשה שמשו של א"ח לדיק' ליה לי רב במתא ואל
מי מקדושים אהבו כו' כו' חיים במהרה"ך מוולוז'ין (כר"ה הלוי) :

27 ולפי הנראה קיבל ולמד גם בנסתרות מן רבינו ז"ל כי שמעתי משב"ז הרב המקובל מ' יעקב ששוויילנא ז"ל
(שהיה אב"ד בוויילקאמיר ובפומיסאן) שפ"א בנסעו יחד עם הגאון מ' שמתה ז"ל ה"ל והתגבלו
הדברים על ענין האר"י ז"ל שגילה בקבלתו סדרים שלא שמרו הרשאים ז"ל לזכרם (וע' בסקדמות הגאון
מוהר"ח ז"ל לספ"ד שכתב בלשון המזהב שהמקובלים הראשונים לא דיברו בזה כ"א ברמז) ח"ל הגאון מוהר"ח
שמע מרבו כהנ"א ז"ל על פלמר חז"ל ממחזק(ג)ר' עזרי' דהו' קאוי אבבא שבו נרמז כל פדרי קבלת האר"י ז"ל
בענין הפרוצוס ז"ל ע"ל פרידא על ר' עזריה דקאוי אבבא דלא עייל ופק לסתרי ההשגה רק עימד על הפתח
ורוה לנמוס וא"ל ר' פרידא חי בר ארזין הוא ליסול פנימה בקודש ובאמרים שאח"כ אדיר כו' ידד כו' טוב כו'
זה כו' רמז לו ידיעוהו בערשי החכמה ובאשר הפלמרי בבכ"ז הרב מוהר"י ה"ל שיפרס לי הדבר . ח"ל עודך
ך בשנים ובשתגדיל ויהיה לך עינים חבא חלי ואשרש לך אז וזכור ספלות אמר לי רק ריש מלין פלמרי
כואו דרנ"י דמנה וסביא ראויו ממה שבכ"ו שכתים דאמת ויציב מלה אדיר הוא הפכה ה"ל שיהא מד
אמר ע"ס וס"ז מדריגה י"א ובחבתי זה אולי מי שדעתו רהבה יוכה מפחה זה לנטיס לפעמימות הפלמר
לה"ן גם סיפר לי הרב כו' ר' אהרנה הוראדנער מוויילנא זכר לדיק' לנרעה שמע מבט של הגאון
מוהר"ל

והשלישי הרב הנאון החסיד ועניו דמי לבר אלהין מו"ה שלמה זלמן זצלה"ה אחיו של הנאון סוהר"ר היים הג"ל בבואו לפניו היו כל כחותיו נכנעים מרם נכנס לפניו מן הקלעים גם כי כל רז לא אנס ליה אדר ענוה אדרתו בעל ענוה ומוסר כל מדה יקרה לא חסר מה יקר מחכמה וכבוד שמו הטוב אהוב למעלה ונחמד למטה ורבינו זצלה"ה אהבת נפש אהבו אהבתו נשא ורם על כל תלמידיו (סר) וחי' הגיה לו : **והרביעי** הרב הג' בתורה ויראה המפורסם מ' סעדי' ניסו של הנאון מוהר"ש זלמן הג"ל עזב את ביתו ובא לשמוע תורתו ושמש אותו שנים רבות (סר) ולמד ממנו הרבה ובכל יום ויום בבואו לפני רבינו עם הספר פנים מסבירות הראה לו : וההשישי

מוהר"ש הג"ל שאינו שנים אחר פסירתו (שנשפר בחי' רבו הגר"א ז"ל) ראה אהוה בחלמו ונדמה לו שאילו מדוע זה כמה מפסיתו לא נראה לו עד כה והשיבו שבעמות הדור האויר בעוה"ז כי"כ לא סבור גד שקשה מאוד לנשמות לירד בעוה"ז מחשש המדבקות בהם אשר לא סבור רק כעת שלחמו משמים בשליחות אל רבו הגר"א בענין פי' אהו מלאך בס"ה ומסרו לו שומרי סברה אל נפשו ולכן מדי עבר סר אל בנו ג"כ לבקר ויהי צבור ויקס ויסע לוילנא והלך ועמד לפני רבינו ז"ל ויספר לפניו החלום והשיב לו רבינו עוד ראות פני אביך לא תפלא מעשה כי לא חוסיף ראותי עוד (לפי הנראה הקפיד על שגילה לבנו ענין שליחותו . (הרד"ל) - עוד סיפור א' בזה מסורסכ בוילנא שהרב מו"ה סייוול מסמארגאן ז"ל בא אל בניו כג"ל וכן מלאו בכחובים של הגאון שפאוחו לילה נשלח לו שלמה על ידי הרב הג"ל (הר"ה הלוי) :

(סר) ובעצמ' מהרבה מנדלו ודקו כחובים על עפר חולדות אדם ח"א וח"ב וח"ג עודנו בכחובים ודו"ז ידוד לבי הרב המאוה"ג מ' שלום ג"י האב"ד דק' יאמטאק נכד הגאון מהר"ו הג"ל הדיעי במכתב כי יש אה נפשו להוילאו לאורה יהי ה' בעזרו) וע' בהקדמת שכל הישר מ"ש עליו - וז"ל הגאון בעל שניל הישר בהקדמה ואחר אשר עזרתי הש"י ברהמו ללמוד כל זמנ' על כל תלמידי סדרי הרי"ף ז"ל הקרה ד' לפני מקדס פסוד נכרה קסן בשנים א"ך גדול בענינים יוקא קדישא חסידא ופרישא מילא אוחו רוח אלהים בהקדמה ובתבונה ונדעה בכל הש"ס עם כל השיטות הפוסקים קדמאי ובחראי ערוכים ומחודדים בפיו לאמר בלי גמגום הוא יהו קדושת שמו מפארים מוה' שלמה זלמן כו' מחושבי יקירי קהילתנו י"ו למד את כל תלמידי סדרי הרי"ף ז"ל עם חיבורי הג"ל ובכל מקום ומקום אשר מלא שהשמים מלהביא איהו נירסא או איהו פירוש או סע' או איהו פוסק השייך על דברי הרי"ף רשם על הנייר ומלאהו אותם בכל המקומות כו' תמלא מזוין אלל סעיף כמין מבני יד מורה שאוחו סעיף סידר הרב הגדול מו"ה שלמה זלמן הג"ל בעגמו ככ"ל וע' בהק' חיי אדם והגאון החרוף בעהמ"ה ספר אור חדש הספידו בקעלן ודפס בס' חות יאיר החדש מהגאון הג"ל ז"ל הגאון מוהרי"ל בעה"מ שו"ה פרי תבואה אב"ד בפפד"א בספרו עלי' עדן (ד' פ"ו ע"ב) והגאון מ' זלמן מוילנא שלמד מרס לשמה כו' הוא היה לאוח ולמוסח נדווינו שבהיותו בן כ"ד שנים הי' כל הש"ס ספרי הסרא חוספתא - ומדרכים ודמ"ס וסוד עגורס על פיו לאחרס בע"ס ככתבס וכלאוסס מוה שלא יסוער בשום פנים שמחשבת מוספת בעליית קיר קפנה כקף איש השא ותכונלו זה השיעור ודלו כל עם בני ישראל שגדול כמן של רבלי ה' וחושבי שמו כי רוח אלהים חלמדם עכל"ה וכו' בס' מדור קסן (דף נב) קבס ובדוריתו היה הגאון מ' אליה ווילנא מפורסס בחלמוד כתנא ובקבלה כאיש חלקים וכזמנינו ר' זלמן לוואשנע (ג"ל מוולאזין) גאון בקי בכל חדרי החורה סן בעלה והן נוסחה והיה לו ב' פעמים בחייו גילוי מן השמים עכ"ל ושמה אהו מפי מו"ר אבי הרב ז"ל אשר הגאון רבו מוה' שאול ג"ע סיפר לו כי פ"א בא לפני הגאון והגאון הגיד לו דבר אמת אשר חידס אז והגאון מוהר"ש הספלא מוה החידוש וחזר עליו פעמים ושלא יוכבס הגאון ויאמר איהו ר' זלמן כי הוא היה חוזר דבר כזה מלא פעמים וא' וכן מיבא כראש ס' חולדות אדם אשר שמע מפי הגאון ג"ע על תלמידו הגאון ר' זלמן ז"ל כי היה הפלא ופלא פ"פ וע' בחולדות אדם (דף ג"ח) פ"א פירס באון עויומו מהמד עיינו רבינו אליהו חסיד מענה אחת מספר איוב ויהיה מיוסדת על יסודות חזקוח מאומתיות ופשיטת בחלית הספישות כו' והגאון ר' זלמן שמה עליה כעל כל הדמה חבל ויהי מתחרת כאשר החל הגאון לרשם המענה השניה ראה את ר' יושב סר וזקן וישאל אוחו לאמר הגידה נא לי בני למה נפלו פניך אף הוה השיב אמרים לרבו אבי רבי רכב ישראל ופרסיו הנה הסירוש המענה ששמעתי לחמול עדן לא שנימי עליה פלא פעמים ואחד ומיכסה אוכל לשמוע כעה פי' מעטס האהרות עכ"ל בקריה (הר"ה הלוי) : (סר) פיין (הסברה קי"ז) :

חית

וראיתי

עלויות אליהו

וההמישי הרב המאוהג הכפורסם מו"ה שלמה ז"ל בטלאטשין מ"מ בק' ווילנא כמה חיבה יתירה נודעת לו שלמד אתו וזהר וכפר יצירה וכל דבר הקש' לו בכתבי נזירי הארז"ל הכביר לו פנים לפי כחו והבונת מדעו וכמה דברים העלים ממנו ולא הגיד לו (ס) ואחרי פטירתו של הרב מיהר"ש הג"ל הדר ביה ואמר מדוע כסיתי ממנו דברים הכבושים הלא בכל כחו היה ירא את ה' מגעוריו כי פועל אדם ישלם לו :

והשישי הרב הגאון הו"ב הכפורסם מו"ה צבי הירש מסימיאטיץ בהו רב בנגלה ובנסתר (ס) שמש אותו שנים רבות דבק בקצת דרכי חסידותו ופרישותו • וכן נאה לו :

והשביעי הרב הג' החו"ב הכפורסם מו"ה שלמה זצ"ל מק"ק מאהליב מזוין ה' במלחמתה של תורה ירא וחרד לדבר ה' פניו פני להבים (ס) בעוז היראה והעבודה למד ממנו הרבה ומאז הניע אליו תלמיד ותיק היה לו :

ואלון תלמידיו תיודעים לנו מפי בתכם אשר הם הפיצו מעיינות חכמתו הוצה נתוספו לעת זקנותו כי לא אלמן ישראל הי' אז דור דעה נאונים מקובלים וראי ה' בית מדרשו היה בלילת יופי משוש הארץ מלאה חכמים וסופרים גאוני ארץ באו ממדינות רחוקות לשמוע תורתו ולראות פני הדרת כבודו להנות מזיו אור תורתו בכל עיר ועיר נמצאו חכמים מלאים תורה אנשי עיר ש ק ל א ב צפו וראו כי רבינו זכה לדברים הרבה

אשר

(ס) וראיתי בכ"י קדשו כתב בזכ"ל ובעת נסיכתי ממנו (מהגאון החסיד) הלך אחי עמי פלמידיו עד מחוץ לק"ק ווילנא וכשהיו בניבורו של עיר בקשתי ממנו שיפרש לי פסוק הכ"ל (אשר הביא שמה מראשית כי לא לזה הגאון נלגות לו כ"א ראשית אמרים) שהחיל לפרש ואמר ט' עכ"ל (הר"ס הלוי) :

(ס) ויצא ממנו כדפוס ספר מ ר ג ל י ו מ הסורה על הסורה וזה מקובל נדפס חו"ל גם טל כ"ך [וע' מעלות הסולס העירה י"ח] ובנגלה היה דרך למודו בהריפות עמש"ל (אום ע"י) ממנו ז"ל (הרד"ל) והיה נקרא בפ' כל ר' היש חסיד ע' באגודות אזור להגאון מוהר"ו מביאלאסשחק אלון בנות (דריש ח') ההספד עליו ושמעתי מהחמנו נוסף על נדקתו והנע לכתו ופ"א בא לבית הגאון לעת האוכל ותלמידיו בקשו גם אותו לאכול עמהם ויאמר להם לא אוכל לאכול עמכם כי הדאקשאר הזהיר כן ויענה הגאון כן הדבר הרמב"ם היה גם דאקשאר הבין הגאון כדע כי מעמו אשר לא יוכל לאכול בלחמם הוא מסעם הדין סעודה שאינה מספקת לבעלי' והדין הזה מובא ברמב"ם להלכה ואך למען הנע לכתו אמר כי הדאקשאר הזהיר כן אשר ישבו עמו כי לשמירת שלימות נוסו לא יוכל והוא על הרמב"ם כיון אשר היה רופא למלך כדודע וכזה הזהיר כחאם בספרו היד לשמירת שלימות נפשו (הר"ס הלוי) :

(ס) **היפר** לי אחי הגדול הרב החמים בחגטיו מוהר"ג הי"ש לוריא ז"ל שהיה תמידו ושהיה מלמד הורה חסם לבני עניים ועשירים יחד ופ"א דרש ממנו דודו הנביר הנדיב המפורס' מ' אהרן לוריא ז"ל ממאהליב שיקבע שיעור למוד עם בניו ביחוד והרב החסיד מ' שלמה ז"ל חף שבמעט כל חיובו היה חנוי בודעו הנביר הג"ל לא שא עמו והשיב לו בחוכמה ובי מפני שבך לבוש שועלים סובים כדאי הדבר לנפל שיעור של בני עניים אשר מהם הלא הורה וכמהוהו כמורה ראוי להיות שוין בלמוד הסורה :

עוד סיפר לי אחד מתלמידיו שפ"א כשחלה הרב מוהר"ש ז"ל מיהוש גדול והוצרך ליסע לוויילנא להסרפא נסע עמו תלמידו הכ"ל לשמוע בדרך והיה מקבל בדרך מדי עכור נכוח לנורך האנחות נשיעהו ורפאותו ויהי בדרך במלון ח' לא היה בעל המלון בכית וכנסע משם כבוקר כמה פרסאות העיר ה' רוח הרב מוהר"ם הכ"ל (למען אשר לא יאונה לנדיק כ"ב לעבור על דינא דחלמודא) לשאל פי תלמידו הכ"ל מה זאם שלא ראיו הכעה"ב במלון שלא בא לשאל לשלום לנו ויענהו החלמיד כי הכעה"ב נסע לאיזה מקו' ומיד שאלו הרב מוהר"ש האם קבלה עם איזו נדבה מעלת הבית ויאמר החלמיד כן הדבר ויחד הרב מוהר"ם מאוד ויאמר אל תעגור לרכוב חומ"י למלון ההוא להשיב כסף הנדבה אל האשה כי הלא אחו"ל (שליב"ב) לוקחין מהן דבר מיעט אבל לא דבר מרובה ומי יודע ערך האיש אם דבר זה מועט או מרובה לערכו והוכרח נקיים נאמרו לאחר כמה פרסאות להשיב לבעלה הבית מדכתה (הרד"ל) :

והוא

אשר זוכה הלומד תורה לשמה כי נגלו לו רזי התורה ונהנין ממנו עצה ותושיה וכל חידושי תורתו ממקור האמת נובעת מימיו נאמנים אין בהם נפתל ועקש קלע אל שערת האמת ולא יחטיא עלה למרום שבתו לק"ק ווילנא :

ה"ה הרב המפורסם בתורה ובעבודה הנגיד הסהולל לשכה איש חי רב פעלים פרי קודש הלולים כבוד מו"ה בנימין נ"י סק"ק שקלאב וחדר שנתו מעיניו זוכה לשמוע מפיו הק' והמהור בלימודים ואור תורתו ויראתו נגה עליו ואחו בדרכו והנהגתו וגם ע"י נכנתה עיר שקלאב על תלה קיימו וקבלו עליהם הנהגותיו כדרכי הלימוד ונתיבות המצות כתיקונן הרבה מאנשי עירו ומדינתו עשו כמו הרב ר"ב הנ"ל ולא עלתה בידם לקרב אל הקודש רק להני תרי אחי עלתה בידם וחפץ ה' הצליח בידם - ה"ה הרב הנ"ל המופלג בתו"י משנתו שלמה המפורסם לשכה מו"ה שמח' בוגם ואחיו ה"ה הרב הנ"ל בתור ועבודה הרועה בשושנים דעה והשכל המפורסם לשכה מו"ה מנחם מענדיל המה באו בצל קורתו לעת זקנתו כי פנה היום לעת ערב לנונה זיו הורתו ראו אור גדול שמו לילות כימים לגלות עמוקות מני חושך הספיקות במשנה ותוספתא במכילתא ספרי וכפרא וירושלמי וד' טורים : 100) הרב הנ"ל ר' מענדיל הנ"ל אחוב היה לרבינו זכה לשמוע מפיו חק תורה : (ע) גלה לו סודו ומצפוני לבו כעת שמחת נפשו : ה"ה הרב הנ"ל מ' ישראל משקלאב (בעמ"ח תקלין חרתין ופאת השולחן) (ע"ה) הוא יגע לסדר דברי רבינו : והעיד על עצמו שזכה לראות פני רבינו הצי שנה מרם שנהבקש בישיבה ש"ס זוכה לשרתו להיות כעבד לפני רבו זה עשרים יום לפני גיועתו הרבה פעמים קריתו ושניתו לפניו אמר על עצמו :

ה"ה הרב המופלג איש תם וישר מוהר"ר מאיר מוילנא אשר ישב בכית רבינו כמה שנים ולמד לפניו כהלמיד לפני רב ע"ה והוא כתב וחייבר דברי רבינו מה ששמע יוצאים מפיו הק' על משניות בדר טהרות :

רבינו קדישא ופרישא צדיק יסוד עולם הכלול בקדושה וטהרה עונה ויראה לילל המדע ופאר החכמות כל רז לא אנם ליה הוא ראה והבין ומצא רצון תלמידיו רצוים לפני ה' הפיק להם את רצונו ויותר שהיה רבינו חכם לימד דעת את העם והוקם ואמצם שילמדו כדר גבון שלא יבערו רגליהם ע"ה :

בראשונה הוחזיר לעבוד עבודת ה' להיות בקי בראשונה יד' בכ"ד ספרי קודש עם הנקודות

(ס) והוא הדפיס ס' משלי לרבינו כאשר קיבל ממנו בע"פ ועלה ליכופים טוב"ב ומספר עם וחייבר עשרה חיבורים בנוסח וגם בעגלה ומהם חתח ידי בעצם יד קדשו מסודרים להדפסה ממנו ז"ל (הכ"ה הלוי) : (ע) ע' בהקדמה לפתח השולחן וע' לקמן מה שגלה לרבינו ז"ל :

(ע"ה) וחייבר גם שו"ת נחלה ומנוחה מובא בפאת השולחן ה' שבעות (ס"ו) כ"ס ס"ק ס"ו) וע' בהק' לספרו . לה נפלאותו בירושלים ואשר נהג כלאן עמו והלוכו בקודש מדי יויתו צל"י וחת כל הסוב אשר עשה לעת מלחמת הכוזבין שמה כידוע בס' קורות העמים . (הכ"ה הלוי) :

(ע"ה) העיד עליו רבינו הגר"א בכ"י מתם וכתב עליו גם למד גם קיבל מחתו וגם אחיו הנאון מוהר"י בער ז"ל נתן עדותו עליו (אל"י) רבה על סדר ספרותו (ברין) :

(ע"ה) [אכת"ל ידידי הקורא הקשב ושמע סדר הלמוד יולא מסודם מפי גאון הגאונים כאלה מנאחי קדמאי שאר המדע כליל הסכמה אשר בדרך סגולה וסדר נכון הראה לכל יושבי חבל אשר לא נעלם מאתו סמדע והסכמה בכל דרכיו השכל תלמודי עיונו חקירות מושכלות ומקובלות למודים היו בו כלולים הלמידו אחרי אשר באו לחכות חתה לל כנסיו לשמוע מורה מסיו ככר למדו וידעו דרך הלימוד אך להוסיף ידיעה על ידיעתם באו לפניו והוא לא כן עשה כילד ונער בית רבו המחיל ללמוד עזבו סדר הלימוד הראשון וזו הלאה ולמדו סדר נכון ומפי רבם] :

(ע"ה) מבקיאותו של רבינו ז"ל בכ"ד ספרים ידוע ומפורסם דמקיים ב' עפעסיך ישיכו ערך (כמ"ס

הנלוה

הנקודות והפעמים ערוכים בכל ושמונים עד שברק אותם בכל אלה ועל צבאם דגל הכמת הרקדוק (ע) וכבר בהגו פקחים ושלמים שכחמת הדקדוק בדברים עמו לא מצאו ידם זרנלם ושתו בצמא את דבריו ולעו טענותיהם כלא היו ובשובם לאהליהם ענו ואמרו מי שלא שמע דבריו אין רואה ואין יודע :

אחד צוה להיות ששה סדרי משנה שנורים בפיו עם כללות פי הספורכמים ועל צבאה דגל נירסותיה הנכונות תלמידיו הגדולים המה ראו כי הכמת אלהים בקרבו כי מגודל בקיאותו ועוצם הריפותו לאמיתה של תורה הודיע הדשות לא שערום אבותינו הברשים הקדמונים והראה מדברים הנרנשים מכר המשנה המה חולבים למישרים (ע) כלתי מקבלים באורים רחוקים :

ואחר הזהיר על דרכי העיון בים דתלמד ולעיון הומב פרשי כי הם נכוחים מאד למבין וכחי בעלי תוס' ז"ל כתנאי שיחה ישר עיון שונא רב הקושי' טודה על האמת אפי' מפי תשוב"ד וכל הפצו מדרך השכל לא ישוו נגד האמת כי אז יצליח וישביל בלימודיו ודברי הדודין צוה למנוע גם מתלמידים החכמים וילדים חרבים הן אמת החרפים השלמים כאשר שמעו דברי אמת ויצאים מפיו הקרוש והטהור לא נותר בהם רוח ואמרו לריק יגענו (ע) כל בספר ופי היינו :

במגילה על כ' מאיר) ואיז שוקל וסופר אותיותיה של תורה כמוהו ז"ל וסיפר לי אחי הרב מוהר"ך סג"ל ששמע מהרב ר' פייוויל אב בית דין דוונבראוגוט (בעהמ"ח ספר מנחת שלמה ומנחת כליל על המסורה הגדפכים יחד עם חומשים אדרת אל"י של רבינו הגר"א ז"ל) . שכתוהו חתן רבינו ז"ל (באשתו הראשונה) נתגלגל הדבר פ"א . כענין איזו הסר ויחיר בפרשת המעורס * והכניע רבינו דעמו ז"ל . הכהכה צוה * ואמר שהנה כפ' המעורס (עפ"י טעמי ורמזי הקבלה בענין המסורה) נריך להיות כ"כ יודין וכ"כ ויין ומה אוהס כמוה מרגליות מומ"י בע"פ כרגע . (הרד"א) :

ע"ה סיפר לי הרב הגא"ד דק' קידאן ר"י כי בהיות הגאון בסל ילדוהו בק' קידאן כמל אז מאוד שילמדו בח"ח להערים עכ"פ שידעו מלעיל ומלרע לממן יוציאו בפיהם התיבות ככונן - ובשמוק אמר כי לפי אפ"טפס . לא אמרו דבר אמת מעולם : (ע) * ע"י מ"ש במעלות הסולם . (הערה יו"ד י"א) :

(ע) **וזכרובי'** דחריפו וגדוליו ויילנא שרי' בזמן רבינו ז"ל מרגלא לומר כל הכמתיו אינה אלא מן הסולם של עליות הגר"א ז"ל ולחון שכיון שהיו עולים בסולם עליותו ועמדו לפניו כל הכמתה שתבלע שכיון שפחה היו הכל כחרשים ולא היו יכולים לפנות פה וסיפר לי אחי הרב מוהר"ך סג"ל ששמע מרבו הרב החרץ מו"כ מ' העשיל (שהיה מ"ח במינסק ומו"י בביאליסטא) כבמארגאן ומסע עלה לאה"ק ונפטר במה) בעה"מ ספרי תלמידי יעקב על המדכוי וישועה בראש על הרא"ש סדר ניקין שפ"א בסיוהו צוויילנא ונכנס לכהמ"ד של רבינו ז"ל אשכחיהו לרבין דבי רב דיחבי וקאמרי שמעשהח דמין שאמר בלותו עשה חמוה גדולה על הרמ"א בה' פחה והרב מוהר"ה הג"ל בחרישותו עלה בלבו איזו ישוב על סתמי' ובאשר אמר זה לפני הוי רבין שיש לו ישוב הלכו והודיעו זה לרבינו ז"ל שהיה מיכב עמהם עם ככהמ"ד שהכס א' מריסין יש לו ישוב ע"ד רמ"א וזהו רבינו לקראו אליו ובצוהו אמר רבינו נחזור ונשנה ההלה הענין בקצרה מהנמ' ופוסקים ובאשר סידר רבינו בלשונו הדברים מיד הרגיש הרב מ' העשיל שנתבסל יסוד פנסולו וחידויו וסע יד לפה כי לא היה עוד מה לפנות פה ושב למקומו בנחת פנים : **ושבעתי** שפיפר הגאון ש"ב מוהר"ח מוולאזין ז"ל שהרב מוהר"ז מסעמיאסין תלמיד הגר"א ז"ל היה דרך למודו ע"ד החריפות ובאשר נדפס ס' אורי ים ודומים להנחמן מ' ונקח ז"ל היה עמה מאוד כפלוניו החריפים ולא אז מחבנו לפני רבינו ז"ל וא"ל הגר"א בחר נא איזה חידוש חריף מחסר או"ה והגד לפני ובאשר הניע לפניו דבר חריף וסוב מס' או"ה ענה הגר"א ואמר לו אם באתו לפגל על אופים כה"ה הלא אפשר עוד להוסיף בהנה ובהנה והאריך לו במילי דחדודי במהירות גדול עד שכמעט קצרה יד פכלו של החרף מוהר"ז להשיג הכל ואשר נתקם בזכרונו רשם לו לזאת לפני מרי החריפים וכה סיוס רבינו ז"ל אח דבריו לתלמידו מוהר"ז הג"ל בשלומדים על אופן זה ויכל האדם לעשות בעצמו אחרי

טו) בהיותו כן ארבעים שנה לכינה או בינה יתירה נתוספת לו ונעשה למעין נובע י שלא היה הזמן מספיק להכתב כל מה שננלה לו ומאז לא כתב ולא חיבר **כ"א ע"י** תלמידיו וקודם שהגיע לארבעים שנה נכתבו כל החיבורים אשר כתב בעצמו וכאז והלאה אין להשיג עכקי השגתו עמוק עמוק מי ידענו :

טז) רבינו הק' היה נאחד מדורות הראשונים מעת רבנן סבוראי והנאונים לא קם כמותו בתורתו וברבני חבוריו בתורה שבכתב ושבע"פ ובנסתרות הכר יותר משבעים נרבים וכל דבריו בצהות הלשון ובקצרה נכונכים אשר ברקיע השמים וכל העולם עומד תחתיו :

י) הוא פתח דלתות בית ה' בפ' על תנ"ך כולו הפליא להעזר בפ' ל מ ש ג ת בולה בדרך לא שעררה אבותינו הגיה אופל השכושים מש"ס בבלי וירושלמי ספרא ספרי תוספתא מבילתא לשוא עמלו בונים פ' דחוקים הושיע לוימינו נפת תטופנה ח' על גפ"ת ים ישים במרקחה הפליא הנדיל תושיה בפ' על הרבה מאמרים טחזוהר ור"מ

אחרי שכל יום ויום נתוסף לו מדוד על מדוד ויכול להפזר שגדול והולך ויכול לבוא לידי גסות הדומ להתגאות במריפותו ולהעריך עלמו כדאי לדבר נגד המחברים הראשונים ז"ל אבל כשנלמדים תורה על דרך עיון האמיתי ע"ד הראשונים ז"ל אזי מרגילין בכל יום להכיר פתיחות ערכנו נגד הראשונים ז"ל שמה שאנו מחגיגים זמן הרבה מויליאים הנו אח"כ שרש"י ז"ל או שאר הראשונים ז"ל רבינו בזה ותייראונו לפי דרכי בקודם במלכות קלרונ (הרד"ל) וסיפרו לי הרב הג' המפורסם מ' דוב בער ז"ל המ"ק מוילנא ששמע בשם הגאון מ' מייס ז"ל מוילנא (הנקרא רב מסקרא) אשר העמיק מאוד בחריפותו בסדר מיקון והגאון נ"ע לומר אז לפלמדיזו את הם' מבינהא בין מנחה למערוב וכאשר גיעע לפ' משפטים בעניני מיקון אז אמר הגאון מוהר"ח ז"ל אלך לשמוע מה צפיו ודבר מה יראתי בסדר מיקון ובכל יום היה הולך ובה ואומר בכל יום כי יום אשמואל לא היה עוד מזכיר את הגאון כי בכל יום נתוסף לו ביעה יתירה לדעת את גדלו ועומק דעתו עד אין קצה הולך וגדול מיום אל יום . (הר"ה הלוי) :

סיפר לי הרב הגאון מוהר"ל מרגליות ז"ל (בשהמ"ח ס' פל אורחות ושו"ת פרי חוביה ובינה מדות כו') שה' אב"ב בק' לעטלא עיר מולדתי (ואח"כ נהקבל לרב בפפד"א) אשר צהייתו עוד בק' בזוילנאו וזכה דרכו להכבד העיריות לדמות להם והיה חפזו להסוע לקראקא אך כשעמו את שמת הגאון מוילנא וחטקה נפשו לראותו שם פניו ליסע לוויילנא עיר הגדולה וכבואו ודרש שם בהרבה בתי מדרשים ונחפרהם אז בא לפני הגאון והיה בלבו להל'ע לפניו מחמיהות וקו' אשר לו וכבואו צפרוזדור לפני חדר הגאון ראה שם זקן אחד מהרבהים הב' נשוא פנים ורגיל בבית הגאון ושאלוהו אך יתהב צעמדו לפני הגאון למחא חפזו לדבר אתו דבר בתורה ולהקשות לו קושיא . ענהו הרב הזקן כי דרכו בקודם כאשר הבואל יתחיל להשיע אך ראשית אמרים מיד חוזר הגאון בשפתיו כל סוגיות הסלמוד בשם ומבאר עד אשר אם השומע מחבוק היסב יבין כי אין לו עוד מה לדבר וקו' חלפה הלכה לו אך יותר טוב להעריך לפניו במכתב כסוב כי אז עכ"פ יראה כל האמוד וישיב והראה לו הזקן הרב הל" אשר העריך קונפרס כמו על ששה בוינין החובים פנים ואחור בסוגיא דקליא בשבועות ליישב דברי המרדכי ששאלו אחד מחכמי הזמן וזה דבר השוכחו אליו ובה אני בא עמה לפני הגאון נ"ע וכאשר הורשתי לג' לפני הגאון נ"ע בקשתי את הרב הזקן ה"ל אשר הוא יכנס לראשונה ואני אבוא עמו כי הוא רגיל שמה ואני אין לי עוד מזכיר הפנים הדשות אבוא לכאן וכבואינו והרב הזקן מסר לידי את הקו' ויקרא אותם צפה מלא מראשו ועד סופו ויאמר הגאון נ"ע אליו חבל על איבוד הזמן כי יש כאן אך ס"ס במרדכי ולקח את הרי"ף עם המרדכי והראה לו צממרדכי מעבר לדף השני יש שמה ג' כי יש כהן אך ס"ס במרדכי וזהו ואז אין כאן קו' במרדכי ואני תרדתי ונבטחתי ולא היה בלבי להשיע עוד לפניו מהמחמיהות אשר הכייתיו ושאלתיו אך מדרש תמוה ורבע העמדתי על האמה דבדברים פשוטים ובקצרה עד אשר כסתה כלימה פני מדוע שאלתיו דבר קטן בזה ע"כ (הרה"ג מוהר"ג מעקלנבורג מק"צ) : עת' בהקדמה לנפש החיים מהגאון המפורסם שיהא שאל מו' יתקן ז"ל מוולאזין בשם אביו הגאון מוהר"ח נ"ע ובהק' לפאה השולחן : ע"ש) הקדמה לפאה בשולחן ה"ל : פ) הקדמה מוכד הגר"א לביאורו על הזוהר :

ור"ם ומ"ה ואד"ר ואד"י (יא) ותיקונים ח"ה ותנ"ח וס"ד והיכלות הפיה ננו יולו בשמיו
 על ארכע שו"ע שש ישר נוכח עמו טאור עינים ישמח על הרא"ש כולו צוף דכש על
 אנרות הש"ס ועל מי לא יקום אורהו אורו על כנפות הארץ וכל צבאה דוכמים צומחים
 חיים למיניהם בפרטות וכאר בהם מעשה הורה כרוחו שמים שפרה לחדש למידים בהכמת
 ההכונה הי' ארוך (כ) ונונה לו סביב כאור המזלות וכהותיכם למיניהם וממשלתם ונשמע
 קולו כבואו אל הקודש אנדות חז"ל וכל יקר ראתה עינו ויכפרה בהכמת אל גע בר א
 ש"ג כללים חדשים לא נראה בהם לפנים בארץ יהודה חקרה וגם הכינה לו ח ה ב ק ע י ס
 מעשה פלאי הן אלה קצות דרכיו חברו רים על השערים לבית ה' והם על הכפתה הכמת
 הקדוק בפרטיהם פעלים שמות ונקודות טעמים ומעמי אמת והיה מופות בנפיו מלא
 רוחב הורתנו עמנו אל ה' אלהיו עמו לפתוח לפניו שערי אורה ונהה עליו רוח ה' .
 ותהי המשרה על שבתו פלא תעלוסה יוציא לאור יגלה אוון אנשים וכעריבת שפתים
 יתחם כי כן יסד על כל רב בית נגזיו לעשות כרצון איש ואיש איש החבוני לבב
 נטהרים יבין לדעת הדברים בפשוטן ואיש חכם ומכין מדעתו יתבונן בו פלאי פלאות
 אשרי הדור שיוזנו לראותם נרפסים על מבוטם בלי שניאות :

והנה אוהב מצות כמוהו לא ישבע מצות (ז) עלה לרצון לפניו לנסוע לארץ הקדושה
 ושם פעמיו דרך פרייסין ואונגרון וכבואו יק"ב שלא סכהב לכיתו עלי ס להרופה
 (גדפס כמה פעמים) מלא סוסר ויראה והנהגה ישרה ביראת ה' ובכל יום ויום נתעצמה
 בידו השכלה אמיתית עד שהכניסה עמו דעת קונו ולא עשה מדעתו קטנה או גדולה
 שתים זו שמעו מפיו הק' והטהור שלא הסכימה עמו דעת קונו ולא עשה לעה זקנתו
 שאלו פעמים רבות מדוע לא נסע לאה"ק ולא ענה פ"א אחר רוב הפרצח דברים השיב (ז)
 אין

(יא) מ"ש על אד"ר ואד"ר נרדך למחוק כ"ל נמלא בשום מקום מכתבו סזכיר פי' על ההדוות גם
 שום אחד ממלמדיו לא הזכירם ומפתח הליקוים שלו מלאחי נכסם אחי דפי"ן קשמים על
 אידרא (הרד"ל) - אכל ע' סוף הק' סה"ל מוכר הגלון ז"ל מביא בזה"ל - יזכנו ה' להדפיס בקרב
 ביאורו על היכלות או על ה' אד"ר וס נחיצ סה ומלאנו כסיפורים מרלים נפלאים הא קמן ביאורו
 על האדוות הכן להדפסה וכן מפורש בשער על ביאור הזוכר הדפס ביאור על הזוכר ורמ"ם ומזה"נ
 ואידרא רבא חוספס ולא ראינו אינו ראי' [אבר הבו"ל] - כעש כניע ליד הרב המספר נ"י ביאורו
 כרצוה על האידרא זוסא כ"י] (הר"ה הלוי) :

(ב) לא ידעתי ולא צמתי היכן נגנו חיבור זה וראוי להפס אחריו בחיפוש נרוח שדחי היה מתבאר
 ממנו לאמיתות דברי חז"ל בעיני הסגולה גם היה מתבאר יסודותיו ומופתים בענין דעתו
 ז"ל המפורסם עפ"י דרו"ל והקבלה מרבוט הארץ (על הכרעת החכמים מכבר - במופתים רבים אח
 גדורים הארץ . וז"ה ביובר ויקרא י' פשמי' דרב הפעגה סה"ל (הרד"ל) . וע' מדרש סוף ארכו על
 טלס כו' והוא ע"ג ע"ש (הר"ה הלוי) . ינפס' על המיקוים ראיית . (ואין אחי לעיין מקומו) שהארץ
 ריבוט דכחיב לאחוז כנופוח הארץ ואחרו כספרי הכנף למטוכי מיגולא ע"כ הרא"ש מאחזסלחאו) : (ג) הק'
 לשו"ע או"ח עס ביאורו :

(ד) ושבעתי מהמוסלג וי"ח מ' בתיץ קאזארטאובר מדוברלואוגא ענפסר צה"ק בצחיותו כבציות
 כרסדי שמע מפי מידי אמת . סכיה שס בע"ב ח' חמים כמעשו ובהסת כי"ח ס"ח
 מרוס בועת משגם עלתו כבהמה בענינו . עד סקרלוכו שס - כסס ליב כהמה חלקים . וסרוס סורו
 כדקה - נמלדל כנסיו וכניע לדקדוקי עניות סד כסוכרה להסכיר עלתו למלאכס עשיית י"ש .
 אכל עדי אחז סדר שס כנסר וכסלון ככינו כגד"ח למספיו דרך סכיבה סכוא והניע כשיר אחז
 סמוך להסכר סג"ל . שלא זיר מיוחד עס מכהב ע"י אל ר' ליב כזה נוס אל סודר למבור רמכסב
 לדי דוקס . וכבואו לכית סגיד סג"ל כנסר . ושאלו איס פס אצויכס סאיס ר' ליב . ויכי סמלסס
 עליו

אין לי רשות מן השמים וכן הבטיח לעשות פסקי הלכות מארכע טורים כדעה מכרעת ולכתוב רק דעה הישרה בעיני חכמתו בראיות ברורות חזקות ועצומות שאין להשיב עליהם ואמר כמה שנים לפני פטירתו שאין לי רשות מן השמים אמרו ראוי היה בו (פה) ובנסיעתו לארץ הק' נתנו לו כמה נבירים על הוצאותיו וכשחזר מדרכו מטעמו וניטקו (פ) עמו אח"כ תהויר לכל אהר ואהר מעותיו :

(פ) כל המסתכל ומשגיח ברבינו נ"ע שקידתו הנפלאה יומם ולילה בלי התרשלות ורפיון בתרף עין ומתבונן איך היה מסולק בדעותיו ועסקיו מכל עניני העולם עובר וחמודותיה ועסקיה וטרדותיה כאלו אינו בעולם רק עומד ומשמש במרום כאחד בצבא השמים אל יתמה על ההפץ איך זכה לקנינים אלו אשר עין לא ראתה ולא שמעתה און בעולם כ"א להבטי תנאים ואמוראים (פ) כי מי ראה כאלה בדורות הללו ומי שמע כזאת בכמה דורות שלפנינו הנמצא כזה איש נבון וחכם להשיג השגות רמות וגדולות כו"כ בנגלה ובנסתר (פ) עד שנהגלו לו רובי חדרי וגני תמדות אשר היו טמונים וגנוזים מימי קדם והרב חכמתו ותורתו מכל הדורות הראשונים שהיה לפניו אשר מעת הגאונים לא מצאו הכאים אהריהם נתיבותיהם להביר תורה שככתב ושכע"פ מחוברות יחד (פ) לו נגלו העלויות מקום גנוי אמרי חז"ל בתורה שבע"פ טמונים בתורה שככתב איך כל משנה טמון כפורש בכתוב וכל ההוכפתא וכו' היכן טרומזים במשניות לרונטא אכפר מה שכיפר הגאון טוהר"ח מולאזין ז"ל פ"א נתקשה אחיו הגאון ר' זלמן נ"ע תלמיד רבינו הגאון במשנה

עליו וישיבה אין חללי ר' ליב רק אחי איש ליב ויוגער במלכת הי"ש . וחזר ושאל מהציר מה לך לדבר עמו ולא ראה לגלות עד שדחק עליו מאוד הניד לו שיש לו מכתב שלוח ביחוד אליו מהגר"א שטובט לזה"ק ונודעו הכטה"ב הניד מאוד והפליד בו להראותו המכתב עכ"פ מתחן ויחד מאוד על המראה כאשר ראה שכתב עליו בלבון זה 'לכרב איש חלקי מ' ליב' . ומיד הראה להציר מקום ישיבתו בבית ביטול הי"ש וביקש ממנו שכתורתו יבוא ביהיה להניד לו איזו השופה ימן לו ויהי כעצו ח"ל שלא יתן לו שום השופה רק כשצא ומלא יושב ח"ל הקטור ביטול הי"ש והאמר תהלים ומכר לו את המכתב פתחו וקראו וישלחוהו בחש ובאשר המחיל היצר להתקן לפניו שאם לא יתן לו איזו השופה יפסיד שכרו שלא ילמינו שתער המכתב כדאוי אז ענהו אמיר להאיך אשר שלחק . שאין נרדף ויחד לא ח"ל שום דבר . ויהי אח"ז הכטה"ב של הרב ר' ליב היה דוחק עליו יום יום שיגלה לו בענין המכתב ולא ראה . עד שהפסידו שסירטו ממלאכתו ולא יהיה לו כמה להפסידם אז הוכרח לגלות לו כי הגר"א דרשו שיטע עמו בנותח חדא לזה"ק והשיבו שאינו נרדף כי גם הוא (הגר"א) ישוב מדרכו לחורס . ע"כ שמעתי מהר"ב ה"ל . (הרד"ל) :

(פה) בהק' לפתח השולחן וכן כאלהת חליהו כהספד הדפס עליו בוארשאי : (פ) פעם חזרהו שמעתי שהיה מפני שדעת רבינו ז"ל היה להחמיר בענין חיוב מעשרות בפירות וכו' מדרכי . כדעת החוס' . וכפי שרטה המב"ש בחשובתו הידועה להנהיג . וכאשר נודע לו בדרכי כי הרב בית יוסף המרים שלא יתנו בחומרא זו רק יתנהגו כדעת הרמב"ם לפסוק עד שיבוא גואל דק . וכמבואר בריש השבות ר' בללאל אשכנזי . הוכרח לחזור מדרכו מסר זה . (אכל בשו"ע שלו לא הכריע בשיאורו הלכה כדברי מי בזה) (הרד"ל) . ואני שמעתי מידידי הרב מו"ה יחזק ל"י בכרב המפורסם מ' זלמן ר' אורעם ז"ל מוולנא כי שמע מאביו הגדיק שפעם אשר עב הגאון מנשיעתו לזה"ק היה בגלל הגמלים על הפסיה ושלא יוכל לאכול סח על ש"ק כדן ושמעתי מפי מו"ר הגאון מ' אליהו ז"ל אב"ד דקאליש כי כדור לו מתעשים וכן מכ"ק כי הגאון ר"ע היה ילזן משה רבינו ע"ה כי ע"כ לא נהנו לו רשות מן השמים לכנס לארץ . ע"כ (כד"ה הלוי) : הענין מוקשה לי שהרי רשב"י ועוד אחרים שהיו מנשמת משה רבינו ע"ה כמבואר בס' הגמוליס להרמ"ו פל"ה וכ"ה היו כא"י (הרד"ל) : והרא"ש מאמניסלחו . כתב ג"כ בזה"ל לא שמיע לי . פולמר לא ס"ל ממהם שמעים : (פ) בהקדמה למעשה רב : (פ) בהקדמה לספד"ו מהמנהיג"ח (פ) בהקדמה לכתוב ע"כ : (פ) בהקדמה לפתח השולחן :

במשנה א' בפ"ק דיו"ט משלהין יינות וסלחות ושכנים וקמניות אבל לא תבואה ור"ש מתיר בתבואה וקשה דתיבת בתבואה מיותר וכשכיל זה נסע הגאון ר"ז הג"ל לוויילנא לשאל את רבינו הגאון וכשאלו השיבו תיכף בזה התיבה מרומי התוספתא דמתניתין בנב' שם ר"ש מתיר בתבואה כגון חטים לעשות לודיות שעורים ליתן לפני בהמתו ועדישין לעשות מהן רסיסין וז"ש כמתני' בתבואה ולא כל תבואה אלא אלו ונתפלא מאוד ואף כ"ב ששמע אחד מהלומדים לפני רבינו ז"ל בלמדו שיטה מהני דפ"ג דכלאים ערוגה כו' כי הגאונים והרמב"ם ז"ל בהכרה יגיעתם בלמוד הלמוד בבלי להורות ממנו הלכה לא שמו יגיעתם לברר וללכך תלמוד ירושלמי הק' והתוספתות רק רבינו הר"ש ינע מעט כתוספתות ובירושלמי כאשר קבעם בסמטורות בפירושויו על זרעים וטהרות אבל לא על אמיתתן ובורין ואמר על עצמו כי הוא ינע בכל כחותיו כמה מאות פעמים ינע בסוגית ערוגה משך זמן מה שהיה יכול לנמור חצי ש"ס בבלי ודחה כל הפירושים והראשונים וכיאר שיטה אמיתית :

כ"י יובל לספר בה בקיאותו וגודל תורתו הברורה כשמלה עם יוקר שיטתו אמיתית בתלמוד בבלי וירושלמי ותוספתא עד שכפר וזמנה תיבותיהם ואותיותיהם כמו שסיפר רב א' סמדינתינו • שהוא היה בן ביתו בימי הרפו • קודם הסוכות שמע שהוכיח להעומדים לפניו • וא' כי הוכח על כל תלמיד שיהיה עב"פ בקו במסכת א' בע"פ • למען לא יבטל והניה בלכתו בדרך • או למאן דגני בבית אפ' • וזה הרב כששמע ספורש יוצא מפי קרשי של רבינו • תיכף התנכר והזר מס' סוכה הרבה פעמים עד שידע בע"פ • ובהן א"ע בפני הש' מעים ששנורה בפיו בע"פ ממש ובחומ"ס בעת ישבו לפניו מסיבה של חכמים גדולים • בא זה הרב ואמר לפניו כבר למדתי מס' סוכה וידע אני אותה בע"פ והשיב לו רבינו רוצה אתה שאשאלך איזו דבר שתשיב ליה השיבו הלא בע"פ ידעתיה ושאלו דבר אחד ולא ידעו הרב • היינו ששאלו רבינו • כמה מחלוקת יש בזה המסכת בין ר"מ ור"י • ובין רבה ור"י • ואב"י ורבא • ור"פ ור"ה בר"י • וכל התנאים ואמוראים • ואח"כ פתח רבינו את פיו הקדוש • ומנה אותם במנה מרגליות • ונתח לנתחיה כל המסכת • וכמה פעמים נזכרו המחלוקת בין תנאים ואמוראים • וכמה פעמים הלכה בזה או בזה ומה סוגיות ושיטות יש וכמה דינים מתוספתות וירושלמי וסוכות פסולות כמנין סוכה חסירה וכך היה מונה סוכות כשרות כמנין סיכה מלאה נזכרות במסכת זו ותוספתא וירושלמי צ"א וכך היה בקיאותו בכל התלמוד בבלי וירושלמי וכל התורה כולה :

גודל

צ"א ונתקיים בו מאמר חז"ל (קדושין ל'). שיבז ד"ט שטיס כפיך שאס יעאך אל הגמנס כו' . סיפר לי הרב מ' מנשה מאיליא ז"ל . שפ"א הל"ע הוא לפני רבינו ז"ל פי' חדש ולא כפרש"י והמפרשים בהא דמיפסי דפ"ק דשבת (ו') . ודעירובין וא"ל רבינו ז"ל . מה ההכרח לזה . והשיב לו הרב ר"מ הג"ל חובה אחת מ כ ח ו צ ו ס וכוונתו היה לסוגיא דמחבוס (כ"ד) ותומ"י השיב לו רבינו הי"ך יתישב לפירושו סס . בבא דאלו ואלו סהורים ושחק כר"מ כי לא היה לו מה להשיב והתפלא על שכנגד בלי ישוב כלל וסבון על כל הב' בנות דברייתא הג"ל והוכיח דרך גבא דאלו ואלו סהורים סותר פירושו עוד זאת שמה סיפר לי הרב הג"ל . שפעם אחד אמר לפני רבינו גבאן ל"ע על מה שהרמב"ן ושאריו מפרשים סתרו דברי רש"י שפסח חזיב על סא דומאה אינו עמוק מן העור שכתב רש"י לא ידעתי פירושו . והרב ר"מ דלס לקיים פרש"י ומיד שהחילו להל"ע זה לפני רבינו לא הניחו לסיים דבריו רק א"ל מיד דברי רש"י גדולים במתיבתו . (ככל הדברים שכתב הר"מ להגיד לפניו) . ויאמר לו מה שיש לישב מתיבת רש"י . על פי דרך (מו"כ) והוא כהנז כליקוב

צב גדל ועוצם בקיאותו הנוראה בזה"ק ור"מ ותיקונים וספד"צ והיכלות וספר יצירה בעמקות נורא היה עד להפליא כי כולם היו נכונים על שפתיו ערוכים בכל ושמורים בלבו היה חוזר רע"מ פעמים רבות עד אין מספר בשקירה נפלאה מאוד עד שראה א"ע בקי בו בקיאות לספור אותיותיו ממש אז פנה א"ע ללימודים אחרים בנגלות ובנסתרות והלם לו טרוב דבקותו בתורה הק' שברע"ה היה בביתו ונכתלק והפלגות קדושתו ושקירתו על דבריהם הק' לעשותם ולקיימם בזריות נפלאה וקדושה יתירה : **צד** היה סוגר בעצם היום דלתי הלוגי הדרו והיה לומר לאודי הנר שלא יבלבלוהו רעיוניו בענינים אחרים זולת התורה עד) וכל החומרות ומילין החסירותא הנז' בדבריהם בכל פרטיהם ודקדוקיהם וכוונותיהם נתן נפשו כמש על כל דבר ודקדוק כמה יגיעות יגע רבינו לא יאומן כי יסופר עד שהוציא כל ענין ברור לאמתו מוצאו ומוכאו אף כי היה לאל ידו ברוחב שכלו ועומק בינתו המלאה לה דעת מכמה דורות שלפניו עב"ז לא היה סמוך לבו במוח בזה עד שקלו בשכלו הקדוש כמה מאות פעמים וכיגיעה נוראה ולא אכל ולא שתה צ"ח) ותדד שנתו מעיניו עד כי השך משחור תארו ונתן נפשו עליהם (והודיע צערו לרבים אשר היה לפניו כי לא היה בוש לשאול אפי' מכאן דנקיט לביזרי' כו' ואם מצא בשיטתו החריפה נקב כמחט סדקית דקדוק אחד קל נגד כו' התלמודים נודל הרפיותו לא שחרתו ועוצם עומק פלפולו מדרך האמת לא הטתו ושלתה ויצאה מביתו ועיניו לא הסו על רב העכל ויגיעתו (לכחלה וליפותה) כי בלתי אל האמת היתה נתיבתו כו' (הק' תקלין חרותין יעו"ש) עד שהאיר ה' עיניו לכוא עד קצה חבונתו : וכאשר נתגלה לו הרז מיד צהלו פניו ותארגנה עיניו כראות פני אלהים :

העזרה על כל הן הן גבורותיו ונוראותיו כי לא הראה את נפשו טוב רק בעמלו אשר עמל בתכמה ובדעת ובכשרון ואחר רב יגיעותיו באשר הסו עליו מן השמים ונתגלו לו מעינות החכמה זו היה אצלו כתת אלהים וזולת זה נפשו לא רצה במ אף כי רצו למסור לו מן השמים בלי שום עמל ויגיעה ע"י גילויים לא נשא עיניו לזה עמו חיתה ורהקה והעיד תלמידו הגאון הצדיק מוהר"ה מוואלוין נ"ע (עי' בס' בנן וצינה וז"ל ואשר הגאון מוהר"ח הנ"ל הרבה כאנשי הדור הזה היו מצירים ויודעים את גדלו ואמתו וגם

בליקוסי רבינו ז"ל כ"י עה"ת שבידי) ואמר סך היה משיב בשום בנעוים והלכות כמו כשאר דיינים ידועים ונהוגים כי היו גלם ערוכים ושמורים צפיו ובלכו כלחה (הדל"ג) : **צב** הק' לספד"ס מהבגהר"ח : **צד** הקדמה לפלח השולחן : **צד** הקדמה לספד"ס :

צה שמעתי מדודי ז"ל (הוא הגאון מוכר"ח מוואלוין ל"ע) בטעין הפלגות יגיעות רבינו ז"ל על הסורה שפעם אחת בא דודי ז"ל לוויגלא בעש"ק ולא הלך באותו יום לרבינו ז"ל. וכשהלך לבית המרחץ ואך החחיל לפסוק מלבושו . והנה משרתו של רבינו ז"ל בא וקראו צירח לרבינו ז"ל יצו עלמו והלך אליו בצואו מלאו מלסער מאוד וחסך משחור תארו ולאשו ככל עליו ומוכנה במספסת ואל"ל רבינו ז"ל . אלא הושיע לי להבין ענין אחד בירושלמי שאני מתקשה בו ואני יכול לעמוד על טוונתו ענה דודי ז"ל ואמר מה אני שאבין את אשר רבינו מתקשה בו הסיב בזה"ל אף על פי כן טובים השניים מן האחד והעמיק דודי באותו ענין והנה עלה בדעת דודי ז"ל דרך לנוס כהגות הענין ואמר אה לרבינו ז"ל ! הנה נראה לי להשיב דרך להבין הענין ורבינו יגמור הדבר ברוחב דעתו עד תגליתו . ותיקף שהכל להשיב להבו פני רבינו ז"ל ונחמלא שמתה וחסיד חייק כריכת ראשו ולזה להשפחה שביח לו מעט אוכל . והודי ז"ל השמים עמנו מציה תלמידו של רבינו ז"ל לבית רבינו ז"ל . ואלל פס מכ"ב מה זה שזוס עמה להביא לו אוכל הסיבו שזה יוס עלישי פלא שפס מאכל : **צז** (הרא"ם מאמרים לאו) :

שמעתי

מית

וגם במדינות החוקות נשמע שמעו כי יותר מאשר היה גדול בתורה ועמל בתורה עוד היה חכם גדול לכלל דבריו במשפט לבלי להפליג ולנוס בדבר מן הדברים ולא לאמר דבר מאומן דעתו ומדת חכמים היה בו על מה שלא ראה אומר לא דאיתו אשר שמע מפיו פעמים רבות שאמר איני רוצה שתהיה השגתי בתורה ע"י שום אמצעי שלא כלל וכלל רק עיני נשואות לו ית"ש מה שרוצה לנלות לי ליתן הלך בתורתו חק' בעמלו אשר עמלתי בכל כחי הוא ית"ש יתן לי חכמה מפיו דעת ותבונה וישתן לו לב מבין וכלויתי יעשו כשתי מעינות ואדע כי מצאתי חן בעיניו ואיני רוצה אלא כמה שבתוך פיו ית"ש ובה שלח את הנאמן מוהר"ה הג"ל אל אחיו הנאמן מוהר"ה לאמר לו בצווי משמו שלא יקבל שום אמצעי בלתי אשר יעמול ויבין בעמלו ויגיעתו וגדול' מזה ה' רבינו אומר כי אף מה שהנשמה משנת השנות נפלאות ונוראות כשינה ע"י עליית נשמה בשעשוע העליון במתיבין עלאין אינו נחשב אצלו כ"כ לעיקר ותעיקר מה שהאדם משיג בזה העולם ע"י יגיעה ומפנה עצמו לד"ת בזה עושה נ"ל ליוצרו וזה כל האדם בעסק תורתו ית"ש אבל מה שהנשמה משנת כשינה שהוא בלי יגיעה וכלא בחירה ורצון הוא רק קיבול שכר בלבד שהקב"ה מטעים בזה העולם מעין עוה"ב וכ' הנאמן מוהר"ה נתאמת אצלי שהיה לו כברור עליית נשמה מדי לילה בלילה מיום עמדו על דעתו חק' אמנם סבל עניניו הנוראים ומעשיו הנפלאים גם סבל אשר נמצא בחוב ככתבו קדשו נ"ע מה שנתנלו לו גילויים עדיין לא נתברר לי אם היו אלו הגילויים כחקין ואולי היה בשינה ע"י עליית נשמה במתיבין עלאין אמנם מענין גילויים כחקין לא ידעתי ממנו כברור כי היה כמיום והתום מלגלות אך מסיפור אחד שהביא שם כחק לספר צ"ו יעו"ש הראה לדעת כי היה לו בגלוי כמש"צ) וכתב הנאמן ההסיד מו"ה שאול ק"ב וצ"ל מוילנא (בהפכתו לספר צ"ו) בזה"ל מאומת אצלי שכמה נפשות באו לו לחתתן על נפשים לחקן צו) ואמת כי מן הסברא נותנת אהרי שכל אמרי פיו והגיון לבו ומהשבתו וימם ולילה תמיד לא

צו) שמעתי מפי הרב המאזכ"ג זקן ונשוא פנים סחכם מ' דוב בער מ"ץ דוילנא (אחד המיוחד בנים מדרשו של הגאון נ"ע) אשר סיפר לי הגאון מ' דוב בער ז"ל - אחי הגאון הסבד נ"ע אשר פ"ה הלך בלוחה עם הגאון נ"ע על קבר אב"ה ביום ה' ויאמר הגאון ההסיד לאחי הגאון מ' דוב בער ה"ל הכרית אחי כי אמנו שמחה מאוד לקראתו בעדתי על קברם ויהבאל אחי ה"ל וכאשר עכרו ימים אחדים אמר הגאון לאחי ה"ל מהנחה לנבי וזכ' לי מאד אשר הייתי על הבית עלמקן (מ' נפכתו עליהם לחרופה וע' בית יוסף קע"ט והס"ף הביא מהב"ח לחוק המנכ"ו וע' כס' דרכי הוראה לודדי הגאון מוהר"ך היום מזלקווין ועל קבר אמנו ויאמר לי אחי הלא אמרת לי אז כי ראית את אמנו נסמחה מאוד וביה לה נחם מזה וישב לו מן הדבר לאמנו היחה שמחה וני נשאר לטר ויגון ומהנחה לנבי ומאלו לה נ"ע עוד הגאון על הב"ע כל ימיו וכאשר היה הגאון מוהר"ח ל"פ כשה ווילנא והלך עמו הר"ב מ' דוב בער המ"ץ הג"ל על קבר הגאון הג"ל ויען הגאון מוהר"ח ז"ל וכי מה זה לפני הגאון הלא דבר נקל הוא - (הר"ב הלוי) - וגם אני שמעתי סיפור זה הרבה פעמים מדודי הגאון ז"ל וכל פעם מסיפר זה היה סיפור דבריו אל רבינו היה זה בלא כוונת ויחודים ופ"ל אמר לי שהוא ז"ל בא לווינא - איש ימים אשר ה"ל"ה הווא והתקע אז בעיר ווילנא ממעבה הזאת (הר"ב) האמנתי כי בלשך צו) וגודע סיפור נפלא אשר קרה בבית הגאון נ"ע - ונשי מר אבא הלדק ז"ל חקשתי כי בלשך כחב רבו הגאון מו"ה סאל ז"ל בלשין מאומת אלני בלתי ספק ראו עיניו כי בלא זה לא היה כוחב מאומת אלני כלאר כוונת ליקק זה בבי"ב (הר"ב הלוי) - ושמעתי כע"פ כשם הגאון מוהר"ב ז"ל ענין זה שהוא ז"ל והכוין לעמוד על דביו ז"ל בזמן שימנו לסיים מבין ומנים ומנין כסיו על כל חושבויו כשעת שינה והרבים תמיד כ"פ שהנחם בפניו כמו התלפטר בלשך גדול - וכאשר ס"פ חק לפי דביו ז"ל להודע ממנו בכת הדבר הסבו שאלו יכול לסבול הכיב - מנפשות סכמים

לא יחשו ורק אך עסוק בד"ת בנגלות ומע"ב זמ"מ והכל בקדושה ומהרה נפלאה הלא
 אין מראין לו לאדם אלא מהרחורי לבו ומח צריך לכוונות ויחודים לזה ומרגלא בפומי'
 היה שכל ענין השינה לא בראו הקב"ה רק לזה התכלית שכל מה שאין ביבלתו של
 אדם להשיג בעוד הנשמה מחוכרת בנוף גם אחר כל היגיעה כצד הנוף שהוא מסך
 מבדיל מגלין לו בשינה שהיא כוששמת או מן הנוף (זה) ואמר א' מתלמידיו ששמע
 מפורש יוצא מפיו הק' שפ"א ביום א' של פסח הו' יתבי נביה תרי תלמידים מתלמידיו
 ההשוכים וכאשר ידוע מעולם זה דרכו בקודש הפלגת שמחתו וחדות ה' מעוזו אשר
 היה שש ושמת ביו"ט כמנהג עלינו בתורתנו הק' אשר היה להפליא וכאשר ראו אז
 שאין שמחתו במלואו וטובו כ"ב בהרגלו שאלו פיו הקדוש ע"ז ולא רצה להשיב והפצירו
 בו מאוד ולא יכול להתאפק אמר מוכרחני לגלות לכם מה שאין דרכי מעולם לקיים
 מ"ש דאנה בלב איש ישחנה לאחרים כי בלילה הזה נתגלה לי עינים חידושים גוראים
 אין הקר ע"פ עלו זה בנגב ובעמדי כבוקר מרוב הפלגת השמחה לא יכולתי להתאפק
 והרהרתי כס קודם ברכת התורה ונענשתי שחכמך נתעלמו ממני ואינם (והוא לפי
 שיבתו הנקיה בשו"ע או"ח שגם ההורר בדברי תורה • נאמר קודם ברכת התורה) -
 [ועי' מ"ס ע"ז כס' נשמה חסד (כלל ע') ועי' כס' שו"ת מנין עולם (שאלה ו') מה שהשיב עליו (מ"ס סליו) •
 ונחמתו וברכו לו השי"ת יחיד לרבינו אבידתו ואתר זמן מה שאלו א' מהם אם כבר
 הוחזר לו אבידתו והשיב שב"ה שנתגלו לו שנית (ועי' עוד כהק' למד"ג וי"ט ג"ל • חלק ט"ז
 נגמ' ה') אמנם לר' הגאון חסידא קדישא ופרישא לא היה זה נחשב אצלו כלל כ"א שקידתו
 הנפלאה בתורתו ית"ש ברוב עוז וחדות ועסקו בה לשמה בכל מהו בקדושה גדולת
 שבקדושות ולא הגיח דבר קטן וגדול תלמוד בבלי וירושלמי מבילתא ספרא ספרי
 תוכפתא וכל המדרשים וזה"ק ותיקונים ומעשה מרכבה וכל דברי קדשם של המקובלים
 הראשונים וכתבי האר"י ז"ל על כולם יגע יגיעות רבות נראות לא ישוער לפלס דבריהם
 ולהעמיק עמקות גורא עד שהאיר נתיבות בדבריהם כולם ברורים ומחוזרים תורת אמת
 היתה בפיהו לאמיתתה של תורה (ע) אך כל דרכו בקדוש וגודל השנתו היו מסותרים אצלו
 מגודל יראתו וענותו רק לפעמים היו נזרקים מפיו הק' דברים רבים בעת שמחת
 נפשו מהשגת רוח קדשו ק) שמעו נא סיפור אמתי נפלא אשר שמע מפיו הק' •
 תלמידו הרב הג' החסיד המקובל ר' מענדיל מעיר הק' ירושלים תבנה ותכונן כב"א •
 (כנס"מ עשרה ספרים נסמרות והמס' נכסונים) בעת ששימש לפני רבינו הג' נ"ע • בהיותו
 בק' מערהיאי בשעה שסיים פי' על שיר השירים שקיבל ממנו (כי מהיות רבינו ארבעים
 שנה לא כתב ולא חיבר כ"א ע"י תלמידיו כי היה כמעין הנובע שבלתי אפשר היה
 לכתב כמו ששמע מפי רבינו כנו הרב הג' שהיה לו פירושים אין מספר בפסוק
 אחד בשו"ש ולא נמצא איש מופר מהיר שיכתוב כדעתו ונס לא רצה לפנות זמנו
 הקדוש לזה) והיה אז בדיחא דעתיה ושמת בשמחת תוה"ק וקרא למחזי הגאון הרב
 דמעהיאי ולבנו הגדול הרב מוהר"ל וציוה לסגור חדרו ותחלונות סוגרו ביום ותדליקו
 נרות הרבה וכאשר סיים פירושו נשא עיניו למרום בדביקות עצומה בברכה וחודאה
 לשמו הגדול ית"ש שזיכהו להשגת אור כל התורה בפנימיותיה וחיצוניותיה וזה אמר
 כל

המתים ונפרס מלפניו מהו מקרוב שידענו ודכנו עמסה (הרד"ל) : צח) ע מפלי בפרותו כססוק י"ס
 כ"ג) כחנ כן כפירוש (הר"ה סליו) : צח) כהקדמה לאבות עם ביאורו : ק) כהק' לפתח הסולתן סליו :
 סקדמה

כל החכמות נצרכות לתורתנו הק' ובלולים בה וידע כולם להכליתם והזכירם חכמת אלנעברא משולשים והנרסה וחכמת מוזיקא שבתה הרבה (עי' לעיל מן אות כ"ד עד ל"ו) ואמר כי ידע כל הנביאים וכתובים ומשניות וכל תורה שב"פ היאך גנוזים בתורת שבתה ולא נשאר לו שום ספק באיזה הלכה וסוגיא בכל התורה לעת זקנותו וידע כל התורה שב"פ וכל הפוסקים עד האחרונים שעל השו"ע ובררם והניח אורות מאופל השיבושים ועשאן כפולת נקיה מהפסולת ובנסתרות כל אשר בידינו וזה ק"ו ות"ו ות"ז הא"י ז"ל והפררם גמרם וידעם להכליתם בנקיון מן פסולת השיבושים רבים שעלו בהם קמשונים והניהם בראיות ברורות כשמש רק שני דברים חמורים בס"ת היו מוקשים אצלו ואמר לפניו איה מקומם ואלו היה יודע מי שידעם היה הולך כנגליו אליו ובה סיים אמריו הנעימים כי ידוע שיש תר"ך בו' ע"ש [סיפר זקן אחד מורה הוראה בעיר לעסלוי ששימש את רבינו הק' בימי קדם וראה שבא גאון אחד סמרהקים לקבל רברי אלהים חיים מרבינו ושאל לרבינו שם של רבינו היכן הוא מרומם בתורה והשיבו יוצא מפסוק אבן שלמה וצדק אב"ן שלמה הוא אליהו בן שלמה] ולא גילה זה לשום אדם וגם לא כתב בספר והנאון דסערהי"א הנזכר בכה לפניו שיניח רשם כתוב בכתב כדי שישאר בעולם ולא אבה ואמר שזה אצלו גנוז על דרשה ראשונה לעלמא ראתי והחיר לכל יגלו כל זה אך אהרי עליתו למרום גילה זאת תלמידו הרב הגו' למען יהיה לזכרון וידעו דורות הבאים גדולת תורתו והסידתו (ק) עוד דברים רבים אשר יצאו מפיו ולא רצה לגלותם לשום אדם כמו סוד מאמר האגדה דסוכה (מ"ח) א"ל ששון לשמהה בו' אשר אמר שידע להכליתו ואמר אלו לא נברא רק להשנת דבר זה כדאי הוא לו ובדומה טאמרים נפלאים (ק) :

42) **הוא הקים עולה של תורה עשה לה אונים ולא הניח דבר קטן וגדול הויות דאבי ורבא ומ"מ את הכל ראה באכפלקריא המאירה לא כבקי רק הכל שמורים וערוכים לפניו להשיב לכל שואל תוך כדי דיבור אמנם חסידותו ופרישותו היא עלתה על כולנה במש :**

43) **ומודעת זאת ונתפרסם שלמות ענות אדונינו ומוסרו הטוב אשר לא שלח ידו להניח בנגלה ובנסתר עד אשר סכב כמה מאות ראיות כלכבו והקוף כל המקומות הקשות בבבלי וירושלמי וכהנ"ה א' כל יקר ראתה עינו כולם נעשים מישורים למבין עין לא ראתה זולתו כדורנו ובה"ש עירובין (י"ג) מ"מ זכו ב"ה בו' את אלה ראתה עינינו במדת ענותנותו מכל אפסי ארץ באו לשמוע חכמתו איש איש ממלאכתו השתדל לעשות מטעמים כאשר ארז ורוח מבינתו היה משביל הדברים בפתח דבריו (ק) וידע היטב סתירות כי רבו זאת השיב אל לבו שלא יתכבד בקלון חבירו והשביח שאון גלי התפעלות (ק) פעמים רבות הודה למי שאמר והיה שונה להלבידיו**

44) **הקדמה לאבות ע"ב : (קב) ע' מעלות הסולם . (סערה ח') : (קד) הק' מנחות אמרים (שנות חלוי' : קר) הק' לבנו על יוד"ד : (קז) ע' לעיל לום ע"ז ז"א :**
 45) **וסיפר לי יוד"ע : הכב הגאב"ד דק' קידאן נ"י אשר הגאון געונו בקידאן : הלך ס"ח ע"ש הסכים למשמעו ברחובות קידאן בש"ק וראה את העירוב ולא הוסב בעיניו ע"ס דין וכאשר רמו זה לאשר התרועעו את קפן אחד מהם וקרע את העירוב וכאשר נשמע זאת להאב"ז דסס שלח ביום הסנה ונקחו את הססר תורה אשר היה בבית מדרשו של הגאון בשס . לכל יקר עפרס לעמו לפעו מנין והוא לא הספעל מאומה ולא דיבר מטוב ועד דע והלך חי"ק הוא ואמו כספולו**

לתלמידיו בשמו קי :

קיה) הלא זה חלק אלוה כמעל בחלקך מכל עמלו זו שגרו שזוכה לדברים הרבה אשרי הדור שראו שכל המעלות שנמנו שם נתקיים ברכינו נ"ע וכל סדר קדושות שמונה שמונה התנא רפכ"י הזה ביה ברכינו נ"ע ובל המדות שנשתבחו התנאים והאמוראים ימשוך גם הוא במדותיו וכל המעלות שדתורה ניקנית בהם והמדות שמונה חכמים כולם נתקיימו בו כי מלבו לא עשה גדולה או קמנה כ"א ע"פ חכמי התלמוד שנשתלשלה קבלתם עד משה ספי הנבורה והם אביאורו לירי רוח הקודש קי) :

התפללו אלו ואלו להחלל בצית המדרש הגדול של העיר ולא הרגישו בו מאומה : כללו אינו נוגע אליו הדבר מאומה וכאשר ראו תרומותיו מהתחמו ושלחו לו ביום ח' לחזרה את הס"ס והתקטנו לעשות מנין לעלמו כמקדם . (הר"ה הלוי) :

קי) סיפר לי מו"ר הגאון מוה"ר ז"ל האב"ד בק"ק קאליס . כי שמע מה"ז הגאון מוה"ר ז"ל . אשר שארי צד"י הגאון מ' מנחה אליעזר בן בעל עפרת ראש כאשר השלים ספרו על מס' קנים הנקרא בשם יעיר קי נו ויהיה אלו עוד לעיר לימים . בא עם הספר לפני הגאון החסיד י"ע לווינא . לשם עינו עליו . ולידה עליו הגאון שזיח הספר בידו עד עבור הלילה ובעתו לקח הגאון ובאמתו כאשר ראה כי הולך הוא למישרים בביאור מס' תמורה כזאת אשר נלאו זה כל המבארים למאזן הסתחל למד הגאון בספרו כל הלילה (למדו עניים דרכו) . ולמחר בבוקר השכם . בא הגאון ה"ו מוה"ר ז"ל . אל בית תלמודו של הגאון י"ע . ויאמר לו הגאון הנה הביא לפני אבנך ח' בן הגאון עפרת ראש ספר על קנים נסלף מאוד אשר משמיה קא זכו ליה לחבר חיבור על מס' . ולכוין זה לאמיסה אשר כל הרשעונים לא מנאו דרכה . וימהר ח"ו הגאון מוה"ר ויספר זאת להמחבר . וזאת שמה וטוב לב נכנס אל הגאון בחשבו כי יוד והדר יעשרו הגאון י"ע . וידבר אלו טובות ע"ד החיבור . אך כאשר בא לפני הגאון הוסיף לו חייריו ולא דיבר אלו מאומה מזה . אולי חשש לכל יננס להמחבר מהשבות גאות ע"י החיבור) . וכדברים האלה כתב לי מו"ר הגאון מוה"ר ז"ל בתוך מכתב שהכתמו אשר שלח לי (ע"ד הדפסת הספר הג"ל . עם הוספות קצת משלו) . שגתה אשר אהב סלה וז"ל הקדוש וידעתי אשר כבוד הגאון האלמי הנה דאורייתא רשכנה"ג מ' אליהו מווינא זוק"ל . חיבב אוחו ואם תודעו למאוד ואמר עם הספר הזה אשר משמיה זכו ליה לחבר חיבור נחמד כזה על מס' קנים אשר לא נשמע כזאת עכ"ל . וזה אשר כתב לי ידידי ש"ב הרב המופלג מוה"ר קאסיל מוואשילישאק לפני הרב הגדול ר' אברהם בהגאון החסיד . חידוש ורמז נכון בשם הגאון מ' מנחה אליעזר ז"ל . על שיעור ששים שקבעו להפריש ביכורים וע' מס' בכורים פ"ב משנה ג' תו"ס ד"ה יש בו . וכ"כ הרמב"ם פ"ב מהל' בכורים . דמדבריהם נר"ך להפריש ח' מס' זכו . ומסיים התו"ס אבל בכורים אין להם שיעור דרך אסתכחא ע"ש . וא' הג' מוה"רמ"א ה"ל סמך לזה . ממ"ש בתורה בהבחה בכורים . ושמה בטא ולקח הכתן הטא וגו' . ע' במס' כלים (פ"ב פ"ג ברע"ב שם) שמי מחזיק חני סאה . (הגם שבמשה כתוב שני ביו"ד ולא באל"ף כמו בתורה . היינו כך אלא שלשון חכמים לעלמס בו) . והנה בכמהבות (קי"א) : דרשו פ"פ ולשרקה בני אוחנו : תלמד שכל אינן סרק בל"י טעון משא ג' אהונות וידוע שמשא החמור או האתון פ"ו סאין (בכ"א מיעא פ' .) עולה משוי ג' אהונות שלשים סאה . כרי חני סאה הוא חלק ששים וזה רמזה תוס"ק . שהשיעור היומר קטן המחויב בככורים היינו הקונה אינן ח' וקרקעו חייב בככורים (בכורים פ"א משנה י"א) . ואפי' מאלין סרק נר"ך עכ"פ להביא טא בכורים שהוא ח' מששים וכ"ל וכשמע זאת כר"ס ר"א בהגאון . ח' כי אין זה מחורתו של ר' מנחה אליעזר ה"ל : כ"א מחורח אביו הגאון . כי קן גמאל כתוב בעל"ס כ"ק בכחבו . והשיב לו מוה"ר"ק ה"ל . ייחי ספר ונחיו ויביא הכ"ק . וטעם קן גמאל כדבריו אך על הגליון היה רשום ר"ח . בעה"ר"ו והוא ר"ת "בן המחבר" עפרת"ו ראש וכחן זאת הגאון לזכרון לעלמו . דבר ששמע מפי נעיר לימים . לפי גדול העטה . וע' שליח קיי (זאת ל"ב) (הר"ה הלוי) : קי) :

קי) סיפר לי הרב רא"ד שפראשק ז"ל וכן אבדי הרה"ג המנוח מ' לוי בע"ר ז"ל . שס"א התענה בגאון

הדרך על ארץ ושמים אליהו בארבע פינות העולם נודע בשמו ובמעשיו קי' ומקומו מוזכר לו יזכר עולם ומשמיא זכו ליה בחלקו אשר קראוהו ונודע לכל בני הגולה בשם הגאון שהם קיא) אשר מורה על הפלגת תורתו ונדול ככל בני דורו

הגאון העניו בכורים בערב פסח * (וכל ערב פסח היה מהדר אחר סעודה מצוה * ולא היה מתענה). ולעת ערב שלח לקרוא להרה"ג ר' לוי ב"ר בער ז"ל. ויאמר לו ממי יש לך סמורה * ויאמר לו פס האיש ר"ל בעולם. ויאמר לו הגאון השמורה ע"ך הוא חמץ גמור ויבהל הרב ר' לוי הכ"ל ויאל להחדר אשר שמה ישבו בני הגאון ותלמידיו ויפטר להם בחמהון כל הדבר. וכשמעו הגאון כי עוד מתמהמה הוא. ויאל הגאון מהר ויאמר לו. לא יראה ולא ימצא * וירץ הרב ר"ל הכ"ל עד מהרה לביתו. ולא השיב עגולה בחסו. להביול את הכל לזכר ויקחון עגולות יד וישעו האנשים כל המנוח וכל אשר הכינו על פסח אשר היה חמדונות המנוח בהם וישליכו את הכל לנהר ויילע ועד היום לא טועה הפסע ולא הרהיב אית לשאול ממנו והגאון שלח לכתב הכ"ל על החג שלשים מנוח משלו וכאשר שלחו את פי ירדתי הרה"ג המפורסם בישראל מ' יחזקאל לנדא נ"י. מ"ך דס"ק ויילגא (ואשר הוא עוד מכיר את הגאון וסיפר לי דרך כלל גדולת חסידותו ופרישותו וגדלו כהורה רב ונרא על כל סביביו). והוא חמץ הרב ר' לוי הכ"ל ויאמר לי כי גם הוא יודע מזה אך לדעתו אולי היה טעם ששום ע"פ הדינים אשר החמיר הגאון בענינים אלו ולא היה דעתו נוטה להקל וע' לקמן (אות קי"ז). (הרה"ה הלוי) :

קי) וזה אשר העריך הגרי"ן מעקלענבורג אב"ד מקאנינסבערב כ"י ועמ"ש במכתבו להג' מוהרי"ם הלוי נ"י הודעם בראש הספר ע"פ זה שמי וגו'. והנה כנגד שם הוי"ה ושם אהיה האמור שם * כתב זה שמי וזה זכרי כי שם הוא שם החומר (אייגענשאפטסאמען) וזהו הוא שם העצם (וועזענשאפט) וזה שמי מוסב ע"ם אהיה שהוא כדמות חואריו (כמ"ש במכתבו הג"ל) חכמי מוסב ע"ם הוי"ה כ"ה : וזוה יבואר מ"ש (משלי י') זכר לדיק לזכרה ושם רשעים ירקב. והנה היטיב אשר דיבר ירדתי הרה"ג מוהרי"ם הלוי נ"י. עי"ל עלית כשער הערה א') לכתב הפעם מ"ש אל לדיק בלשון יחיד. ואלל הרשע היה לומר ושם רשע ירקב ג"כ בלשון יחיד * ואמר בלשון רבים רשעים להודות כי לרעה מילפי ילפי מהדדי * ולסובה כל אחד לעצמו ורמז זה בלשון ח"ל יומא (לה) : לדיק מעצמו ורשע מחזירו שואמר זכר לדיק וגו' אך לכתב עוד ההבדל מ"ש בני לדיק זכר וגבי רשע אומר שם ולא זכר נראה עמ"ש לעיל כי שם הוא שם החומר והנה המפורסם לרשע אף בשמזכירים שם שלו והוא החומר כמ"ש והיוו להללו בשבחים המעשים אשר לו המעש הזה יבטל ברוב רשעותיו. וכאלו אינם נחשבים. וגם שם הכוב שלו נקרב וכו' וקלן ימצא כי רוב עושותיו מכריעים לכף חוב * [ע' שערי השוכה לרכיש יונס (סי' קפ"ט) כמ"ש ושם רשעים ירקב. ויאמר (ישעי' נ"ז) אתי אגיד לך קה"ך ואת מעשיך ולא יושלך סירוש לא יושלך מעשיך הכובים להלל מלכותך. בקומו למשפט בערכי לעומתם רב ששטיך ומעשה תחשושך כי דברי עוונותך גברו מהם כו'. ע"ש ומכוון להל"ל (הרה"ה הלוי)] * אבל גבי לדיק הוא להיפך כי המפורסם לדיק בכל דבריו אף כאשר אף מזכירים שמו היינו החוארים שלו אשר ע"י הוא מהולל ומבורך בפי כל כ"א גם זכר לדיק. וזכר היינו שמו העלמי * אך בשמזכירים שגב שמו לבדו אף בלא אומר מתואריו וממעשיו וזכרו אלא לזכרה :

בכל הדברים האלה נראה מה נראה זכר הגאון י"ע בהכלות אף על שפתיו זכר א ליה ו מוילגא * אף אם לא נהללו ברוב מהללו הנה לבבנו ירחם ברכות והכלות לשמו הגדול והקדוש * ואף כאשר נעלה על ספר חואריו הגאון החסיד ומעשיו אשר באמת לא יכילם ספר כי עלמו חסדו ובשמו נקדשו. הלא ימצא סינו רב ברכות לראש מחזירי זה. וכלב רגש נחמוק לנעוד אחריו אורה לדיקים כאור נונה הולך וגוון * (הרה"ג מוהרי"ן מק"ב האב"ד נקאנינסבערב) :

קיא) בתשובי שורש גאון כ' מהתחי אף נעשה מן גאון שם חואר כו'. וכן קאה החכמים שהיו אחרי אמוראים נקראו גאונים עון רב שפירא גאון ר"ם גאון ושמישי נקראו כן בעמוד שהיו בקיאים בכל ההלמוד שהם ששים מס' גאון בני' ששים ע"כ וראינו בהקדמה לאבות פ"ג תלמידיו הרב שכתב שם * ששמע מאי רבינו הגאון י"ע זה הסעם * למה שקראו לכל ראשי הדור שאחר ומן ההלמוד בפה גאון ע"י מ"ש במדרש שה"ש ששים המס וכו' * אלו ששים מ"ש

דורו ק"ב) וקצתם קראוהו בשם הסוד ק"ב) ע"ש שזכה להסודות ופרישות ונקיות וטהרה גדולי המהברים שאבדו מימיו וגם ספריו והידושויו קראום בשם ביאורי הנר"א חידושי הנר"א :

ק"ב) וק"ב) את בני דורו יסד בית מלא תורה לחיות אנשים תמיד עומדים על במרתם כביב לשולחן ה' דשנים ורעננים מסקרא משנה ונמרא והוא היה יושב עמם בראש לעתים קבועים וסדר לפניהם מעשה השולחן לכל מעשה עבודתו . אך במעט שנים ישינו לדעת כל התלמוד ערוך כפיהם וידעו מקור הדינים והתורות

מס' ע"ג ולא שמע הסומע שא' בשם המשגיח המדעש לסמך על ששים מס'. וע' בשאלות דר"א גאון מ"ס הגאון מ' יעשי' ברלין בהק' בשאלות פלוס (המוציא לאור) :

ק"ב) וע' בראש משלות הסולם כי היה הדור ההוא וביומר בעירו ויולגה דוד דעם לפסולא מהוד וגדולי העדה וגדולי מורה אשר היו בוויילנא בחיי הגאון ל"ט כמה אלה בילדותו היה הגאון מפורסם מ' העשיל בהגאון מ' שאלו ז"ל האב"ד דק' ויולגה ונפטר כ"ו אלול שנת תק"א . וכמוכ הגאון מגלותו לויילנא היה האב"ד הגאון מ' אבינדור ז"ל ונפטר ס"ו אדר בשנת תקל"א . והגאון המפורסם מ' ליב ז"ל . בעל המחבר הסר מעון אריות על מס' סופרים . היה למורה ז"ק בוויילנא . ונפטר ס"ו אייר שנת תקק"א . והגאון הנפלא מ' אליעזר אב"ד דקראו היה בוויילנא דירתו והיה לרב ומורה להגאון מ' שמואל בהגאון מ' אבינדור האב"ד ה"ל . [ועל הזכרה קבורתו בב"ט בוויילנא . נחקק פה לפון כו' הגאון המפורסם חר"ף ובקי בכל חדרי החורס ופיסרס סיסרי הוסיפסא ופולוכוסיא וזכעו חממות בבבלה ורזין . ג"ו ע"ה . ס"ה מ' אליעזר ז"ל אב"ד ור"מ דק"ק קראו . וי"ג בקדושתו כביוב משנהו . מ' מנחם אב שנת תקכ"ט] . וסלמידו הגאון מ' שמואל האב"ד דוויילנא . נפטר כ"א כסח שנת תקנ"א והרב הגאון מ' שמעון המ"ך דפה ונפטר ו' כסח שנת תקנ"ו והגאון מ' בער ז"ל בעל המהכר מ' רביד הזהב נפטר כ"ח חסרי תקס"ד . הגאון חר"ף מ' דוד שמואל פיינעש ז"ל (המורה להסלה במ' הילל בן שמר) . הגאון חר"ף מ' ליב רופשיסקער . הגאון מ' חיים הנקרא פאקראיער רב (ונסע לכה"ק) . הגאון מ' שאלו שישקעס בעל המחבר מ' צביל סיגר נפטר ז' ניסן שנת תקנ"א הגאון מ' דוב בער אחיו של הגאון ל"ט נפטר יום י"ב אלול תקס"ו ומחר הרב המאז"ג מ' נח מיינדעס ז"ל בעה"מ מ' ספרפראוס להכמה ונפלאות חדשות נפטר ג' כסח תקנ"ח לבד תלמידו הגאון . אשר היו דירחס בוויילנא . כמו הגאון הערמל מ' זלמן מוולאזין ונפטר בוויילנא מ' אדר תקמ"ח הרב המאז"ג מ' משה שלמה ז"ל מ"מ ומ"ן דוויילנא ולפסו היה למ"מ הרב המאז"ג המקובל המפורסם מ' חיים (גם הוא תלמיד הגאון ע' הערה י"ג בעליות אל"ף) נפטר כ"ו כסח שנת תקנ"ה הרב המאז"ג מ' סעדי ז"ל לבד תלמידיו הגאונים המפורסמים מעירות אחרות אשר נאספו לוויילנא וקבעו למורה בבית רבס הגאון ל"ט ובניו הרבנים הגדולים ז"ל ולבד מורי נדק דוויילנא וד"ר צימ"ס ההם גדולי מורה וראשי עם וכן הגבירים הגדולים בהורה המדעית ובאחרית ימיו גם הגאון מ' שאלו קאלינעלינבונן הסמוסף לפעמים בביתו וקבע דירתו בוויילנא . וכן הגאון מ' פאיר שישקעס ז"ל והיתה העיר כלילת יוסי משום לכל דור ודור וכולם כמי כאנמון דלא :

ק"ב) ע' מעשה רב בהקדמת דודי הרב"ג החו"ב שב וישיב מ' דוב בער ל"ט מ"ן מוויילנא בהצטנו דרך והסלכות רצינו ל"ט וז"ש שם עקב עמוס וקדושה וז"ב החושף עליו כל הימים נפשו ירבה לו . אה שמנה אזנו וחסן לה שיקולאים אוהו מסוד באמרו . גדר שם חסיד אינו מלא על מי שמתחבר עם קונו ונכנס לפנים משה"ה המופל עפ"י חז"ל אבל מי שאינו זה מכל המבואר בתלמוד

ובד' חלקי השו"ע לא יאות לו עם חסיד אלא ישראל כסר והמחבר של כ"ז לא יאל ידי מוכה ישראל כמה נעים הדברים יוגלים מפי עושיהם בסקידה חריזוה נפלא להקים את כל מעשה הפרטים פ"ד סימור נכונה וקרובה אל נקודת האשפה המחבר ע"ס מ"ז אצרי הדור ראחה כל אלה . איש אסף בחשיו כל חלקי המורה והמכמה המסורים לט מחז"ל : לא הניח דבר אשר נכה אדם להצטנו אשר כל הניכרה כחרמו ופס בלוקומו והכוח על לוח לבו (המוציא לאור) : ק"ב) בהק' לפו"ע א"ש עס ביאורו :

והתורות על ארבע טורים בתכלית השלימות והזהיר שלא לעסוק בפלפול הרבה ולפעמים
 שהוא לקנתור ה"ו והוא הריסה גדולה אל רצונו ית"ש כי בו תרכה הפשע ותגדל העון
 ויפסד החבור הנעים ויגורש האמת מערת ה' והפלפול טוב לכוון אל ההלכה וקיומו וקבלו
 עליהם ולכדו בחייהם היוותו שמונה עשרה שנה והוא היה נהנה מנ"ר שנעשה רצונו
 הטוב והמה בהשקפתם בזיו תורתו ערב ובוקר זכו אל התענוג הנפלא תענוג וזיו
 שאין לשערו :

בהגיעו לימי שנותיו שבעים ואחד וזה היה בשנת תקנ"א תולשת הוקנה כבדה עליו
 ובהו הולך ונשחת ותש כח הנופניות זיהלה לא דרש רבינו אז כרופאים ולא
 שת לבו אל המודי תבל להשתעשע בעניניהם להשקיט רעיונו מרגשת הליו כי נחות
 נפשו לא פנו טעמם וריחם לא נטר כשתוקקים להשתעשע רק באהבת ה' והורתו
 הנמועה בלבו כנעוריו ושיחר את פני הרב המ"מ מק' דובנא ע"פ כהנבו כ"י ממש קמו
 לבקשו שיבוא אליו להיות לו למשוב נפש במשליו הנעימים המשמח אלהים ואנשים קמו
 (וע' צעירות קיר אוח ל"ב) :

בשנת

קמו מכהבו נדפסים כהגדה ש"ס ע"פ זרע גד מאלמו"ר הרב הג' המנוח ז"ל - ופי' המ"מ דק'
 דובנא אחר הק' שלי (המוציא לאור) :

קמו **שאול** שאל הגאון נ"ע אה הרב המ"מ מדובנא ז"ל המפורסם במשליו הנפלאים אשר יגיד
 לו איכזה יוכל כ"כ מהר לפתוח במשל פיו ולגאר אח"כ בזה מקדמי קודם משאמיים
 להמשל כהשכל ועוב טעם והרב המ"מ מדובנא כרגע השיב לו הנה אני אגיד לחדוי משל על משל
 אחד משני העם כאשר חשקה נפשו - ללמד ידו להיות מורה בקצת לקטוע אל המסרה אל המרכז
 מהענוגה ולא יחסיף עס לעיר החכמה והמדע פיו והאז כרוז עמלו שמה ע"ז וכפי רוב השנים אשר
 החמהמה הנה הפסל להלית לירות כל פעם כמעט שמוך למרכז . אך אל המרכז ממש - אל הנקודה
 האמיתית הלא א"א ללמס גידי אדם וכנסוע לציחו שמה ופוב לב כי לא רבים ידבמו להשכל אה
 ידיהם ללמד למלחמה לקטוע אל השערה כמזוה והנה עבר דרך כסר קסן - ויביס והנה מפרות
 כוננו שמה ומקום החן אשר עבר הוא המרכז האמיתי בכל המסרות ויחפלא האיש מאוד ויאמר הנמלא
 כזה איש דגול מרכבה בהכפר אשר גם בעיר הגדולה והחכמה לא נשמע כזאת לקטוע כל פעם אל
 השערה ולא לחסיף אה המרכז אחד לא נעדר הקר חפס אחרי האיש ויראכו לו איש כפרי - גם
 השכל ולפעלו אין ידיים ויהפאר ויאמר כזאת וכזאת עשיתי אני וידי עשו כל אלה והסרק כמסחוי
 קשה אנכי מורה ולא אחפא המסרה ויחפלה האיש ויאמר לו למדתי וחקמתי הפעם יודעו ויאמר לו
 לראשונה הנה אנכי מורה בקצת ומקום שיפול החן . עס יהיה המסרה והמרכז כי אחר כן אנכי
 מחאר להשיבו במחוגה עיגול אשר יהיה הנקודה אשר יריתי למרכז וימלא האיש פיו שחוק כן אנכי
 כן אדווי לראשונה הנני מורה ומכאר פסוק ואח"ז הנני מחאר במחוגה המשל סביבו והס"מ מדובנא
 היה יקר מאוד בעיני הגאון ושמע ממנו חי' חורס וע' כספרו חוסל יעקב על בטוח (ימרו נ'
 פ"א) מביא מה שאמר לו הגאון ז"ל ביאור נהמד על פסוק ישעיה (כ"ב) כי לא בחפזון סאלו
 ובמטובה וגו' ושם הדל בין חפזון למנוסה ע"ג ודפ"ח וכן הרב הג' המפורסם מ"מ מפלאים בעה"מ
 אסיקי יחודה איי הים וכו' נקרה ג"ב ויחא לוילגל ויעמוד לפני הגאון : והגאון למד אז בירמיס
 (י"ד ע') המקרא למה חסיה כאיש דהס כגבור לא יוכל להושיע וישאלהו הגאון מה מורש מדיס -
 כי המבוארים לא בלרו כ"א לפי ענינו ויש לו הרב המ"מ דשלאים כי הנה לעת יפלו העם בטפלים
 במלחמה יחבן ע"פ שני דרכים : או כי השונא חזק ואמין כח כי רב מאוד מחפזו . אשר גם כגבור
 לאף וכל לעמוד נגדס או כי ישמידו אה ער הנצח וככפף ימכור אה חילו . אף כי רב חילו ועלס
 עופי דכרו יחר מאשר עס השני אך ינהיגס ללמוה ולא סדריס ע"כ לא יעשו ידיהם חופים כן יאמר
 הנביא ע"ד מליצה כי נהס מלשון נדה כמ"ס (יחזקאל ס"ז) לכל זנוח ימנו נדס וכוח מנהס ומנהס
 נ"ס למה חסיה כאיש דהס (ורא איין בעשאנקיעני) או כגבור לא יוכל להושיע וכ"ל וע"י הדבב
 כזה נשא כן בעיני הגאון ויכדכו :

בשנת תקנ"ו חלה שנית מחלה עצומה ואנושה • [ורבינו כמנהגו לבלי דרוש אך ברופאים לקחת מהם מזור ותרופה] קרא שנית להרב הג"מ המפורסם מדובנא באנתו וכתב אליו אמרי נועם בצה שפתים ומתק לשונו בזה"ל אספרה נא לידידי בעל גמולות שנמלני ה' ברב טובו חלץ נפשי מתחלואות קשות הפליא לעשות עמדי יבוא ידידי לביתי ואל יאחרו פעמיו להשיב רוחי ולהשתעשע אתי וכי וירפא ח' אותו • ושכ לאיתנו ,

בשנת תקנ"ה ערב יוה"כ לעת ערב קרא לבניו ויאמר האספו אלי ואברך אתכם ויאספו אליו בניו בנותיו ונכדיו וישלח ידו וישא על ראש בנו הרב הגדול החכם ר' אברהם ויברך אותו וישא קולו ויבך כל העומדים שמה נשתוממו אחותם רעה הלא דבר הוא אמרו מעורו לא נהג מנהג זה ולא הרהיבו נפשם לשאלו מהרת יוה"כ והנה הוא חולה אנושה מחלה בכל יום גבר המחלה וגם שמחת חג הסוכות נהפך לתונה וערבה כל שמחה ביום ב' ג' דחוד"ט סוכות והוא תש כח עד מאוד ורבינו עם חולשת גופו התגבר בתשוקה והוסיף אומץ לקיים מצות לולב ואתרוג בעתם בשמחה עצומה שמחת הנפש כמנהגו הסת עודנה בכפו אחזים קי"ו ויאסוף רגליו וינוע וימת כשיבה טובה.
כן

ובן הרב הג"מ מפאלצק בעה"מ נבעת פתח וכו'. היה המשתמש לפני הגאון (ע' מעלות הסולם הערה י"ג) . וע' בהקדמה לספרו מדרש חכמים פי' על תהלים כחז וגם זאת עמדה לי . זכות שמשמתי את הגאון אחימי בולגה קדישא אשר כל הארץ האירה מכבודו הוא יהו מרנא ורבנא ל"י ע"ה פ"ה מ' חל"י ז"ל מוילנא ומשל לנכנס לחנופו של בושם שעכ"פ נקלם הריח ונחמתו נכנסתי וריחו הסוב קלפתי כו' עכ"ל והפאר בספרו ראש הבעה בהקדמה ח"ל גם קיבל הרב הגאון הגדול המפורסם ציפראל את הסידור שלי בספ"ו וכתשובות מן על פי' אחת ויציב עיני ראו ושמתו עכ"ל . וב"כ בהק' לש' מדרש חכמים פי' על קהלים ח"ל גם קיבל ממנו הגאון שני ספרים אשר הדפסתי בחייו בחיבה גדולה והעבד עזה . וישרו בעיניו כו' ע"ש ולשמח לבו במתק שפתיו בעה אשר חלה הגאון . פ"א אמר להגאון נ"ע לפני של התלמידים אשר עמדו לפניו מי יתן ויברכני ה' עם יהיה"ר שלכם . וישמור כל איש מהי"מ אשר לי ויתבוננו התלמידים עליו . ויאמר להם הרב הג"מ מה תחזו בי הלא תשכילו מה יוכל יהיה"ר להסית את הגאון כ"א לאמר לו כל הרגעים הקדשם קודם לה' . ולא תפנו אף רגע מדביקות הבורא אבל הלא גם החורה יוסה ושמתם מאוד לנפשותיכם הלא תפנו אף רגע להנפש וכעבור הרגע חשבו לעבודתכם למורה ועבודה ומה יאמר הי"מ שלי חלי הקך כל היום הולך כסל ולבך מלא משניי הבלי עוה"ז הלא רגע חשוב לחוכמתי לקחת עכ"פ ספר בידך רגעים אחדים הנה יהיה"ר של הגאון . ואמר לו ללמוד כל היום ולהנפש אף רגע והיך טוב עלי ואמר לי ללמוד אף רגע ויאמר הגאון בשמעו זאת ויאמר הרחמן י"ל כל איש מהיה"ר שלי מה תוכלו אחס לדעה . כן הרב המפורסם כו' ר' פייוול ז"ל מ"מ דוילנא בעל המחבר תולדות אדם הביא בספרו שם כי זכה חמשה פעמים להיות לו פתחן פה לפני הגאון וככל פעם ישב עמו בבית מדרשו הפהו משך שעה לערך וגם דיבר טוב לפניו על ספרו מוסר השכל ודיבר עמו דברים גד"מ אשר זורו במור השכל וחובשו במחנות האמת ע"ש . (הר"ה הלוי) :

קי"ו **סיפר** לי הרה"ג מ' דוב צער המ"ן ר"ע אשר הוא החפלה בבית המדרש של הגאון בחייו . ונבעה האחרונה ראה אותו ביום הכיפורים כי רפה כחו מאוד ולא עזר כח להספול בצבור ויחפלה במדרו לבדו . (אף לעת השמ"ע וקריאת הסורה נכנס להבהמ"ד) אשר שם למד כל ימי הפגוע בכל השנים אף בש"ק היה בל לביתו ומקום אשר עשה עומד הבימה בבית המדרש שלו עמדה אז מסמו של הגאון כ"ע וכל ימי הסוכות היה דרכו לאחוז הלולב והאתרוג צידו כל היום כמנהג אנשי ירושלים כמבואר בסוכה (מב) . וגם בחליו אשר נספר בו אחז הלולב והאתרוג צידו ולא הרפס כל היום ולדיק אבד (לדורו אבד) ולדקתו עמו עד אשר גוע ונכבה נר אליהם ופסח לי ידידי הרב ר' גרשון חמשצדס ל"י . אשר הגיד לו הגביר המדיב ר' שמואל יודעם ז"ל . כי הוא היה שליח לבשר להגאון שיביאו לו אתרוג סהודר מפרייסן והוא הקך בשמחה בחשבו כי הגאון יברכהו בגלל הבערה הזאת והיה כבולו ויאמר

בן שבועים ושמונה שנה וכל העומרים עליו בראותם כי נצחו אראלים את בעזקים
 נפל עטרת ראשם ויתנו קול בבכי שפחת חגן נחפך לאבל ובכל רהובות וויולנא נשמע
 אך נהי קיה) ובל הנמצאים בעיר פגער ועד זקן (ק"ס) יצאו ללותו ובכל מקום אשר הגיע
 קול השמועה לא טובה אשר כבה אור עולם אבל ובספר גדול ליהודים נאוגי עולם
 בכל עיר ועיר קמו עמדו ולספרו ולספר הודו (ק"ב) ויקראו לבכי ולכבד ולאבל כבד .

ויאמר זאת להגאון כי יביאו לו אחרונ ויהי כהזכירו האחרונ הסיב הגאון פניו אל הקיר ויבך בני
 רב וישחממו מאוד כל הגזים עליו והגביר מוה"ר הכ"ל . שב פניו ראש ומלא יגון ולא ידעו מה
 זה עד אשר כהגיע חג הסוכות ואת האחרונ הזה אשר הביאו לו אחו גם ברנע האחרונה אשר סגר
 יומו אז ידעו כל העם כי לבו הגיד לו אז כי עש האחרונ הזה ימות . והאחרונ יהיה לו המנוח
 האחרונה בעולם הזה לכן נפשו ידעה לו ולא יכול אז להחפזק ויבך לכל הגזים עליו (הר"ס הלוי) ואני
 שמעתי שאתו בניווחיו ואמר בכביה כמה קשה להסגר מעולם המעשה הזה אשר על ידי מנוח קלה
 כי"ב של יציה אדם ישר ויחזה פני שניה ואיפוא מכל למנוח זאת בעולם הנפשות חף אס יתנו כל כחוסיו
 עזבו (הגרד"ל) :

ק"ח) וע' מ"ש הרב ר"א דלנוי ז"ל בחי' הכמה אדם בשער השמחה (כלל קמ"א סי' י"ח) לטען מ"ש
 בשו"ע חכס ולאוף וגאון מניטין אותן לבה"ד ומיחין המפה במקום שהיה דורש וסופדין
 אותו פס כו' . ורע עלי המעשה מפני שראו שטעו בן לאדוניהו מרנא ורכנא רשכבה"ג מחותני ר' אליהו
 חסיד שהיה ידוע ומפורסם לכל העולם לגאון וחביד ויחיד גדורו ממנו למדו לעשות בן גם למי שרואין
 לכבוד ועליהם נאמר וסבולו והקמאו את מקדשי כו' וראוי לבטל זה שלא להכניס שום מה בבכ"כ .
 ובבה"מ"ד ע"ל . (הר"ס הלוי) :

ק"י) סיפר לי הרה"ג מוהר"ד גער המ"ך הג"ל . אשר היה אז בעת פסירתו אשר נפטר בנוקר ובכל
 חלונות נשמע חף בני ונהי וזעקת פטר אשר אין לשער ויאלו כל העיר אל שרה הקברים
 ללוכו עד אשר אמרו כי גם לעת המנחה לא נמלא חף בבה"מ"ס הגדולא אשר בוילנא חנין עשרה להחפזל שמה
 מנחה בניבור והכי העיר להדחת אליהם :

ורדה ראינו אני בני"ק מהרב החסיד לדיק יב"ע מ' זיסקינד ז"ל בבה"מ"ס ס' יהוד תורת העבודה
 בהנאוואה האחרונה (שכתב אחר הגאווה הנדפסה) על אודות קבורתו ועם הערה תלמידו הרב הג'
 ר' העשיל ריינעס ז"ל מהוראדנא כהן שם כ"ד אשר גוה הרב החסיד מויה זיסקינד ז"ל . זיסקנד
 אותו עם פליח מנויין כהלכתו ולא כאשר נהגו לפסול א' מהליות . והנה כאשר נפטר שאלו זאת את
 הרב הג' מ' דניאל ז"ל בבה"מ"ס ס' חמודי דניאל מ"ך בהוראדנא אס יקיימו מנחה זואת . והשיב כי
 לאחר לא היה מניה בזה לקיים מנחה המה ולשנות תמנהגו ש"ע . אך על החסיד הדיוק בעל יו"ט"ה אינו
 רואה להגיד דעסו וירא הוא לעבוד על רגו וזוה לעשות לו בן כאשר זוס . ויהי בסתיה אותו אל קברו
 אשר כרו לו הנה הסתבה א' מהליות כהיחידות (אשר שמו בקברו להגיע עליהם תלמעה סדין ולא
 בקרשים כהוג כאשר יום . [שמעתי בפרכות מהרב ר' אברהם ז"ל הוראדנער (מווילנא) . שהיה
 סדין של פשתן עשוי על יהדות כמין ג' מעלות (הגרד"ל)] . וכאשר שמע בן ראינו אני כחוב בני"ק
 ונפסלה ולא נחיימה מחשבתו של אותו לדיק בעל יו"ט"ה והוסף תלמידו הרב"ג מוהר"ס הג"ל לכתוב
 כי גם החסיד נ"ע הגאון מוויילנא מסר לתלמידו הרב החביד ר' העד' ז"ל אשר בעת פסירתו
 יקברו אותו בשליח עם יציה כברים כהלכתם . (וע' שו"ע שלו אור"ח סי' כ"ג ס"ק ז') מ"ש הגר"א
 ז"ל (זוה) [וכו"ד סי' ש"א והוא ע"ס הכרייחא דמס' יציה שמהל הרמב"ן כמ"ש בספרו ה"ה' .
 ובתלמדותיו שלי מוע"ק (אשר בימינו אינו לנרייחא הזאת בדפוס ע"י הגאון מיד"א שפיכא . ואח"כ
 שניה כפסד"א עם ע"י) (הגרד"ל)] . והנה היחה גטיב כי בעת פסירתו לא היה בוויילנא תלמידו
 הרב החסיד ר' העד' הכ"ל . וחיבק אחר הקבורה בא ולא איסחיע מילתא אז ידעו כי מה' היחה
 זיקויים המהג וכן סיפר לי הרב"ג ר' ישראל המ"ך דוויילנא נ"י שהיה בעת פסירה בגאון ל"ע . ובעת
 אז כואה : (הר"ס הלוי) :

ק"ב) עיין גם' אגודה אונג מהגאון מ' משה זאב זאב אב"ד דביאליסאק הספרו על רבינו : וע' גם'
 אסיקי יהודס (דרוש עמק כנחא) הספרו עליו עם קינה בתרומים ובור ובט' אדרת אל' .

והנה לא נאמר בו מיתה • כ"א נתוסף לו רוח • (כאשר בכל יום היה מוסיף והולך בקדושה) וגוע והניה אחריו ודע בך ה' המה הצאצאים והצפיעות • בנין וחתני רבנן • ובניו שני צנתרות הזהב • הרבנים הגדולים חריפים ובקיאים צדיקים ותמימים • הרב מ' אריה ליב והרה"ג מ' אברהם ז"ל • מה טובם ומה יפים והמה הציבו מצבת אבן גדולה בבית גדול למראה הנבנה על קברו וחרות עליו פתוחי תותם מעשה הרש • אבן אלה הטורים :

אהה

רבינו הגדול על מי אותנו נמשת ועזבת •

- רבינו אליהו : עלה השמים • קרעו לכבכם • לשנים עשר קרעים •
- ב הג האסוף • שמחת לבבי • נאסף אבי • אבי • מי יטע בכרמי זרעים •
- א וי נא לה • אמרה ארץ • כי אברה כלי חמדתה • הוי על ימיה הרעים :
- ל יל ויום תוש' תשועי מי יורה דעה מי יבין שמועה • מי יגלה הלכו לרגעים •
- י וס יום שומעי שומעך אותך ידרשו • לשמוע תורתך • אמת • בפך כי נעים •
- ה תורה תתן קולה • אני חכמ' שכנתי בלב אליהו • עקבותיך כתבל נודעים :
- ו עתה נאלמתי : יד לפי שמתי • עוד יעלו לציון מושיעים •
- ג ם פרישו' חסידו' וענוה • מה לכם מחשים • אלופינו אין • ואנשי חיל נגדעים •
- א ללי לי תזעק היראה והחכמה • מי בלעדך ישמיענו לכל הבאים •
- ו מעשה בראשית • ומעשה מרכבה • לך נתגלו • כבימי התנאי' והאמוראים •
- נ שארנו בלי כל • לבשנו אבל מעטה • בי הורדנו ממה מטה • במעט נגועים :

ה"ה הרב הגאון החסיד המפורסם • גדול מרבן שמו • און וחקר ותקן • במקרא במשנה • בבלי ירושלמי • תוספתא מבילתא • ספרא ספרי זוהר והיכלות ר"ס וס' יצירת וספד"צ לא הגיה דבר קטן ודבר גדול • עד כי הגדיל לעשות כיום נתינתן ססיני • ותחזיר מצות הרבה אשר נשבתו • וחזר ויסדן • בבחרותו מאס בתענוגי בני אדם • וקדש גופו וגשמתו ליוצרו עד יום מותו • הוא מוריגו • אור העולם • מקור החכמה והכדע ראש גולת אריאל צפירת תפארת ישראל • רבינו הגאון מוה"ר אליהו בהרב ר' שלמה זלמן זצ"ל עלה השמים כיום י"ט תשרי • שנת תאמ"י צב"ה קיא) לפ"ק :

ואהרי

(נדסס בווארשוי' בשנת מוה הגאון חקל"ת) והחיבור הוא הספד על רבינו ומספר תהלתו גם בסיפורים יקרים והספיד עליו מספד היחיד זול • יחיד בעולם יחיד נפודס יחיד ביראה יחיד בחכמה יחיד בקדושה • יחיד בסברה • יחיד בטוב • יחיד בפרישות • יעו"ש • וע' בס' הילל בן שחר • לח"ז הרב"ג מ' הילל זצ"ל הספד עליו • וע' הספד עליו מעל המחבר יקרא דשכני (נדסס באלסווא) • [כעת נדסכו שני הספדים עליו אשר הספידו הרב המחבר חי אדם זול • (א' נדסס בם' בערי רחמים • והב' בם' טוואוס הגאון כנסס יחזקאל) • וגמלא מ"י הרב המחבר ל"י הספד אשר הספידו בנו כרה"ג ר' אברהם זצ"ל] • (כה"ס הלוי) :

קיא) והנה הגאון טלד בשנת שלה לבס אליהו ועלה השמים בשנת עליות אליהו והנסס אחר הצינו על מלכתו תלמידי י"ט ירחמן מליהס • כי מחו' כרה"ג ר' נח מינדסס בעמ"ח

ואתרי אשר כבה השמש • הגה נפוצו תלמידיו כמרעיתם ושמו עליהם אלוף לראש את הגאון מאור הגולה ההסיד והכס הכולל • מו"ה היים מוולאזין ג"ע • תלמיד הגאון אשר הוא התחיל להפיץ תורתו ולהשקות מבאר תורתו אשר דלה ויצק מים ע"י אליהו ק"ב) ומתם מתלמידי הגאון ג"ע נסעו לארץ הקדושה וקבעו שמה בית מדרשם להאיר גם את המזרח מאור עולם מתורת רבן הגאון ההסיד ג"ע ושמה גדלו והצלחתו ואור חדש האירו גם על ציון וירושלים :

רבניו הרבנים הגדולים וחתנו הרב הגדול ר' משה מפיקס ותלמידיו הגדולים כולם עמלו יחד להפיץ מעיני תורתו חוצה בהיבוריו הרבים והדפיסו בהם הרבה אבל יותר מהמה ספרים הרבה עודם ככתובים כאשר עיני ישרים יראו בקונטרס על ית קיר ולבד אשר נאברו ואינם והגבורים הגדולים הנדיבים דפה ווילנא עמלו גם הנה להקים מחשבתו ולכונן בית מדרשו הגדול והרחיבו בניניו ועלויותיו גדול למראה וגם עקב ספרים קבצו שמה למרבה ועד היום הזה מופלגי תורה זיר אה אשר יומם ולילה לא יהשו כתורת ה' עצורים שמה והספקתם יותן להם ברחבה מהנסות אשר נדבו לזה גדולי גבורי נדיבי עם והכנסה ממקור נאמן מכתי חומה הרבה בוילנא אשר התנדבו בעליהם עולמית בצוואתם לפני מותם לתוצאות הבית הקדוש הזה והביח הזה הוא כלא כבוד ה' וראשי מופלגי עיר ווילנא ינהרו לבהמ"ד הקדוש וקבעו חבורות חבורות אלה בלימוד האלפס ואלה בלימוד הש"ס ואלה במשנה מקרא ומדרש והפקידו גם כשומרים המזכירים את ה' גם כלילות ולא יתנו דכי אף רגע א' למען לא יכוסל התמיד ושלא יופסק אף רגע אחד ליבוד התורה הק' מבית מדרשו של גאון עולם ג"ע ומתנהגים שמה עפ"י הנהגות הגאון בחייו אחת מהנה לא געדרת בקדושה וטהרה ולזכרון עולם. הקימו בבית מדרשו אכן שיש חרות עליו פתוחו הותם לשמו ולזכרו ויקבעו אותה כבית הצפוני אשר בבהמ"ד של הגאון ג"ע למען ידעו כל העם כי שמו נקרא על הבית הזה ובאלו עורנו חי מתהלך אתם :

מ' פלאות חדשות וכו' • באדמת מחו' הגאון מלא גם הוא מנוח . ויקבר שמה וגם על מצבתו חקוק הפרס חל מ' י כ"ה לרמו על שניהם הנאהבים ונעימים בחייהם ובמוסר לא נפרדו (כר"ה הלוי) :

ק"ב) וזכה להעמיד ולהסדוק תורה ויראה לכל ישראל • כי נקבעו בלו אליו לקחת לקח מסוי גדולי מופלגי הדור ואשר הורס דעת לכורות בישראל • גאוני גדולי הדור . והשאר אחריו בן ממלא מקומו חמי גדלו והגליו וינאו מהם להוכיח בישראל • חכם הכולל לפני כרים החיוב למובח עמו ישראל הדיק ועינו מ' יתקן גאון הגדול אור ישראל • וולאזין ועולם חכמתו ונדולת מעשיו נודעים לכל ואשר באשורי אביו הגאון אחרו רגלו וסיה לאור עולם • וכן מגדולי תלמידי הגאון מאור הגולה מוהר"ם ז"ל האירו פני חבל בתורת אמת אשר גם זאת מידי הגאון ג"ע סימה לו ומגדולי תלמידיו מדור שבער כוח הגאון מאור הגולה מ' יעקב ז"ל סאב"ד בק"ק קארלין בעהמ"ס מ' שו"ת משכנתא יעקב וקבלת יעקב ומביא ממורח רבו הגאון מוהר"ם ג"ע בספרו משכנתא יעקב וכן בקהלת יעקב בשו"ת (י) ציו"ד ועס בא"ע (שאלה מ') ומגדולי תלמידיו בדוריו הנודעים לי הגאון המפורסם האמתי מ' יוסף ג"י סאב"ד בק' שלונק והגאון מ' דוד ספציל ג"י . המ"ן בק' מינסק בעהמ"ס מ' בית דוד • מביא ממורח רבו . וע' בסקדמתו לספרו ובס' י"ז מביא דברי רבו הגאון מוהר"ם ג"ע ונחלק הדברים והגאון מ' זלמן מזאגור ג"י . וע' בספר (כ"ה) מ"ש שס (כר"ה הלוי) :

הקדמס

עלויות אליהו וארה חרוזי האבן

לכד זה ראינו

מצאנו צדיק תמים • ברורות אחרונים • שמעו הולך בכל איים ומדינה •
 חכמתו בחוץ תרונה • לספר שבחו נבער כל אדם מדעת • בנה בניתי
 לך עליות מרווחות • שוש תשיש בה' שובע שמחות • זה שבתו הבית
 הזה • ארבעים שנה • למד כל רבד חכמה וכינה • עוד לימר את
 העם דעת • בחיבוריו על מקרא • משנה • תלמוד בבלי • ירושלמי
 אנדות • הלכות • דבריו ככוכבים לעד יאירו • פירושיו בזהר הרקיע •
 זיהרו • יום ליום • ולילה יתו דעת • על זוהר • ותיקונים • היכלות •
 וספר יצירה • ר"מ • מעשה בראשית • מעשה מרכבה • הוויות דאביי
 ורבא • רעם • גבורותיו יתבוננו • יען כי שם נגלו אליו אלהים • הוא
 הדעת • זכרו לא יסוף מקהל ועדה • בחיבוריו ישוטטו רבים •
 ותרבה הרעת • ע"כ :

קני) אשריך עיר התהלה וזילנא כולם מנדולם ועד קטנם קבלו קצת תועלת נפשי
 איש לפי הבנתו וכל פעולתם בתלמוד התורה ועבודת הצדקה שם
 הוא היה עושה בעזו יראתו ותוכחתו על פניהם כי עצתו העולה היא תקום להם
 עד בלי ידה בעצתו ותוכחתו נעשו קהל גדול מרביצי תורה מדקדקי במצות שונאי
 הרבנות מכבדי אלהים כעשרם לא גבה לבם כל מנקשה' ישמח בהם עשו תורתם
 קבע ועסקיהם ארעי קני) התורה והעבודה הם לבדם עסקיהם ואח"כ קבלו עליהם
 כמעט כל אנשי מדינתו כי עיקר תוכחתו היתה אל הקרובים העומדים לפניו להודיע
 גם אל הרחוקים שלא יוציאו זמנם באפס תקוה להיות כל איש עיניו פקוחות על
 חלקי זמנו לרנעים יבחנו ושתהיה הוצאות זמנם בדברים היותר יקרים שאפשר והוא
 עסק התורה והעבודה ולהזרו בה לפעול בעוצם החריצות כי כל השתדלות וכשרון
 מעשה זולת זה לא יועיל מאומה זולת התורה והעבודה המתיישן כל מעללי יצר
 לב האדם ותחבולותיו וכל צמח צדקה ותהלה נראה בעירו ומקומו וישלח פארותיו
 גם למרחוק ונמישותיו עברו ים ועלינו להודות לשם ה' אשר שלח לפנינו עמוד האש
 להאיר לנו השבת הומן ולכל ישראל אור כמושכותם בתורת אמת ויראת ה' מהורח
 אשר בלעדו מי יודע לעת כזאת מה חניע אלינו ואך בו נצמדק ונתהלל וה' הטוב
 יתן הטוב את אשר זרע לצדקה יצמיח פרי למעלה לנו ולבנינו לדורות עולם להחזיק
 בעץ החיים בתורה ויראת ה' בדרך האמת אשר הורנו ובתמים לטוב לנו כל הימים :

קני) הקדמה לש"ע עם כ"אורו :

קני) והנהיגו דוכיין הני נשי לאתחז במסחר ומטו ובמח בהם לב בעליהם לקרו ולמנוי כי מדכא
 כל היום וע' מ"ש הגאון כ"אורו לאבן עזר (ס' ח' סק"ט) הניא מ"ש הכ"ן בקידושין
 נושא אשה ולאח"כ לומד מורה כסברה ואמרו שם ס"ן ה"א לכו ופירש דבני ככל היו נשויים מתעסקות
 במו"מ ובמלאכה והיו מסתמים אם אשכיס אל כל בני א"י היו מעוגות ולאכלה ואין עוסק יע"ש
 (סד"ה ה"י) :

כרוז קרא בחור

(אחר פתיחת הגאון ר"ע נאספו גדולי העיר וכרוז יאז חלפתיכם כאחור וכנדפס בפי שנות אליהו ד' עמברג וז"ל)
כרוז יצא האבות רבנים דק"ק ווילנא יע"א על האנשים שלא שמעו כל צרכן ונבטלו עברה
לעצמן לקבוע הלכה בשם אדמו"ר ורשכבה"ג הגאון האבתי החסיד המנוח המפורסם מ'
א ל י ה ו זללה"ה שלא ידרו לסוף דעתו ומלאו לבם לכתוב שמועתן ולקבוע בדפוס

כאשר נמאלו איזה אנשים לומרם דינים והנהגות ופירושי חורגים : בשם מו"ר הפארת ישראל הגאון
האבתי המנוח החסיד המפורסם כ"מ ידוע ומפורסם שלא יאז מפס קדוש הגאון הג"ל דבר
שלינו מתוקן ח"ו כאשר המה בכחובים : חיבוריו נגלה ובנפטר הכל על קו האמת ויש לחוש קו יוקבנו
הדברים שאומרים בשמו להלכה וגם יודפסו בדפוס : כאשר עינינו רואים שיש בהרבה ספרי קדמונים
דברים אשר לא יאלו מפי המחבר ולהסיד המכילה הזאת : בכן יאז מאז שני כתוב הרבנים שהאלופים
השמיים דק"ק י"ו יכרוז בכל בתי כנסיות וכל בתי מדרשות דקהילתו י"ו שלא ישמע ולא יאמין
שום אדם לדברי החומר בשם הגאון החסיד זוק"ל : בע"מ אז יביא כהב שהוכח מפי הגאון הג"ל :
איזה דינים והנהגות ופירושי חורגים : עד שיחברר בחיבור גמור : שהם מחתבי הגאון הג"ל שכתב
דיו ממס' וייקיים הכהב ע"פ כד"ר דק"ק י"ו : ופשיטא שלא להעלות שום דבר בדפוס : ע"ש הגאון
הג"ל עד שיחברר כנ"ל וכל מי שידפוס איזה דבר בלי ברור כנ"ל הודע חוקרו ולא להאמין בו שהם
דברי הגאון הג"ל ומחמת שהמנה הגאון החסיד הקדוש זוק"ל היה עמוד הדור : מעט על כל אבות
רבנים והגאונים המאו"ג וראשי עם קודש בכל המדינות והקהלות בכל חפזות ישראל לפרסם הדבר
הג"ל ע"ש כרוז דפוס למען ידעון שכל הדברים שלא היה עליו ברור הג"ל הוא הדבר אשר לא
דברו הגאון הג"ל : יאז מאז שני כתוב ה' דק"ק ווילנא י"ו ו' עש"ק י"ס כסליו סק"ח :

נאום דוד ספרא דב"ד דק"ק יצ"ו (הועמק בפנקס כ"ד דף כ"ו) :

הוביז כל הג"ל בבתי כנסיות ובחש"ר דקהילתו : באנו ע"ה"ח בך כסליו חק"ח [ובאו ע"ה"ח השמיים דווילנא] :

ואעתיק בקצרה אשר כתבו עוד הרבנים דווילנא בגלל הדבר הזה : ונדפס בראש פירוש על כמה
אגדת וז"ל : אחרי אשר ידוע ומפורסם ברוב בני עמיתו : אח אשר רבינו הגדול בישראל
גדול שמו מסוף העולם ועד סופו יחיד בדורו וכמה זיוותם שלפניו : זה שם קדשו : הגאון החסיד
האמיתי מוה' אליהו זללה"ה מקהילתו : היות אחריו ברוב בעלה ובנפטר : אח שיעור לערך
חיבוריו ואין צריך להסתמיו : רק מדלגה מדבר אחר שראינו קצת מחתבו ועתקו בידו שלא שמו
כל צרכיהן ואינם יודעים שיחתו וכ"ס כונתו : לזאת יאז מאתנו שתי כתוב ה' בלידוק ספ"ד ונכדדי
מחיתו י"ס כסליו חק"ח : שהאלופים השמיים דק"ק י"ו יכרוז בכל בתי כנסיות ובתי מדרשות :
דקהילתו י"ו שלא ישמע ולא יאמין שום אדם לדברי החומר בשם הגאון החסיד כ"ל כנ"ל : וכעת
מחבר לפנינו שכתב חזו"ש : פרושים בני הדפיסם בראשונה : המה סולח נקי בלי שום סוג וערוב
דברים ראויים הדברים למי שאמרו : ע"כ אהנו וסמ"ן : דפה מסכמין להדפיסין כ"י בניו כ"י
כו' : והשבעה חיבורים המה : פי' משניות זרעים פי' ירושלמי זרעים : פי' מיקור זרע פי' ספר
יזירה : פי' ספ"ד פי' היכלות פי' רע"מ ומי יוכל לספר גדול שכתב ועולם גדולתה כו' : כל
ראשי עם קודש יעמדו על משמרתם בכל המדינות ובכל קהלות ישראל ובפרט במקומות הדפוסים
שישנו ע"ז : שלא ימלא ח"ו בוקי סריקי בכבוד גאון עוזיז אשר בולו ובזכותו אהנו ממקיימים כו' :
[ובאו על הכהובים שם הרבנים דווילנא] :

ואחרי הדברים והאמת האלה ע' בראש פי' על יונה מה שנדפס אחר הכרוז : ד"ה אחרי הגר
כו' : [וראיתי להעיר אח אשר אמור עם הספר אליהו רב"ה מהגאון על ספרות אשר
הזיז לאור תלמידו ולא היה עליו פתחי חוהם כ"י הכד"ר הג"ל כי ע"כ זאת שמו על לבם ה"ם
הגאון הכהם הסולל מ' אליעזר סלעקלש זוק"ל כאב"ד בק"ק מראג (בעס"מ שו"ת חצובה מאהבה וטוד
ס' יקרים וכבוד הגאון המפורסם מו"ה שמואל לנדא זוק"ל : בעס"מ שו"ת פינת יצחק) בהגאון השוט
ציהורה אמרו (בהסכמתם שם) וז"ל ע"ד הכרוז כו' ובקשתם משם ומאמנם שהורו כ"ד על הדין והנהגות
ופירושי חורגים והפיישו אשר דברו על הדינים משום קילקולי הודעות ועל ההנהגות שלא ימלו בוקי
סריקא בהגאון הג"ל ועל פי' החורה משום שבושי דעות ובפרט על פי' הקבלה הרבה קילקולים
באו : ע"י סלמזים שלא שמו כל צרכן : ויען בחיבור ההוא אין בו אחס משגשג אלה ולא נאמר
עליו הכרוז הזה כו' עכ"ל וע' בעלית קוד (י"ג י"ד ל"ב) :

עליה קיר

יוד ד' הכיח עם בדברים למי שאינו לומד כשרשי דניוס רק הקלוגי דינים כ"א ומקמור כסבור ממשיני התלמוד לשאוב ע' בערכ יוד למעלות כסולם :

מה דבר ח"ו הגאון מוהר"ם מוולאזין ל"ע בקדמה לספ"ד נלחוט עמם בציאורו לש"ע שם כלל הלכות מדובות שזכרו בדבריהם קדושים מקורם אשר כתיב בתלמודים בבלי וירושלמי זעמן ויושב דרוש טוב לעמו כחסי הגבורה לחמן לא יתכבד הפיטוט של הראשונים ז"ל עכ"ל וע' ביהר הקדמות לביאורו הכתובים כל טוב לב"י אשר פעל ועשה בביאוריו אל"ה ח"ל תלמודי הרי"ג מוהר"ם ז"ל בקדמתו ל"ור"ד יום מכס אומרים כחול מלא עינים דובר שקרים לא יבין לנגד עיני שגמלת אתים הפלים לעיני אכסוריו אשר כלבם מסחא את בעינים מלחלות עין בעין ונאמתה כחם עיני ב' כחשופימים ככל פארן וסאור היואל מן הפין מזריח לרז"ל כ' כשמט ודקדק ומרשא לתלוליו אשר חילם כס כל ימיו כספיר מקפסות ומגלה מעוקות מני מופך עכ"ל :

ודאיחי עוד לכעיר מ"ש ח"ו הגאון מוהר"ם ל"ע בכק' לשנת אליהו גם הלום תראו גדול ענותו פאמולא לא כוכיר שם שום חכם שסגיני עליו ברובא דרובא רק כפי שיטתי הים יושב דרוש טוב לעמו כחסי הגבורה לחמן לא יתכבד בקלן הכחם כחושג או המחבר ונחלת גם ככלתם אשר קלט לא נשא שמושם אלל מיעובא דמיפועא חזא ורובא רובא שורק חרשט מחלו תלא עכ"ל כנה זכו בדריש פירושים שלו אלל בעיניו שם בכוזר כל אמת [וע' ביאורו ל"ור"ד (ס' ח' ק"ב)] לישב מה שכתב הרמב"ם והר"ם על שיטה העיטור ואל"ה ובנה כל הדברים כח"ד ג"כ פ"א ו' והעמוד ע"ז בכ' תורכ אור שם וכתב וחדוש עיניי שלא הביאו וע"ם (ס' ב' ס"ק כ"ו) לענין ה"ב ישראל ופסול שחטין כו' וליהא דח"כ ב"א ק"ב (מ"א) כ"ע כו' וע"ש וע' קו"א פ"ב אולם כבד קטשו קן בחוס"ל כי זה י"מ כרכה לדינא וגם בליהא ה"ב לראש עשיוני דבריהם לא מנע לעשו' עולמה כדברים הדיים . ע"י כפסרה י"ג מעולתם כסולם . וע' באר"י (תש"ו סק"ו) מ"ש על המרי"ק וע' ל"ור"ד (ג"ב סק"ד) ולא כתיב דמייל פילא בקובא דיהמטא וס"ס (ג"ב סק"ה) ס"ק ל"ט . ס"ט ס"ק נ"ט . ר"יו ס"ק מ"א . כ' על כ"ו שגב דקדקון . רכ"ח ס"ק פ"ח . רל"ד ס"ק ל"ב . רל"ז ס"ק ס"ו . ג"ג סק"ג . ס"ס סק"ט . ש"יג אור ה' סק"ג . י"ז סק"ו . ס"ק ק"מ . ס"ק קפ"א) :

והנה כהריוס כבדו מעט כחשופימו ואשר כתיב ח"ו הגאון מוהר"ם כ"א ס"ק כ"ב כ"א ס"ה כ"ח"א לח"מ משה למך כולל"ה וב"ש תוי"ט מהר"ם מ"הרס"ל כאשר בזכרוני (כנסת הגדולה או"ח הפ"ט ס"ק ג"ו גם בזכרוני שבמקום ח' באו"ח הביא ס' ראש יוסף והוא מהר"ם ו' ארסאקאי על טור או"ח וטורה עלי נהסס והמחיל המק"י (הגדל"ל) : [והנה מחו יוא ביאורו לאור כל נקלל היכדי איש לשבוי על דבריו וע' סק"ג בני ל"ור"ד יוד למי ש"ב כו' לעסס ולהסוס מדבריו גדולה או קטנה וכל מולא פי' אדווינו שבו יחיס סאדס עכ"ל וכנה כמתכר חיי אדם אדם ככפר הבחמ אדם . בראש השער לבינת אדם ו"ל וכסה דברי מחו' גאון ישראל וקדשו אשר מימיו אלו שמו"ס כמקובל הלך כהסיד מו' ל"יכס הסיד מקהילתו לא ככתיב כו' לפניה כי שמעתו דבת רביס כמתרעמים עלי על ככחיה מקומות כשנתי עלי ודכתיי סק סהאגשים כאלה אינם קבאים ללמוד וספוקים שכן דרך תור"ק אז כונס זה סומר והתלמד חוקק על כרד וסבור על אבו כר"א"ש כו' וס יוחא להו כו' ונדחתי וכו מחא לכגאון יותר כו' עכ"ל . וע' מעלות כסולם (כערס י"ג) וע' מ"ש בשו"ת בנין עולם (שאלה ס"א כו' ב') מכתב מ"ש כנר"א יוד (ס' רל"ט ס"ק י"ד) וכנה יודוע מה דהיליה של הגאון ז"ל ומי יודעו וכל להכריע כגדו :

ושמעיני ממור' הגאון מ' אלי' ז"ל מקאליס כי כעת סדרו כסלומידיס ביאורו על פ"ש"ע ודלו דמתמש כסלון ק"ז זאוד ומחוי ק"ז כחושג אשר לא רביס יתכמו כוב על קן דרשו א"ת גדו' שארי כגאון ר' מנחה ל"ישד כגאון עשרת ראש ז"ל סיכהר ס"ו על דבריו וסוד כתיפיותו כעמיק כרתיב ככלכות שבת וזכרו מלוד דבריהם כי ח"ד"ש פ"ל קון חזי תיליס (וכסיד כי הריפוטו עמס יותר מקהילתו ואף יאפת דיו לא שכן כעלות) ע"כ חילו תלכדיסי (כ"א) אחר המ"ל הדיבור הזה קייס אח"י ל"ד כרד המתכר ס' כענה ק"ק ובעמוד נספק כשרישת ביטו כולאזין ועמיני אלס חיכר ויודי כר"ג ס"ר הדור מ' אליהו לנדא כו' מהרבאד"ה חינוך יקר לנאר כיואר כגאון משרע אר"א י"ס ח' אמו כולולא לאור ויילמד חוסיס דינה כדבריו הקדושים וכטסוריס :

להקל על המעינים כדבריו הקדושים אינה הנה אשה השמתי כגליון כש"ע או"ח עליי מקום אשר כביטו סמתכריס כהתרויס כפירושם או כש"ת א"ת דבריו הקדושים וביאור א"ת אמרו קלגריס או כש"ז"ר כ"ע . (ח' סק"ג) ע' פחת שולחן ערוך וירחל (ס' ג' ס"ק ל"ט) וע' מעלות כסולם הערה י"ג י"ב ור"חתי : (שס ס"ק י"ה) ע' כס' אור תורכ על יוד"ד גליקוטיס (ד' ס"ב כספרו) ע"ם : (ע' סק"ה) ע' מעלות כסולם (כערס י"ג) ד"ס וכן : (י"א ס"ק מ"ב) ע' ש"מ מסכתות יעקב או"ח (ס' ט"ו) : (ג"א סק"ד) ע' מפרשו ה"ס ככנכות ל"מ"ס כ"ה (ט"ו) . (ג"כ ס"ק ס"ג) ע' שו"ת כגדי ישע כויר"ד (כ"ז כו' י"ז) : (מ"ז סק"ב) ע' נסמת אדם (כלל ע' כו' ד') וע' שו"ת בנין עולם (שאלה י"ג) מ"ש עליו : (כ"ו סק"ט) ע' שו"ת מסכתות יעקב (ס"ו ט"ג) : (ג' ס"ק ל"א) ע"מ"ס סח"י אדם ע"י וע' שו"ת בנין עולם (שאלה י"ג ס' י' וע"ס ס' י"ה) : (ק"ג סק"ו) ע' עליות הליכו (כערס ק"ו) : (ק"ד ס"ק ל"ג) ע' שו"ת ג"א מסכתא או"ח (א') : (ק"א ס"ק י"ז) ע' פחת כסולחן כק"ק וע' מעלות כסולם (כערס י"ג) ר"ס יטן . (ק"ח ס"ק ז') ע' שו"ת חתם סופר חלו"ה (תשובה קל"ו) : (ק"ח ס"ק ז') ע' מעלות כסולם (כערס י"ג) ד"כ ועמלו : (ר"א ס"ק י"א) ע' פחת כויה כננאכ"ד ככרענא (ב"ו ח') שחמה ע"ז וע' כספיר כרד ונימל שחמה כדכיו (כס"ו ט"ו) : (כס"ו סק"ד) ע' שו"ת בית אפרים או"ח (כו' מ"ז) . (רמ"ב ס"ק י"א) ע' מקור י"ס ח"ס כויר"ד (ס' ס"ק ג' ט') : ע"א (ס"ק ל"ט) ע' שו"ת המדה שלמה (שאלה ז') וע' שו"ת בנין עולם (שאלה י"א) (ס"ו ס"ק כ"ז) ע' המדה שלמה חלק א"ת עור (ס' י"ו) : (ג"ב ס"ק ז') ע' כס' אור תורכ כויר"ד ס' חשיטת (ס' ח' ק"ב) : (ג"ב ס"ק י"ה) ע' שו"ת בית דוד (שאלה ח') : (שמו"ס ס"ק י"ה י"ט) ע' כש"ת בית אפרים (שאלה כ"ו) : (ע"ג ס"ק י"ג) ע' כש"ת ג"א מסכתא או"ח (ס' ג' ד' כ' מ"ד כספרו) ומכאן כדק ע"ז ע"ג) : (ק"ל"ד ס"ק י"ב) ע' כספר מ"ס שחוח לכגאון מ"מ תכלאטיס קדקס לעון (ס' ל"ט) כדכס לדעה מה כרמו הגאון תמליס אחדיס דכריס רחמיס כסלמול (תמ"ג ס"ק י"א) ע' שו"ת המדה שלמה (שאלה י"א) חת"ו ס"ק מ"ב) ע' שו"ת בנין עולם (שאלה כ"ה) (ת"ג סק"ט) ע' המדה שלמה כויר"ד (ס' ט"ו י"ז) : (ת"ט ס"ק י"ה י"ט) ע' פחה כויה (ס' ח') וע' כספר כרד זמניס (ס' י"ו) (כס"ו ס"ק ל"ב) ע' כויה אדם אשר רוב ומקס (כלל ל') . (תק"ג סק"ג) ע' חקה סופר או"ח פ"א

ערית קור

כי לא שנתתי יד להגיס אפי' כדבר הנביל (ג'ל גנליו) וע' (ס' פ"ג סק"ג) כסב עשר לקוים סדרתי בעמוד זה וכן כל
 ליקוט שמתו יזון וכתב חקיות הסכלו בליקוט בנפיק התביר לא שנתתי ידו כסב ע"ל וע' כז"ה ביה דוד (שאלה כ"ה)
 שכתב ואחריו הגיב כול רביו סנדול הגאון בקוראיו נא"ע אה"עו (ס' י"ז ס"ק ס"ג) בליקוט סכתה בקארם לכל הדברים
 האלה כו' הן אפי' שאלתי בליקוט ההוא דבר זה ותמוה מאוד כו' וכן רחמי עוד בנאוריו (הג'ל ס' כ"ל ס"ק כ"ו)
 בליקוט סנדול כו' אשר לזאת אני מסופק אם הסכו ליקוטים רביו סנדול ז"ל אמרם כו' ע"ל. אבל אמנם יש גם אף
 ט"ס וגו' המה והכת"ל והמונח במתהרים ע' (ס' ס"ק י"ו כ"ו) ע' (ס' ס"ק י"ו כ"ו) ע' (ס' ס"ק י"ו כ"ו) ע' (ס' ס"ק י"ו כ"ו)
 ע"ג) מ' ש"ה חמדת שלמה בא"ע (שאלה ח"ד) וע' ש"ה מהר"ם (י"ו) ואם (כ"ג) וע' ופי' ביה דוד (שאלה כ"ה) ה"ל:
 וע' (שאלה כ"ג) מנחם דברו סנד"ל א"ע: (וע' ב"ד כ"ג ע"ג. נח ע"ה. נ"ב ע"ה. נ"ג ע"ה) וע' (שאלה כ"ה) י"ז
 ע"ב: (לו ס"ק י"ב) ע' ש"ה נבדי ישע (כ"ב. כ"ג) ע' מנחם לוונות סנדול ואשר רמז בקינור דבריו כדברו: (ס'
 מ"ג ס"ק כ"ב) ש"ה מהר"ם (שאלה כ"ו): (ס' קר"ט ס"ק י"א) ע' נבדי ישע (שאלה ט') מ"ם הגאון מ' אבני ז"ל
 מוילנא ע"ו וע' (שאלה י"א) מ"ם הגאון מהר"ר מסייט ז"ל ושעיר על הגאון מ' אבני ה"ל וז"ל מ"ם עם על
 ביאורי הנ"ל ז"ל ש"ם כספיקי מהר"ו כו' כי ה' מילתא זוטריק לנבי רביו סנדול והקדוש אשר ידיו רזו לו לסלק
 הסעות כדוד ומורסם חס' קטנות זכ"ס: (וע' מ"ס) ע' מנחם לוונות סנדול וז"ל אבני ז"ל וז"ל מ"ם עם על
 ש"ה מהר"ם (שאלה ל"ג): (ס' קר"ט ס"ק י"א) ש"ה מהר"ם (כ"ו): (קר"ט ס"ק א') ע' ש"ה נבדי ישע (חשוב
 לו. לה. לט. מ. מ.) מה' כהרבו למעניות הסנדול והגאון מוסייט ז"ל לכדחות מה מאוד עקרו מחשבות הגאון
 בקינור לשוט הסנדול (ר"ם קי"ה ס"ק ו') ופי' קטא ס"ק ב') ע' ש"ה גילתא סכתה פטניי מילון מ"ם:

ד) ביאור לשולחן ערוך חשן משמש.

נדפס * גם עם נרשמו בליקוטים לנדפס בליון (ליקוט) וכן כערות על הגליון מהכר רמ"ג כ"ו והדפס עם הס"ך והס"ו
 ששלם כלל יזי וע' פתח השולחן כסופו מן ס' כ"ט כדכרס ס"ק מינא דברי הגאון על חו"מ:

ה) שנות אליהו ביאורו על משניות סדר זרעים.

פי' קר' ופי' אר"ך וקל"ב ליקוטים וכסופו גם קל"ב חידושים חתמו הרב ז"ל נדפס ראשיתו בלשנת ה'תק"ט (שנת תקל"ט)
 וכוונתו שנת תקל"ב תר"ב עם הנסיה הכ"ס ר' עש"ל ריינעם ז"ל מהוראדנא וויסווי ביאורו על הסרונס כראם
 סדר זרעים אשר קינאו מניירו וע' ירושלמי ומתברר כ"כ עם ונדפס כסוף ספר ה"לכא ד' סקל"ה ובמ"ם פתח השולחן
 כס' ע"ד ס' העונס ונדפס באלטונא סנת קר"ה עם התנ"ך כראו לביח הדפוס חתמו סרב הגאון מ' משה בהמא"ה"ב
 הסחיד מ' ל"ב מק"ס סינבך וע"י בניו הכריס הגדולים ז"ל והמפורסם סוד סדרו תלמידו חמיו ועל פיו וסיה למרסח
 עין סכתה מבי דר"ה דק"ך ויולנא ע"י ליש עין ע"ו ולבדור כדליו (כ"ק) בנמוכ"ח ל"ה ונדפס לפני תקל"ן
 חתין וביאורו על רכ"ה) והוכס ע"י תלמידו הגאון מהר"ח מוולוז'ין (ה'ק' סנוכות אמריה מהר"ג סנדול מ' י"ב
 מלעמברג) ואלו נרשמים בפנים כס' ר"ח (יש אשר נח"ס עם ליון ר"ח וגם המה לו המה ולדונמא"ה מ' פיה"ה (פ"ס ע"ב)
 ד"ה סנוול ולא זכ"ו לידע טעמו כו' וכס"ר פתח השולחן ה"ל פיה"ה (ס' ח' ס"ק י"א) כריא זכ"ו כז"ל והכ"ה הגאון
 מהר"ח י"ע תלמידו כ"כ וז"ל ולא זכ"ו לידע טעמו כו' וכן כס"ס פתח השולחן אלוהו סנדול מוסייט כריא חמיו
 וכן סרב ר' אליעזר לנדא (ה"ל הגאון בעל ד' המך) מאוד מאוד פתחן עם תלמידו כסנדל חידור הקדוש סוד גם
 הרב ר' פריינקיל מלעמברג כה"ל לעשות מלוה הסעות והסעותיו ז"ל כס"ס (כ"כ כס"ק) חזן הגאון עם) וע"ל ז"ל איננו
 עין מכל סוג וטעות ועל כנה העיר תלמידו הגאון מ' ישראל ז"ל פתח השולחן ולדונמא"ה ע' פתח השולחן ה"ל פיה"ה
 (ס' ו' ס"ק ל"ג) וכן עם ט"ס תלמידו דל"ה וקדוקן מפי שישו ונבדרי אלימנא דמפרס"ם ע"ם וכה"ל שכתב (ס' ט'
 ס"ק ו') וז"ל וט"ם נדפס במשניות ע"ו (וע' הג"ה מיהר"ח ובהמשניות מהר"ר פריינקיל עם) ועם (ס' י' ס"ק כ"ג)
 ור"ג נפ' במשניות כתב וז"ל כו' וכסכת תלמידו ז"ל רי"ר יס"ה וכן בל"ה תלמי' (ס' טו ס"ק כו) ח"ל ונפ' במשניות
 סל רה"ג נדפס נקטות חילוק דל"ה לנו וזלמדי טועס כתיבס תפי' ס"ס ארבע"ב וע"ם (ס' טו ס"ק ט') ושע' טעומס
 וטעס כו' ולשן תלמידו שדפס לר"ך חיקון וע' ה"ל סביעות (ס' כ"ב ס"ק כ') וז"ל ע"כ מורק דבריו כפי' במשניות
 שלו ויש עם ט"ס הריס כו' ע"ם וז"ל ותלמידו טעס כסידורי כו' ע"ם וע' כספר נבדי ישע בא"ע (שאלה א') כו' (כג'
 מביא מ"ם בליקוטים בשנות אלוהי פי' על כירושלמי הוונת מנבחה דמר שזולל כו' וז' התלמידי הגאון סכתו וטעו
 מה שאמר נסס הגאון כו' ע"ם וע' כסוף סק' תקל"ן חתין כתב תלמידו הרי"ג מ' ישראל ז"ל כי סיה במחשבתו לעשות
 לחם העעות על חיבור הקדוש ש נ ו ת א ל ס ו אשר סלנכ"ד סע"ס קטנותי כסס פניו חרוליס כסיוטוס וטעות
 חסרונות כסונות כירושלמי ונפשו כנבדי רביו סק' אף סומן לא כספיקי כו' ע"ל ע' נאדרת חלוסו סגאון דכריס
 (ה' ו') חת"ו ס' סנדס דכסיוטי ג' ארזות כסעיות כו'):

ובני הגאון כרנוניס ז"ל (כס'ק' לספר ביאור על רכ"ה) סעירו חס וכתמו כז"ל וגם פי' על משניות זרעים נדפס
 ע"י ניסו סרב וכו' מוי"ס חסס מסינכס גם סו"ל לא יא"ר די חובת כביאור כמקומות סע"ך לסאכ"ך כפי שנתנו לו
 ככתב ורזינו סיה לנדוס כוון על יזי יס סרב סו"ל לנדרו ולחורו ור"ש מ"ד א' כרי סינינו סל"ל כוונתו לתרן
 א"ח סלחן אשר נולדו כמשניות וירושלמי לפי סירושיו וז"ל כסל רזינו וסדסיס כק"ק למזו וע' כס'ק' ח"ו גאון מהר"ח
 למות חליס (נדפס כתקל"ן חתין) וז"ל גם הלום חרזו גדול פנתותו שמונלס לא סודר שס סוס חסס שסני ע"ו
 נבדרי דרובא רק כפי שישו כו' יושב דורס טוב לעשו חס"י הנבדריס למען לא יסכדור כקלן כסכס סמוג אז סמכתר
 ולז"ל גם כסכתס אשר קל"ה לא נסא שמוכס אכל צינזוא א דמיטותא כול ורובא דרובא חור"ה חריס מל"ה חל"ה ע"פי
 שישו כתלמוד כב"ו וירושלמי (וע' מ"ם ע"ל כספרס לביאוריו על ש"ע) וכמה מקומות סעיר תלמידו כגאון מהר"ח
 ז"ל כי דבריו ופי' כסעיות סופריס הרבס קעטיס לביאורו כירושלמי זרעים וע' דמ"א (פ"ד ת"א) וע"ם ז"ל כספרס
 לביאורו על מ"ם מה שסורא כפי' כסעיות למ"ם כש"ם שלו [ולנסמים סנכ סמטו לתלמידיו ובניוריו דך קל"ה ז'
 וז"ל

דב'ה"ח וז"ל אמנם החיבור שכל הירושלמי ביה ביד רבינו הגדול י"ע ז"ל ח"י שנת וצאלינו שמענו מפני קדוש רבינו הגדול ל"ט שהמסדרו כיון יפס לדעתו וגם בשינוי ראונו כי טוב ויפה סידרו ע"כ. וזוהי המעשה החיבורים שנתברר לפני כי דינא רבה דוולנא שהיה סובל נקי בלי שום סיג וערכוב דברים רחוקים בדברים למו שאמרו וזים ראונו כי בגאון ל"ט לבואי"ל לאור הדפוס ראשונה בסמכת סרבינס סנדאס לפני פי' על כמה הגרות במקומה ועי' בס' ברכת רחש בשיט' דע"ה הלגון מוכר"י בפאה שולחן וכמה יגיעות יגע רבינו הגאון ז"ל בירושלמי בסדר ורעיה סניא אריות מחולס הסוביטים ודודס טיבות עמוקות נגד ר"מ ובר"ס ז"ל יש שבוסף ה"י סוני' או תירוק שחסר כמו במס' דמתי באוגי' דפלטר כו' וכן בשעיות (פ"ו מ"ה) וודד הדס דלמור בירושלמי פטר לבדון וודד בתרין פתרון וילמו כדוב כ"ה אחד ובר"ס ז"ל דתקב כרבה לבאר ורבינו סוסיק פטר תורין ברוקמית עטלס כלאר בתקוב ועי' בס' ברכת רחש בשיט' דע"ה הלגון כעיקר [ועי' בפאה שולחן כ' דמא' (ס') י"ז ס"ק י"ו] כתב ורבינו הגאון י"ע בחיבורו על ירושלמי בניה ודרבס פניס הדפוס כמו מארי דתמורה ע"כ] ומשמתי מאחד מהעמודים לפני רבינו בנמדו שיטת מחי' דפי' דכלאים שרובה כו' [אמר] כי בגאונים ורמב"ם ז"ל חסרה ויעשה בנמדו תלמוד כבלי להדות נמדו הלכה למעשה לא כמו יגיעתם לבד ולכן תלמוד ירושלמי הקדוש וחוספתא רק רבינו בר"ס ז"ל יגע מעט בירושלמי ותוספתא כלאר קדש במסמורות כפירושיו על דעיה וספרות אבל לא על אמיתתן וברייאן ואנתי על עניו כי כוח יגע בכל כמו במס' מילוח פעמים כו' [ועי' בעיות אלטו ספרה ל"ה] [וכנה דלתיי חובה עלי לבאר בענין הבחוחו וגירסאותיו החדשות סביייתו תמס בחלויה לר"מ כו' כי בטוב ספרים מספרה עברה גמורס' סיו' ע"ש בירי דידע לה רבינו ז"ל לנהס בירושלמי ותוספתא ספרים מילוח כו' אלף קר י"ל כי כל דברי ר"מ ורמב"ם ורמב"ם על הגכות תלמוד כבלי דוקא כו' אבל לא על תלמוד ירושלמי שהיא מוטעת כו' [אמר השגיל ועי' מ"ש מראשונים שכתבו מפרסם שהירושלמי מלא עניות וחוסף' אינו עי' ש"מ חוות יאיר (ס') (פ"ג) וז"ל טפחאות ירושלמי שלנו מרובים כשטות חסר ויתיר ותקוף ועי' ש"מ דע אבהס (ח"ה רס"ד ד') וכן כתב בגאון שאנת אריה בשו"ס שלו בענין קידוש קטן אשר כשיב לבחון מוס"ו מרגליות ז"ל סלח סיו' מוכה בשו"ס בית אפרים] ומשמתי מפני קדוש בגאון אחימי כמורה"ה מוולאון שמע מפ' רב"פ מלא תדע שום ב"ס' עד שסיה לו רליות ברורה מתורס שטע"ה לא פחות מט"ו ונכסתרות עי' ק"ן מקומות ע"כ ול"כ בקה' ספר"ל ממנו ז"ל ועי' פאה שולחן עשר ע"י (ס"י י"ג ס"ק י"ג) וכן פטר דבר לכ"מ מחיליט ס"ל בסוף ספרו על ביאור הגאון בירושלמי שם מה דתמתי מקל כו' ע"ש ואנתי אמרתי זאת לרב אחד מנדוני המתגרים וכוה שכה ודפוסים כל בענין שמו] ועי' בחופפת עפרת (פ"ו מ"ג) מוכה כ"ס בירושלמי הגיגה ממנו ועי' בתקור מ"ח סיוע קע"ג סיוע י"ה יבויט מדברי בגאון בירוד' שם (ס"ק י"ג) שגאון מפרסם שם פי' אחר בירושלמי דלא כשמי משה ועי' שו"ת חסם סופר (ש"ל ס"ט) כ"ס דברי בירושלמי ע"ש דע"ה בגאון ובהרשימו דכלאית כהס כרך כבבות על חוספתא ירושלמי ונמדונוט שסחה על סדר ורעיה כי שמעתי מהרב כו' כי מנשה מחיליט ז"ל שפי"ל [אמר] מרבינו ז"ל כנסותיו על ירושלמי דרבים (ס"א הל"ב) וסבוב לו שלמד סדר ורעיה לא כ"ס וכו' א"ת בירושלמי הגדול] ומלא דפוסים כנסותיו על ירושלמי מפי' בירושלמי ונמדונוט שסחה על סדר ורעיה כי שמעתי בעות אלטו הכיר בגאון מוכר"ה ז"ל כבמה תקומות שפי' בירושלמי ונמדונוט שסחה על סדר ורעיה כי שמעתי כוננא על בירושלמי ורפס ממנו ברבס כס' פאה שולחן. ולפי כמראה סיה כדוב כולו לפני ועי' בפאה שולחן הלכות ארץ ישראל (ס"ג נ' ס"ק כ"ה) בענין מ"י פי' הגר"א ז"ל על הירושלמי שהיה לפניו ובהרשימה דכלאית מלאה כנסות על חוספתא וירושלמי גם פי' על סדר ורעיה ירושלמי [וכנסות ירושלמי ורעיה מלאה ה"י מהעקב כ"י תלמודו כו' כרב כמסד מוס"ס שגלם מסמליל (סגד"ל)] [וכרב כ' שמואל לוריא ז"ל כרסיו עתה בק"ב אך מלא עניות] וכן לא כמיר בא' חלי מסלמיס נכד בגאון והודיעני לשמחת לבדי כי מלאה ת"י ביאורו על ירושלמי ס"ל מסודר כסכתו סותקת ע"י ארבי הרב וכו' ר' יעקב משי ז"ל נכד בגאון תתחיל מתק' סיו' אפסח מלאה גם כנסות על ירושלמי מחדר כ"ל נקראים כסם פי' משה (הוא ר"מ פי' ידו יעקב משה) ודרשני לכות כעורו ככלכסם וכבר נודע וגלוי לכל המדעס כדפוסם בעלי כעז"ס (כנסת הר"ס) ע"ד חפזי להקדים בלי ס' תלמוד ירושלמי על הספרים עס פי' שני משה כנסת דיו גם על יתר הספרים אשר כמה בכתובים והוספות קלת אחימי כעעור הודיעתי וזאת כלמכס עתה למען חללי ומלא מי אשר יסיה לעור להסתפק בדפוסה רבס ונכוויה לאור גם ספירוס מהגאון י"ע גם כפיה' מספני משה כנסת יד [וכפיה' ופאה] עלתה מ"ד הרב כמחבר פי' שהדפוסים המדפוסים מויעלמר את בירושלמי ע"כ כפי' מ"י ז"ל וגם קבלו הדפוסים הבח"א ז"ל על סדר ורעיה ולא קיימו וחי מה עלתס. — וס' סבוב יפסד כפדט. — התי"ל :

י' משנת אליהו הגרות על מסכת שקלים

נדפסו בתקלין חדהין (מיניקס שנת הקע"ב) תתלמדו בגאון מוס"ס ישראל ז"ל ומנאר הגכות ופעמס ויקרל אותס משנת חליכו וכנסות חלס סיה מעלס כ"ס מהגאון י"ע (ולפניס דפוס מהס כס"ס ויין מעורבניס וסחמוניס בחין מנין כלאר כל כנסות אשר דפוסו שמה כשכבו כרסב עי' לקון חר"י (ג' חר"י) ורעיה בגי' המדעס כנסים מסחמתא והיסיס כמחוק (ועי' שו"ת נבדי ישע אר"ה שאלס כ"ו) :

י"ג הגרות על כל הש"ס.

נדפסו ראשונה בוויין שנת תקס"ו) עס הש"ס הדפוס שמה אזו ואח"כ נדפסו כרבה פעמים כבמה תולדות הש"ס [ולפי מה ששמעתי לא הובאו הכנסות על כס"ס דפוסם כשלימות כי כתבו כנמדונוט מלאה הש"ס כשעוקתו כנסות ממנו והס' כרסב וחרר מהדפוסים (סגד"ל)] [וכפיה' גם חלי כעעור כי נשמנו כרבה כנסות עי' לזמנא כחלויה רנא על כנסות כמסכת עעיס (פ"ס מ"ח מניא דבני הגמרא ניומא (י') גומר זס כנמדונוט גרסם כגאון זס כנמדונוט] והוא מנכ גומר ומנ"ס כפירוס ז"ל (כ"ה) וכן כפי' על עסלי (י"א ח"י) מניא גי' הדעס כני"ס (פ"ס) ומעני סלין מוחקין [כן כניה הגר"א ז"ל נמדונוט ע"כ] *

ע"ו שאיורא דלי' מחכים ומצומה לי מהטק כרז מו"ה יוסף ויל ע"ד דפס ק' אמר לי כחאת לי ורואיני דפסם זלם כמרסכא
כמסכה (פ"ח סבלות שנת הלכה ג') ד"ס ולא כוונתו כו'. סיכה (דף מ"ח ע"א) וכיית אף פתח לרעות ליל י"ח חמרון
כו' וכסס הנאון כו' שמעתי כו'. מגילת (ר"צ ע"א) ד"ה כדת של טורה ושמעתי קסס כנאון כו' יעו"ש וכו' דפס
גליקוטיס בטמא חליבו • ב"מ (ע"א) גמרא: יוסף א' לכה"מ נ"ב כסס כנאון מוכר"א מוילגא ראיני דכסס א' לכה"מ
כו' ע"ג ודפס כס' שנת חליבו גליקוטיס :

י"ד ביאור על ג'ס' אבות • והרהרות מו"ס קטנות • מ"ס אבות דר"נ • ומ"ס סופרים • ומ"ס ששחות • ומ"ס
בלה • ומ"ס דרך ארץ רבא וזוטא • ופרק השולמי :

נדפס בקבלא (שנת תקס"ד) ע"י תלמידו הרכ"ג ר' מתתם מענייל ז"ל (כרשומה דסלאים כרך א') קטנות דפס
בקבלא ובס' דפוס הקאוסט (ובדפוס ראשון שלל כדון עשו שבדפוסו דפניס כפי הכנאות ויבסחא ישינה על
הגליון) ודע שסם הכנאות אלו נכלו בהם שינושים נכיס לריכין תקון מנאן כ"י הגר"א ז"ל סיבז הש"ס (הגרד"ל) וע' מה
שכתבתי בתעלות הסומ"ס (הערס יח) על פי' בלכות מה שמחסיס המאלמריס ע"יין במלת אש"מארא או בכחוז ה"ח ע"י
מס ע"יין כנאון כתיבא כריב אבות שלק הקרא הסס' אבות ע"ס י"ג ב"ק (כ') בני דמתיבין כזורייתא תקרא אבות
וזס אשר רתו כנאון כפסם כפסם סודכריס כמס מתקראי קודש וע' ב"ק' פלח כשולחן מנזאר ספי' על אבות כריס כתיב
ממס וקודס כסביה מ"ס אבות דר' נתן ובכחות מ"ס קטנות גביע ליד הרב גד"ל מלת סרכ"ג ר' ל"ב כנאון ודמס
ממעקסיס מגלויי כס"ס על אדמו"ר כנאון ז"ל וגס כל המס"ק האלו למד כנאון ז"ל עס תלמידו הרב גדול כתיב' מו'
סעדי' ז"ל ותלמידו הג"ל כ' כל הגהות סכביס כנאון הג"ל עב"ל כסדקמס וכ' שמה עוד ואל ימכר ייבשל המענייל הכרין
עסס גרסותיו כהקספאו ראשונה כרי כהרבה מקומות תלוסי עומק כוונתו גרסותיו בידיעות כוגיות רחוקות כככל ירושלמי
וכסר'א וספרי וסוספת'א ומרעש'ו כו' וע"ס וסכס הגהות על אבות דר' נתן דפניס אדום עוד הפעם כר' אלי' ז"ל כע"ג
מדעליתיק כוילנא (שנת תקנ"ג) ונח"ס ז"ל חליבו בילר סכבות עטמס וימוקמס אף כמס תקומות סודיק סג' ישינה
ח"ל כק' ככר נדסס מ"ס אר"י כדפוס קבלא כפניס מתוקן עפ"י הגהות סגרי"א ז"ל ויבסחא ישינה גדל על הגליון
ומנזאר סס כק' ככרס המפורסס כדתיק מ' סעדי' ז"ל תלמידו של הגר"א הוא כתב כל סכבות אלו וסעתיקם מעניין
ש"ס על סגרי"א וסכס אכזי רחיתי כרי כהרבה מקומות עוטה פלח רבו שממנן אמריו ומתוקים מדכס כל דכריו אף לשועת
זה מתקומות רבות נספחתי ואלה נבנותי חמס חלי ונח אדע אס כנאות שכליית מקומות יזא מפי סגרי"א רבינו זל"ס
כחמס הרב הדיק ר"ס ז"ל כ' פ"ח גדול מפורסס ככ"ו יוכל לכיזס שמכוב גרדפו בירלת ס' ורובי קוריתו ודכרס
כפניס העמוכיס ע"יו כל כימיס אולי לא הי' לי מועד פניו ומזן מרווח לכניס א"ע כעודי כקורו לדייק כל דבר כו'
המסכת כרהב'א דפומכדיח'א וקנע כחמס עולו כוא לשניאה וג' ועדן אשכר לי עזא מתחזרו כנאות הרב ר"ס כ"ל
(א) אשר שמעתי מהדיין המופלג הישיש י"ח מ' משה הקלולא שביס ג"כ תלמיד סגרי"א ז"ל עמל הגליון סס"ס סגרי"א לא
היו כתוביס כל הכנאות אכל ר"ס הג"ל כרה"ס לפני כניל כל כנאות כפי שדפססו עתה כתוביס כפוקס כע"ע ככ"י ר"ס
אף מיעוט'א דמעווע'א היו כסוביסי על גליון סס"ס סגרי"א ככ"י כנאון ממס (ג) ראה כס' מ"ח כמס' הלוו ג"ד ככלי
ויקית אינו בולט ואינו סולט ע"ס סגרי"א מוחק איניו סולט ולכאורס כוא נכון כיון שאינו בולט מ' ילפגו ומכנאון ג"ס
אלי' מוילנא ז"ל שמעתי ספי' כלי וכוכית אינו בולט וגס כלי הרס סלפן מפניס כזוכית טוב אינו סולט מחמת אסו
סוכוכית סגרי"א וכמנזאר כעו"ס א' ע' כע"ס אור"ח ע"ב סגרי"א (כסמ"ן תל"א ספי' ס"ק פ"ב) וכן סס' (ס"ק פ"ב)
תראה שכתבו אינו מוחק כני' הישישה כדאר"י וכן כס' ל"ג מאלר"י אוח' ח' מוחק מ"י וברחמיס כו' ובניאורו (אבות)
כניס ממס כניסח'א הישיש ומאורו הרבה • (ג) אשר שמעתי מהרבי כהר"י מ' זוב כער מ"ח ומ"ד דק' לובן כדון מ"ס
סופריס (מ"יט כ"ע) כהרבת כהודס אשר סובס עס סגרי"א • אמר לי ששמע מהנאון מוכר"א מוולג'ין ז"ל כסכסח'א
ליפנט עיקר וברכס ז' מווסדס ע"ס א"ב וכ"ל אשר כענוגס גידול דורסו • הורס ולמדס זמניס חדסיס טוביס • ירח כליל
לגנסימינס כנזיסי • סודרי עמיס פלס כרונ' קו"י נעמיס • שכס סוקן כו' וכן מוכת כהלכס (י"ד) ואחריו אשר כענוגס וד"ל
סכ"ל כק"זור וסכס תלמידו בני' כע"מ"ת פלח השולחן כק' כרעיש ע"יו וכ' ורואיני ממדס כדפסס ס' סגי חליבו להדמיק ג'
הישינה ואין ממס כדכרי ונח כחיה לעומק דעת רבינו ק' גס כהגהות ראשונה משס עלב כענין ונתכסס כענין ונתקדס כענין
ז"ל לקבל הורה כו' ובנוסח'א ישינה כחכ מ"ס נתקדס כענין כו' ושמעתי מפי תלמידו ע"ב ס"ה"ג התמיד כמיות מ' סעדין
ז"ל שנקבל מפי סק' כנכותיו על מס"ק שאלו רב אחד למה כניס רבינו כן • וכסינו שכ"ס סגי' כניל יומא (ד) וכן
ז"ל כשאל כוא בתלמודו הברור וסוד דר"ג שכל כל דבר שגביה ויודס מלח סמך כחורה כסכבס ודריס וסעריקו'
דתיב ענין עלב מהכסס נתקדס כו' ונתפנל השולל למאוד ומ"ס כעל ספר כ"ל כ' הגליון כניאור לשוע' ומכנאון ג"ס
כני' הישינה לא ידע כמחבר אורה כדר חותתו על רבינו שביאורו הי' כתיב' ממס שכתב קודס סביה מ' סין וסס כניאורו
כעו"ס ע' לפי שיטת סהו' כדמתיסיס עס חור' שס ובוקנתו גביס גי' כגרי' סכר"ג כג' רבינו כר"כ"י סביה מתן כ"י
ג"ד עס נאמרו ככ"ח כו' משל"כ ככ"ו ע"ג וכסיפן רק שאינו בולט לא כמון ככ"ח סבולט ע"כ וכן כנאות היס ככ"י
קודס הידוס כנאות כנילנאוח :

וע"ד כנאות מ"ס סופריס שסביני כסס כנאון מוכר"א ז"ל לא שמעתי כל זס • [וע' פרי"א ע"ב סגרי"ל כ' פ"ח כעניס
י"ג] ולא מרענ'א לרחות למי ששמע מפי סק' וזי כוא שמע נב כוא מפורסס זמני' סכ"ג • אינו גופא דהוס
מוציב לס כוב סתק' לס • דלח הוי ניח'א לי' לרס"ג לרחותי' לאוקומת'א בל"ס כמיס זכס דכענוגס דנסיק' מדרש'א
דסכודרין (ל"ו) כו' דאורח'א דמסדר כרונ' ככדר כנאון כרור וזי סוב כני' לתקוי ככ"ב כו"ל אשר כגדולתו גידול כו'
אלא דרס"ג ידוע ליה מרחינין ככל כהרבות סכוכות כסודרות כחמלודין ונח אישפתיע חתל למתקן מרד ככ"א א"ב •
כמו אשר כר'א אשר יזר אשר קודס אשר כמאלרו ויולא וזכר קיס ל' לרס"ג • ודמס נמאל סכור ככ"ב ר"ח כמון שכת
אל חלוא סכבו המקובליס טעמ'א (") וגס חמיסיס טוביסי • ניח'א ד"ל יומא וכן טוביסי וכן ירח כליל לס
לא ירח ועוד כמס עמינין דמעמרין דמגלין לי' ומס דמיק' ממומי' דכרן אמת כרור ע"ב (ועמ"ס סגרי"ל כסרי"א כ"ל
ולא כניא דכרי הפלח השולחן הג"ל) וע' כסוף סלח השולחן וז"ל שמעתי על א' מחזקרי סכרי' כמון (כוא החכס ר"ג
(*) נכסח) לחזקו אל כרוך גדול דעס כו')
היו נדפסו

ערית קר

היידנטיס (מרתלדייס) שפשיג ופער סיו על הג'ה נפלאה של רס'ג במס' סופרים (פ'ו ס' ו') דמסייס דברו דבר'א
 כתב (ס"ז) עאלל ייאלל ונגרשון אלישמע שופער דרוא תמוס ולי'ל פטר וקס' אנודה השמיטס וכן כס' תלת הריאל לא
 ס' וגס תי' ודברו לא נמאל כליך דממן לי' לא . ורס'ג גרים כתי דברי עאלל ייאלל . ונ' גרשון אלישמע ספואר
 ס' דמני סופרים שמתס עאלל ייאלל חסני י'ו לא ולישמע גרע ב' . דלה חשיב רק ט'ו ועממא דרבינו לייגתי כנגרותו
 גלרו ע"ס מ"ש במס'ג ס' שמני דסס לא חשיב רק ט'ו ג' בתורס והשאר כליך ובושטי' (ס' ט') במס'ג . לא ט'ו .
 דכ' א' נקרא וי'ו וס'י ממסר כס' שמני תרין פלוגתא יולרי מכתן לעבד לו . והליטו אחי יואב ד"ה ס' תה מקס
 טפט רס'ג דכתרין פליגא סני סופרים אשר אמר אריב חשיג משבס לכל כתיבות דלי'ל ייאלל . ייאלל ונגרשון חלי מעקס
 סופר ור'ל סני תי' דממן ליעולל נק' ייאלל . וכוז ד"ה (א' י'ו) ונגרשון דו' ייאלל י' וגס (י"א) טפט ויעולל .
 וד"ה (ב' ב'ט) חליטן ייאלל . והלק חלי מן חליטן הסופר (ד"ה כ' ב'ו) דממן אחר ויעולל (וע' דאביה החדש)
 וזר פייטס טעות וכן הו' וזל חס' דמס' שח"ו חשיב במס' סופרים כפי'ע חלו כותבין ו' וקורין י' וחשיב שס ליעולל
 ולא נתיח להשוכ במס פעמיס דממן על מס'ג (ד"ה ע') דחשיב סני ד' . וגס אשר חלק חלי לטון שעות כוז דוס
 לא נמאל כלל בסדר דמס' אטו לא יבול למינקט חליטן . ועוד כמס' קי' למעיין ודבריו שבוס . ודבריו רס'ג כמסיי .
 נכנסו רבות יש אחי לכתאות עומק עממי רס'ג . וכל גרסותיו נכוחס למזין ישריס למוד' ורלוו ליגע חרשנין סנין
 למיקס אדעתיס דרס'כס'ג ודי בזה לכבוד רס'ג נגד תלמידים המגודין על ד' כנסות כי לא ראו אור כסור עומק תורתו
 הקדוש עכ"ל וע' בשו"ק צימ אפי"ס ארי"ה (ע') על מה שכתב בגאון במס' סופרים י"א שפיין כו' וע"ס ע' גילוי
 מס' ס'ל מגילת ובחמת מלך חשיב ומלך ספין למעבד כי סא מילתא זנת בגאון ליע אשר כמעט תידס כל סני במס'
 קטנות וזיקן דדברים כמס פעמיס ולדומא ע' (בס"ד ב') ממש כרע ס'ו עד לית בעלה סביא סמאמר מתרחק מסרק (ס"א)
 במס' אדר"ג . ובסס שחמיטס - וכמס' כלה מיגר פ"א ופ"ב ממס' דרך חזק למס' כלה ומס' דרך חזק פתחלת מסרק
 קן עוזי' (ועל כגליון העירו כי דבר וז למד מענינו וכ"מ מד' רש"י ברכות (ד' כ"ב) ובמס' עירובין (ג') יעו"ס) .
 ועי' מ"ס ציור"ד (ס' עש"ו . ס"ק ו') כתב אבל חינו בתמומא ומס' כלה בלנו כירוע שפאר מסס הרכה כדמס :

מ"ו) הגהות על ספרי : (כ"ו)

[ברשם כרפמיא דסלאניס (אות כ') כרכיס על כר"א"ס על ספרי ומס אונס (כ"ג) א' כרך כגהות על ספרי עוד גהות
 על ספרא ומלשון מוד שיערתי שגדעס לעיל (אות כ') על ספרי כוז טעות כהמתק וכוז על ספרא וגס (אות כו)
 כרך על תרי"כ כמזומה כוז חינו גהות רק קיור תרי"כ שלו סנדס כמותס אדנת חליכו ובגהות כסברי והגהות ספסר
 וקיור תרי"כ נמאלס חלו ככ"י (הגרד"ל) וכן מיחא ח"ו בגאון מוכר"ח כס"ק לורעיס יי' יש מלחו על סספרי וע' (ד"ה
 ב' י"ד א') וז"ל א"ב כאשר אובס לדפוס ח"ה בגהות ח"ה וזקני' על סספרי וזלס כרואס כס' רחב כי ככותב דתלן
 לא ידע וזלס ע"ס וכן עוזב כפלת השולחן ס' שכתס (ס' י' ס"ק י"ג) וז"ל וזכ"ג כנגהותיו לספרי ל' פולסיס ע"ס :
 [ונדעס פסח ע"י סכר ר' שמואל גוריא ל"י כמלות וכוזלות חתן כזר בגר"א וז"ל כרס"ג סמך ספורס מ'
 שגריה לוקערשאן ל"י ממאבלוב :

מ"ז) ביאור על ספרא וכן הגהות (כ"ו)

וכובא כפלת השולחן הלכות מפער עני (ס' יג ס"ק יד) ח"ל כדאורס לה רס'ג כביאורו של כספרא וכן נמאל ס"י
 כרך קפן קיור והגהות ספרא ככ"י כנו כרס"ג מ' חנכס בגאון ליע :

י"ז) הגהות על שרקי ר"א .

גדעס נווארשו (שנת הרי"ד) כביאור כסרקי ר"א לגרד"ל וקראס כסס סימוחסתו לגאון ל"ס וחקרס וזכר נקני'
 בגאון מוכר"ח י"ל על סדר זרעיס :

י"ח) הגהות על השפיקא :

ברשימא דסלאניס כרך פטיקחא כ"י [הוכייה כרו'ו כס"ק פירוש השפיקחא סהדפוס כרפסלוי (שנת קס"א) כסס כרז'
 ר"א כן כרז"א וז"ל סמירר לעזנו קלת כספיקחא ככ"י מונכט ע"ס סיקלט ושק"ר ספריס חוינו מאגהות חזיו
 רכינו כג' וז"ל הגרד"ל] :

י"ט) ביאור והגהות על סדר עולם רבא וסדר עולם זומא .

גדעס כקלאכ (שנת תקס"א) ונדעס עוד הפעס כווינלא (שנת תר"ס) כתיבור ען ווסף וכוז כוסף עליס . וגס לספמיס
 מקייס כגי' סיפס ע"ס ומכר כס"ק בגאון מוכר"ח ל"ס ע"ס זרעיס וכוזילס לאור סלמידן כרז ר' מפדיל וז"ל :

כ) הגהות ל"ב סרות דר"א בשו"ה"ג

גדעס כסוף ס' סלכא לעלל סמאר סנדפס כקלאכ (שנת תקס"ג) ❦ (אמר כריל עי' טביוס עולס סמכמ"ח ליע
 וז"ד שמכתיס . ומשק"ר כוז וע' כמעלות סיוולס כשרס ס' כד"ס ופולוכוסיה מ"ס סס) :

כ"א) ברכ הי' על סס' ברכות עירובין סגילה ב"ב (כ"ו)

יבן רשס כרפמיא ונטי כשערתי כוז ס'י של אגרות ממס' כריל פ"ד סכור כי כן ראינו על מס' גרלות ומגי' כעלימוס
 על :

עלית קיר

על כל אגדות המס' כסדרן ועל פרק ראשון ממסכת כ"ב ועל עירובין לא רחיתי רק במקומה רחיתי על אגדות מס' שנה פרק ראשון ולא נזכר זה מס' ומדרומי ש"ל כאלו שנת במקום עירובין גם נמאז ככ"י ע"ד הפסוק על כל מס' נרכזים גם על מס' שנת ע"ס פ"ג במה שכתב ולא נזכר בכרשימה (הגר"ל) וכנס ס"ו על נרכזות מובא במשלי עם פ"ו (יש י"ד) כתוב שמה זוכ"ל כל הפ"ו על סמוך ככל דרכיך דעשו עד סופו הוא מלשון אדמו"ר ז"ל בכ"י כפי' על מס' נרכזות דרך נסתר בק"ג ס"ג וכן עם (נ"ח ד') מביא וז"ל אדמו"ר ז"ל בפירושו על נרכזות (פ"ה) כשתכל ר"א כו' וע' דברים שטובים כו' לעיל (נ"ח ד') וכן עוד עם ומלא ת"י נכתב פ"ו על נרכזות ועל כ"ב ושנת הוועק ע"י סרב כו' ר' אברהם שמוח כ"י אב"ד ממלכותליון זה אשר כתב לי יודיו בגאון מוהר"ל ז"ל מכתליון זה כבר בשנת תת"ח וז"ל ונסת אגב אנו כאשר זה טעם כרך פ"ו הגר"א ז"ל ע"ד כנסתה על אגדות נרכזות גוף מעשה אלגעטותיו ז"ל נגבד אך ס' השנה לעובד כי היגע הספר אח"כ בשאלם לידו ורחייתו כי ל"א היה עוד חייה זמן כתוב בטעמן היה ח"ו כלא היה כי כבר כתב אתיות פורחות מרוב טעם והקלותו גליגות אכלו עש עד כי הגבות נכות סבותים מעטע על כל גלוייה הדפים בקושי גדול אפשר לעמוד עליהם וכו' כי אחרי רוב היגיעה עמדתי על בורין ובעתקתי ועוד כניעו אח"כ גוף בכ"י כ"ל עם העצקת ליד סרב ר"א שמהם נ"י למתפלליון וגם הוא יגע לערוך זה מול זה וזיקן מה שביה נצרך לעתו לנקו' ומפתח היחידו של כתובו כו' עכ"ל וכן על מס' שנת כנגב נמאז ת"י וכוא אשר סיררה תלמידיו לאחר פטירתו וכמעט על כל דבר כתוב א' בגאון מ"ר בכ"מ [וע' יו"ד ע"ב בגאון ס' ר"מ ס"ק כ"ב וע"ס] ז"ל וכוא עד סוף"ם כמה נסמא :

*** (כב) כרך על מס' ב"ק ערכין בכורות (כ"י) [מלא כתי"ק על ערכין ותמורה]**

[כן] נרסם בכרשימה ונסה על ב"ק רחיתי על אגדות ע"ד כנסתה ועל ערכין בכורות לא רחיתי ולא ארע אם כוא ע"ד הפסוק אך ע"ד כנסתה . ועל הגדות ב"ק דרך כנסתה יש אלל לכל בהעסקה משוכפת מאוד (בגר"ל) [על ב"ק נדסם עתה ע"י סרב רש"ל נ"י]

*** (כג) על מסכת ר"ה :** (כ"י)

לא נרסם בכרשימה אבל נמאז ת"י הרכ"ג ר' גער כמ"ן מווינא ורחייתו על פרק ראשון דר"ס בעתקין בן בגאון ר' גער ז"ל אשר כגאון עם קלת הגבות מלפיו בגאון ז"ל יש עם נדרים נמאזים :

(כד) ביאור על במה אגדות :

נרסם בווינא (שנת ישרים) סוכה לרפ"ם ע"י בניו הרבנים ז"ל וכתוב שמה כשכלמה מרבינו כמ"ן דווינא שססר מכ"י קדשו של הגאון ג"ע ממט . ויש מלאח א' שהעתיקו בניו וכוא פ"ו על רכב"ב ככ"ב ע"ד הרמז מוסר השלל וע"ד סמק"א (הט"ס ע"ג ע"ס . וכוא . א) על מדת הגאון וכספו מדת כנסת . (ב) על ההלוה וכסבוד . (ג) על בקבלה וחס כסדרן גאוב עם תלוב כבוד קבלה . (ד) על מחוסרי אמנם מחמת עניות וחכרון לעשות וביאור על מלאח הו"ל כ"ב (עס) פ"ב ילמרו המוטלים אלל המוטלים בירם כו' . (ו) וכתוב שמה זוכ"ל רבינו הגדול אשר ע"ז מלאח בקבלה וחזר ופירש לנו דקנותו וכל סוכים בדעתו כרתהס ומי וכלל גשטר רוחב לכבו כחול אשר על שנת היה אסם קלבו תלמא) וביאור על מלאח אבות מאין כאת כו' וביאור על מלאחם נשנת (ע"ז) מ"ט ע"י מסנין כנישא פ"ו ע"ד כרמז וביאור על מלאחם נרכזות (ה) גבי סכא דבי איתובא ע"ד כרמז (ועמ"ס עם על הכו נכרה דלול וכע"י איתתא כו' אחר בוחבי ואת מלאחי מעבר"א שסתחיל כ"ל כ"ב עכ"ל ונפלתהי אשר לא העירו שש מהם עוד עקן פ"ו מכרש"א ז"ל) וביאור על מלאחם שנת (ק"ד) א"ה ג"ש כ"י הרמ"ם על וביאור על מלאחם סוכה (כ"א) ובפול כוא בניאורו (נמשל (כ"ב כ"י) ע"ס : [ונדסם שנית עם הוכפות קלת ע"י בר' ר' אברהם משכ נכד בגאון בעל משלות הסוכה אחי בגר"א ז"ל] :

*** (כה) חירושי הרא"ש (כ"י)**

נזכר בכרשימה דסלתיס [וכוא ת"י כרכ"ג מור"ש ז"מ כ"י במהלכין] וע' כנסקדמה בניו כניאור בגאון של כוסוד כתבו זוכ"ל מאור עינים ישמה על ה"ר א"ס כולו :

*** (כז) ליקוטים על הרמב"ם (כ"י)**

נזכר בכרשימה דסלתיס וגם נמאז מזה מטע פ"י שאל לידו מפינסק אשר היה ת"י חתן בגאון ג"ע נסם :

(כח) אדרת אליהו על התורה .

נרסם כדוכרלוונא (שנת תקס"ד) במקראות גדולות ע"י מלות כרכ כמא"ס א"ס שיזוש ז"ל . אשר כוסיק ס' מנורת שלמס וכוא כניס גם ביאור בגאון ז"ל * וכרשימה דסלתיס נרסם י"א כרבי' על כבורה וכוא ע"ד הפסוק וגם נמאז שמה פ"ד כנסתה וע' פ' וירא (יה) ג' אשמים פ"ו ע"ד כנוסר ומשל**] ופי' על פ"ו ביאור תמלא כמ' דברים (א' י"ב) ע"ס . ופי' על ויקרא כוא קי"ור מתורה כהנים כרשות על כל סמוך ומעט גם מס"ם ככלי הידסלנו יע' כסוף ויקרא כמנחה כרתשת ונדסם על ויקרא עוד כפסע בקאסרס (מק"ט) עם ביאור קלת מהרב כג' מ' יהודס ליע' ליספין ז"ל (התוס כר"ת עם ע"ס וכסוף פ' קדושים הוכא כללים מרבינו בגאון ל"ע כ"ל כריתות (והמס נמאזים גם ככ"י מעשה תורה מכנר"א ז"ל) ועל ס' חוקת וכלל נדסם כסוף ס' כמדבר ועל פ' בלק נמאז ששס מהדורות נדססם עם ויש עם כסל דברים . ע' מהדור"א תלמאס (ס' טו) וכסול כוא כמס"ה (טו) ועמ"ס כמ' חוקת לרבות עבדים לדין טומאת מ"ו וע' נ"ח נרכת רלש כשמשע לרף (ע"ב) וביאור על ס' דברים נדסם כסוף החומס ועל כליעו נמאז ג' מסדורות וע' כמ' די ויסק מעמ"מ מפרשי היה הלכות ס"מ מיר"ד (ס' פכ ס"ק ב') ח"ל . והכס בגאון כמלא חלקי מור"ס אליהו מווינא ז"ל כתב * ויסס חתן בגאון כילדומו ** פ' משלות כסולס הערה כ' באדרת

עצרת קור

באשרת אלנו דבאזינו יש תר"ג תיבות וכל תיבה מרומז מזה"א המסמות . והנה קצת זמיון שנדפס שירי לתיבת ובי"א ד' כגון כו' והמטין שם ויאלה שמעט ריבם נבואה קנים מהגאון מור"ה רל"ו ז"ל ע"ל . [והנה לפרושי גרבים שגלו בו ידים לשנות לשון ולסופק בו דברים ובפרט עם' בראשית אשר' מלא כס"י לשון רבינו הגדול ז"ל נעלמו לשון הדיב בקצת מוצג סוגל במרוכב כדרכו עבוד ז"ל . גם כפי' באינו גמול כירי שעתק אחר מהנכנס ויש בו כמה דברים ששמטו כדפוס כמו כן רבו כשינושים בדברי קבלה שבאדרת אליהו הנדפס ועמוד ראיון שיקה מזהו זו לעלמו איש ענון לנדר לנגיסה מתוך כס"י סביר נכיר (הגרד"ל) [ומ"ש באדר"א בראשית (א' כ"ח) כל דבר הסעדר כו' עד חייו החק אין זה מלשון רבינו אלה של בו כדכ' ר' הורסע ז"ל סבורים שם הכהה על לשון עמק ואלו י"א שעתק בדרו מוסף כדרכו ז"ל אין כתוב על זה (הגרמ"ש מאמטטל"א)] ועמ"ש המעתיק ז"ל . וכן אומר כי הגאון לא כתב רק לעלמו ולא מסר רק ראשי פרקים לחכם ומכין מדעתו ע"ל . והנה התייבד על התורה אינו כולו מתי"י הגאון יע' ממש . כ"א נקבלו גם מה שמענו וסויסו בלשון למענינו וגם הוסיפו מה שמלאו בליקוטים . ולדוגמא ע' בראשית (א' י"א) כתוב . וז"ל הוכב של אלה מורי הגאון זל"א ויש' ז"ל סבורים שם הדיב כו' ע"ש ותכין . וע"ש מ"ש ח"ל בליקוטים ח"ג (דף ק"ג) . [ויכ"ש יד"ג כרז ר"ש מסלוק ל"י כסוף ביאור הגר"א ז"ל למדרש רות החדש קצת תיקונים מאתן] :

(כ"ח) ס' צורת הארץ לגבולותיה סביב . וחבנית הבית .

(כספ"ר מלכ"ס ומבשר ימוק"ל) דפס בטקל"ב (תקפ"ב) ע"י בניו הרבנים ז"ל ותלמידו רב ר' מעליה ז"ל שם כמקראות לוס ובהל"ס ס' מקראות החתלה וסעט שמענו מי קדשו וע' כ"ס בית דוד (דרוש כ"ו) מה שפ"ל על דרכיו (וכן ס' על מנחם מנח"י פיה דפס סמה) ובסוף לוח זיורי פתחי חותם לוח וע' מלכ"ס (א ח) ז"ל ודאייתו בכתובים האחרים שדרכו ז"ל כגון ז"ל סביב לזכב כס"י כו' אף ראיתי ומל"ד א"ת ש"ו הקדוש ואמר שבנין כמו שאתה ל"י וסמוע טעם כדרכו כי לא אחר זאת משולש וע' יהושע (י"ב ב) וכן הוא בדי"ס עם ביאורו (ד' לא) פ"י תמיד על מחולל טניסין (ו) מתוולת דאי"י ק"א חשיב והד"ה מה עמקו מחשבות חולל ולא כמ"ס יד"ד בגאון מוסר"י מולקוניו ל"י על דמ"ה"ה כוס כי הוא אף למיליה ע' מנחם התחנך וע' מ"ש הגר"א ד"ה"ס (א י"ג) מה שדרכו חולל כפ"ש שם חוי שמועמין י"ג וכן ע"ש (ח ז"ל) וע' מעלי מהגר"א ז"ל (כ כח) מביא פ"י על יבוסע ע"ש [ובפרטיה דסלמיס אר' כ"ך ע"י יבוסע וביאורו ראשונה ועוד גמולו (ויורה מהרש"ב) כדמונים ק"טונים על שירי' דבורס ועוד אר"ס ק"טונים אר"ס ראיתי ואשכנז עוד כר"ה של ראייתו (הגרד"ל)] והדפס עוד הפעם בער"א בוויילנא (שנת ת"ק"פ תר"ג) ועם הוסיפות מנכרו הרי"מ ז"ל מהל"נים וביחור ביתוקאל וראיתי להעיר כאן מ"ש בומוקאל (פ"ד י"ט) ע"ש ולא יקדשו א"ל כעס בגנדיים היינו כד הול כסעט כגנר קודש נעשה גם הוא קודש [אל"ה סלוחס דעת ממני] ומלוס לייסב ולכשרו מקור ל"ה . [עמ"ש המולל כבוד הגר"א למדש רוח החדש כסוף בליקוטים ח"ג סוכרס ומבשרו ע"י כרז כו' ר' העשיל כ"ך מהורודת"ל ובסוף מוסף כמ"ס ליקוטו ע"ש המונים בעברי המגוש שביבוסע ל"ה ע"ש]

(כ"ט) על ישעיה הבקוק והושע :

גרמ"ש בער"א בוויילנא (שנת ת"ק"ס וסעט שנת תר"ג) פ"י על ישעיה עד קאטיטל י"ג [ובסוף דפס בראש דפס עד קאטי"ט (י"ז) ג"כ מוגה ומבוחר ע"י כד מהחבר הרי"מ מהל"נים ז"ל וע"י ע"ש נגלס וגם רמזים מסודות חבורס ועד קאטי"ט (ב) מעלס כ"י"ח ממש אות באות ע"ש כ' נכדו ע"ש מנעתי לשלוח כס"י ידי אף עס"ס קל"י הכנה וע"ש (ה למ"ד) מכאן ועד סוף כספוק מחק ק"א קדשו ממש של אלה"ו הגאון ז"ל וראיתי להעיר מ"ס (א ד') להכדיל בין גוי לעם כי גוי הוא שומר הליטום כראוי ועם יאמר על קיבוץ המונים יסיס שומרי בעלי ד"ת או על בעלי דת ע"ש ז"ל חולל ויכ"י סס לגוי תלמד שבו ישראל מוהינים שם וע' פ"י ל"ה"ס (א ח כד) כשרו גבוה א"ת כשרו כלל העמים גמלאותו פ"י הגויס כ"גו המון עם ובפניסם לא חובלו נספר רק כשרו כלל העמים היינו החכמים התפרו אף הגמלאות (וכד"ה שם נדד המתבר שמת (כמערתי) קול הכרה ולא כיון לבו וע"ש כ"ל"ג גוי הוא הנכבד נ"ן דרשו חולל גוי תלמד שבו ישראל מוהינים שם ועם אינו אלא קיבוץ רב כי יסיה כמזנים חול"ס כ"ן כשרו גבוים א"ת כשרו כי חולל כל תוחא סבול ד"א אכל כהמונים די סיפורי מעשס גמלאות ע"ש) והגמלאות הוא על כד מהכר ש"ה בעיר ממ"ש הגאון בעלמו ביסעיה באת אכל רבוב חתמ"ל עוד יותר כהמלאה כחש"ל עם פ"י הגאון (י"ד כ"ח) ע"ש כרז עם כדדת תלן וגו' ופי' מלת עם מורס על כהמונים כמ"ס כפרו"ש על ישעיה כהם פעמים כהם כ"ל"ג וע' פ"י להקבוק (ב ס) עמ"ש עמי הארץ כו' אכל הגויס בעלי הוימוס כו' (וע"ש מ"ש נכד המתבר לא אהכד כי ספוק ז"ס סעריה מדעתי וכתבתי כסיסר כפי סמיה כתוב (לפי ומרוכס על הכתב) וע"ש (ספוק ד) ע"פ וסעט בין הגויס וגו' אל"ה כודעתיך כד אף עתה כי ככ"מ אשר מאלתי כודב סל"ו מהפרש גויס על המונים כמסך א"י דרכיו לפי ככלל שקבלתי כ"ו"י קדשו שמה של אלה"ו הגאון ז"ל נוסף כ"ו גוי תושב וגו' ע"ש עכ"ל ותשכיל ממואל דבר האמור כחש"ל כ"ל"ג וע' פ"י להקבוק (ב ס) ח"ל ע"ד הפעס גוי סס כמוינים ועם סס החכמים ע"ש ובסוף הספר מכתב מאתו"ל (שנת ק"ד) אר"ב אלוף גינעס כו' בהרובס וימר הביאור ביתר דחז"ל"ש כפ"ש א"ת כ"ס כו' ע' כ"ך ביאורו על כמה אגרות ותמל"ח"ס מעלי (ח) מביא פ"י על ישעיה ע"ש וגמ"ס (א י"א) ע"ש כו' משכמים כ"ל כסוף וגו' וכן ע"ש (ספוק כ"ב) סוי גבוים מובא"ל כו"א בראיות יותר כחש"ל (כ"ג כ) מביא פ"י (ע"ל מכתב פ"י על ישעיה וע' מעלי (י"ט כ"ו) מביא פ"י על ישעיה (א כ"ט) באופן אשר קצת ובאריכות וע"ש (כ ל) מביא פ"י על ישעיה (ג) מק"ר ג"ל וגו' ועמ"ש (יחוקאל א) וכן מביא פ"י על ישעיה כפי' על שיר כסירוס (א ח) ועם (א סו) כ"ל"ג ועם (ג ז) כ"ל"ג על ופי' הקבוק (א) מביא כחש"ל (כד ב) וע' ש"ה בית דוד חלקו כדרכו (דרכו ז' דף ק"ד) . [ביאורו על כסעט כשי' לוסטיל על גמלה ועל נספר דפס כסוף כעו"א כדפס ז"ל וינלא עמ"סוס מכבר ובהדפוסים כשמעון] :

(ל) פ"י על יוגה .

נדפס ביתר שם ביאור על כמה אגרות בוויילנא (שנת יס"ד"ס) ולכדו דפס בוורשו ונפרל"ו וע' כסכמת רבני ת"ך מוויילנא שבו"ל מתי"ק ממש שבו"ל ביאור ע"ד מש"ל ווספר וע"ד הרמז ועמ"ש כמעלות כסולס (כערה כ) ע"י בארובס וכריס ביאורו לרבנ"ה מביא הגאון ז"ל פ"י על יונת וכן כפי' לשיד כסירוס (א ח) .

עדות קיר

ע"ז מסודר כסלכחו בה"ג מדויקת ובסדור סלקוטיס על מקומן הראוי להם כזו יראו ויקדשו לעשות כמתחמתו כאלים :
לבוש לאור שאר חיבוריו בנסתרות א"ס שזכר דבור לך (בגד"ל) :

* (מ) ביאור על הזוהר . (כ"י)

ברפס ממנו אפס קלסו בוילנא (שנת תק"ע) ע"ז גניו ונדדו הכנטיס ז"ל והוא מסודר מעמס ר"ק בגאון ז"ל ועי' בק"ה בגאון מוהר"ח ז"ל שם ולא בדפיסו על כל בוכר כי רב כזו ובדפיסו אף תעש כרך קטן כמלא כפ"ע מסודר והוא על ח"ג מסוכר מדף ק"ה ע"ה עד סוף ק"ס א' ובסוף ליקוטיס אהדים [ברשימס דסלאטיס י"א כרכים על בוכר ככ"י כזו כזו ההוב היותר גדול על שנתפשו ונפלו כעתיקת סוגות על מאמריס המוכר ולקוטיס טוים ועלו כזס שיבוטיס וקמטוטיס ואין מקכ כ"ה לבשתדל לכדר יחד בכדר גלות לסי הלקי סוכר ולסדר הליקי' כסימטיס ולהגיבס מכ"י שתי' נכדו ודאי רובס מכ"ק בעמלו או מתלמדיו כאלמטיס ואף על פ' שלח הכדסס עלו בו קמטוטיס עד כמלא ככ"י רלוי לתקס (בגד"ל) ועי' סק' לספד"ל ז"ל כגאון מוהר"ח ג"ע ויחוד בגרכוטיס כקיות אשר התמ"ל כזוכ"ק ור"מ ותיקוטיס חכר וייתר וחלף מסורס לשורה ונדף אל דף ולכנס דפין לא יאומן ולא ישער יגיעוטיס כרבות והעמוטת סטיס לו וכי סוקל וכופר אויוריבס עד דלתיכרו לו עיינין משמ"ל לחוקטי גירסח הדטס יפס וכזס איומס על קו סלמח נקלס על מקומס יבזל כשלוס עכ"ז עין לא כהנך כלכבו להתליכו לאמת כרוו עד אשר הוז וגע יגיעס נורכס כפיספוס ומסמח וחיפוס מתיפוס רב מאוד ככל הזוכ"ק ור"מ ותיקוטיס אס ה"ח מלירות עיטס שיחשבו ע"י עוד מקומות רבות כזוכ"ק ור"מ ותיקוטיס וכאשר כן נמל או כיון כי חכמת אליס כקצו כו' ובמעתי מסורס יולא מפי סק' שלח מלאו לבו כססור לשנות ולקצו גי' חדטס כנסתרות עד אשר סליר אל עכר פניו כססור כרנס מקומות ולפעמיס עד ק"ן כו' עכ"ל :

* (מ) ביאור על תיקוני זוהר (כ"י)

[ברשימט דסלאטיס ה' כרכיס על תיקוני זוכר ועדו ככתוביס והתפשו ממנו העתקות סוגות סחירות ורלויי להודיע כי נמלא ככתוביס ב"חור על כל התיקונין כלי שיוו ואף על י"א תיקונין כאלהרטיס (בגד"ל) מוכח מ' על התיקוניס (תיקון ע' ד' ר"כ ע"ה) כספיו כדעת קודם כ"י (דף י"א) וביזס כדלשית . עלה כססמס מרובטיס דוילנא להדפיסו . ג"ע [נדפס עתה כתלתי כסלר וכסדור כמות והגלות ח"ג כרכ"ג חרף נכדו בישראל מו"ס שמריס וקועמאן כ"י כמסלתי וכוכל לביח כדפוס ע"י ככר ר"ש לורי"ל גי' ומדסס בוילנא] :

* (מ) כרך פרקי היכלות (כ"י)

לא ידעתי אס כן ספרקי היכלות כדפוס רק הככות של רבינו ז"ל עליו או כן פרקי טיכלות כעלס (כאשר כמדומני רלויי גילדותי אלל ש"ב בגאון מו"ה שאלו מוילנא ז"ל) כי כדפוס כזו חכר כרכס וכר כרלשטיס ז"ל ה"ח נמלא גדול כרנס מהכדפס וא"כ כדבר מו"ה רכס על מי שית כח כידו לכיול לדפוס כד"לח כחכרו התמיס (בגד"ל) :

* (מ) שני כרכים על היכלות (כ"י)

[ביאור כרכה חיבור המיוחד כחיבוריו ז"ל כזס עכ"ל בארכוס ע"ד ביאור נפלא וגס כזו חיבור מעט כמות וכז סלכות לשלימותו ורלוי לבשתדל כהדפסו וממלא ת"י ככ"י (בגד"ל) וגס כזו עלה כססמס מסרכטיס כ"ל להדפיסו ומוכח כספר נפס כחייס ע"ה (כוף פרק ט"ו) מ"ש ככיל כ' וכן שם (פרק י"ח) ושם (פרק י"ט) . ג"ע [נדפס כק"ב ע"י ככר ר"ש לורי"ל כ"י ככמלמות בגאון רי"ל ז"ל ככ"ד דק"ב וכסוף לקוטיס מחי' וע"ש כסוף דף ע"ס כי נוף כ"ק' מלאו כירושלמי ככמ"ד כגדול ממחס ליון ת"י כרכ"ג ר' ונדיל ז"ל מסלאטיס] :

* (מ) ביאור על רעיא טריטמא . (כ"י)

ברשימט דסלאטיס ד' כרכיס על רע"מ גס זכ חיבור נפולו ממנו העתקות סוגות סחרות על כי הוז כל ככמס כרכיס והמעתיקיס לא כסינו כולס ורלוי להודיע זכ כרכיס כי נמלא עליו ליקוטיס רביס ורלוי לתכרס יחד על מקומס יבזחו שלמיס ומכתיבס כלאוי וכחיבור להיותו קטן כממות וכז סלכות כי כזו רלשון כמלאכה כקודס כז שלח הובר כדיין ס' עליו לכן רלוי לבשתדל לבוילנא כדפוס (ויסנו ת"י על כל כרע"מ עס הליקוטיס שינעתי ג"ה לכדרס על מקומס כלר"ה (בגד"ל) וגס כזו עלה כססמס להדפיסו מסרכטיס דוילנא וכ"ל ועי' כעלוות אליכו (דף ל"ג) . מ"ה (אות י"ב) . ג"ע [נדפס עתה כק"ב מהעתק כשעתיק כגאון ד' דוד לורי"ל מתיחזו עס כהכות שלו והכותת מלח כרמ"ס ז"ל הלמיד כגד"ל ז"ל ויולא לאור על ידי ככר ר"ש לורי"ל גי'] :

* (מ) ביאור על אידרא רבא ואירא זוטא . (כ"י)

עיי' כספר עליות אליכו (הערס פ"ה) מש"ס כזו :

* (מ) ביאור על מדרש הנעלם . (כ"י) ועי' לקון (אות מ"ו) :

ערת קיר

• (מ) כיאור על זוהר חדש . (כ"י) .

[ברשימה דסלאחים ג' חלקים ומה לא נמלא חללי רק חיוו מאלמים וגם פי' וזכר הדם על רוח המלא כבודת קודש וכסו לא נמלא חלל נדויו כעת פי' רבינו הגדול ז"ל על זוכר הדם שר' כסירוס אבד רבינו ז"ל בליקוטיו מורס באצטע עליו כ"ס ובמקום אחד כתב צוב"ל . ונפי' זור"ח שד"ס שם אהן את דודי לך כ"כ . ולא זכינו לכתב מאורו רק על פי' מאלמר מדרס כעולם שפחלת זוכ"ח שד"ר וגם על ריש מילין על חיוו עזרות מתחלת זוכ"ח שד"ס [אלמר העשיל עיי' סדרת קודש לוי (דף י"ג) ד"ס זוכ"ח שד"ס י"ב אכרים פנימים בוי' וע"פ ד' י"ח עת"פ צוב"ח שד"ס ששני הוא כספ ועי' כספר יצירה כ"י ע"ה ע"ה זוכ"ח שד"ס רוח דד' שמשן גליפון] וכעאלר עט מאלתו וכבר חקרתי ופשפשי עליו בכל המקומות ואין יודע עד מה ממנו כי יאיר עיניו ויחזיר לנו האכירס בגדולס : (הוא"ת (בגד"ל)) :

• (מז) כך הררת קודש . (כ"י) :

חיבור ארוך מסודר מתלמודו רס"ג רמ"ס ז"ל ח"ל ששער שם ספר סדרת קודש אחד משבעים היגורים קדושים שחיבר כו' פי' על מדרס כעולם ממנה רוח ~~ה~~ [דעס צווארשע שנת תרכ"ב עיי' ספר ר"ש מסלונק נ"י] וכוא מלבוש הקדוש וכל הספר הוא כעזיק וסדרו תלמודו הגדול המקובל ספר כו' מ' שלמה ז"ל : מעאלמטין נעקק וכתב ביום ד' י"ג לחודש מר חשוון שנת תקע"ב ומסדר ת"י בגיל יומי סכן לפדפסע עם לחות כעפתחות וס"ל ליקוטיוס סרסס מריון דאורייתא (מהזיק סך עשרים בויגן) :

• (מח) כך לח חליקושים . (כ"י) .

[לפי הגהה הוא משנה מהליקוטיוס (סביס אז לפי כמסדר הכפחת) ככרסוים שונים כי רחיוו חיוו קונטרסוים ע"ד לח זס (בגד"ל)] :

• (מנ) ספר פעשה תורה . (כ"י) .

ולבסוף חיוו ליקוטיוס כללי כמורס והוא מתחיל מלות א' וסודו וסוף כל כמספרים אשר נמלא כדברי חז"ל אשר כללס הוא כחמתו ומלא ת"י עד לות י"ג וכן לות פי' נמלא עמה וזינינו עליכס כמה פעמים מוליס ושמתיו מכרס"ג ר' דוב צער מ"ן מוילנא כי זכ ככתב מתלמודו כאלר יזא מפי בגאון בע"ס כאלכו על מטחו כחליו וזוא כח על כספר נדיו [ברשימה דסלאחים כ' כרסוים מעשה תורס רחיוו ק"ת סרשמו משי בגאון ז"ל אכל לפ' סביאה השני כרסוים אזו כן שסלימס בנו סרב מוכר"ח ז"ל כחמתו (בגד"ל)] : [דעס עתס מזמו צווארשע בשנת תרכ"ד אך המספר עשרה וע"פ כססכמת בגאון ר' יוסף שאלו ר"ז ז"ל כאלנד"ק לבנו כי מלא ת"י מהכרת כואת אשר השיג מסרב ר' וואלף סף חסן בגאון מאל"ג ר' עקיבא ליינר ז"ל ע"פ] :

[ג] דקדוק אליוו דעסס צוילנא שנת תקל"ג עם הערות כממדקק ר' לבי יציר :

[ד] ספר איל משולש :

על הכמת המשולש וסגדס כו' כס"ח ת' כללוס דעסס צוילנא (שנת תקל"ד) וכספר הוא הוא בעלס ל"ק מהגאון כ"ע וכו' וז"ל לאור סרב בגדול מ' סמואל אב"ד דק' לוקיין וסנינו ועסס פירוס לדכינו וכקד"ס הקדמס נקראת כעס דך הסחה (ליוניס דרך) מאת סרב ריזמ מסלאחים :

• (נב) חיבור ארוך על התכונה . (כ"י) :

ע' עליות אליבו (סערס פי"ב) כאלוכס מוס החיבור וע' מעלות סקולס (סערס כ"י) :

• (נג) סר ד הקפנות ומלרות . (כ"י) .

[נד] סכתב עליס לתירושה .

נדעס כמה סעפס וגס נעקק לגטון עם לעו כהצט וכלסונס כעלי עפ"ס והוא מכתב אשר שלח לניתו מדרך כבישמו לאלן סקדושה ועי' עליות אליבו (דף ל"ח) :

[לבר זס משמתי מפי סרב ר' יעקב מסס ז"ל מסלאחים צוילנא בילדותי שמואל אזלו כרך ליקוטיוס שיניס סלא כסידרן שמתס יס לכון פירד סיה סדר למודו של בגר"ח ככל ייס ע"ס סודר כתיבתן עם (בגד"ל)] : ר"ל כסוא לח ליקוטיוס סוכר לעיל (לוח מ"ח) וכן מלא מפני כתיבתו ככמוכוס וכן מופס כמתכרס דכרס נחמדס אשר כאלמו חממו :

דהבגות בגאון יזאו לאור כדוסס כעס מעשה רב (ווילנא שנת הקל"ג) אשר קיבלס יד"ג סרס"ג סבי"ס חכס בידאח מ' ישכר כער ז"ל סמ"ן מוילנא מסס סס שרלו עיניו לז בגאון נוסג ומחס אשר סיו כרסוניס כסרב כחסיד מ' סעדי' ז"ל תלמיד בגאון שנסטר כירושלים ונפלנו לידו משכ כזמו כיושג כמגורי חיוו וסרס"ג מוכר"ד כר"ל כוסף עליכס סערות [וכעת כהעורר בנו ירדו סרב וכו' מ' אלי' סדן י"י מ"ן דעס לכדסיס מהדס כס' מעשה רב עם חוספוח סערות מלכו סרס"ג ז"ל וכסופו קונטרס מנת ערב מאלרו ז"ל יד' כ' אקו לכול"ז לאור] וכרסס סכסכנות מוכרסוים גס כן כחי ארס אשר גס הוא זכס לכיות ממס"חסי כול קודס בגאון ג"ע ורליחי אפי לבוסף ולכערי על סס סכתב כעשעס רב . עמ"ס כעשע"ח סכילס (כערס י"ב) ס"ו מוכניס מודוסיס ממנו וע' סס ז"ס ויטן זכס (סערס ז' ס' כ"ד) וכעליות אליבו (סערס ל"ס נ"ח י"ג ס"ג כ"ס ל"ו ק"ס) . (כו' י"ד) עמ"ס סח"ל כעכלות יצ"ת

(כלל י"ב ס' י') כל שהסור כטלית שלא ללבוש כעליה תריך ללבוש וכן נבג כנר"א : (ס' י"ו) ע"י ה"א שם
 (כלל י"א ס' י"ב) ועמ"ש במע"ס הערב י"ג (דף ט"ז) ד"ה וכן י"ע : (ס' מ"ד) ע"י ה"א כ' חסלות (כלל י"ב) (ס'
 ט' ט"ז) כתב ע"ז וכן נבג הגר"א אך לא נשכחו כן : (ס' י"ד) ע"י ש"ס משבטת יתקב ס' ע"ג : (ס' ט'
 להוסיף בסדר הלימוד מ"ש במע"ס (הערה י"ב) ונעלויות אליהם (בערה ט"ו ומ"ד) ושם (אות ע"ד ק"ד) כפנים :
 אחר (ס' ט') ע"ז) להוכיח מ"ש ה"א בסלמות נדרות (כלל ס"ה ס' ג') מי ששעשה בו בר מזל כו' מברך
 נח"י חמ"ה אשר פטרנו מעונותיו של זה ל"ב חסר"ל שמוכר בשם ומלכותו כו' וכ"כ הגר"א שכן עיקר ושמעתי
 שכן עמ"ה ומעשה רב ס' מ"ה : (ס' י"ד) מים אחרונים חובה ומלוב כדמי מים ראשונים כו' : והלחתי
 להעתיק מ"ש ע"ז ח"י כמ"ל הכ"ג כמפורסם בישראל חוסר"ל בהאזן מהראשונה בכתבו ביארנו לתרגום
 דרב יוסף על ד"ס (ב' י"ג ס') ברית מלח קיים מלח כי כמ"ל דמיו דומ"א כמ"ש בתענית (ט"ו) וכל"ה מי
 אוקיעט מלומים כן וכו' אבל יודע מנן ש"ס כמ"ל ה"כ מחלה עמק ש"ס. ובסוף כ' א"ח סדום וערים
 היתה ל"ס כמ"ל ממלח סדומית אשר שפך כ' כ"ס גפרית ומ"ל שפ"ס כל אר"ס וממנה י"א הירדן שעליה
 אמרו כ"ר (פ"ח) כהדיון ירד"א ד"ל פ"וק יומ"א ויל"ב וממנה לשאר הנרות עד שילבו וינקחוהו גם לימים
 ונדרתו האחרים עד שתבוא גם כ"ס אוקיעט כדוד"ע לכל יודע ועמ"ה מימי אוקיעט מלומים וא"ח שיתמקו בלתי לדע"ה ר"א
 שם כהעניית נערים ובפ"ק"ה רמ"ו (ג"ג) א"י שלעמיד לבוא יכ"ה מעין מבח"ק שאל"ה לל"ס חס"ס ולאוקיעט וז"ל
 יתמקו כמ"ס ע"ש ובאר ב"ה שכל"ה א"ח שפ"וק ב"ה יוד וכן ה"פ ג"כ כמחוב ברית מלח עולם הוא ולא כפ"ס
 שם שכרית מלח הוא שלא יסר"ו ע"י ממוח"ה (כ"ח) מלח שאי"ס שבת"ה ומ"ה שדע דבר אמת ה"א יב"ר
 כמ"ל כעירובין (י"ו) וחולין (ק"ס) מלח סדומית יש שמשמ"ח א"ח כעני"ס ואמ"ר א"כ"י ומשחבה כי קורט"א
 כדור"א שח"ה"ר סד"כר מוה"ש ש"ס כמ"ל הוא מלח סדומית ושממנה ינקו כל הנכרות ביאר"ים והלחמי
 וימי"ם שבעולם ומבוחר כמ"ס"ג שכל ש"ס ישמך לגשם בשני החס"ס עמו כע"כ וביח"ר לאשר הוא מימי"ו דומ"ה
 לו בשמו ובמע"ס ובמקומו וגם כמ"ל מימי"ו הנ"ה מלח"ה יעידו ע"ז כענין אמ"ס כמ"ל מ"ס"ג ה"ל א"ח ומ"ל
 מ"ן א"ח מימי"ו ויע"ר ואלמ"ו בדרך מש"ל לא לה"ס כלך וז"ר א"ל עור"כ א"ל מ"ש"י ש"ל"ו מימי"ו וכמ"ס"ג ר"ס
 וא"כ נק"ל לדע"ה כ"יאר"ים והמקומות שש"ס חול"ים המ"ל מדי"ס ומדי"ס מתקומ"ם שול"ע כ"ס מאד"ו הערבות ה"ס
 המ"ל ש"ל"ה כמ"ל סדומית כמ"ס"ג כ"ס מייק"ה"ה מ"ס"ג אמ"ס מיר"ך כהר"ס"ג אשר כול"ה כ"ס ומ"ס"ג ש"ס
 מע"ע ד"ך ה"ל"ב"ג כעני"ס ה"י"ם הכ"ס"ה לא מ"ל"ה ר"ך מע"ע ו"ה אמ"ר ומשחבה כי קורט"א כדור"א כי כ"ד הוא והחוק
 לפ"ס ש"י"ה כ"ימי"ם הערבות המ"ל סדומית כ"ל מלח"ה ב"ך"ך בלתי ש"ס סוכ"כ ומה"ה כ"ה"ה הערבות וא"ך נ"ס"ר"ה
 ופ"י ש"ה"ס"ג למ"ו בדרך כ"ס לפ"ך אמ"ר בחולין ובעירובין ש"ס ובנכרות (ג"ג) של"ו א"ן חוב"ה ליש"ל מ"ס אחרונים
 שא"ן מלח סדומית מ"ו כי"נו ולפי ה"א"ר כהמ"ו כ"כ גם כי"נו מ"ו וכמ"ס"ג כמ"ו ח"י"ים כ"י"ם אחרונים כ"ל
 ש"ס כ"ר"א"ח ה"ר ו"ל ל"ך לתקן שח"ן כמ"ס"ג (פ"ו מה' ג"ר"ת ה"ג) או מ"ל ש"ס כ"ל"ה סדומית ובת"כ כ"י"ם ל"י
 שח"י"ן שבע"ל הש"ס כ"י"ו כ"כ"ל חשבו ג"כ מ"ל"ה סדומית וכ"ס רחוק"ס מסד"ס ע"ש ובק"ס"ג להרמ"ס שב"ל"ה"ה הרחוקות
 לא ש"י"ה"ה כהערבות ולפ"ד"ו"י יב"ו על כ"ן וכן כי הוא אמת ובר"ו וקור"א א"י על כ"ה אחרונים וביח"ר על כ"ן חס"ד
 מויל"ג"ה ש"ס"ג דברי ה"ב"ו" כ"י"ם ש"י"ם לא יאו"ס ל"ד"י"ך כל א"ן ע"כ : לאחר (ס' י"ו) לכו"ף מ"ש במע"ס (הערה כ"ב)
 ר"ס"י פ"ח) ע' מע"ס"ג (הערה י"ג) ד"ה ועמ"ו ושם (דף ע"ז) ד"ה וכן : (ס' י"ד) ע' עליות אליהם (הערה פ"ו) - (ס' י"ה)
 ע' מע"ס"ג (הערה י"ב) : (ס' ק"א) ע' עליות אליהם (הערה ו') : (ק"ג) ע' מע"ס"ג (הערה י"ג) ד"ה ור"ח"י וכע"ר ט"ו)
 (ק"ד) ע' כ"ס"ג ע"י ר"ך לבע"ל ה"י א"ס (פרק י"ד) ונ"ע"ס שכת"ל מ"כ"ס"ג פ"ה ק"ך ויל"ג"ה י"ס כ"י"ם ונ"ע"ס (תח"ס ל"כ"ן
 ע"פ"י הגר"א . (ק"ד) . ע' מעלות כ"ס"ג (הערה י"ח) וע' ח"א כ"י קר"ח"ה חבור"ה (כלל י"א ס' י"ו) ואמ"ס הגר"א
 ה"ר"ג כק"ל"ה"ו נ"ח"ר ש"י"ן לכתוב נ"ח"ה"ו וכ"חוב"ס על ק"ף ובג"ל"ה כ"ח"ה וא"כ כק"ו"ה מו"ח"ה כל כ"י"ר"ו : (ק"מ) ע'
 מ' כנר"א ליש"ע (י"ד א') : (ק"ו) ע' מע"ס"ג (הערה י"ג) (דף ע"ז) ד"ה וכן י"ע : (ק"ה) ע' מע"ס"ג הערה י"ג (דף
 ע"ז) ד"ה ומ"ס מ"ש"ה"ה"ס סופ"ר : (ק"ה) ו"כ"ה נ"ח"ה"ה כ"י"ם נ"ח"ה"ה כ"י"ם (כלל י"ב ס' ט"ו) כ"ס הגר"א : (ק"כ)
 ע' מע"ס"ג הערה י"ג א"ת ו' : (ק"פ"ו) פ' ח"א' ה' פ"ח (כלל ק"ז ס' ל') ואדו"ט"ה הגר"א כהמ"ר מאד"ו כ"ס שלא לח"ס"ל
 ר"ך מ"ס שמש"ר השעת ק"ר"ה כל ימי הפ"ס וכ"י"נו מע"ס"ג ה"כ ע"ס . כ"ח"מ"ג (ק"א) ע' מי מ"ח"ה וכו' ע' עליות ח"ה
 (הערה מ"ו) א"ח"ל"ס"ג מרוד מר"ס"ג לכו"ף מ"ס"ג במע"ס"ג כע"ר י"ג א"ת ו' . (ר) וע' ח"א כ"י"ם ע"כ כתב לאחר ה"ת
 מו"ר למ"ה ט"ו"ה וכן נבג הגר"א ו"ע : (ר"כ) ע' מ"ס"ג כ"י"ם כ"י"ם עולם (ש"ל"ס י"ב) כ"ס"ף כ"י"ם דברי כ"ד"ה כ"י"ה
 מ"ה"ך (ס' ל"ג) ש"ק"ה ח"ר מאד"ו ע"ז וגם כ"י"נו הגדול הגר"א ז"ל מוול"ג"ה ט"ו"ה כ"י"ם כ"י"ם על מ"ה"ה כ"ס ע"ס
 ש"ה"ר"ך : (ר"ע) ע' ש"י"ת נג"ד"י יש"ע (ש"י"ת י"ב) : (ר"כ"ט) ע' ש"י"ת נח"ת ע"י (ש"ה"ס"ג) ע' עליות אליהם
 (הערה ק"ו) ומע"ס"ג (הערה כ"ד) : (ר"ל"ג) ע' נ"ח"ה"ה ה' ג"ל"ב (כלל ק"ב ס' י"ו) וכנר"א כ"י"ם מ"ק"ף ז"ס וא' ה"ס"ה
 ש"ד"ס"ג כ"י"ד"ר"ס וא"כ א"ח"ס כ"י"ם כ"י"ם ע"ס : (ר"ל"ס) ע' ח"א' ה' ה"ס"ך (כלל ק"ב ס' כ') וכן נבג כנר"א : (רמ"ג)
 ע' מ"ס"ג כ"י"ם כ"י"ם ח"ס"ס (פ"ט) וכש"י"ת ח"ס"ס סופ"ר א"ח"ס (ק"פ"ו וק"י) וג"ס ג"ל"ה מס"כ"ה"ה ע' מע"ס"ג הערה י"ג :

ש"ס"ג כהמ"ר אשר קראתיו כ"ס"ג ע"ל י"ת ק"ר ע"ד ח"מ"ר"י הג"ן כ"ד"ס"ס"ג וכ"ח"ס"ג

ש"ס"ג הזה פ"ס י"ד"ה כ"ח"ה"ה ל"פ"ך

כ"ח"ה"ה י"ד"ה"ה ע"ש"ל כ"ח"ה"ה ח"ר"ב ח"ג" הצ"ר"ק וכו' מ' א"ר"ה"ו ז"א"ב ז"ע"י ה"ל"ו

וה"ס"ג הס"כ כ"ע"ס"ה י"ת"ס .

ש"ס"ג כ"י"ם ד"ר"ך ע"ד"י כ"ח"ה"ה כ"ח"ה"ה ל"פ"ך

דבר שולח בישראל

מעניי הערה: הרה"ג המאורות הגדולים • זקני תורה ומורי צדק דק"ק ווילנא יכוננה עליון

קול קורא אליכם בית ישראל

הן מצוה שמיש עד מכואו • מהולל שם הגאון החסיד בוויילנא • לא קם כמותו מדורות הראשונים • ויותר שהיה הכנס • איזן היקר ותיקן חיבורים רבים • ומתם אשר זכינו לראותם נדפסים ורב מהם אשר עודם בכתובים • ונאמר בהם כי טוב • וגננו לצדיקים • והנה שמענו ותרנו כמננו • כי הרבה כתיבת יד קדשו נפורו • (לכד הנמצא בסלאנים) ותשתכחנה אבני קודש אלה • ואין מקבץ לנודד • ומתם יעלו בתהו ח"ו ועש האבלם • ואנחנו מחשים לתקן כל זה ומצאנו עון הלילה:

והנה כרכות לראש משביר הוא מאהבנו האבדך הרב הגדול בו"ה הכנס יר"א המפורסם מו"ה יהושע העשיל בהרב הצדיק מו"ה אליהו זאב וצ"ל הלוי מפה אשר הכנס לב כמותו לקה מצוה לחבר ספר עליות אליהו תולדות אדם הגדול הגאון החסיד ג"ע כולו מלא תורה ויראת השם • והנה שפתיו ברור מללו • ושפתים יושק דברי פי הכנס חן • הנה מצוה גודרת מצוה • כי נתן גם גפשו לאסוף נדחי הכתיבת יד קודש • וחביבים עלי' שמעתתי' דרב רבנן וגאון הגאונים כולי האי • להציל כתבי קודש אלה מן האבדון ח"ו • ושם על לבו הט' לעשות משמרת למשמרת לכי"ק מהגאון • למען יעמדו לדורות עולם לזכרון • והפצו לסייע שיצאו לאור הדפוס:

על מן בשכתי ישראל נודיע נאמנה כי חובה ונצוה על כל מי אשר ימצא בידו כתיב של הגאון לשמרה בטרהרה ולהודיע להרב הג"ל סכל הנמצא ומודיעים אנהנו ברבים • הן כפה ק"ק אשר בה שכן הגאון והן בשאר עירות ישראל • לכל אשר נגע יה"ש בלבו ונמצא אתו דבר או חצי דבר כתיב מהגאון להודיעו במקום ונבקש לשלחם ולספור יפה יפה הכי"ק בעצמם או עכ"פ העתקה ברורה על הוצאות הרב הג"ל בשלימות והשם יתן גם בלב נדיבי עמינו לכי"ק לכל הבא למלאות ידו להוציא לאור בדפוס כי"ק מהגאון אחר קבלת רשיון מהעצמזו"ר בחוק הממשלה יר"ה • ואחר הביקור כי המה מעצם כי"ק או מתלמידיו הגדולים כנודע חברו אשר הוכרו בוויילנא מטעם הרבנים רפה • אחר עלות הגאון אליהו השמימה:

וכל השומעים לדברינו אלה • זכות הגאון וצ"ל תהיה מסייעתם וצדקתם תעמוד לדור דור ויתברכו ככל טוב ואושר • א"ס:

דברי המעיתרים לכבוד הגאון החסיד ולכבוד קדושת תורתו • הנאים על ההתום • יום עה"ס שנת תרפ"ו לפ"ק פה ווילנא יע"א:

נאום ולמן זאב בהרב בו"ה המפורסם מ"ה יחזקאל פייוויל וצ"ל מ"ט דמתא ומ"ץ כפה • ונאום ישראל בתק' מוהר"ר אליעזר וצללה"ה:

השמימה (עליות אליהו) (בערה ב') וכן סיפר כרס"ג המפורסם מ' ישראל לוי סמ"ץ מוויילנא כמכר לעיל • (אשר זכס לראות את הגאון בחיים כדבר גלגון) סכן משע הוא משורש הכ"י כגאון מוהר"ה ל"ע נסיונו מוויילנא וכוסיף לאמר נמות מחז"ל (כ"ב ע"ד) וקמס עכאוחו כדור סיו אומרים שני משע כפטי מתס פטי יבוסע כמלי לגס נקיס אקנים שגאוחו כדור כי כעלויס לויס אשר רלו את חספ לפי זקנא וזכס זאת יבוסע קימו עלמוס סיו אומרים כי באשר יניע יבוסע למות משע רכינו לא יגרע עכמו מתסס • לכל אקנים שגאוחו את משע עשודו סוס לעיד לויס סיבוסע עסס • כי כס אזו כמס סיס גדול יוחר מיבוסע פסס כמס כעליו לאמר סיו משע כמני חמס סיו פ"ב: